

دینگو د حقوقو ټخه دفاع
په قران او سنت کی

Ketabton.com

مولوی شایقہ احمد فصیح کاکڑ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

د کتاب پېژندنه

|||||

د کتاب نوم: د نسجو د حقوقو څخه دفاع په قران او سنت کې

مولف: الحافظ مولوي شايق احمد هميم کاکړ

د تماس شميره: 0799028600

کمپوز: کمال احمد کاکړ

کمپيوټري چاري: جمال مجاهد کاکړ

د چاپ ځای پېښور

د چاپ کال: ۱۳۸۶

د کتاب د چاپ حق يوازی استاد هميم سره محفوظ دی.

سریزه

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله وحده والصلاة والسلام على من لا نبي بعده وعلى آله وصحبه الذين جاهدوا في الله حق جهاده وبعد :

دالله تعالی په فضل او کرم سره د ۱۳۸۴ کال دقوس دمیاشتې په ۹ نیټه زما کتاب (دفاع از حقوق زن درقرآن و حدیث) په لمړي ځل په درې ژبه دچاپ ډگر ته راووت ، لله الحمد دغه کتاب دمسلمانانو ورونو او خویندو په زړونو کې زیات مقبولیت حاصل کړلو او هر یو کس به چې دغه کتاب ولوستلونو د خوشحالي دښکاره کولو سره سره به ئې ماته دعاگانې کولې او لمانه به ئې شکریه اداء کوله خو ما به ویلي چې دا دالله تعالی فضل دی او کنه زه یو کمزوري بنده یم او دا ځما یوه اسلامي او علمي وجیبه وه چې ما باید دغه کتاب لیکلای وای .

ددغه کتاب دمقبولیت څو وجی وې او هغه دا چې ما دغه کتاب پرښځو د ظلم مخنیوي لپاره دخپلې اسلامي او علمي وجیبه د اداء کولو او د اصلاح او دحق دښکاره کولو او بالاخره دالله تعالی درضا دحاصلولو په نیت لیکلې وو او څه دنیوي غرض او شهرت مې مطلب نه وو ځکه خو دکتاب په غلاف یا داخل کې زما شهرت مکمله نه ده لیکل شوی فقط دومره لیکل شوی دی چې مولف حافظ مولوي شایق احمد همیم بله داچې په دغه کتاب کې هره خبره مدله او مستنده بیان شویده چې دهرچا قناعت ورباندې حاصلیږي او تنده یې ماتیري حتی چې بعضو ورونو او خویندو زما څخه دا غوښتنه وکړل چې زه ددغه کتاب مضامینو ته تفصیل ورکړم .

بله داچې ما دغه کتاب په ډیره ساده دري کې لیکل شوی وه تر څو درې ژبې او پښتو ژبې ورونه او خویندې وکولای شي چې هغه ولولي خو بیا هم یو زیات شمیر زیات پښتنو ورونو او خویندو له ماڅخه په کلکه دا غوښتنه وکړل چې زه دغه کتاب په پښتو ژبه هم ولیکم ، نو سره دزیاتو مصروفیتونو ما ددوی دغه غوښتنه ومنله او دغه کتاب مې په پښتو ژبه هم ولیکله الله تعالی دې وکړي چې دغه پښتو کتاب هم ددري کتاب په شان دورونو او خویندو ترمنځ مقبولیت حاصل کړي او الله تعالی دی دغه دواړه کتابونه زما او دټولو مسلمانانو ددنیا او اخرت د کامیابی وسیله وگرځوي او پاتې دې نه وي چې بعضې ورونه او خویندې دا غوښتنه هم وکړه چې دغه کتاب باید په انگلیسي ژبه کې هم ولیکلی شي ترڅو غربي نړۍ ته دا معلومه شي چې ښځه په اسلام کې څومره شرف او عزت او عظمت لري او پرهغو باندې دشفقت او مهربانی په باره کې یې څومره تاکید کړی دی او پرهغو باندې دظلم څخه یې څومره په کلکه منع کړی دی . او دهغوی د حقوقو څخه یې څه دپاسه څوارلس سوه کاله مخکې په قران او حدیث کې دفاع کړیدی .

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله رب العالمين والصلاة والسلام على سيد المرسلين محمد وآله وصحبه اجمعين

وبعد :

قدرمنو ورونو او خویندو :

الله تعالی په قرآنکریم کې فرمایلی دی : (ان الدین عندالله الاسلام)

(سورة آل عمران آیت ۱۹)

ژباړه : بیشکه مقبول او معتبر دین دالله په نزد داسلام دین دی

او په سورة مائده کې ئې داسې فرمایلی دی : ((ورضیت لکم الاسلام دینا))

(سورة مائده آیه ۳)

ژباړه : ما د اسلام دین تاسی ته خوښ کړی دی .

او په سورة الحج کې ئې داسې فرمایلی : ((وما جعل علیکم فی الدین من حرج))

(سورة الحج آیه ۷۸)

ژباړه : الله تعالی داسلام په دین کې پرتاسو مشقت او سختی نه ده راوستې .

او رسول الله صلی الله علیه و سلم فرمایې : ((ان الدین یسر))

(صحیح بخاری جلد ۱ صفحه ۱۰)

ژباړه : داسلام دین دآسانی دین دی

دپورتنیو قرآني آیاتونو او نبوي حدیث نه دا معلومه شوه چې داسلام مقدس دین هغه دین دی چې الله تعالی دې امت ته خوښ کړی دی او دا هغه دین دی چې بشریت ته یې سعادت او آسانی راوستی دی نه مشقت او سختی لیکن څرنگه چې زیات شمیر مسلمانان داسلام ددین دهدایاتو او ارشاداتو څخه ناخبره دي نو دوي په مختلفو رسمونو او رواجونو او خرافاتي عنعنو کې چې داسلام په دین کې نیشته اخته او واقع شوي دي او اسلامي جامعه په ډیرو مشکلاتو او جنجالونو کې راگیر شوي دي او عدل او انصاف ځای ظلم او جبر نیولی دی او حقوق دپښو لاندې شوي دي خاصتاً دښځو حقوق چې زمونږ دجامعې یوه زیاته برخه تشکیلوي او دوي دظالمانو دظلم او خرافاتي عنعنو تر تاثیر لاندې راغلي دي او بیا دا ډیره بده ده چې بعضې خلکو دغه خرافاتي عنعنې دغیرت په نوم

داسلام مقدس دين ته منسوبوي چې دغه كار داسلام دين سره يوه لويه جفا او ظلم دی ، الله تعالى فرمائي : ((
اليوم اكملت لكم دينكم))

(سورة مائدة آية ۳)

ژباړه: ((نن ورځ ما ستاسو دين مكممل كړو)).

او رسول الله صلى الله عليه و سلم فرمايي (كل بدعة ضلالة وكل ضلالة في النار)

(صحيح مسلم جلد ۱ صفحه ۲۸۵ مشكوة صفحه ۲۷ بخارى جلد ۲ صفحه ۱۰۸۰)

ترجمه : هر هغه نوى عمل چې دثواب په نيت كيږي او په اسلام كې اصل او اساس ونه لري گمراهي ده او دگمراهي
دهر عمل كوونكى ځاې اور دجهنم دى .

همدا رنگه رسول الله صلى الله عليه و سلم فرمايي : ((ان شر الامور محدثاتها))

(بخاري جلد ۲ صفحه ۱۰۷۰ مسلم جلد ۱ صفحه ۲۸۵)

ژباړه : ډير بدكارونه هغه دي چې دثواب په نيت په دين كې پيدا شوى او په دين كې څه اصل او اساس و نه لري .

او په بل ځاې كې رسول الله صلى الله عليه و سلم داسې فرمايي : ((من عمل عملاً ليس عليه امرنا فهو رد))

(بخاري جلد ۱ صفحه ۲۸۷ مسلم جلد ۱ صفحه ۷۷)

ژباړه : چا چې دثواب په نيت داسې يو عمل وكړلو چې زمونږ امر ورباندې نه وي نو دا عمل مردود دى .

او په بل ځاې كې رسول الله ص داسې فرمايي ((من احدث في امرنا هذا ماليس منه فهو رد))

(بخاري جلد ۱ صفحه ۳۷۱ مسلم جلد ۱ صفحه ۷۷)

ژباړه :چا چې زمونږ په دين كې داسې يو عمل پيدا كړو چې ددغه دين څخه نه وي نو دغه عمل مردود دى .

خلاصه دا چې هر هغه عملونه چې داسلام په دين كې څه دليل او سند ونه لري او يو كس هغه دغيرت يا دثواب
په نيت سرته رسوي هغه عملونه مردود او قابل دقبول نه دى او دثواب په ځاې به دغه عمل كوونكي ته عذاب
وركول كيږي چې هغه دجهنم اور دى لكه څنگه چې مخكې په نبوي احاديثو كې تير شو .

قدرمنو وروڼو او خویندو - :

نو ما ددې لپاره چې خپل ایماني او علمي او دعوي وجيبه اداء كړى وي ومې غوښتل چې په اسلام كې دنسځو داو
چت مقام او دهغوې دحقوقو او دهغو ظلمونو چې زمونږ په ټولنه پر نسځو باندې كيږي په باره كى يو څو خبرې

دقرآن او سنت په رڼا کې وليکم او همدارنگه ددې لپاره چې د مظلوم څخه دفاع کول او د ظلم او ظالم سره مقابله کول دهر مسلمان فرض

دی لکه چې رسول الله ص فرمايې ((انصر اخاک ظالما او مظلوما قال يا رسول الله انصره اذاکان مظلوما فكيف انصره اذاکان ظالما قال تمنعه من الظلم))

(متفق عليه مشکوة صفحه ۴۲۲)

ژباړه: دخپل مسلمان ورور سره که ظالم وي او که مظلوم وي مرسته وکړئ يو صحابي وويل يا رسول الله صلي الله عليه و سلم چې څما مسلمان ورور مظلوم وي نو زه به ورسره مرسته وکړم نو که ظالم وي څرنگه مرسته ورسره وکړم؟ رسول الله صلي الله عليه و سلم وفرمايل چې دظالم سره مرسته داده چې هغه دظلم څخه منع کړي .

او ددې لپاره چې رسول الله صلي الله عليه و سلم فرمائي: ((استوصوا بالنساء خيرا))

(متفق عليه مشکوة صفحه ۲۸)

ژباړه: تاسې يو بل ته دښځو سره دنیکې رويې او دهغوې دحقوقو د رعایت په باره کې نصیحت وکړی .

نو دغه رساله هم ټولو مسلمانانو ته دښځو په باره کې يوه توصیه ده . ددغې رسالې نوم دی: ((دښځو دحقوقو څخه دفاع په قرآن او سنت کې)) او دغه رساله څلور فصلونه او څلور بحثونه لري چې په لاندې ډول دي

اول فصل: دښځو اوچت مقام په اسلام کې .

اول بحث: دښځو اوچت مقام دقرآن کریم په رڼا کې .

دوهم بحث: دښځو اوچت مقام دنبوي احاديثو په رڼا کې

دوهم فصل: دښځو او دنارينه و حقوق يو پر بل باندې

اول بحث: دښځو حقوق پر نارينه و باندې دقرآن او سنت په رڼا کې

دوهم بحث دنارينه و حقوق پرښځو باندې دقرآن او سنت په رڼا کې

درېم فصل: هغه ظلمونه چې زمونږ په ټولنه کې پرښځو باندې کيږي او دهغې دحرمت او نارواوالي دليلونه دقرآن او سنت څخه .

څلورم فصل: بعضې سوالونه او د هغې جوابونه .

زه دالله تعالى څخه غواړم چې دغه رساله ددې وسيله شي چې دښځو حقوق ژوندي او مراعت شي او پرهغوې باندې چې كوم ظلمونه كيږي هغه لرې او له منځه لاړ شي او ښځو ته دعزت او آرامي او خوشحالي ژوند ورپه برخه شي ، آمين.

زه په دې ضمن کې دټولو قدرمنو ورونو او خويندو څخه احترامانه هيله كوم که لما څخه په دغه رساله کې کومه سهوه يا خطا صادره شوي وي چې ماته خبر راکړي ترڅو په راتلونکې کې بيا تکرار نشي.

اول فصل

دښخو اوچت مقام دقرآنکریم په رڼا کې

قدرمنو وروڼو او خویندو!

داسلام دراتگ نه مخکې دجاهلیت په زمانه کې دښخو نه دژوندانه حق سلب شوې وه او خلکو دپیغور دویرې له کبله به ژوندي ښخول کیدل او که کومه یوه به ژوندی پاتې شوه نو بیا به دهغې ټول حقوق تر پښو لاندې کیده لکه دمیراث حق دملکیت حق داحترام اودعزت حق اوداسې نور او هغې ته به په سپک نظر کتل کیده .

خوداسلام مقدس دین پخپل راتگ سره دښخو ټول حقوق راژوندي کړلو او هغوې ته ئې او چت مقام وروبښلو حتی چې په شرعی کارونو کې ئې ښخو او نارینه و ته یو خای په قرآنکریم کې خطاب کړی چې ان شاء الله په دغه رساله کې به بیان شي .

الله تعالی دقرآنکریم په زیاتو آیاتونو کې دښخو او چت مقام او عظمت بیان کړیدی چې دهغې جملې څخه دیو څو آیاتونو په بیانولو سره زه اکتفا کوم چې په لاندې ډول دي :

۱- الله تعالی دښخو پیدایښت پرانسانانو باندې یو لوې انعام او دخپل قدرت یوه معجزه گڼلی دی او ښخې ئې دنارینه و لپاره دآرامی او سکون مصدر او پناه گاه او ددوستی او مهربانی وسیله گرځولي دي لکه چې الله تعالی فرمائی : ((ومن آیاته ان خلق لکم من انفسکم ازواجاً لتسکنوا الیهما وجعل بینکم موده ورحمة))

(سورة الروم آية ۲۱)

ژباړه : دالله تعالی دقدرت دښڼو څخه داده چې تاسې ته ئې ستاسو دجنس څخه ښخې پیدا کړي ترڅو تاسې مائل شی دوي ته او مطمئن اوسی او گرځولی ئې دی ستاسې ترمنځ دوستي او شفقت .

۲- لکه څرنګه چې ښخه یوه عزتمند مخلوق دی اودنارینه و لپاره دسکون او آرامي وسیله ده همدارنګه ښخه هغه قیمتي او اوچت نعمت دی چې دځامنو او لمسیانو وسیله ده الله تعالی فرمائی : ((والله جعل لکم من انفسکم ازواجاً وجعل لکم من ازواجکم بنین وحفده))

(سورة النحل آیت ۷۲)

ژباړه : الله تاسې ته ستاسې دجنس څخه ښخې پیدا کړي او ستاسو دښخو نه ئې تاسې ته ځامن او لمسیان پیدا کړي .

۳ - انساني ٽولنه الله تعالى دښڻو او نارينه و نه جوړ ڪړيدى او دڻمڪي په سر دانسان پاتي ڪيدل او له منڻه تلل دښڻو او نارينه و دواړو پورې ٽرلي دي كه يو جنس نه وي نو پشريت جنس له منڻه ځي .

الله تعالى فرمائي : ((يا ايها الناس انا خلقناكم من ذكر وانثى))

(سورة الحجرات آيت ۱۳)

ژباړه : اى خلكو مونږه تاسې ديو نر (ادم) او يوې ښځې (حوا) نه پيدا كړي ياستئ

۴ ❖ ښځه دانسانانو ترمنځ دنزدي والي او دوستي يوه مهمه وسيله ده الله تعالى فرمائي ((وهوالذي خلق من الماء بشرا فجعله نسبا وصهرا))

(سورة الفرقان آيت ۵۴)

ژباړه : او الله تعالى هغه ذات دى چې بشر ئې داوبو نه پيدا كړيدى او بيا ئې گرځولى دى خاوند دنسب او سخرگنى .

او دا معلومه خبره ده چې دسخرگنى او زومولي قرابت دښڻو په واسطه منځ ته راځي .

۵ - الله تعالى دښڻو پيداينبت يوه تحفه گڼلى ده او هغه ئې په ايت كريمه كې دنارينه و نه مخكې ذكر كړى ده .

الله تعالى فرمائي : (يهب لمن يشاء اناثا ويهب لمن يشاء الذكور)

(سورة الشورى ايت ۴۹)

ژباړه : چاته چې دالله تعالى خوښه وشي نو جينكى وركوي او چاته ئې چې خوښه وشي نارينه وركوي .

۶ - الله تعالى ښځې هغه مخلوق گرځولى دى چې په هغې باندې دنارينه و سترگو يځي او روښانه كېږي الله تعالى فرمائي : ((والذين يقولون ربنا هب لنا من ازواجنا وذرياتنا قره اعين))

(سورة الفرقان ايت ۷۴)

ژباړه : او دالله تعالى نيكان بندگان هغه كسان دي چې دوى وائې اى ربه زمونږ مونږ ته پخپلو ښځو او ځامنو باندې دسترگو يځ والى راوبښه .

يعنې زمونږه ښځې او ځامن نيكان وگرځوه چې دوى زمونږ دننيا و اودآخرت دسعادت او دسترگو ديځي او روښانيدو وسيله وگرځي .

۷-الله تعالی جنت د نیکانو ښځو او نارینه و دواړو لپاره داوسیدو ځای گرځولی دی او ادم او حواء علیهما السلام ته ئې امر وکړ چې دواړه جنت کې ووسیږی لکه چې فرمائی ((اسکن انت وزوجک الجنة))
(سورة الاعراف ایت ۱۹)

ژباړه : اوسیږه ته ای ادم او ستا ښځه جنت کې .

او بیا ئې ادم علیه السلام ته وفرمایل : ((ان هذا عدو لك ولزوجك فلا یخرجنكما من الجنة فتشقی))
(سورة طه ایت ۱۱۷)

ترجمه : بیشکه دا ابلیس ستا او ستا دښځې دشمن دی پس خبردار ودې نه باسي خامخا تاسې له جنته پس په مشقت کې به پریوځئ .

نو معلومه شوه چې شیطان دښځو او نارینه و دشمن دی او دواړه دوکه کوي نو بیا ولې ښځې یواځې ملامت گڼل کیږي .

۸-په ورځ دقیامت کې به نارینه مومنان او دهغو مومنانو ښځو ته به دالله تعالی له طرف نه خطاب وشي چې جنت ته داخل شئ هلته به تاسې خوشحالولی شئ .

الله تعالی فرمائی : ((ادخلوا الجنة انتم وازواجکم تحبرون))
(سورة زخرف ایه ۷۰)

ژباړه: داخل شی جنت ته ای مومنانو تاسې او ستاسې ښځې هلته به تاسې خوشحالولی شي

۹-ښځه او نارینه هر یو که په دنیا کې نیک عمل وکړي دجنت مستحق کیږي الله تعالی فرمائی : ((ومن عمل صالحا من ذکراو انثی وهو مومن فاولئک یدخلون الجنة یرزقون فیها بغير حساب))
(سورة المومن ایت ۴۰)

ژباړه : او هرغه څوک چې نیک عمل وکړي که له نارینه و وي یا له ښځو وي حال داچې مو من وي پس دغه نیکان بندگان به جنت ته ننوځي هغوې ته به روزي ورکول کیږی دغلته بې حساب .

۱۰-د عرش او داسمانونو ملائک نیکان سپری او دهغوې نیکانې ښځې ته دعا کوي الله تعالی فرمائی : ((ربنا وادخلهم جنات عدن التي وعدتهم ومن صلح من ابائهم وازواجهم وذرياتهم ....))
(سورة المومن آیت ۸)

ژباړه : او وائی دغه ملائک ای ربه زمونږ داخل کړه دغه نیکان بندگان دهمیشوالی په جنتونو کې هغه چې وعده کړیدی تاله دوی سره او څوک چې نیکان وي ددوي له پلرونو او ددوي له ښځو او ددوي له اولادونه .

۱۱-الله تعالی هغه کسان چې دجینکو په پیدایښت باندې خفه کیږي سخت تقبیح کړی او دهغوې دغه کارته ئې بد ویلي دي الله تعالی فرمائی : ((واذا بشر احدهم بالانثی ظل وجهه مسودا وهو کظیم یتواری من القوم من سوء ما بشر به ايمسکه علی هون ام يدسه فی التراب الا ساء ما يحکمون))

(سورة النحل اية ۵۸)

ژباړه : او کله چې خبر ورکړی شي یو تن ددغو کفارو ته په پیدا کیدو دلور سره نو ټوله ورځ وگرځي مخ دده تک تور له غمه حال دا چې دې ډک وي له قهر ه او بیا له خپله قوم په ډگرځي له سببه دناخوښی دهغه شی چې خبر ورکړی شوی ده ته په هغه سره او بیا دځان سره سوچ کوي چې دغه لور سره دسپکوالي وساتي او که ژوندی ئې په خاورو کې ومنډي خبردار چې بد دی هغه چې حکم کوي دغه کفار .

ددغه مبارک ایت څخه دا معلومه شوه چې کافران دلورگانو په ولادت باندې خفه کیږي او دلورگانو په پیدایښت باندې خفه کیدل دکافرانو صفت دی نه دمسلمانانو .

۱۲-الله تعالی امر کړیدی چې دمور او پلار سره نیکې وکړی او دهغوی د سپکاوی او هغوی ته د ضرر سولو څخه یی منع فرمایلی دی الله تعالی فرمایي ((و قضی ربک الا تعبدوا الا اياه و بالوالدین احسانا اما یبلغن عندک الکبر احدهما او کلاهما فلا تقل لهما اف ولا تنهرهما وقل لهما قولا کریمًا و اخفض لهما جناح الذل من الرحمه وقل رب ارحمهما کما ربیانی صغیرا))

(سورة الاسراء ایت ۲۳-۲۴)

ترجمه : او حکم کړیدی رب ستا چه عبات مکوی تاسی د بل هیچا مگر یوازې د همدغه الله او نیکې کوی له مور او پلار سره که یو د دوی او یا دواړه زوروالی ته ورسید نو مه وایه ته دوی ته کلمه د اف او مه رته دوی ووايه دوی ته ښائسته خبره او ښکته کړه دوی دواړو ته وزری د تواضع له مهربانی اووايه ای ربه ځما مهربانی وکړی پر دوی دواړو باندې لکه چې پالنه او تربیه یې کړیدی ځما په هغه حال کی چې وړوکی ووم .

همدارنگه الله تعالی په نورو ایاتونو کی هم دا خبره کړیده چې د مور او پلار سره احسان کوی او د هغوی شکریه ادا کړی او د خپل عبادت د حق نه وروسته یې دمور او پلار حق بیان کړی چې هغه عبارت دی د لاندې آیتونو څخه:

سورة بقره ایه ۲۳ ، سورة النساء ایه ۳۶ ، سورة لقمان ایه ۱۴-۱۵ ، سورة الاحقاف ایت ۱۵ سورة العنکبوت ایه ۸

۱۳_ الله تعالى هغه کسان چې په پاک لمنو ښځو باندې تهمت وائی په دنیا او اخرت کې ملعونان گرځولی او دغه تهمت ویونکو ته یې د لوې عذاب وعده ورکړی دی.

الله تعالى فرمائی: ((ان الذين یرمون المحصنات الغافلات المومنات لعنوا فی الدنيا و الاخرة و لهم عذاب عظیم))
(سورة النور آیت ۲۳)

ترجمه: بیشکه هغه کسان چه په پاک لمنو او نا خبرو او مومنانو ښځو باندې د زنا تهمت لگوی لعنت کړی شویدی پر دوی باندې په دنیا او په اخرت کې او شته ددوی لپاره لوې عذاب.

۱۴_ الله تعالى امر کړی دی چه هغه کسان چه په مومنو او پاک لمنو ښځو باندې د فحشاو تهمت لگوی اتیا دری ووهی او په راتلونکی کی یې هیڅ کله گواهی مه قبلوې او دغه تهمت کوونکی فاسقان دی مگر هغه څوک چه ځان اصلاح کړی او توبه اوباسی.

الله تعالى فرمائی ((و الذين یرمون المحصنات ثم لم یاتوا باربعة شهداء فاجلدوهم ثمانین جلدة ولا تقبلوا لهم شهادة ابدًا و اولئک هم الفاسقون الا الذين تابوا من بعد ذلك و اصلحوا فان الله غفور رحیم))
(سورة النور ایت ۴-۵)

ترجمه: هغه کسان چه په پاک لمنو ښځو باندې تهمت لگوی او دوی څلور گواهان ونه لري. پس تاسی دغه تهمت ویونکی اتیا دری ووهی او هیڅکله هم ددوی گواهی مه قبلوې مگر هغه کسان چه توبه وباسی او نیت او عمل اصلاح کړی نو الله ښوونکی او مهربانه دی.

سبحان الله: څومره الله تعالى د یوی مؤمنی ښځې په عفت او شرف او عزت باندې اهتمام کړی دی ان تر دری پوری چې څوک په مومنه ښځه تهمت وائی هغه یې په دنیا او اخرت کې ملعون گرځولی او د هغه گواهی یې مردوده شمیرلی ده او هغه یې د فاسقانو د جملی څخه گرځولی او هغه ته یې د لوې عذاب وعده ورکړی دی.

۱۵_ کله چې منافقانو د رسول الله صلی الله علیه وسلم په زمانه کې په ام المومنین حضرت عائشه رضی الله عنها باندې بد تهمت ولگولو نو الله تعالى د هغی په برائت او پاکی کی لس ایانونه نازل کړل او تهمت ویونکو ته یې د لوې او دردناک عذاب وعده ورکړی دی دغه واقعه په سورة النور کې د لسم آیت څخه تر شلم آیته پورې ذکر دي.
سبحان الله: الله تعالى دیوی مومنی ښځې د برائت لپاره جبریل د لسو ایاتونو سره لپری او د یوی مومنی ښځې څخه پخپله دفاع کوی چه دا یوی لوې عزت او کمال او افتخار دی دښځو د پاره.

۱۶- یوه صحابه ښځه چه خوله بنت ثعلبه نومیده د رسول الله صلی الله علیه وسلم حضور ته راغله او د خپل میړه څخه یې شکایت وکړو نو الله تعالی ددغی ښځې شکایت ووارید او دهغه د مشکل د حل لپاره جبریل علیه السلام سره د لس ایاتو ولیږل لکه چې الله تعالی فرمائی ((قد سمع الله قول التي تجادلک فی زوجها و تشتکی الی الله و الله یسمع تحاورکما ان الله سمیع بصیر)).

(سورة مجادله آیات ۱-۴)

ترجمه : په تحقیق سره ووارید الله تعالی خبره د هغې ښځې چې سوال او جواب یې کاوه په شان د خاوند خپل کې او شکایت یې کاوه طرف د الله ته او الله اوریده سوال او جواب ستاسی بیشکه چې الله ښه اوریدونکی او ښه کتونکی دی.

سبحان الله : الله تعالی د یوی ښځې د مشکل د حل دپاره دومره ډیر اهتمام کوی یقینا پدغه الهی اهتمام کې پدغه ښځه باندې د ټولو ښځو د پاره لوې افتخار او کمال عزت او کرامت دی او ددغی ښځې قصه داسې وه چې ددغی ښځې میړه اوس بن الصامت رضی الله تعالی عنه د هغې څخه اظهار کړی وو چې او اظهار په شریعت کې دی ته وای چې یو کس خپله ښځه د خپلې مور یا بل محرم سره مشابهه کړی وی لکه چې داسې ووائی چې ستا شا پرما داسې حرامه ده لکه څما دمور شا نو دغه ښځه پر خپله میړه باندې حرامه ده او تر څو چې میړه یی کفار نه وی ادا کړی خپلې ښځې ته نشی نزدی کیدلی.

نو دغه ښځه رسول الله صلی الله علیه وسلم ته شکایت وکړو او وی ویلی چې ما په ځوانی کی د خپل خاوند خدمت وکړلو او بچیان می ورته وزیږولو او اوس چې بودی شومه نو زه یې پر ځان حرامه کړم او زه یې بی سرپرسته کړمه نو زه اوس څه وکړم یا رسول الله نو پدغه وخت کې جبریل راغی او دسورة مجادلی اولنی ایاتونه نازل شول چې مضمون یې دادی که دغه سړی د ددې اظهار کفار ادا کړی نو ښځه یې ورته بیرته حلالیږی او دغه کفار به یا دیوی مرئی ازادول ویاو یا شپیتو مسکینانو ته ډوډې ورکول او کنه بیا دوه میاشتی روژه نیول دی.

او همدارنگه په نورو آیاتو کی یې د اظهار عمل سخت تقبیح کړیدی او دائی بده او دروغ گنرلی دی چې دا ټول پر ښځو باندې الهی کمال شفقت او ترحم دی.

۱۷_ الله تعالی مؤمنان نارینه او مؤمنانې زنانه وو ته د ضرر رسولو څخه منع کړی دی او دغه کار یې سخت تقبیح کړی دی او داسې فرمائی ((والذین یؤذون المؤمنین و المؤمنات بغير ما اکتسبوا فقد احتملوا بهتانا و اثمابینا))

(سورة احزاب ایت ۵۸)

ترجمه : او هغه کسان چې ضرر رسوی مومنان سړی او مؤمنانې ښځو ته (په اتهام سره) به غیر دهغه کار چې کړی وی دوی (یعنې په ناکړی کار) پس په تحقیق سره دوی باروی پخپل ځان غټ دروغ او بیکاره گناه.

۱۸_همدارنگی الله تعالى په بل خای کې داسې فرمائی ((ان الذين فتنوا المؤمنين والمؤمنات ثم لم يتوبوا فلهم عذاب جهنم و لهم عذاب الحريق))

(سورة البروج آیت ۱۰)

ترجمه: بی شکه هغه کسان چه په فتنه کې یې غورځولی وی یعنې ضرر یې رسولی وی مومنانو سړیو ته او مومنانو ښځو ته او بیا یې توبه نه وی ویستلی نو دوی نه دی (په اخرت کې) عذاب ددوځ او دوی ته دی عذاب د اور سوزونکی.

د پورتنې آیاتونو څخه معلومه شوه چې بی مو جبه مؤمنانو نارینو او ښځو ته ضرر رسول حرام او گناه او ددوځ د داخلیدو سبب دی.

۱۹_الله تعالى امر کړیدی چې خپل ځانونه او خپلې ښځې او بچي ددوځ داور څخه بچ کړی یعنې هغوی دالله تعالى طرف ته دعوت کړی او هغوی ته روغه او صحیحه اسلامي تربیه ورکړی.

الله تعالى داسې فرمائی: (يا ايهاالذين امنوا قوا انفسكم و اهليكم نارا وقودها الناس والحجارة)

(سورة التحريم ایت ۶)

ترجمه (ای مومنانو تاسی خپل ځانونه او اهل او عیال له اور څخه وساتئ له هغه اور څخه چې خس او خاشاک یې خلک او تیری دی.

۲۰_الله تعالى دمسلمانو او مؤمنو سړیو او ښځو ستاینه کړیدی او هغوی سره یې دمغفرت او لوی اجر وعده کړیدی او ټول یې نیکو کارونو ته دعوت کړیدی الله تعالى فرمائی: ((ان المسلمين والمسلمات والمؤمنين والمؤمنات والقانتين والقانتات والصادقين والصادقات والصابرين والصابرات والخالصين والخالصات والمتصدقين والمتصدقات والصائمین والصائمات والحافظین فروجهم والحافظات والذاکرين الله كثيرا والذاکرات اعدالله لهم مغفرة و اجرا عظیما)

(سورة الاحزاب ایت ۳۵)

ترجمه: یقینا مسلمان سړی او مسلمانې ښځې او مومنان سړی او مؤمنانې ښځې او تابعداري کوونکی سړی او تابعداري کوونکی ښځې او رشتیا ویونکی سړی اورشتیا ویونکی ښځې او صبر کوونکی سړی او صبر کوونکی ښځې او عاجزی کوونکی سړی او عاجزی کوونکی ښځې او صدقه کوونکی سړی او صدقه کوونکی ښځې او روزه نیونکی سړی او روزه نیونکی ښځې او بچ ساتونکی عورتونو خپلو لره سړی او بچ ساتونکی ښځې او ډیر یادونکی الله تعالى لره سړی او ډیر یادونکی ښځې تیار کړی الله تعالى دوی لره بخشش او لوی ثواب.

۲۱_ همدارنگه الله تعالى بښخو ته خصوصي خطاب كړي دي او داسې يې فرمائيلې (و اقمنا الصلاه واتين الزكاه واطعن الله ورسوله .....)

(سورة الاحزاب ايت ۳۲)

ترجمه : (ای دپیغمبر بیبیانو) پابندی کوی دمونځ او ورکوی زکات او تابعداری کوی دالله او درسول د هغه ..).

۲۲_ همدارنگی الله تعالى فرمائی چې مومنان نارینه او مؤمنانې بښخې سره دوستان دی او ټول امر کوی په نیکې باندې او منع کوی د بدوکارونو څخه او دمونځ پابندی کوی او زکات ورکوی او دالله او د هغه رسول صلی الله علیه وسلم فرمانبرداری کوی.

الله تعالى داسې فرمایي : (والمؤمنون والمؤمنات بعضهم اولياء بعض يامرون بالمعروف وينهون عن المنکر ويقيمون الصلاة ويؤتون الزکاة ويطيعون الله ورسوله .....)

(سورة التوبه ايت ۷۱)

ترجمه : او مومنان سړي اومؤمنانې بښخې بعضې ددوی د بعضو دوستان دی دوی امر کوی په نیکې سره او منع کوی دبدی نه او پابندی کوی د لمانځه او زکات ورکوی او تابعداری کوی دالله جل جلاله او درسول دهغه.

د ذکرشوی آیاتونه څخه د جنډر موضوع هم ښه معلومه شوه چه اسلام هغه سوارلس سوه کاله مخکې بیان کړی دی او جنډر دنارینو او زنانه و نقش او فعالیت ته وائی د یوی ټولنې په مختلفو سطحو کې.

۲۳_ همدارنگه الله تعالى د پیغمبر بیبیانو ته خصوصي خطاب کوی او هغوی ته دشرعی علم د تحصیل امرکوی او داسې فرمائی (واذکرن ما یتلی فی بیوتکن من آیات الله والحکمه)

(سورة الاحزاب آیت ۳۴)

ترجمه : اویادوی هغه چې لوستل کیدی شی په کورونو ستاسو کی دایاتونو دالله تعالی او حدیث دنبی صلی الله علیه وسلم) څخه.

په ذکر شوی ایت کې اگر که خطاب بیبیانو ته دی خو حکم ټولو مسلمانو بښخو ته عام دی نو ټولو مسلمانو بښخو ته ضرور دی چې قران او حدیث ولولی ځکه چې دا دټولو علومو اساس دی او دغه دواړه یاد کړی او پر دغه دواوه ځانونه پوه کړی او په هغه باندې عمل وکړی ترڅو ددنیا او اخرت سعادت اودالله تعالی رضا او دایمی جنت ددوی په نصیب شی.

۲۴_ همدارنگه الله تعالی چې نارینه یې دبدکارونو څخه منع کړی نو زنانه یې په خصوصي توگه د بدو کارونو څخه منع کړیدی چې دا په زنانه باندې کمال مهربانی او شفقت دی.

الله تعالی داسې فرمائی (یا ایهاالذین امنوا لا یسخر قوم من قوم عسی ان یکونوا خیرا منهم ولا نساء من نساء عسی ان یکن خیرا منهن ولا تلمزوا انفسکم ولا تنازروا بالالقباب .....)

(سورة الحجرات ۱۱)

ترجمه: ای مؤمنانو مسخری دی نه کوی هیخ نارینه په نورو نارینو باندې کیدایشی چې هغوی به غوره وی ددوی نه او نه دی زنانه مسخری کوی په نورو زنانه پوری کیدایشی چې هغه به غوره وی د دوی نه او یو د بل عیبونه مه وائی او یو بل ته په بدو نومونو اواز مه کوی.

۲۵_ د دنیا ژوند د ښخې او نارینه په مشارکت سره مخ په وړاندې ځی او یو بل ته ضرورت لری او که په دغو دواړو کې یو نه وی نو ژوند سخت دی دغه مطلب ددغه ایت څخه اخیستل کیږی (هن لباس لکم وانتم لباس لهن)

(سورة بقره ایت ۱۸۷)

ترجمه: ښخې جامه ده ستاسو دپاره او تاسو جامه یې دښخو دپاره

یعنی نارینه دښخې د لباس حیثیت لری او ښخې د نارینه دپاره د لباس حیثیت لری او دا په څو وجه سره دی. اوله وجه دا چې لکه څنگه چې جامه او بدن یو بل سره جوخت او لازم او ملزوم دی نو داسې ښخې او میړه هم سره لازم او ملزوم دی

دویمه وجه داده چې جامه د بدن پټونکی دی نو دارنگی ښخه او خاوند د یو بل دپاره پرده ده د فحش کاری او بدننامی نه.

درېمه وجه داده چې په جامه کې د بدن دپاره سکون او آرام وی نو دغه شانتي ښخه او خاوند هم دیو بل دپاره سکون او آرام دی

څلورمه وجه ئې داده چې ښخه په شان د توشکی ده او خاوند په شان د پرستن دی نو دا دواړه یو بل سره ارتباط لری او یو بل ته محتاج دی او پنځمه وجه داده چې لکه څرنگه چې بغیر دجامو نه ژوند سخت وی نو همدارنگه د نارینه و نه بغیر دښخو ژوند او د ښخو نه بغیر د نارینه ژوند سخت دی (تفسیر احسن الکلام صفحه ۳۵ جلد ۲)

۲۶_ الله تعالی خپل پیغمبر صلی الله علیه وسلم ته امر کړیدی چې دمومنو زنانه و سره بیعت وکړی او هغوی د پاره دالله تعالی نه مغفرت وغواړی چې دا دښخو د پاره ډیر لوې شرف او عزت دی.

الله تعالی داسې فرمائی (یاایهاالنبی اذا جاءک المومنات یبا یعنک علی ان لا یشرکن بالله شیئا ولا یسرقن ولا یزنین ولا یقتلن اولادهن ولا یاتین ببهتان یفتړینه بین ایدیهن و ارجلهن ولا یعصینک فی معروف فبایعهن واستغفرلهن الله ان الله غفور رحیم)

(سورة الممتحنه ايه ۱۲)

ترجمه : ای نبی کوم وخت چې راشی تا ته مؤمنانې ښځې ددې دپاره چې بیعت وکړی دوی له تا سره پدی خبرو باندې چې دوی به شریک نه گڼی الله تعالی سره هیڅ څیز او نه به غلا کوی او نه به زنا کوی او نه به وژنی خپل بچی او دوی به راتگ نه کوی داسې دروغ ته چې جوړوی دخپلو لاسونو او خپو تر منځ (یعنې دیو چا اولاد بل چا ته منسوب نکړی) او نافرمانی به نه کوی په هیڅ کار ددین کې نو ته بیعت وکړه دوی سره او بښنه وغواړه ددوی دپاره د الله تعالی نه یقینا الله تعالی بښونکی او رحم کوونکی دی.

۲۷_ الله تعالی هغو کسانو ته ډیر بد وویلی دی چې څوک غواړی دښځې او خاوند د محبت نه ډک علاقات خراب کړی او دهغوی ترمنځ جداوالی راولی .

الله تعالی فرمائی (فیتعلمون منهما ما یفرقون به بین المرء و زوجته...)

(سورة البقره ایت ۱۰۲)

ترجمه : یهودیانو به دهاروت او ماروت نه هغه شی زده کولو چې دهغه په وسیله به یې دښځې او دخاوند تر منځ جداوالی راوستله.

او بیا ددې ایت په اخر کې ئې فرمائی دی چې دغه کسان چې دښځې او خاوند تر منځ جداوالی راولی دجنت څخه به محروم وی او د ایت څخه دا هم معلومه شوه چې چه پر ښځو ظلم او دښځې او خاوند تر منځ جدایی راوستل دا دیهودو دبدو کارونو څخه یو کار دی.

هغه ښځې چې الله تعالیٰ په قران کې ذکر کړي دي

په قرانکریم کې دڅو ښځو ذکر او حکایت شویډی چې په هغه جمله کې دبی بی مریم نوم په صراحت سره بار ذکر شویډی خو دنورو ښځو نومونه صراحتاً نه دی ذکر البته حکایات یې په مختلفو سوره ونو کې بیان شویډی همدارنگی په قران کې دوه غټ سوره ونه دښځو په نوم باندې نومول شوي دي چې یو ته سوره النساء وائی او نساء په عربی ژبه کې ښځو ته وائی او بل سوره په سوره مریم باندې نومول شویډی چې دا هم په اسلام کې د ښځې د عظمت او عزت یو لوی دلیل دے مونږه په راتلونکی عباراتو کې دهغو ښځو بیان کوو چې دهغوی نوم او یا حکایت په قران کې ذکر شوی وي چې په لاندې ډول دي .

اول : مریم بنت عمران علیها السلام چې دعیسیٰ علیه السلام مور وه دغه نیکه ښځه چې د ولایت مقام ته رسیدلې وه په قرانکریم د هغې نوم صراحتاً څلور ډیرش کړتې په دولسو سورتونو کې ذکر شویډی چې هغه سوره بقره ، آل عمران او سوره النساء ، سوره المائدة ، سوره التوبة ، سوره مریم ، سوره المومنون ، سوره الاحزاب ، سوره الزخرف ، سوره الحديد ، سوره الصف سوره التحريم دي

الله تعالیٰ دبی بی مریم په باره کې داسې فرمایلي ((اذ قالت الملائكة يا مريم ان الله اصطفاك وطهرک واصطفاک علی نساء العالمين))

(سوره آل عمران ایت ۴۳)

ژباړه : او کله چې وویل ملایکو ای مریم یقیناً الله تعالیٰ غوره والی ورکړې تاته او پاکه ساتلې ئې ته او غوره کړې ئې ته په زنانه و د خلکو باندې .

او په بل ځای کې یې دهغې په صفت کې داسې فرمائی : ((ومریم بنت عمران التي احصنت فرجها فنحننا فيه من روحنا وصدقت بکلمات ربها وکتبه وکانت من القانتين))

(سوره التحريم ایت ۱۲)

ژباړه : او بیان کړیدی الله تعالیٰ مثال دمريم لور د عمران هغه زنانه چې بچ ئې وساتلو عورت خپل نو پوکي وکړلومونږ په هغې کې دروح دطرف زمونږ نه او تصدیق کړی وه دې دکلمو درب خپل او دکتابونو دهغه او داوه دپوره تابعداری کوونکو څخه .

همدرانگه چې کله بی بی مریم پخپله عبادتخانه کې په عبادت باندې مصروفه وه نو په ژمی کې ورته د اوړی میوه غائبانه راتله او په اوړی کې به ورته دژمی میوه غائبانه راتله چې داد هغې لپاره یو لوی کرامت وو الله دغه خبره داسې بیان کړی دی:

((کله دخل علیها زکریا المحراب وجد عندها رزقا قال یا مریم انی لک هذا قالت هو من عندالله ان الله یرزق من یشاء بغير حساب))

(سورة ال عمران ایت ۳۷)

ژباړه: هرکله چې به داخل شو زکریا علیه السلام په هغې باندې عبادتخانې ته نو وبه وموندلو دهغې سره روزي (یعنې دژمی میوه په اوړی کې او داوړی میوه په ژمی کې نو زکریا علیه السلام به وویل چې ای مریم دا روزی دکوم خې نه تاته راغله؟ نو هغې به وویلې چې دا دالله تعالی له طرف نه دی یقینا الله تعالی روزی ورکوي چالره چې وغواړي بغير حسابه .

همدرانگه الله تعالی دبی بی مریم خدمت او ساتنه او پالنه دماشومتوب نه زکریا علیه السلام ته سپارې وه چې دا دټولو ښځو لپاره یو لوی افتخار او عظمت دی چې دخپلې زمانې پیغمبر دیوې ښځې خدمت او پالنه او ساتنه کوی ددې نه معلومیږي چې نیکې ښځې دالله په نزد او هم دهغه دپیغمبرانو په نزد څومره اوچته مرتبه لري الله تعالی داسې فرمائی: ((وکفلها زکریا))

(سورة ال عمران ایت ۳۷)

ژباړه: الله تعالی دبی بی مریم پالنه او ساتنه زکریا علیه السلام ته وسپارلو . ان تردې پورې چې کله بی بی مریم دمور نه پیدا شوه نومور ئې هغه بیت المقدس ته راوستله چې هلته زکریا علیه السلام او نور علماء ناست وه نو هغوی ته ئې وویلې چې دغه ماشومه ما دبیت المقدس دخدمت لپاره ورکړي نو په دغه وخت کې په دغه مجلس کې هر یو غوښتل چې هغه دې دبی بی مریم خدمت او ساتنه او پالنه وکړي خو آخر فیصله په دې وشوه چې هر یو به خپل قلم دریاب ته وغورځوي نو که دهرچا قلم داوبو دپاسه ودرید نو هماغه به دبی بی مریم خدمت او پالنه کوي نو دوي چې کله خپل قلمونه وغورځول په دریاب کې نو یواځې دزکریا علیه السلام قلم داوبو دپاسه ودریده نو بی بی مریم هغه ته دخدمت لپاره وسپارل شوه . دغه قصه الله تعالی داسې ، بیانوی ((وما کنت لدیهم اذ یلقون اقلامهم ایهم یکفل مریم وما کنت لدیهم اذ یختصمون))

(سورة ال عمران ایت ۴۴)

ژباړه : او نه وي ته (ای پیغمبره) ددوی سره حاضر چې کله دوی غورځول خپل قلمونه (اوبو ته چې معلومه شی) چې کوم یو کس به پالنه کوی دمریم او نه وی ته حاضر ددوی سره کوم وخت چې دوي بحث کول په باره دساتلو دمریم کې)

همدارنگه الله تعالی دبی بی مریم څخه یو عظیم پیغمبر چې عیسی علیه السلام و زیږولې وه او خپل عظیم قدرت ئې پکې ښودلې دی چې هغه ئې بغیر دپلاره پیدا کړې وه دغه قصه الله تعالی داسې بیانوی : ((اذ قالت الملائكة يا مريم ان الله يبشرك بكلمة منه اسمه المسيح عيسى بن مريم وجيها في الدنيا والاخرة ومن المقربين ويكلم الناس في المهد وكهلا ومن الصالحين قالت رب انى يكون لى ولد ولم يمسنى بشر قال كذلك الله يخلق ما يشاء اذا قضى امرا فانما يقول له كن فيكون ويعلمه الكتاب والحكمة والتوراة والانجيل ورسولا الى بنى اسرائيل))

(سورة ال عمران ایت ۴۵- ۴۹)

ژباړه : کوم وخت چې وویل ملایکو ای مریم یقینا الله تعالی زیری درکوی تاته په یوی کلمی دطرف دالله تعالی نه چې نوم دهغه مسیح عیسی خوې دمریم دی چې مخور به وي په دنیا او په آخرت کې او الله ته دندې کړی شوی بندگانو څخه به وی او دې به خبرې کوي دخلقو سره په غیر دمور کې او په پوخ عمر کې او دپوره نیکانو څخه به وي . نو وویل مریم : ای ربه څرنگې به ځما لپاره خوې وي او حال دا چې هیڅ یو بشر ماباندې لاس نه دی لگولی نو وویل (جبریل) دغسې الله تعالی پیدا کوی څه چې وغواړی هر کله چې هغه دیو کار دکیدلو فیصله وکړي نو هغه ته ووائی اوشه نو هغه وشي او ښودنه به کوي ده (عیسی) ته دکتاب او دسنت اود تورات او دانجیل او دي به رسول وگرځوي بنی اسرائیلو ته یعنې دبنی اسرائیلو پیغمبر به وي .

همدارنگې الله تعالی دبی بی مریم لاندې ښه صفتونه او کرامات بیان کړیدی

۱-ملائکو دهغې سره خبرې کړې وه .

۲-هغه الله تعالی په ټولو ښځو دزمانې باندې غوره کړی وه

۳-هغه الله تعالی دگناه څخه پاکه ساتلې وه

۴-هغه یوه پاک لمنه ښځه وه

۵-هغه یوه ریښتینی ښځه وه

۶-هغه دالله تعالی په خبرو او کتابونو ایمان او باور درلوده .

۷-هغه دالله تعالی تابعداره بنده وه .

۸-هغې ته به غیبی او خارق العاده رزق ورکول کیده .

۹-دهغې نه الله تعالى بغیر خاوند نه پیغمبر پیدا کړو .

۱۰-دهغې خدمت او پالنه دزمانې پیغمبر زکریا علیه السلام کوله .

دوهم : حنة بنت فاقوذ چې د عمران ښځه او دبی بی مریم مور وه :

ددغې نیکې ښځې حکایت په سورة ال عمران کې ذکر شوی دی دغې ښځې حمل درلود او دا یې نذر ایښی و چې کله دغه حمل پیدا شی نو هغه به دبیت المقدس خدمت کوي نو کله یې چې دغه حمل وزیراوه نو هغه ښځه وه نو دهغې نوم ئې مریم کینبوده . نو الله تعالى دغه نذر قبول کړلو او مریم بیا په بیت المقدس کې دزکریا علیه السلام ترپالنې لاندې اوسیدله او هغې ته ئې یوه خاصه کوټه جوړ کړې وه .

الله تعالى فرمائی : ((اذقالت امرأة عمران رب اني نذرت لك ما في بطني محررا فتقبل مني انك انت السميع العليم فلما وضعتها قالت رب اني وضعتها انثى والله اعلم بما وضعت وليس الذكر كالانثى واني سميتها مریم واني اعیذها بك وذريتها من الشیطن الرجیم فتقبلها ربها بقبول حسن وانبتها نباتا حسنا وكفلها زکریا ..))

(سورة ال عمران ۳۶-۳۷)

ژباړه : هر کله چې ووئیل ښځې د عمران علیه السلام ای ربه زما یقینا ما منخته کړې ده خاص تالره دهغه ماشوم چې ځما په خیته کې دی ازاد کړی شوی ددین لپاره نو قبول کړې زمانه یقینا ته هرڅه اوری او په هر څه باندې عالم ئې نو هر کله چې هغې وزیروله هغه نو هغې وویلې یا ربه یقینا ما جینی وزیروله او الله تعالى ښه پوهه دی په هغه چې هغې زیرولی دی او نه دی هغه نارینه (چې ده طلب کړې وه د هغه) پشان دهغه زنانه (چې ورکړی شوه) او یقینا ما نوم ایښودلې دی د هغې مریم او یقینا زه پناه غواړم هغې لره په تاسره او اولاد د هغې لره د شیطان رټلی شوی نه نو قبول کړلو هغه رب د هغې په ښائسته قبلولو سره او زرغون ئې کړو هغه په ښائسته زرغونولو سره او هغه ئې زکریا ته وسپارلو (د خدمت او پالنې لپاره)

دریم : آسیه بنت مزاحم علیها السلام چې دفرعون ښځه وه او مسلمانانه وه فرعون هغې ته سخت عذابونه ورکړلو چې هغه بیرته داسلام څخه وگرځیږي خو هغه دقوي ایمان او عقیدې خاونده وه او دحق په لار کې ئې شهادت قبوله کړه او فرعون هغه شهیده کړه . الله تعالى دهغې په صفت کې داسې فرمائی : ((وضرب الله مثلا للذین امنوا امرأة فرعون اذقالت رب ابن لی عندک بیتا فی الجنة ونجنی من فرعون وعمله ونجنی من القوم الظالمین))

(سورة التحريم ایت ۱۱)

ژباړه : او بيان كړيدى الله تعالى مثال دمومنانو لپاره دښځې دفرعون كوم وخت چې وويل هغې اى ربه څما جوړ كړه ما لپاره ستا په خوا كور په جنت كې او ماته نجات راكړه دفرعون او دهغه دعمل څخه او ماته نجات راكړه دظالم قوم څخه.

څلورم : بى بى سارة چې دابراهيم عليه السلام ښځه وه:

ددغې ښځې څخه دوه پيغمبران پيدا شوى وه چې يو اسحق عليه السلام وه او بل يعقوب عليه السلام يعنې دى د دوو پيغمبرانو مور وه او دپيغمبرښځه وه الله تعالى دهغې حكايه په سورة هود او سورة الذاريات كې داسې كړيدى :

((وامراته قائمة فضحكت فبشرناها باسحاق ومن وراء اسحق يعقوب))

(سورة هود ايت ۷۱)

ژباړه : او دابراهيم عليه السلام ښځه ولاړه وو نو هغه خوشحاله شوه نو مونږه زيرى وركړلو هغې ته په اسحق او وروستو داسحق نه په يعقوب سره .

او په سورة الذاريات كې يې داسې فرمائى : ((وبشروه بغلم عليم ، فاقبلت امراته فى صرة فصكت وجهها وقالت عجوز عقيم ، قالوا كذلك قال ربك انه هو العليم الحكيم))

(سورة الذاريات ايت ۳۰)

ژباړه او ملائكو زيرى وركړلو ابراهيم عليه السلام ته په يو علم والا ځوې سره نو مخامخ شوه ښځه دهغه په ډله دملائكو كې په چغې سره نو خپل مخ ئې په لاس ووهلو او وې وئيلې زه يوه شنډه بودى. يمه نو ملائكو وويل دغسې به ئې ته ستا رب ويلي دي يقينا هغه حكمتونو والا دى.

پنځم : دزكريا عليه السلام ښځه چې دى بى مريم خاله وه او يوه مسلماننه ښځه وه ددغې ښځې ذكر دسورة ال عمران په څلويښتم ايت او سورة مريم په پنځم او اتم ايت كې شويدي .

شپږم : دموسى عليه السلام مور چې يوه مسلماننه ښځه وه دسورة طه په اته ديرشم او څلويښتم ايت كې او دسورة القصص په اووم او دولسم ايت كې ئې ذكر شويدي .

اووم : بلقيس : دغه ښځه مخكې دايمان راوړلونه ديمن ملكه وه سليمان عليه السلام هغې ته يو خط وليږلو او هغه ئې اسلام ته دعوت كړې وه چې ددغه خط نه وروسته هغه سليمان عليه السلام ته راغله او مسلماننه شوه او دشرک او دكفر نه ئې خپل برائت اعلان كړلو .

الله تعالى ددغې ښځې قيصه په سورة النمل كې د ۲۳ ايت څخه تر ۴۴ ايت پورې په تفصيل سره ذكر كړى دى .

اتم: زينب بنت جحش رضی الله عنها چې دزید بن حارثة رضي الله عنه نبخه وه او زيد ته رسول الله صلى الله عليه وسلم خوې ويلې وه او دهغه سره ئې ئې زياته مينه درلودله زيد بن حارثة خپله نبخه طلاقه كړه او دهغه دطلاق نه وروسته الله تعالى دغه نبخه خپل پيغمبر ته په نكاح كړلو او الله تعالى دغه قصه داسې بيانوي: ((فلما قضى زيد منها وطرا زوجناكها لكي لا يكون على المومنين حرج في ازواج ادعيائهم اذا قضاوا منهن وطرا وكان امر الله مفعولا)) (سورة الاحزاب ايت ۳۷)

ژباړه: پس هرکله چې پوره کړلو زيد دهغې (زينب بنت جحش) نه حاجت نو په نكاح سره مونږ درکړله تاته دغه نبخه ددې لپاره چې نه وي په مومنانو باندې تنگسيا په باره دنكاح كولو دښخو دمتبني گانو ددوي هر كله چې پوره كړي دوي دهغوې نه حاجت او دې حكم دالله تعالى پوره كړى شوى .

د رسول الله صلى الله عليه وسلم دغه نبخه دومره اوچته مرتبه درلودله چې رب العالمين پخپله دعرش دپاسه دهغې نكاح دخپل پيغمبر سره تړلې وه ځكه خوبه دغه نبخه درسول الله صلى الله عليه وسلم په نورو ښخو افتخار كولو او دابه ئې ويلي چې ځما نكاح رب العالمين د عرش دپاسه دخپل پيغمبر سره تړلى دى .

نهم: عائشه رضي الله عنها چې درسول الله نبخه وه دسورة النور دلسم ايت څه تر شلم ايته پورې د هغې دبرائت لپاره نازل شويدي .

لسم: درسول الله صلى الله عليه وسلم نورې بيبيانې:

درسول الله صلى الله عليه وسلم دټولو بيبيانو ذكر په سورة الاحزاب او سورة التحريم كې په تفصيل سره شوى دى .

سورة الاحزاب ايت ۶ او ايت ۲۸ الى ۳۴ او ايت ۵۰ تر ۳ او ايت ۵۹ اوسورة التحريم دايت ۳ څخه تر ايت ۵ پورې .

يوولسم: دشعيب عليه السلام لورگانې چې يوه ئې بيا دموسى عليه السلام نبخه شوه . ددوى حكايت په سورة القصص كې الله تعالى ذكر كړى دى . سورة القصص ايت ۲۳ .

دولسم: دعزیز مصر نبخه چې راعيل نومیده او مشهوره په زليخا باندې ده .

ددغې ښخې حكايت الله تعالى په سورة يوسف كې په تفصيل سره ئې ذكر كړى دى .

ديارلسم: دنوح عليه السلام نبخه او دلوط عليه السلام نبخه دغه دواړه ښخې اگر كه دپيغمبرانو ښخې وې خو كافرې وې ځكه دواړه دجهنم مستحق شول الله تعالى ددغو دواړو په باره كې داسې فرمائي: ((وضرب الله مثلا للذين كفروا امرأة نوح وامرأة لوط كانتا تحت عبدين من عبادنا صالحين فخانتاهما فلم يغنيا عنهما من الله شيئا وقيل ادخلا النار مع الداخلين))

(سورة التحريم ايت ۱۰)

ژباړه : او بيان كړيدى الله تعالى مثال كافرانولره دښځې دنوح او دښځې دلوط چې دا دواړه ځما ددوه صالحو بندگانو په نكاح كې وه نو خيانت وكړو دغو دواړو دخپل ميړونوسره (ايمان ئې رانه وړ) نو دفع نه كړلو هغوى د دوې نه هيڅ شى دالله دعذاب نه او وويل شو چې داخپې شى اورته داخليدونكو سره .

څوارلسم : دابو لهب ښځه چې ام جميل نوميده او كافره وه الله تعالى ددغې ښځې حكايت په سورة اللهب كې كړيدى او داسې ئې فرمائلى دى : ((وامراته حمالة الحطب في جيدها جبل من مسد))

(سورة اللهب ايت ۴-۵)

ژباړه: او ښځه دده چې بارونكې دخاشاك ده په سټ دهغې كې رسي ده دپوستكو دكجورو څخه .

مطلب دا چې د ابو لهب ښځه به هم د جهنم اور ته داخليږي دغه ښځه ډيره سخته كافره وه او رسول الله صلى الله عليه و سلم ته به زيات تكليف رسولو.

دوهم بحث

دنبوی احادیثو په ذخیره کې داسې ډیر روایتونه موجود دي چې په هغې کې دښځو اوچت مقام ذکر شوی دی خو زه په دغه لویه ذخیره کې صرف یو څو روایتونه ذکر کوم چې دهغې څخه دښځو اوچت مقام په اسلام کې ډیر ښه معلومیږي چې هغه په لاندې ډول دی :

۱- امام بخاري او امام مسلم رحمهما الله دابوهريرة رضي الله عنه څخه روایت کړی چې هغه ویلی دي : ((اتی جبریل النبی صلی الله علیه وسلم فقال یا رسول الله هذه خدیجة قد اتت معها اناء فیہ ادام وطعام فاذا اتتک فاقرا علیه السلام من ربها ومنی وبشرها ببيت فی الجنة من قصب لا صخب فیہ ولا نصب))
(متفق علیه مشکوة صفحه ۵۷۳)

ژباړه : جبریل علیه السلام نبی علیه السلام ته راغی او هغه ته یې وویلې چې ای رسول الله صلی الله علیه وسلم خدیجة تاته راتلونکې ده او دهغې سره یو لوبښی دی چې په هغه کې قنغ او دخوراک څه شی دی نو چې کله تاته راغله نو په هغې باندې دهغې درب له طرفه او ځما له طرفه سلام ووايه او هغې ته زیږی ورکړه په یو کور سره په جنت کې چې دمرغلرو څخه جوړ دی او په هغه کې شور او تکلیف نشته

سبحان الله!

یوه ښځه په اسلام کې دومره اوچتې مرتبې ته رسیږي چې رب العالمین او دهغه مقرب ملائک جبریل علیه السلام په هغې باندې سلام وائی او هغې ته په دنیا کې دجنت زیږی ورکوي . یقینا دغه ټولو ښځو ته لوې افتخار او ډیر لوې عزت دی .

۲- امام ترمذي رحمه الله دانس رضي الله عنه څخه روایت کوي چې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمائی دی :
((حسبک من نساء العالمین مریم بنت عمران وخدیجة بنت خویلد وفاطمة بنت محمد وأسوية امرأة فرعون)
(مشکوة صفحه ۵۷۳)

ژباړه : کافي ده تاته پیژندل دفضیلت دمریم لور د عمران او دخدیجې لور دخویلد او دفاطمې لور دمحمد صلی الله علیه وسلم او داسیه ښځه دفرعون.

یعنې دغې ښځې داسې اوچتو مرتبو ته رسیدلي دي چې ډیر نارینه هغې ته نه دی رسیدلي .

۳-امام بخاري او امام مسلم رحمہما اللہ دعائشہ رضي اللہ عنہا خُخہ روايت کړيدی چې رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم فرمائی دی : ((يا عائشة هذا جبريل يقرئک السلام قالت وعليہ السلام ورحمة اللہ قالت وهو یری مالا یری))

(مشکوٰۃ صفحہ ۵۷۳)

ژباړه : ای عائشې دغه جبریل دی او پرتا سلام وائی نو عائشہ رضي اللہ عنہا وویلې چې په هغه دې سلام او رحمت دالله وي او بیائې وویلې چې رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم جبریل لیده او مانه لیده .

۴-امام بخاري او امام مسلم رحمہما اللہ دعائشہ رضي اللہ عنہا خُخہ روايت کړيدي چې هغې فرمائی دی : ((کان رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم یكثر ذکرها (خديجة) وربما ذبح الشاة ثم یقطعها اعضاء ثم یبعثها فی صدائق (خديجة))

(متفق علیہ مشکوٰۃ صفحہ ۵۷۳)

ژباړه : رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم به خديجة رضي اللہ عنہا ډیره یادوله او ډیر کرتې به یې چې کله گډ حلاله کړه نو دهغه اندامونه به ئې جدا جدا کړله او بیا به ئې دخديجې رضي اللہ عنہا په دوستانو تقسیموله .

۵-امام بخاري او امام مسلم رحمہما اللہ دعلي رضي اللہ عنه خُخہ روايت کړيدي چې رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم فرمائی دی : ((خير نساءها مريم بنت عمران وخير نساءها خديجة بنت خويلد))

(متفق علیہ مشکوٰۃ صفحہ ۵۷۳)

ژباړه : مريم لور د عمران د خپلې زمانې بهتره ښځه وه او خديجه لور دخويلد دخپلې زمانې بهتره ښځه ده.

۶-امام بخاري او امام مسلم رحمہما اللہ دعائشہ رضي اللہ عنہا خُخہ روايت کړی چې رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم فاطمه رضي اللہ عنہا ته وویل : ((يا فاطمة الا ترضين ان تكوني سيدة نساء اهل الجنة))

(مشکوٰۃ صفحہ ۵۶۸)

ژباړه : ای فاطمې ایا ته نه خوشحالیږی چې دجنت دښځو سرداره شی.

او په بل روايت کې امام ترمذی دعائشہ رضي اللہ عنہا روايت کړي دی چې فاطمة رضي اللہ عنہا داسې فرمائی دی : ((واخبرنی انی سيدة نساء اهل الجنة))

(متفق علیہ مشکوٰۃ صفحہ ۵۷۴)

ژباړه : رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم ماته خبر راکړه چې زه دجنت دښځوسرداره يم .

۷-امام بخاري او امام مسلم د عمرو بن العاص رضي الله عنه څخه روايت كړيدى چې هغه رسول الله صلى الله عليه وسلم ته وويلې : ((اى الناس احب اليك ؟ قال عائشة))

(متفق عليه) ❖ مشكوة صفحه ۵۵۵)

ژباړه : په خلكو كې څوك تاته ډير خوښ دى نو رسول الله صلى الله عليه وسلم وفرمائيل چې عائشة رضي الله عنها

۸-امام بخاري او امام مسلم رحمهما الله د مسور بن مخرمة رضي الله عنه څخه روايت كړيدى چې رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمائلى : (فاطمة بضعة منى فمن اغضبها اغضبني وفي رواية يريبنى ما ارايها ويوذيني ما اذاها)

(متفق عليه) ❖ مشكوة صفحه ۵۶۸)

ژباړه : فاطمه ځما د بدن ټوټه ده او چا چې هغه په غصه كړله نو زه ئې په غصه كړلم او په بل روايت كې ئې داسې ويلي دى : ((ما خفه كوى هغه شى چې فاطمه خفه كوى او ماته تكليف او ضرر رسوى هغه شى چې فاطمه ته تكليف او ضرر رسوى .

د پورتنې احاديثو څخه دا معلومه شوه چې د اسلام مقدس دين پر ښځو څومره زيات اهتمام كړى دى او دا چې ښځې كولاى شي هغه اوچتو درجو او مرتبو ته ورسېږي كوم چې ډير سړي ورته نه شي رسيدلاى البته دغو او چتو مرتبو ته به د تقوى او ديانندارۍ او خوش اخلاقې له لارې رسېږي .

۹-امام احمد بن حنبل او امام نسائي رحمهما الله دانس رضي الله عنه څخه روايت كړيدى چې رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمائلى دى : ((حبب الى من الدنيا النساء والطيب وجعلت قره عيني فى الصلاة))

(مشكوة صفحه ۴۴۹)

ژباړه : د دنيا څخه ماته ښځې او خوشبويې محبوب شويدي او ځما دسترگو يخوايي په لمانځه كې گرځول شوي دي

۱۰-همدارنگې امام نسائي دانس رضي الله عنه څخه روايت كړيدى چې هغه ويلي دى : ((لم يكن شى احب الى رسول الله صلى الله عليه وسلم بعد النساء من الخيل)

(نسائي صفحه ۹۴ جلد ۲)

ژباړه : داسې شى چې رسول الله صلى الله عليه وسلم ته پس له ښځو ډير خوښ وه هغه اسونه وه ، يعنې په اوله درجه كې ئې د ښځو سره مينه زياته وه او دهغوې نه وروسته ئې د اسونو سره مينه زياته وه

۱۱- امام مسلم رحمه الله د عبد الله بن عمرو رضي الله عنه نه روايت كړيدى چې رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمائلى دى : ((الدنيا متاع وخير متاعها المرأة الصالحة))
(مشكوة صفحه ۲۶۷)

ژباړه : دنيا يوه شتمني ده او غوره شتمني د دنيا صالحه ښځه ده .

۱۲- امام ابوداود رحمه الله د ابوالطفيل غنوي رضي الله عنه څخه روايت كړى دى چې هغه ويلى دى : ((كنت جالسا مع النبي صلى الله عليه وسلم اذ قبلت امرأة فبسط النبي صلى الله عليه وسلم رداءه حتى قعدت فلما ذهب قيل هذه ارضعت النبي صلى الله عليه وسلم))
(مشكوة ۲۷۴)

ژباړه : زه دنبي عليه السلام سره ناست وم چې يوه ښځه راغله نو نبي عليه السلام خپل څادر هغې ته هواره كړه او هغه ورباندې كښيناستله نو هركله چې دغه ښځه لاړله نو يو چا وويل چې دا هغه ښځه ده چې رسول الله صلى الله عليه وسلم ته ئې شيدې وركړيده . يعنې دهغه رضاعي مور وه .

۱۳- امام بخارى او امام مسلم رحمهما الله دام هانى بنت ابى طالب رضي الله عنها نه چې درسول الله صلى الله عليه وسلم دتره لور روايت كړي دى چې هغې په فتح دمكې كې دوو مشركانو ته چې دده دميره خپلوان وو امان وركړې وه او على رضي الله عنه غوښتل چې دغه كسان ووژني نو ام هاني رضي الله عنها رسول الله صلى الله عليه وسلم ته دغه خبره وكړله نو رسول الله صلى الله عليه وسلم ورته وفرمايل : (قد اجرنا من اجرت يا ام هانى)
(مشكوة صفحه ۳۴۷)

ژباړه : مونږ امان وركړيدى هغه چاته چې تاورته امان وركړيدى اى ام هانى .

سبحان الله !

داسلام په مقدس دين كې دښځې دتصميم او نظر څومره زيات احترام شويدي او په هغه باندې څومره زيات اهتمام شويدي چې يوه مسلمان ښځه دوو كافرانو ته امان وركوي او دالله تعالى رسول دغه امان وركول قبول او نافذوي .

۱۴- امام بخارى او امام مسلم رحمهما الله د ابو هريره رضي الله عنه نه روايت كړيدى چې يو سړى رسول الله صلى الله عليه وسلم ته وويل : (من احق الناس بحسن صحابتي ؟ قال امك قال ثم من ؟ قال امك . قال ثم من ؟ قال امك . قال ثم من ؟ قال ابوك)

(مشكوة صفحه ۴۱۸)

ترجمه : یو سړی رسول الله صلی الله علیه وسلم ته وویل چې څوک پر ما باندې ډیر حقدار دی په ښه ملگرتیا کې ؟ نو رسول الله صلی الله علیه وسلم ورته وویل ستا مور هغه سړی بیا وویل څوک ؟ نو رسول الله صلی الله علیه وسلم وویل چې ستا مور هغه سړی وویل بیا څوک ؟ نو رسول الله صلی الله علیه وسلم وویل ستا پلار .

سبحان الله .

دا یو لوی شرف عزت او افتخار دی د ټولو ښځو دپاره چې رسول الله صلی الله علیه وسلم هغوی درې ځلی مکرر زیات حقدار د ښه ملگرتیا او ښې معاملې بولی او نارینه یې په څلورمه درجه کې حقدار گڼلی دی .

۱۵-امام بخاری او امام مسلم رحمهما الله دابو هريرة رضي الله عنه نه روایت کړی دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمائی دی : ((استوصوا بالنساء خيرا))

(مشکوٰة صفحه ۲۸۰)

ژباړه : ترجمه : یو بل ته دښځو په هکله ښه وصیت او سپارښتنه وکړی .

سبحان الله :

وگورئ داسلام د مقدس دین کمال ته چې دښځو په خیر او صلاح باندې څومره زیات اهتمام کوی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم خپل ټول امت ته امر کوي چې یو بل ته دښځو په باره کې ښه وصیت وکړئ یعنې یو بل ته پرښځو باندې درحم او دهغوې سره دنیکی روپې په باره کې وصیت وکړئ .

۱۶-امام احمدبن حنبل او امام نسائی او امام بیهقی رحمهم الله د معاویه بن جاهمه رضي الله عنه څخه روایت کړی دی چې جاهمه رسول الله صلی الله علیه وسلم ته راغی نو هغه ته یې وویل چې (یا رسول الله صلی الله علیه وسلم اردت ان اغزو وقد جئتک استشیرک فقال هل لک من ام ؟ قال نعم قال فالزمها فان الجنة عند رجليها)

(مشکوٰة صفحه ۴۲۱)

ژباړه : ای رسول الله ما اراده کړې چې غزا ته لاړ شم او تاته راغلی یم چې ماته مشوره راکړئ نو رسول الله صلی الله علیه وسلم ورته وفرمایل ایا مور دې شته ؟ نو هغه وویل هو نو رسول الله صلی الله علیه وسلم وفرمایل چې دهغې سره دخدمت لپاره اوسپړه ځکه جنت دهغې دخپو سره دی .

۱۷-امام خطیب بغدادی په خپل کتاب الجامع لاخلق الراوي کې د انس رضي الله عنه څخه روایت کړی دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمائی دی : ((الجنة تحت اقدام الامهات))

(رواه احمد و النسائي و ابن ماجه و الحاكم والقضاعي في مسنده مشكوة صفحه ٤٢١ حاشيه ٤ واورده الذهبى فى الكبائر و ذكره الساعاتى فى بلوغ الامانى شرح الفتح الربانى جلد ١٤ صفحه ٥٨ الفتح الربانى ج ١٤ صفحه ٥٨ كشف الخفاج 1 ص ٣٣٥)

ژباړه : جنت دمورگانو دقدمونو لاندې دى .

سبحان الله!

دايولوې افتخار او عزت دى ټولو ښځو ته چې جنت ته تلل دمورگانو په خدمت او پالنه پورې تړل شوي دي.

١٨-امام مسلم او امام بخارى او امام ترمذي دانس رضي الله عنه نه روايت كړى دى چې رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمائلى دى : ((من عال جار يتين حتى تبلغا جاء يوم القيامة انا وهو كهاتين و اشار بالسبابه والوسطى))
(رياض الصالحين صفحه ١٥٥ مشكوة صفحه ٤٢١ الادب المفرد جلد ١ صقحه ٤١)

ژباړه : چاچې ددوو جنكيانو خدمت او پالنه دهغوې تربالغيدو پورې وكړلو نو په ورځ دقيامت كې به ځما سره دومره نزدې وي لكه څنگه چې منځنى گوته دشهادت د گوټى سره نزدې دى .

ددغه حديث څخه معلومه شوه چې دښځو خدمت او پالنه او پرهغوى شفقت درسول الله صلى الله عليه وسلم د خوشحاليديو او دجنت د داخليديو سبب دى .

١٨-امام احمدبن حنبل او امام نسائي او امام ابن ماجه رحمه الله د ابوهريرة رضي الله عنه او دابو شريح خزاعي رضي الله عنه څخه روايت كړي دى چې رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمائلى دى : ((اللهم اني اخرج حق الضعيفين اليتيم والمرأة))

(الفتح الربانى ج ١٦ صفحه ٢٣٢ رياض الصالحين صفحه ١٥٦)

ژباړه : اى الله زه په سختى سره منع كوم ددوو ضعيفانو يتيم او ښځه دحق دتلفولو څخه يعنې ديتيم او ښځې دحق دپيمالولو څخه خلك سخت ويروم او سخت منع كوم او ديتيم او ښځې دحق پيمالونكې گنهگار گنم .

سبحان الله !

وگورئ داسلام مقدس دين ته چې څومره زيات اهتمام كوى دښځو په حقونو باندې چې رسول الله صلى الله عليه وسلم دهغوې دحقوقو دضائع كولو څخه څومره په سختى سره خلك منع كوي .

١٩-امام بخاري او امام مسلم دعائشى رضي الله عنها نه روايت كړي دى چې رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمائلى دى : ((من ابتلى من هذه البنات بشئ فأحسن اليهن كن له سترا من النار)

(مشکوٰۃ صفحہ ۴۲۱ الادب المفرد صفحہ ۴۱ جلد ۱)

ژباړه : چاته چې لورگانې ورکړې شوی وي او دې ورسره احسان وکړي (يعنې دهغوې ښه خدمت او پالنه او تربيه وکړي) نو دغه لورگانې به دده او ددوڅ داور ترمنځه به ديوې پردی په شان وي يعنې دغه لورگانې به دده دنجات سبب شی ددوڅ داور څخه .

۲۰-امام بخاري او امام مسلم رحمهما الله دابو هريرة رضي الله عنه روايت کړيدی چې رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمائی دی : ((الساعی علی الارملة والمسكين كالمجاهد في سبيل الله وكالقائم الذي لا يفتر وكالصائم الذي لا يفطر))

(مشکوٰۃ صفحہ ۴۲۲ رياض الصالحين صفحہ ۱۵۵)

ژباړه : څوک چې دکونډو ښځو او مسکینانو په مرسته او خدمت او پالنه کې کوشش کوي په درجه او ثواب کې دهغه چاسره برابر دی چې دالله تعالی په لار کې جهاد کوي او دهغه چاسره چې همیشه به لمانځه ولاړ وي او نه ستړي کيږي او دهغه چاسره چې همیشه روژه نيسي او نه بوزه کيږي .

سبحان الله!

وگورئ داسلام مقدس دين ته چې دښځو خدمت او پالنی ته ئې څومره اوچته مرتبه ورکړيدی چې دهغوې دخدمت او پالنې ثواب ئې دجهاد او دايمي تهجد او روژه دارې دثواب سره برابر کړی دی حال دا چې جهاد او همیشه تهجد او روژه نيول سخت عبادت دي .

۲۱-امام احمد بن حنبل او امام ابو داود او امام ابن ماجه او امام دارمی د اسماء بنت يزيد رضي الله عنها نه روايت کړيدی چه هغې ويلي دی (مر علينا رسول الله صل الله عليه وسلم ونحن في نسوه فسلم علينا)

(الفتح الرباني ج ۱۶ ص ۲۲۹ مشكاه ص ۴۰۰)

ژباړه : رسول الله صلى الله عليه و سلم د ښځو پر يوه ډله تيريده چې زه هم پکې ووم نو پرمونږ يې سلام واچاوه . يقينا دا دتولو ښځو دپاره يو لوې عزت او افتخار دی چه رسول الله صلى الله عليه وسلم پر دوی باندي سلام اچوی .

۲۳-امام ابو داود او امام نسائی د ابو هريره رضي الله عنه نه روايت کړيدی چې رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمائی دی : رحم الله امرأة قامت من الليل فصلت و ايقظت زوجها فصلی فان ابی نضحت في وجهه الماء)

(مشکوٰۃ صفحہ ۱۰۹)

ترجمه : الله تعالى دى رحم كړى په هغه ښځه باندې چې د شپې دخوبه پاڅيرى او لمونځ كوى او خپل خاوند هم پاڅوى او كه خاوند يې پانڅيد نو د هغه په مخ اوبه شيندى.

په دغه حديث كې رسول الله صلى الله عليه وسلم هغه ښځې ته چې خپل رب سره مينه لرى او دهغه تابعدارى كوى په خصوصى توگه درحمت دعا كوى او د رسول الله صلى الله عليه وسلم هره دعا مقبوله ده.

۲۴-امام بخارى او امام مسلم رحمهما الله د عبدالله بن عباس نه روايت كړيدى چې يو سړى رسول الله صلى الله عليه وسلم ته وويل : (يا رسول الله امراتى خرجت حاجه واكتتبت فى غزوة كذا و كذا قال ارجع فحج مع امراتك)
(مسلم صفحه ۴۳۴ جلد ۱ ، بخارى صفحه ۷۸۷ جلد ۲)

ترجمه : اى رسول الله صلى الله عليه وسلم څما ښځه حج ته روانه ده او زه د فلانى غزا په لښكر كې ليكلى شوى يم نو رسول الله صلى الله عليه وسلم ورته وويل غزا پرېرده او ښځې سره حج ته لاړ شه.

سبحان الله ! دغه دي په اسلام كې د ښځو اوچت مقام چې د حج په سفر كې د هغې د ملگرتيا او د هغې د ځان او عزت د ساتنې لپاره فرضى جهاد د خاوند څخه ساقطېږي او په هغه باندې دا لازميږي چې جهاد پرېږدى او د هغې سره حج ته لاړ شي.

۲۵-امام ترمذى د عائشه رضى الله عنها نه روايت كړيدى چه رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمائلى دى : (ان من اكمل المومنين ايمانا احسنهم خلقا والطفهم باهله)
(مشكوة صفحه ۲۸۲)

ترجمه : په مومنانو كې پوره ايمان والا هغه څوك دى چې د ډيرو ښو اخلاقو خاوند وى او په خپله ښځه باندې ډير شفقت كونكى وى.

۲۶-امام ترمذى د ابوهريره نه روايت كړى دى چې رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمائلى دى (اكمل المومنين ايمانا احسنهم خلقا وخياركم خياركم لنسائهم)
(مشكوة ۲۸۲)

ترجمه: په مومنانو كې پوره ايمان والا هغه څوك دى چه د ډيرو ښو اخلاقو خاوند وى او په تاسو كې غوره خلق هغه دى چه د خپلو ښځو سره غوره معامله او چلند كوي.

۲۷-همدارنگى امام ترمذى او ابن ماجه د عايشه رضى الله عنها نه روايت كړى دى چې رسول الله فرمائلى (خيركم خيركم لاهله)

(مشکوٰۃ ۲۸۱)

ترجمه : په تاسو کې غوره هغه څوک دی چې د خپلې ښځې سره غوره اخلاق او معامله ولري.

۲۸-امام ترمذی او ابوداود او نسائی د سعید بن زید رضی الله عنه نه روایت کړی دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمائی دی ((من قتل دون اهله فهو شهيد))

(مشکوٰۃ ۳۰۶)

ترجمه : څوک چې د خپلې ښځې او محارمو څخه په دفاع کې ووژل شي نو هغه شهيد دی

نو ددغه حديث څخه معلومه شوه چې ښځه په اسلام کې دومره او چته مرتبه لري چې دهغې د عفت نه دفاع په هر مسلمان باندې فرض کړی شويدي او هر مسلمان ته امر شويدي چې د خپل عفت او ناموس نه په دفاع کې تر مرگه وجنگيږي او که په دفاع کې ووژل شي نو شهيد دی يقينا دا د ښځو د پاره لوې عزت دی مو نر بايد زرکرته د اسلام مقدس دين باندې شکر وباسو او په هغه باندې افتخار وکړو خصوصا د اناثو طبقه.

۲۹-امام ابو داود د ابوهريه نه روایت کړی دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمائی دی ((ليس مني من خب امرأة على زوجها))

ترجمه : هغه کس څما دډلی څخه نه دی چې د ښځې او خاوند ترمنځ علاقات خرابوي يعنې حرام دی چې يو کس دی د ښځې او خاوند تر منځ شیطانت وکړي تر څو هغوی سره جدا کړي .

يقينا دغه فرمان کمال ترحم او شفقت دی پر ټولو مسلمانو ښځو باندې.

۳۰-امام مسلم (رح) د ابو هريره نه روایت کوی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمائی دی چې ((لا يفرک مومن مومنة ان کره منها خلقا رضی الله منها آخر))

(مشکوٰۃ ۲۸۰)

ترجمه : مومن سړی دی د مؤمنې ښځې سره بغض نه کوی که د هغې کوم خصلت يې خوښ نه شي نو بل خصلت به يې خوښ شي .

ددغه حديث څخه معلومه شوه چې دښځې د يو بد خصلت په وجه د هغې نور ښه خصلتونه بايد نظر انداز نه کړي شي يعنې دښځې يو بدخصلت بايد دهغې سره دبغض سبب نه شي حال دا چې نور ښه خصلتونه هم ولري چې دا يو کمال ترحم او شفقت دی پر ښځو باندې .

۳۱- امام ابوداود او ترمذی او نسائی او ابن ماجه دانس بن مالک الکعبی رضی الله عنه نه روایت کړی دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمائي: ((ان الله وضع عن المسافر الصوم و شطر الصلاة و عن الحبلی و المرضع الصوم))

(مشکوٰۃ ۱۷۸)

ژباړه: الله تعالی مسافر ته د فرضي څلور رکعتي لمونځ نیمائی معاف کړی دی او همدارنگه روژه ئې مسافر ته او هغې ښځې ته چې ماشوم ته شیدی ورکوي او حامله ښځې ته معاف کړی دی .

وگورئ داسلام دمقدس دین دغه ترحم او شفقت ته پریښځو باندې چې هغې ته ئې دحمل او ماشوم ته دتی ورکولو په حالت کې روژه معاف کړی دی البته دحمل او دماشوم درضاعت دمودې څخه وروسته یې ورباندې قضا لازمه کړیده.

۳۲- امام احمد بن حنبل او امام نسائی د عبدالله بن عمر رضی الله عنه روایت کړی دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمائي دی: ((ثلاثة قد حرم الله عليهم الجنة مدمن الخمر والعاق والديوث الذي يقر اهله الخبيث))

(مشکوٰۃ ۳۱۸)

ژباړه: د دريو کسانو الله تعالی جنت حرام کړی دی شراب خور او هغه کس چې مور او پلار خفه کوي او هغه ديوث چې دخپلې ښځې او محارمو عفت ته توجه نه کوي

سبحان الله!

وگورئ داسلام دمقدس دین دغه عظيم اهتمام ته دښځو دشرف او عزت په باره کې چې څوک دښځې او محارمو دعفت څخه دفاع نه کوي اودهغوې په ساتنه او خدمت کې کوشش نه کوي او هغوې خفه کوي او هغوې ته ضرر رسوي هغه دالله تعالی درحمت او دجنت څخه محروم دي .

۳۳- امام بخاري او امام مسلم رحمهما الله تعالی د عبدالله بن عمر رضی الله عنه روایت کړی دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمائي دي:

((المرأة راعية على بيت زوجها وولده وهي مسئولة عنهم))

(مشکوٰۃ ۳۲۰)

ژباړه: ښځه دخپل خاوند دکور او اولاد ساتونکې ده او دهغوې په باره کې ورڅخه پوښتنه کېږي يعنې ښځه دخپل خاوند په کور کې دهغه څخه وروسته دمسئوليت مرتبه لري دا دتولو ښځو لپاره يو شرف او عزت دی چې رسول

الله صلى الله عليه وسلم هغوې ته دمسئوول خطاب كړى دى او دا هم معلومه شوه چې ښځې كولاى شي دداسې كاروو مسئوليت په غاړه واخلي چې دهغوې دطبيعت او فطرت سره برابروي او دهغوې دتحمّل وړ وي .

٣٤- انس رضي الله عنه داسې روايت كوي : ((كان النبي صلى الله عليه وسلم يجلس عند بعيره فينصب ركبته فتضع صفيه رجلها على ركبته حتى تركب))

(متفق عليه فتح الباري صفحه ٥٣٢ جلد ٤ كتاب البيوع و مسلم صفحه ٧٧٥ جلد ٢)

ژباړه : نبي عليه السلام به دخپل اوبن سره كښيناست او بيا به يې خپل مبارك زنگون ودراره نو صفيه بى بى رضي الله عنها به خپله خپه دده په زنگون باندې ايسودله چې په اوبن باندې سوره شي .

سبحان الله!

وگورئ داسلام د ستر پيغمبر دغه شفقت او ترحم ته چې يوې ښځې ته يې خپل مبارك زنگون زينه جوړه كړه ترڅو په اوبن باندې سوره شي.

٣٥-يوبل صحابي رضي الله عنه روايت كوي : ((كانت زوجة عثمان بن عفان رقية بنت رسول الله صلى الله عليه وسلم مريضة في غزوة بدر فقال رسول الله صلى الله عليه وسلم : اقم معها ولك اجر من شهد بدرا و سهمه))

(بخاري صفحه ٥٧٤ جلد ٢)

ژباړه : بي بي رقية رضي الله عنها چې دعثمان رضي الله عنه ښځه وه او درسول الله صلى الله عليه وسلم لور وه د بدر د غزا په وخت كې مريضه وه نو رسول الله صلى الله عليه وسلم عثمان رضي الله عنه ته وفرمايل چې ته دخپلې ښځې سره اوسېږه او غزا ته مه ځه او تاته به دهغه چا په اندازه ثواب او د غنيمت برخه وركول كيږي چې څوك دبدر په غزا كې شريك شوى وي .

وگورئ په اسلام كې دښځې دغه عظمت او عزت ته چې دهغې دخدمت ثواب دجهاد دثواب يو برابر گرځولى شوى دى .

٣٦-امام بخاري او امام مسلم دعبدالله بن عباس رضي الله عنهما څخه روايت كړى دى چې رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمائلى دى : ((لا يخلون رجل بامرأة ولا تسافرن امرأة الا ومعها محرم))

(مشكوة صفحه ٢٢١)

ژباړه : هيڅكله دې اجنبى سړى داجنبى ښځې سره يوازي والى ونكړي او هيڅكله دې كومه ښځه سفرونكړي مگر چې محرم ورسره وي ،

وگورئ چې د اسلام مقدس دين دښخو په عفت او شرف او عزت باندې څومره اهتمام كړى دى او دكوم عمل نه ئې چې په دغه حديث كې منع فرمائي دي دا ددې لپاره نه دى چې په ښخو سختي راولې بلکه دا ددې لپاره دى چې دښخو عزت او عفت ته څوك ضرر ونه رسوي چې دا پر ښخو باندې كمال ترحم او شفقت دى .

۳۷-امام احمدبن حنبل رحمه الله دعرباض بن سارية رضي الله عنه څخه روايت كړى دى چې رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمائي دي : ((ان الرجل اذا سقى امراته من الماء اجر))

(الفتح الرباني جلد ۱۶ صفحه ۲۲۳)

ژباړه : سړى چې كله خپلې ښځې ته اوبه وركړي نو هغه ته اجر وركول كيږي.

ددغه حديث څخه معلومه شوه چې دښخو خدمت د الله تعالى په نزد يو ښه عمل دى او ډير ثوابونه لري .

۳۸-امام ابن ماجه دسراقة بن مالك رضي الله عنه څخه روايت كړى دى چې رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمائي دي : ((الا ادلكم على افضل الصدقة ابنتك مردوده اليك ليس لها كاسب غيرك))

(مشكوة صفحه ۴۲۵)

ژباړه : آيا زه تاسې ته بهترينه صدقه ونه ښاييم بهترينه صدقه داده چې ستا لور دخاوند دكور څخه ستا كور ته راغلي وي او بل كوم كسب گرونه لري او ته ئې خدمت او پالنه كوي او نفقه وركوي يعنې ستا لور كونده شوى وي او يا خاوند طلاقه كړى وي او ته يې ساتنه او خدمت كوى .

ددغه حديث نه معلومه شوه چې خيرات پرښخو پاندې دبل هر خيرات څخه غوره ده .

۳۹-امام مسلم رحمه الله دابوهريرة رضي الله عنه څخه روايت كړى دى چې رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمائي دي : ((دينار نفقته في سبيل الله ودينار انفقته في رقبة و دينار تصدقت به على مسكين ودينار انفقته على اهلك اعظمها اجرا الذين انفقته على اهلك))

(رياض الصالحين صفحه ۱۶۸)

ژباړه : هغه دينار (اشرفى) چې ته دالله په لار كې خرچ كوى او هغه دينار چې ته ديو مريې دازادولو لپاره خرچ كوي او هغه دينار چې ته يو مسكين ته صدقه وركوى او هغه دينار چې ته پخپل ښځه او اولاد باندې خرچ كوى په دې ټولو كې هغه دينار ډير زيات ثواب لري چې كوم دې پخپل ښځه او اولاد باندې خرچ كړى وي .

سبحان الله!

دغه دی داسلام دمقدس دین ترحم او شفقت پر ښخو پاندې چې که څوک سخاوت کوي نو اول دې پخپله ښخه او اولاد باندې وکړي .

٤٠-امام حاکم دعائشة رضي الله عنها څخه روایت کړی دی چې هغه ویلی دی : ((جاءت عجوز الى النبي صلى الله عليه وسلم فقال : كيف انتم؟ كيف حالكم؟ كيف انتم بعدنا؟ فقالت بخير يا بني انت وامي يا رسول الله))
(رواه الحاکم في المستدرک والبيهقي في السنن الکبری)

ژباړه : یوه بوډی ښخه نبي عليه السلام ته راغله نو نبي عليه السلام هغې ته وویل : تاسو څنگه یاستی؟ ستاسو حال څنگه دی ؟ ددې نه مخکې تاسو څنگه وئ ؟ نو هغې وویلې زه ښه یم ځما دې مور او پلار درنه قربان شي يا رسول الله صلى الله عليه وسلم.

ددغه حدیث نه معلومه شوه چې رسول الله صلى الله عليه وسلم څومره زیات متواضع او خوش اخلاقه او مهربان وه چې دیوې عادي بوډی ښخې سره ئې داسې یو رفتار وکړلو چې دا احترام او محبت او شفقت څخه ډکه وه چې دغه ټولو ښخو ته یو لوی عزت او لوی افتخار دی همدارنگې ددغه حدیث معلومه شوه چې زانان لکه دنارینه و غوندې لائق دا احترام دی او باید دهغوې عزت او احترام وشي او دهغوې بې احترامی ونشي او دهغوې سره ښه رفتار وشي.

٤١-امام مسلم او امام ابوداود دعائشة رضي الله عنها څخه روایت کړی دی چې هغې ویلي دي : ((كنت اشرب وانا حائض فيضع رسول الله صلى الله عليه وسلم فاه على موضع في فيشرب واتعرق العرق ثم اناوله النبي صلى الله عليه وسلم فيضع فاه على موضع في))

(صحيح مسلم صفحه ١٤٣ جلد ١ سنن ابي داود صفحه ٣٤)

ژباړه : زه به دحيض په حالت کې وم او چې کله به مې په کوم لوبني کې اوبه وڅښلې نورسول الله صلى الله عليه وسلم به خپله خوله ځما دخولې په ځای کېښوده او دهغه لوبني څخه به يې اوبه وڅښلې او چې کله به ما په يوه غوښه لرونکي هډوکې باندې خوله ووهله نو بيا په مې هغه هډوکي رسول اله صلى الله عليه وسلم ته ورکوله نو هغه به خپله خوله ځما دخولې په ځای کېښوده .

سبحان الله!

داسلام ستر پیغمبر صلى الله عليه وسلم دیوې ښخې پس خورده په کمال محبت او لذت او تواضع سره خوري نو معلومه شوه چې ښخه په اسلام کې څومره اوچته مرتبه لري .

٤٢-امام احمد بن حنبل رحمه الله دربيع بنت معوذ رضي الله عنها خُخه روايت كړې دى چې هغې ويلي دي ((دخل علي رسول الله صلى الله عليه وسلم يوم عرسى فقعد في موضع فراشي هذا وعندى جاريتان تضربان بالدف))
(الفتح الرباني صفحه ٢١٤ جلد ١١٦)

ژباړه : زما دواده په ورځ رسول الله صلى الله عليه وسلم زموږ كور ته راغى او ځما سره نژدې كښيناست او لما سره دوه جينكى وې چې هغوې به داريا وهلې.

دغه دى داسلام دستر پيغمبر تواضع او شفقت چې جينكى دهغه په وړاندې په كمال جرئت او خوښې سره داريا وهي ..

٤٣-امام ابوداود رحمه الله دعوف بن مالك الاشجعي رضي الله عنه خُخه روايت كړې دى چې رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمائي دي ((انا وامرأة سفعاء الخدين في الجنة كهاتين وجمع بين اصبعيه السبابه والوسطى امرأة ذات منصب وجمال آمت من زوجها حبست نفسها على ايتامها حتى ماتوا اوباتوا))
(مشكوة صفحه ٤٢٣)

ژباړه : هغه كونه ښځه چې خاونده دمنصب او ښائست وي اودخپلو يتيمو بچيانو دډيرخدمت له وجې نه ئې پرمخ باندې توروالى پيدا شوى وي او دخپلو يتيمو بچيانو په خدمت كې ئې دهغوې تروفات يا جدايې پورې صبر كړى وي نو دغه كونه به لما سره په جنت كې داسې نژدې وي لكه چې منځنى گوته او دشهادت گوته سره نژدې دى وگورئ دښځې عظمت ته په اسلام كې چې ديو نيك عمل په وجه داسې اوچتې درجې ته رسېږي چې درسول الله صلى الله عليه وسلم سره به په جنت كې نژدى وي .

٤٤-امام ابوداود او امام ترمذي وغيره دعائشة رضي الله عنها خُخه روايت كړې دى چې رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمائي دى : ((ان النساء شقائق الرجال))
(مشكوة صفحه ٤٨)

ژباړه : ښځې دسړو پشان دي په پيدائش او طبيعت كې . يعنې ښځې او نارينه ټول دادم او حواء عليهما السلام خُخه پيدا شويدې نو نارينه و ته روا نه دي چې پرښځو كبر او لوئى وكړى او هغوې ته په سپك نظر وگوري بلكه زنانه هم لكه دنارينه و غوندې دقدراو احترام وړ او مستحق دي .

٤٥-امام ابونعيم په حليه الاولياء كې دانس رضي الله عنه خُخه روايت كړې دى چې رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمائي دى : ((المرأة اذا صلت خمسها وصامت شهرها واحصنت فرجها واطاعت بعلها فلتدخل من اى ابواب الجنة شاءت))

(مشکوٰۃ صفحه ۲۸۱)

ژباړه : کومه ښځه چې خپل پنځه وخته لمونځ اداء کړی وي او خپل عورت یې ساتلی وي (دحرامو څخه) او دخپل خاوند تابعداري ئې کړی وي (په نیکو کارونو کې) نو په ورځ دقیامت کې به هغې ته اختیار ورکړی شي چې جنت ته په کومه دروازه داخلېږی داخله دې شي .

وگورئ چې داسلام مقدس دین د ښځې په عزت او شرف باندې څومره تاکید کړی دی چې ښځو ته ئې دخپل عفت او عزت ساتل ددخالیدو یو سبب گرځولی دی یعنی کومه ښځه چې دخپل عفت او شرف او عزت خیال نه ساتي هغه جنت ته نشي داخلیدی

۶۶-امام ابوداود د عبدالله بن عباس رضي الله عنهما نه روایت کړی دی چې رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمائي دی : ((من كان له انثى فلم يادها ولم يهونها ولم يورثولده يعني الذكور، عليها ادخلها الله الجنة))

(مشکوٰۃ صفحه ۴۲۳)

ژباړه : دچاچې لور وه او هغه ئې ژوندی ښځه نه کړه او دهغې سپکاوی ئې ونکړلو او خپل ځامن یې ورباندې غوره ونه گڼلو نو الله تعالی به ئې جنت ته دا خل کړي .

دغه دي دښځې اوچت مقام په اسلام کې چې دهغې احترام او پرهغې شفقت کول ئې دجنت ددخالیدو سبب گرځولی دی . نو هرهنه څوک چې ځامنو ته پر لورگانو باندې غوره والی ورکوي او هغوې ته میراث نه ورکوي نو هغه ظالم دی او دالله تعالی درحمت نه به محروم وي او دده دغه کار دجاهلیت دزمانې دخلکو د کار سره مشابه دی . چې هغوې به خپلې لورگانې ژوندی ښخول ځکه خو الله تعالی دهغوې په باره کې داسې فرمائي دي : ((واذا الموءودة سئلت باى ذنب قتلت))

(سورة التکویرایت ۸-۹)

ژباړه : او کله چې د ژوندی ښځې شوې جینکو څخه پوښتنه وشي چې دوي په کومه گناه وژلي شوي وو .

۶۷-امام بخاري او امام مسلم دانس رضي الله عنه څخه روایت کړیدی چې نبي عليه السلام په یو سفر کې خپلې بیبیانې په اوبنانو سورې کړی وې او یو صحابي چې انجشه نومیده دغه اوبنان چوکاوه نو نبي عليه السلام دغه صحابي ته وویلې ((یا انجشه رویدک سوقا بالقواریر))

(صحیح مسلم صفحه ۲۵۵ جلد ۲ مشکوٰۃ صفحه ۴۱۰)

ژباړه : ای انجشه په ارام سره دغه اوبنان چوکاوه او په دغه ښځو باندې چې دشیشې غوندې نازک دي شفقت وکړه .

نو په دغه حديث کې رسول الله صلى الله عليه وسلم ښځې د شيشې سره مشابهه کړيدی يعنې لکه څرنگه چې شيشه يو نازک شی دی همدارنگې ښځې هم يو نازک مخلوق دی نو بايد دهغوې سره زياته نرمي وشي او دهغوې په حفاظت کې دې زياته پاملرنه وشي همدارنگې لکه څرنگه چې شيشه يو ښائسته او صفاشی دی او درنا لپاره استعمالېږي نو ښځې هم يوصفا او ښائسته مخلوق دی او په هريو کور کې ديوې ډيوې مثال لري چې کور والا ئې درنا څخه گټه اخلي او چې په کوم کور کې ښځه نه وي نو هغه کور برباد او په تيارو کې ډوب وي .

٤٨-امام مسلم او امام احمد او امام ترمذي داسماء بنت يزيد رضي الله عنه څخه روايت کړی چې رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمائی دی : ((لا يحل الكذب الا في ثلاث كذب الرجل امراته ليرضيها والكذب في الحرب والكذب ليصلح بين الناس))

(مشکوة صفحه ٤٢٨)

ژباړه : دروغ ويل روا نه دی مگر په دريو شيانو کې يو دميره دروغ ويل دخپلې ښځې دخوشحالولو لپاره او بل کافرانو سره دجنگ په حالت کې دروغ ويل او بل دخلکو ترمنځ داصلاح لپاره دروغ ويل

سبحان الله !

سره ددې نه چې دروغ ويل په اسلام کې يوه لويه گناه ده خو د ښځې دخوشحالولولپاره روا شوی دی چې ددې څخه په اسلام کې دښځو اوچت مقام او لوې عزت دير ښه معلومېږي .

٤٩ : جليل القدر صحابی سعد بن ابی وقاص رضي الله تعالى عنه د رسول الله صلى الله عليه و سلم نه روايت کړيدی چې هغه فرمایلی دی : ((اربع من السعاده المراه الصالحه و المسکن الواسع و الجار الصالح و المركب الهنيء))

(رواه الحاكم في مستدرکه و ابو نعیم في الحلیه و البيهقي. كشف الخفاء ج ١ ص ١٠٧)

ژباړه : څلور شيان د نيکبختی شيان دی دينداره ښځه، پراخ کور نیک گاونډی او د سورلی ښه وسيله.

نو د دغه حديث څخه معلومه شوه چې د ښځو نه بغير نارينه نيکبخت کيدی نشی او د نارينه و سعادت د ښځو پوری مربوط دی چې دا د ټولو ښځو د پاره د عزت او شرف خبره ده.

دوهم فصل

د ښځو او نارينه و حقوق يو پر بل باندې د قران او سنت په رڼا کې

داسلام مقدس دين ددې لپاره چې دښځې او خاوند مشترک ژوند دسعادت او محبت او خوشحالی نه ډک وي ددواړو يو پر بل باندې حقوق ئې بيان کړي دي او دهغه په رعايت ئې امر کړی دی ترڅو په کورنی کې د موجوده او راتلونکو ټولو مشکلاتو مخه ونيول شي .

داسلام مقدس دين لکه څرنگه چې نارينه و ته پر خپلو ښځو باندې حقوق ورکړي دي نو همدارنگې ئې زنانه و ته هم پر نارينه و باندې حقوق ورکړي دي الله تعالى فرمائی : ((ولهن مثل الذي عليهن بالمعروف و للرجال عليهن درجة))
(سورة البقرة ايت صفحه ۲۲۸)

ژباړه : او ښځو لپاره حقوق دي پشان دهغه حقونو چې پر دوي باندې لازم دي چې هغه د خاوند حقوق دي په نيکې طريقې سره يعنې د شريعت مطابق او دنارينه و لپاره پر ښځو باندې اوچته درجه ده.

په دغه مبارکه ايت کې الله تعالى دښځو حقوق دنارينه دحقونو څخه مخکې ذکر کړی دی ځکه چې په ((ولهن)) کې هن ضمير دغائب دی چې جمع مونث ته راجع دی نو ددې نه معلومه شوه چې الله تعالى دښځو دحقوقو په موضوع کې زيات اهتمام کړی دی ځکه چې ښځه يو کمزوری مخلوق دی هسې نه چې څوک ئې حقوق ضائع نه کړی چې دا دالله تعالى يو لوی رحمت دی په ښځو باندې او بايد ټولې ښځې ددغه رحمت شکر ادا کړي او الله تعالى ته تسليم او دهغه تابعداری شي ترڅو دوي ته ددنیا او اخرت نيکبختی په برخه شي.

همدارنگه الله تعالى فرمائی ((وعاشروهن بالمعروف))

(سورة النساء صفحه ۱۹)

ژباړه : اوژوند کوی تاسې دخپلو ښځو سره په نيکې طريقې او مطابق د شريعت.

وگوري چې الله تعالى دښځو پر حقوقو باندې څومره زيات اهتمام کړی دی چې نارينه و ته ئې امر کړی دی چې دخپلو ښځو سره ښه او نيکه رويه او معامله وکړي چې دا يو لوی رحمت دی پر ښځو باندې او دټولو ښځو لپاره يولوې عزت او افتخار دی.

اول بحث

د ښځو حقوق پر نارینه و باندې د قران او سنت په رڼا کې

ښځه پر خپل خاوندې باندې یو څه حقوق لری چې باید د هغې رعایت وشي چې هغه په لاندې ډول دی:

۱- دمهر حق : مهر هغه یو اندازه معلوم مال دی که منقول (د یو ځای څخه بل ځای ته نقل کیدای شي لکه نقدي پیسې، سره زر، سپین زر) وی او که غیر منقول (چې د یو ځای څخه بل ځای ته نه نقل کیږي لکه ځمکه، کور) چه د نکاح د عقد په وخت کې د میړه له طرفه ښځې ته معجل (سمدستی) یا مؤجل (راتلونکی) کې ورکول کیږي.

دمهر دواجیوالی دلائل:

الف : الله تعالی فرمائی ((وَأَتُوا النِّسَاءَ صَدَقَاتِهِنَّ نِحْلَةً))

(سورة النساء ایت ۱۹)

ترجمه: تا سو ښځو ته مهرونه په خوښی سره ورکړی.

ب: همدارنگه الله تعالی فرمائی ((فَمَا اسْتَمَعْتُمْ بِهِ مِنْهُنَّ فَاتُوهُنَّ جِوْرَهُنَّ فَرِيضَةً))

(سورة النساء ایت ۹)

ترجمه: پس هغه ښځې چې تاسې ورڅخه فائده اخلی (کوروالی وکړی ورسره) نو هغوی ته خپل مقرر مهر ورکړی.

ج: ابو سلمه رضی الله عنها روایت کوی چې ((سالت عائشه رضی الله عنها عن صداق رسول الله صلی علیه وسلم فقال ثنتا عشرة اوقية ونش)

(ابوداود ۲۸۷ و رواه مسلم بلوغ المرام ۱۱۸)

ترجمه. ابو سلمه رضی الله عنه فرمائی ما دعائشی رضی الله عنه څخه پوښتنه وکړه چه رسول الله صلی علیه وسلم خپلو بیبیانو ته څومره مهر ورکړی وه نو هغې وویل چې دولس نیم اوقیه.

اوقیه: مفرد د اواق دی او هر یو اوقیه څلویښت درهمه وی چې دا ټول پنځه سوه درهمه کیږي.

د- عمر بن الخطاب رضی الله عنها فرمائی: ((ما اصدق رسول الله صلی الله علیه وسلم امرأة من نسائه ولا اصدقت امرأة من بناته اكثر من ثنتی عشرة اوقية))

(ابوداود صفحه ۲۸۷)

ژباړه : درسول الله صلى الله عليه وسلم بيبيانو او لورگانو ته ددولسو اوقيو

(۴۸۰ درهمه) څخه زيات مهر نه دی ورکړی شوی.

پټه دې نه وې چې درسول الله صلى الله عليه وسلم دښځو او لورگانو مهرونه دولس نيم اوقيو وي لکه چې دابو سلمه په حديث کې وويل شو خو عمر رضی الله عنه پخپل حديث کې صرف هغه کسر (نيم) ندی ذکر کړی همدارنگې درسول الله صلى الله عليه وسلم په بيبيانو کې دام حبيبيه رضی الله عنها مهر څلورزره درهمه وه خو دغه مهر نجاشی رضی الله عنه ورکړې وه .

ر: عبدالرحمن بن عوف رضی الله عنه روايت کوی چې ما د يوې ښځې سره واده وکړه نو رسول الله صلى الله عليه وسلم راته وويلی : ((ما اصدقتهما ؟ قال : وزن نواة من ذهب))

(ابو داود صفحه ۲۸۷)

ژباړه : تاسو خپلې ښځې ته څومره مهر وکړی دی نو هغه وويل چې دخرما دزړی په اندازه سره زر می ورکړی دی .

دغه وه دمهر دوجوب دلائل دقرآن او حديث څخه او اگر چې په دغه موضوع کې نور زيات احاديث شته دی خو داختصار له خاطره مونږه هغه نه ذکر کوو

دمهر اندازه :

په قرآن او حديث کې د مهر لپاره کومه اندازه نه دی تعيين شوی بلکه طرفين

(ښځه او خاوند) چې په هرڅه باندې راضی شی (چې حرام نه وی) صحيح دی چې مهر شي اودغه نظر دليل له مخې زيات قوي دی چې مونږ ددغه نظر دلائل په لاندې ډول ذکر کوو .

اول دليل : هغه اياتونه چې مخکې ذکر شو چې په هغې کې دمهر اندازه نه دي تعيين شوې .

دوهم دليل : جليل القدر صحابی سهل بن سعد رضی الله عنه روايت کوي چې يو سړی وغوښت چې يوه ښځه په نکاح واخلي نورسول الله صلى الله عليه وسلم ورته وويلی : ((هل عندک من شی تصدقها ؟ قال : ما عندی الا ازاري هذا . قال : فالتمس ولو خاتما من حديد فالتمس فلم يجد شيئاً فقال رسول الله صلى الله عليه وسلم : هل معک من القرآن شی ؟ قال : نعم سورة کذا . فقال : قدزوجتکها بما معک من القرآن))

(متفق عليه مشكوة صفحه ۲۷۷ ابوداود صفحه ۲۸۷)

ژباړه : آیا ته څه لرې چې هغې ښځې ته په مهر کې ورکړی؟ نو هغه سړي وویلې چې زه دخپل لنگ نه بغير بل څه نه لرم نو رسول الله صلی الله علیه وسلم ورته وفرمايل چې ولټوه که داوسپنې يوه گوته هم وي راوړه نو هغه سړی داوسپنې گوته هم پیدا نکړلو نو رسول الله صلی الله علیه وسلم وفرمايل چې دقرآن څخه څه برخه درته په یاد دی ؟ نو هغه سړی وویل چې هو فلانی سوره مې یاد دی نو رسول الله صلی الله علیه وسلم وفرمايل چې دغه سوره ونه دغه ښځې ته وښايه همدغه ئې مهر شو .

ددې حديث څخه معلوم شو چې داوسپنې يوه گوته او دقرآن تعليم هم مهر کې صحيح کيږي خو چې طرفين ورباندې راضي وي او همدارنگې ددغه حديث څخه دعلم او عالم شرف او اهميت هم ښه معلوميږي چې که عالم مال ونه لري نو دهغه علم هم دمهر لپاره کافي کيږي .

دریم دلیل : جلیل القدر صحابي عامر بن ربيعة رضی الله عنه داسې روايت کوي : ((ان امرأة من بني فزارة تزوجت على نعلين فقال لها رسول الله صلى الله عليه وسلم ، ارضيت من نفسك ومالك بنعلين ؟ قالت : نعم فجازه))

(رواه الترمذي مشكوة صفحه ۲۷۷)

ژباړه : دفزارة دقبيلې يوه ښځه ديو سړي سره نکاح وکړلو او مهر ئې دوه پڼې وي نو رسول الله صلی الله علیه وسلم دغې ښځې ته وويلې : ايا ته خوښه ئې چې خپل ځان دغه سړي ته وسپارې سره ددې چې ته مال هم لری په مقابل ديو جوړه پڼو کې ؟ نو هغې ښځې وويلې چې هو نورسول الله صلی الله علیه وسلم ددغې ښځې نکاح جائز وگڼله نوددغه حديث څخه معلوم شو چې يوه جوړه پڼې هم مهر کيدای شي چې طرفين راضي وي .

څلورم دلیل : جلیل القدر صحابي انس رضي الله عنه روايت کوي چې : ((اسلمت ام سليم قبل ابي طلحة فخطبها فقالت اني قد اسلمت فان اسلمت نکحتک فاسلم فکان صداق ما بينهما))

(رواه النسائي مشكوة صفحه ۲۷۷)

ژباړه : ام سليم رضي الله عنها دابو طلحة رضي الله عنه څخه مخکې مسلمان شوې وه نو ابوطلحه لا اسلام نه وه قبول کړی چې په ام سليم باندې ئې مرکه وکړله دنکاح لپاره نوم ام سليم ورته وويلی کچيرته ته مسلمان شي نوزه به لتا سره نکاح وکړم نو ابوطلحة مسلمان شو او دابو طلحه مسلمانيدل دهغې مهر شو .

نو ددغه حديث څخه معلوم شو چې رسول الله صلی الله علیه وسلم دابو طلحة او ام سليم دغه عمل رد نکړلو بلکه سکوت ئې ورباندې کړي وه چې دا دليل دصحی والې ددغه عمل دی نو معلوم شو چې اسلام راوړل هم په مهر کې صحيح کيږي چې طرفين ورباندې راضي وي .

پنځم دليل :

جليل القدر تابعي سعيد بن المسيب رحمه الله تعالى دخپلې لور مهر دوه درهمه ټاکلي وه کله ئې چې يو عالم ته په نکاح کړې وه.

(فقه السنة صفحه ۲۹۳ جلد ۲ تحفة العروس صفحه ۸۰)

بعضې علماء وائې چې مهر بايد دلسو درهمو څخه کم نه وي او په دغه راتلونکې حديث باندې استدلال کوي چې : ((لا مهر اقل من عشرة دراهم))

(رواه الدارقطني موقوفا بلوغ المرام صفحه ۱۸۲)

ژباړه : مهر به دلسو درهمو څخه کم نه وي .

لکن دغه حديث ضعيف دی ځکه چې دغه حديث امام دارقطني روايت کړی دی اوسره ددې نه چې دغه حديث په علي رضي الله عنه باندې موقوف دی (يعني دعلي رضي الله عنه خبره ده اود رسول الله صلى الله عليه وسلم خبره نه ده) بيا هم اسناد ئې ضعيف دي ځکه چې ددغه حديث په سند کې يو ضعيف راوي دي چې مبشر بن عبيد نومېږي امام احمد بن حنبل او امام دارقطني او امام ابن حبان ددغه راوي په باره کې فرمائلې چې دا دروغجن وه .

(تهذيب التهذيب صفحه ۱۶۶ جلد ۶)

همدارنگه امام ابن حجر عسقلاني فرمائلې : ((احاديث اقل الصداق لا يثبت منهاشي))

(بلوغ المرام صفحه ۱۸۲)

ژباړه : کوم احاديث چې دمهر دکمی اندازي دتعيين په باره کې راغلي دي صحيح او ثابت نه دي . او امام ابن القيم رحمه الله داسې وائي : ((ان الصداق لا يتقدر اقله وان قبضة السويق وخاتم الحديد والنعلين يصح تسميتها مهرا))

(بلوغ المرام صفحه ۱۸۱ حاشيه ۴)

ژباړه : دمهر کمه اندازه په شريعت کې مقرر نه ده بلکه يوه لپه ستوان يا يوه داوسپنې گوته يا يوه جوړه پنی هم مهر کې صحيح کېږي.

د مهر احکام

۱-دمهر ډيروالی روا دی خو کموالی ئې مستحب دی ځکه چې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمائی: ((ان اعظم النکاح بركة ایسره مونة))

(رواه احمد والحاکم والبيهقي مشکوة صفحه ۲۶۸)

ژباړه: هغه نکاح ډیر برکت والا دی چې دهغه مهر کم تکلیفه وي.

او په بل حدیث ئې داسې فرمائی: ((اکثر النساء بركة ایسرهن مونة))

(اخرجه الطبرانی فی الاوسط فقه السنة صفحه ۲۹۴)

ژباړه: هغه ښځې ډیر برکت والا دي چې دهغې دمهر او نکاح تکلیف کم وي

ددغو احادیثو څخه معلوم شوه چې دمهر ډيروالی کوم عزت نه دی بلکه کموالی یې دبرکت سبب دی .

داسلام دوهم خلیفه عمر بن الخطاب رضي الله عنه فرمائی: ((لا تغالوا صدقة النساء فانها لو كانت مکرمه فی الدنيا وتقوی عندالله لکان اولاکم بها نبي الله)).

(رواه احمدوابوداود والترمذي وابن ماجه والدارمي مشکوة صفحه ۲۷۷)

ژباړه: دښځو په مهرونو کې ډيروالی مکوی ځکه چې که ډیر مهر په دنیا کې کوم عزت وای او یا دالله په نزد تقوی وای نو دالله پیغمبر به ډیر حقدار وای چې دغه کار وکړي ، خو هغه نه دی کړی .

همدارنگه رسول الله صلی الله علیه وسلم په بل حدیث کې فرمائی دي: ((ان من یمن المرأة تیسیر خطبتها وتیسیر صداقها وتیسیر رحمها))

(رواه احمد والنسائی الفتح الرباني صفحه ۱۶۹ جلد ۱۶)

ژباړه: هغه ښځه برکتی ده چې په هغې باندي مرکه کول (یعنې دهغې غوښتل) او دهغې مهر او دهغې زیرونه آسانه وي.

ددغو ټولو احادیثو څخه معلومه شوه چې دمهر ډيروالی کوم ښه کار نه دی لکن متاسفانه چې زمونږ په ټولنه کې دمهر زیاتوالی دښځې او دهغې دکورنی لپاره عزت گنل کیږي چې دا یو غلط نظر او دشریعت مخالف دی بلکه دمهر ډيروالی په ډیر وختونو کې دښځې او دځاوند تر منځ دارتباطاتو دخرابیدو سبب کیږي بلکه دښځې دکورنی او دهغې دځاوند دکورنی ترمنځ دمناسباتو دخرابیدو سبب هم کیږي . همدارنگې په ډیرو حالاتو کې نارینه مجبورېږي چې ډیر مهر دورکولو لپاره قرضداري وکړي چې بیا دهمیش لپاره دقرضداري په مشکلاتو کې اخته

وي او دهغه اقتصادي حالت نه ښه کيږي او په دې وجه دهغه ښځه هم ضرر ويني او په کور کې مشکلات پيدا کيږي .

همدرانگې که خاوند دخپلې ښځې مهر ادا نکړي نو دغه مهر په هغه باندې يو قرض دی او بايد هغه خپلې ښځې ته ورکړي اوډير وختونه خاوند ئې مړ شي او دښځې مهر ئې ورباندې قرض پاتې شي چې دغه کار په ورځ دقيامت کې دهغه دجنت دداخليدو مانع گرځي ځکه په حديث کې راغلي دي چې په چا باندې قرض وي او مړ شي نو هغه جنت ته نه شي داخليدای.

(رواه أحمد الفتح الرباني ص ۹۰-۹۱ ج ۱۱۵)

۲- که دنکاح دتړلو په وخت کې مهرونه ټاکل شي نو نکاح کيږي خو ښځې ته بيا مهر مثل يعنې دتره دلورگانو دمهرپشان مهر ورکول کيږي

۳- مهر که دنکاح دتړلو په وخت کې ټاکل شوی نه وي او سړی دخپلې ښځې سره کور واله يا خلوت صحيحه(په پټ ځای کې يوازې والی) کړی وي نو په دغه صورت کې ښځې ته به کامل مهر ورکول کيږي.

۴- که دنکاح دتړلو په وخت کې مهر نه وي ټاکل شوی او ښځه يا خاوند ئې مخکې دکورالي څخه وفات شي نو په دغه صورت کې هم ښځې ته پوره مهر ورکول کيږي .

۵- که مهر ټاکل شوی وي خو سړی خپلې ښځې ته مخکې له کوروالي طلاق ورکړي نو په دغه صورت کې ښځې ته نيمايي مهر ورکول کيږي .

۶- که مهر نه وي ټاکل شوی او سړی خپلې ښځې ته مخکې له کوروالي نه طلاق ورکړي نو په دغه صورت کې ښځې ته متعه ورکول کيږي او متعه هغه شی ته ويل کيږي چې سړی ئې دخپل وس مطابق خپلې ښځې ته ورکوي او بعضې علماء وائي چې متعه يو څادر اويو کميس او يو لنگ يا پرتوگ ته وائي .

۷-ښځه کولای شي خپل ټول مهر يا يوه برخه دهغه پخپله خوښه خاوند ته بخشش کړي .

۲-د نفقې حق:

داسلام مقدس دين دښځې نفقه په نارينه باندې فرض کړی دی چې دا دټولو ښځو لپاره کمال ، عزت او پرهغوې باندې کمال ترحم او شفقت دی چې نارينه ئې ددوي خادمان گرځولي دي . دښځې نفقه دواده څخه مخکې پر پلار يا نيکه يا ورور باندې فرض وي خو دواده څخه وروسته دهغې نفقه پر خاوند ئې فرض شي او دغه نفقه به دخاوند د وس او طاقت په اندازه وي او دغه نفقه يو څه شرطونه لري چې وروسته به ذکر شي .

الله تعالی فرمائی : ((وعلى المولود له رزقهن وكسوتهن بالمعروف))

(سورة البقرة ایت ۲۳۳)

ژباړه : او دماشوم پر پلار باندې دهغه دشیدې ورکوونکی مور نفقة او جامې لازم دی په نیکې طریقې سره .

همدارنگه الله تعالی فرمائی : ((لينفقه ذوسعة من سعته ومن قدر عليه رزقه فلينفق مما اتاه الله))

(سورة الطلاق ایت ۷)

ژباړه : خرچ دې کړي خاوند دفراخي دخپلې فراخي نه (دمال په لحاظ سره) او هغه څوک چې تنگه وه په هغه باندې روزي دهغه نو خرچ دې وکړي دهغه مال نه چې الله تعالی ده ته ورکړیدی .

اورسول الله صلی الله علیه وسلم فرمائی : ((ائت حرثک انی شئت واطعمها اذا طعمت واکسها اذا اکتسبت))

(ابوداود صفحه ۲۹۱)

ژباړه : دخپلې ښځې سره کوروالې وکړه په کومه طریقه چې دې خوښه وشي او کله چې ته خوراک کوی نو هغه ته هم خوراک ورکوه او چې کله ته جامه آغوندې نو هغې ته هم جامه ورواغوندوه .

او په بل حدیث کې رسول الله صلی الله علیه وسلم داسې فرمائی : ((اطعموهن مما تاکلون واکسوهن مما تکتسون))

(ابوداود صفحه ۲۹۲)

ژباړه : خپلو ښځو ته خوراک ورکړئ دهغه شي څخه چې تاسو ئې خورئ اوددوي ته جامه ورواغوندوی د هغه شي څخه چې تاسو ئې اغوندئ .

او په بل حدیث کې رسول الله صلی الله علیه وسلم داسې فرمائی : ((وحقهن علیکم ان تحسنوا الیهن فی کسوتهن وطعامهن))

(ترمذي صفحه ۲۲۰ جلد ۱)

ژباړه : ستاسو دښځو حق پر تاسې دادی چې هغې ته ښه جامه او ښه طعام ورکړئ .

اوپه بل حدیث کې راغلی چې جلیل القدر صحابي معاویه بن حیده رضي الله عنه درسول الله صلی الله علیه وسلم څخه پوښتنه وکړله چې دښځې حق په نارینه باندې څه شی دی ؟ نو رسول الله صلی الله علیه وسلم هغه ته وفرمایل : ((ان تطعما اذا طعمت و تکسوها اذا اکتسبت))

(ابوداود صفحه ۲۹۱)

ژباړه: د ښځې د حقونو څخه دادی چې کله ته خوراک کوی نو هغه ته هم خوراک ورکړه او چې کله ته جامه آغوندې نو هغې ته هم جامه ورواغوندوه.

او په بل حدیث کې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمائی: ((وانفق علی عیالک من طولک))

(رواه احمد مشکوة صفحه ۱۸)

ژباړه: خپلې ښځې او عیال ته دخپل وس مطابق نفقه ورکړه .

پر سړي باندې دخپلې ښځې دنفقي د فرضیت شرطونه:

۱- د ښځې او خاوند نکاح باید په صحیح او شرعي طریقې سره سرته رسیدلی وي
۲- ښځه باید ځان خاوند ته دکوروالي لپاره تسلیم کړي او هغه به دشرعی عذر څخه بغير دکوروالي څخه نه منع کوي .

۳- ښځه به داسې وي چې کوروالې ورسره کیدای شي او داسې عیب ونلري چې دکوروالي مانع گرځي.

۴- ښځه به دخپل خاوند تابعداري کوي په هغه کارونو کې دشریعت مخالف نه وي

۵- د ښځې خاوند چې چیرته سفر کوي نو ښځه به ورسره ځی مگر په هغه صورت کې چې ښځې ته ضرر رسیږي نو بیا دا شرط ساقط دی .

(فقه السنة جلد ۲ صفحه ۲۰۶ فتاوی النوازل صفحه ۲۲۴)

۳- دلbas (جامه) حق

ښځه پرخاوند باندې حق لري چې هغې ته درواج مطابق داسې جامه برابرکړي چې دهغې ضرورت ورباندې پوره کیږي

الله تعالی فرمائی: ((وعلی المولود رزقهن وکسوتهن بالمعروف))

(سورة البقرة صفحه ۲۳۳)

ژباړه: او دماشوم پر پلار باندې دهغه دشیدي ورکونکې مور نفقه او جامې لازم دی په نیکې طریقې سره .

اورسول الله صلی الله علیه وسلم فرمائی دی: ((واکسها اذا اکتسیت))

(ابوداود صفحه ۲۹۱)

ژباړه : چې کله ته جامه آغوندي نو ښځې ته هم جامه وروآغوندوه.

او په بل حديث کې رسول اله صلى الله عليه وسلم فرمائي : ((واکسوهن مما تکتسون))

(ابوداود صفحه ۲۹۲)

ژباړه : خپلو ښځو ته جامې ورواغوندوئ دهغه شي څخه چې تاسو ئې آغوندي.

او همدارنگې رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمائي : ((وحقهن عليکم ان تحسنوا اليهن في کسوتهن وطعامهن))

(ترمذي صفحه ۲۲۰ جلد۱)

ژباړه : ستاسو دښځو حق پرتاسې دادی چې هغوي ته ښه جامه او ښه طعام برابر کړئ .

دلېاس بعضې احکام:

۱-دښځې جامه بايد دهغې دټول بدن پټوونکې وي .

۲-جامه بايددښځې دځاوند دوس په اندازه وي .

۳-ښځې ته روا دی چې دخپل ځاوند ټول بدن ته وگوري او سړي ته روادی چې دخپلې ښځې ټول بدن ته وگوري او دښځې او دهغې دځاوند ترمنځ دعورت موضوع مطرح نه دی اوددغې خبرې دلائل وروسته راځي .

۴-دلمونځ داداء کولو په وخت کې بايد دښځې ټول بدن پټ وي بغير د مخ او ورغوو او قدمو څخه او کچيرته دښځې ديو اندام څلورمه برخه په لمانځه کې ښکاره شو نو مونځ ئې نه کيږي . همدارنگه هغه جامې چې ډيرنری او باريکي وي او بدن په صحيح طريقي سره نه پټوي لکه دگاچ او جالي درختونو څخه جوړ شوي جامې دلمانځه په وخت کې ئې اغوستل روا نه دی ځکه چې لمونځ په داسې جامو کې نه کيږي امدلمانځه نه بغير په نورو حالاتو دداسې جامو اغوستل روا دی خو په دې شرط چې عورت ترې ښکاره نه شی او دنامحرمو نارينه و په وړاندې نه وی .

۵-دهرمودجامو اغوستل روا دی خو په دې شرط چې دعورت پټونکی وي او دکافرانو دجامو سره مشابه نه وي .

۷-پر سړی باندي لازم دی چې دواده دجامو څخه بغير په هرکال کې خپلې ښځې ته دوه جوړه نوې جامې وکړي.

(فتاوی النوازل صفحه ۲۲۴)

او که سړی خپلې ښځې ته زیاتې جامې اخلي نو روا دی خو په دې شرط چې داسراف او تکبر مرحلې ته ونه رسیږي ځکه چې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمائی: ((لا یدخل الجنة من كان في قلبه مثقال ذرة من کبر))

(رواه مسلم مشکوة صفحه ۴۳۳)

ژباړه: جنت ته نشی داخلیدی هر هغه څوک چې دهغې په زړه کې دذرې په اندازه کبر موجود وي. او دا خبره مې ځکه وکړله چې زموږ ډیرې مسلمانې خويندې خپل ټول مال دغیر ضروري جامو په اخستلو کې مصرفوي او بیا بیچاره او مسکینانو ښځو باندې تکبر کوي چې دا یوه لویه گناه ده. البته که ښځه نوی جامه دخپل خاوند خوشحالولولپاره اخلي نو دا ښه کار دی او دشریعت امر دادی چې ښځه باید خپلې ښائسته او نوې جامې دخپل خاوند خوشحالولو لپاره پخپل کور کې واغوندي خو متاسفانه چې ډیرې مسلمانې خويندې خپلې نوې جامې دواده او کوژدې او سنت گري وغیره مناسباتو لپاره ساتي او په کور کې یې نه اغوندي چې ددوې دغه کار نارینه خفه کوي او دښځې او خاوند ترمنځ دبغض او نفرت سبب کیږی.

٤-دمسکن (داوسیدو ځای ؟ کور) حق

ښځه پر خپل خاوند حق لري چې دهغې لپاره داوسیدو داسې ځای برابر کړي چې دهغې ضروریات پوره کوي خو دغه ځای به د خاوند دوس مطابق وي او دا په دې خاطر چې دښځې اسباب او مالونه او دهغې عفت او عزت وساتلې شي او ددې لپاره چې دگرمي او ديخني څخه هم بچ وساتلی شي .

الله تعالی فرمایي : ((اسکنوهن من حیث سکنتم من وجدکم))

(سورة الطلاق ایت ٦)

ژباړه: او ووسوی خپلې ښځې چیر ته چې تاسو اوسیري د خپل وس مطابق .

دمسکن مواصفات:

١- داوسیدو ځای باید د خاوند دوس مطابق وي

٢- کور باید یواځې دښځې لپاره وي او بل څوک به پکې نه وي مگر د ضرورت په وخت کې او دا ددې لپاره چې ښځه او خاوند یو دبل څخه په صحیح طریقې سره جنسي استفاده وکړي شی .

٣- دکور لوازم او ضروریات باید ښځې ته برابر وي لکه فرش ، چپرکت . اشپزخانه ، دخوراک او څښاک لوبڼې غسل خانه او نور اسباب چې په کور کې پکارېږي

(خلاصة الفتاوي صفحه ٦٤ جلد ٢ فتاوي النوازل صفحه ٢٢٥)

٥- دجماع (کوروالې) حق:

ښځه پر خپل خاوند باندې حق لري چې دهغې دجنسي رغبت احترام وکړي او هغه په داسې طریقې سره ترسره کړي چې ښځه ورباندې خوشحاله شي او جنسي خواهش ئې پوره شي .

الله تعالی فرمائی : ((فاتوهن من حیث امرکم الله))

(سورة البقرة ایت ٢٢٢)

ترجمه : تاسو کوروالې وکړئ خپلو ښځو سره دهغه لارې چې الله تاسو ته رواکړیدی (مخکینې عورت) .

نو ښځه فطرتاً جنسي خواهش لري او دهغې دغه خواهش که دخپل خاوند په واسطه په شرعي طریقې سره پوره کړی شي نو ښځه به هیڅکله هم بد اخلاقي ته اقدام ونکړي . رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمائی : ((ان لزواجک علیک حقا))

(بخاري صفحه ۷۸۳ جلد ۲)

ژباړه : ستا ښځه پرتا باندې دکوروالي حق لري .

همدارنگه رسول الله صلى الله عليه وسلم په بل حديث کې داسې فرمائی : (اذا جامع احدكم اهله فليصدقها فاذا قضى حاجته قبل ان تقضى حاجتها فلا يعجلها حتى تقضى حاجتها)

(رواه ابويعلي في مسنده فقه السنة صفحه ۳۲۶ جلد ۲)

ژباړه : کله چې لتاسو څخه کوم يو کس دخپلې ښځې سره کوروالي کوي نو هغې سره دې صادقانه او ريښتيني کوروالي وکړي (يعنې دهغې خواهش دې پوره او هغه دې خوشحاله کړي) او چې کله سړی خپل حاجت پوره کړي (انزال وکړی او خوند واخلي) نو دکوروالي معامله دې نه ختموي ترڅو چې ښځه ئې هم خپل حاجت پوره کړي (انزال وکړي او خوند واخلي) او خواهش يې پوره شی .

ددغه حديث څخه معلومېږي چې دښځې انزال (خلاصيدل) دسړی دانزال څخه وروسته وي نو ځکه نارينه بايد زرمعامله ختم نکړي ترڅو دښځې انزال هم وشي او حاجت ئې پوره شي. او په بل حديث کې رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمائی : ((ولک فى جماع زوجتک اجر))

(رواه مسلم واحمد الفتح الربانى صفحه ۲۳۳ جلد ۱۶)

ژباړه : ستا لپاره دخپلې ښځې سره په کوروالي کې اجر او ثواب دى .

او دا په دې وجه چې کوروالي دښځې جنسى رغبت پوره کوي او دهغې عفت او شرف محفوظوي .

دکوروالي آداب :

۱- دکوروالي څخه مخکې بايد دښځې او خاوند ترمنځ ملاعبت (لوبې او مستی) وشي ترڅو دواړه په کمال رغبت او شوق سره کوروالي ته تيار شي او پوره خوند دواړو ته حاصل شي .

رسول الله صلى الله عليه وسلم يو صحابي ته وفرمايل : ((فهلا جارية تلاعبها وتلاعبک))

(بخاري صفحه ۷۶ جلد ۲ مسلم صفحه ۴۷۴ جلد ۱)

ژباړه : ولې دې پيغله په نکاح نکړه چې هغې به لتا سره لوبې کولې او تابه له هغې سره لوبې کولې .

۲- دکوروالي په وخت کې بايد ښځه او خاوند په پوره توگې سره ځانونه لوڅ کړي ترڅو د دواړو بدنونه يو بل سره په صحيح طريقې سره پيوست شي او دواړو ته پوره خوند او لذت حاصل شي او دښځې او دهغې دخاوند ترمنځ دعورت موضوع مطرح نه دى بلکه ښځه کولای شی چې دخپل خاوندعورت او ټول بدن ته وگوري او نارينه کولای شي چې

د خپلې ښځې عورت او ټول بدن ته وگوري او دغه خبره په ډيرو احاديثو سره ثابته ده او ددې په خلاف خبره چې گوندي ښځه او خاوند يو دبل عورت ته نشي کتلی غلطه ده او ثبوت نلري . نو ښځه او خاوند يو دبل عورت ته کتلی شي او په دغه خبره باندې زيات دلائل شته دي چې مونږ ئې يو څو دلته ذکر کوو .

اول دليل : عائشة رضي الله عنها روايت کوي : ((كنت اغتسل انا والنبي صلى الله عليه وسلم من اناء واحدنغترف منه جميعا))

(بخاري صفحه ٣٩ جلد ١ مسلم صفحه ١٤٨ جلد ١ نسائي صفحه ٧١ جلد ١)

ژباړه : ما او نبی عليه السلام به له يوې لوبنې څخه په لپو باندې اوبه اخيستلې او يو ځای به موغسل کاوه.

امام ابن حجر ددغه حديث په شرحه کې وائی : ((استدل به الداودي علی جواز نظر الرجل الي عورة امراته وعكسه))

(فتح الباري صفحه ٤٧٩ جلد ١)

ژباړه : امام داودی دغه حديث دليل نيولی ددې لپاره چې ښځه او خاوند کولای شي يو دبل عورت ته وگوري .

او علامه ناصرالدين الباني رحمه الله ددغه حديث په شرحه کې داسې فرمايي : ((فيه اشارة لطيفة الي جواز نظر الزوج الي عورة زوجته بل صرحه بذلك ابن حبان في صحيحه في روايته لهذا الحديث و هو الذي يقتضيه النظر الصحيح و كل ما روي في النهي عن ذلك او كراهته لا يصح منه شيء))

(مشكاة بتحقيق الالباني طبع بيروت جلد ١ صفحه ١٧٢)

ژباړه: په دغه حديث کې يوه باريکه اشاره ده دې خبرې ته چې سپری ته روا دي چې د خپلې ښځې عورت ته وگورې بلکې ابن حبان په خپل کتاب کې ددغه حديث د روايت کولو نه وروسته په دغه خبره باندې تصريح کړي دي، او صحيح نظر ددغې خبرې تقاضا کوی او چې کوم حديثونه ددې نه په منع يا کراهت کې راغلی دی هغه يو هم صحيح نه دي.

دوهم دليل :

امام ابن حبان رحمه الله روايت کوي : ((سال عتبة بن ابي حكيم سليمان بن موسى عن الرجل ينظر الي فرج امراته فقال سألت عطاء فقال سألت عائشة فقالت كنت اغتسل انا وحبى صلى الله عليه وسلم من الاناء الواحد تختلف فيه اكفنا))

(صحيح ابن حبان صفحه ۳۹۰ جلد ۱۲ فتح الباري صفحه ۴۸۰ جلد ۱)

ژباړه : عتبه بن ابی حکیم دسلیمان بن موسی څخه پوښتنه وکړلو چې آیا سپری کولای شي دخپلې ښځې عورت ته وگوري نو هغه وويلي ما ددغه مسئلې پوښتنه دعطاء څخه کړیده او عطاء ويلي چې ما ددغې مسئلې پوښتنه دعائشې رضي الله عنها څخه کړې وه نو هغې راته وويل چې ما او ځما محبوب (محمد صلى الله عليه وسلم) به له يوه لوبښي څخه يو ځای غسل کولو چې کله به هغه دلوبښي څخه اوبه اخيستلې او کله به ما اخيستلی .

دريم دليل : امام نسائي د عبدالرحمن بن هرمز الاعرج څخه روايت کړی دی چې : ((ان ام سلمة رضي الله عنها سئلت اتغتسل المرأة مع الرجل ؟ قالت نعم اذا كانت كيسة رايتني ورسول الله صلى الله عليه وسلم نغتسل من مرن واحد نفيض على ايدينا حتى تنقيها حتى نفيض عليها الماء))

(مسلم صفحه ۱۴۹ جلد ۱ نسائي صفحه ۴۷ جلد ۱)

ژباړه : دام سلمة رضي الله عنها څخه پوښتنه وکړې شو چې آیا ښځه دخپل خاوند سره يو ځای غسل کولای شي ؟ نوهغې په جواب کې وويلې چې هو هونښياره ښځه دا کار کوي ځکه ما او رسول الله صلى الله عليه وسلم به ديوه لوبښي څخه غسل کاوه نو اول به مو په لاسو اوبه اچولې چې پاکې ئې کړو ددې لپاره چې په هغې باندي بيا نورې اوبه راواخلو .

څلورم دليل : عبدالله بن عباس رضي الله عنهما روايت کوي چې ((اخبرني ميمونه انها كانت تغتسل هي والنبي صلى الله عليه وسلم في اناء واحد))

(مسلم جلد ۱۴۸ جلد ۱ نسائي صفحه ۴۷ جلد ۱)

ژباړه : ميمونه رضي الله عنها ماته خبر راکړی چې دې او رسول الله صلى الله عليه وسلم به په يوه لوبښي څخه غسل کاوه .

پنځم دليل : جليل القدر صحابي معاويه بن حيدة رضي الله عنه روايت کوي چې رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايلي دی : ((احفظ عورتک الا من زوجتک او ما ملکت يمينک))

(ترمذی ابوداود ابن ماجه مشکوة صفحه ۲۶۹)

ژباړه : دخپلې ښځې او خپلې وينځې نه بغير نور دهرچا نه خپل عورت پټ ساته .

د مشکاة محشي ددغه حديث په شرحه کې داسې فرمایي : ((هذا يدل علي ان الملك والنكاح يبيحان النظر الي السورتين من الجانبين))

(مشكاة صفحه ۲۶۹ حاشيه ۶)

ژباړه: دغه حديث په دې باندې دلالت كوي چې د وينځي ملكيت او د ښځې نكاح جانبينو ته دا روا كوي چې يو د بل عورت ته وگوري.

شپږم دليل : امام مالك رحمهما الله او امام اصبح بن الفرغ رحمه الله فرمائي : ((لباس ان ينظر الرجل الى فرج زوجته))

(النوادر والزيادات صفحه ٦٢٥ جلد ٤ البيان والتحصيل صفحه ٨٠ جلد ٥ شقائق الاترج صفحه ١٠٨ مواهب الجليل صفحه ٤٠٦ جلد ٣ الوشاح في فوائد النكاح صفحه ٢٥٤)

ژباړه : هيڅ باک نيشته چې سپرى دخپلې ښځې عورت ته وگوري .

همدارنگه امام مالك رحمه الله فرمائي : ((لا باس بالتجرد عند الجماع وان لم يكن بينه وبين زوجته ستر حينئذ وقد كان النبي صلى الله عليه وسلم يغتسل هو وعائشة عريانين والجماع اولى بالتجرد ولا باس ان ينظر الى الفرج في الجماع))

(النظر في احكام النظر صفحه ١٢٦ النوادر والزيادات صفحه ٦٢٦ جلد ٤ فن تعامل النبي الزوجيه صفحه ٧٩، مراقي الزلف)

ژباړه : باک نشته چې ښځه او خاوند دکوروالي په وخت کې ځانونه برېښد کړي اگر که ددواړو ترمنځ کومه پرده هم نه وي ځکه چې نبي صلى الله عليه وسلم او عائشة رضي الله عنها به دواړو يو ځای برېښد غسل کاوه نو دکوروالي په وخت کې بايد ښځه او سپرى ځانونه برېښد کړي او باک نشته چې ښځه او خاوند يو دبل عورت ته دکوروالي په وخت کې وگوري

اووم دليل : امام ابن عروه حنبلي رحمه الله فرمائي : ((ومباح لكل من الزوجين النظر الى جميع بدن صاحبه ولمسه حتى الفرج لهذا الحديث (حديث معاوية بن حيدة)) ولان الفرج يحل له الاستمتاع به فجاز النظر اليه ولمسه كبقية البدن))

(كتاب الكواكب صفحه ٥٧٥ جلد ١ اداب الزفاف صفحه ٣٥)

ژباړه : ښځه او خاوند ته روا دي چې يو دبل ټول بدن ته وگوري او هغه ته لاس وروړي ځکه چې حديث د معاويه بن حیده ددې دليل دی او بله دا چې سپرى ته روا دی چې دښځې دفرج څخه جنسگټه واخلي نو دهغې فرج ته کتل او هغه مسح کول په لاس سره هم روا دی لکه دنور بدن غوندي .

اتم دليل : امام برهان الدين مرغيناني حنفي مولف دهدايه فرمائي ((وينظرالرجل من امته التي تحل له وزوجته الى فرجها لان مافوق ذلك من المسيس والغشيان مباح فالنظر اولي وكان ابن عمر رضي الله عنه يقول : الاولى ان ينظر ليكون ابلغ في تحصيل معنى اللذة))

(هداية صفحه ٤٥٩ جلد ٢ فصل في النظر)

ژباړه : سپرى ته روا دى چې دخپلې وينځى او دخپلې ښځې عورت ته وگوري ځكه چې ښځې ته لاس وروړل او دهغې سره كوروالى كول روا دى نو دهغې عورت ته كتل خو په طريق اولي سره روا دى او عبدالله بن عمر رضي الله عنهما به ويل چې ښه او غوره دادى چې سپرى دخپلې ښځې عورت ته د كوروالې په وخت كې وگوري ددې لپاره چې ډير خوند ورته حاصل شي .

نهم دليل : امام ابوالليث سمرقندي رحمه الله فرمائي : ((ويجوز للرجل ان ينظر الى فرج امراته وكذا نظر المرأة الى فرج زوجها))

(فتاوى النوازل صفحه ٢٧٤ كتاب الكراهية)

ژباړه : سپرى ته روا دى چې دخپلې ښځې عورت ته وگوري او ښځې ته روا دى چې دخپل خاوند عورت ته وگوري .

لسم دليل : امام بن خويزمنداد فرمايى : ((اما الزوج فيجوز له ان ينظر الى ساير الجسد و ظاهر الفرج و كذلك المرأة يجوز لها ان تنظر الى عورة زوجها))

(تفسير قرطبي صفحه ٢١١ جلد ١٢)

ترجمه: ميره ته روا دى چې د ښځې ټول بدن او عورت ته وگوري او ښځې ته روا دى چې د خپل ميره ټول بدن ته و گوري

يوولسم دليل : امام قرطبي ويلي دى چې صحى خبره داده چې ښځه او خاوند يو د بل عورت ته كتلى شى .

(تفسير قرطبي جلد ٢١١ جلد ١٢)

يوه شېبه او دهغې جواب :

بعضې خلك وائى چې دجماع (كوروالى) په وخت كې دښځې او خاوند ځانونه برېښدول او يو دبل عورت ته كتل او دكوروالى په وخت كې خبرې كول ناروا دي او دوي يو څو دروغ او ضعيف او بي ثبوت حديثونه په دليل كې پيش كوي چې مونږ هغه ذكر كوو او دهغې نه جواب كوو :

اول : حديث دعائشة رضي الله عنها (ما رايت عورة رسول الله صلى الله عليه وسلم قط)

(طبرانی فی المعجم الاوسط . صفحه ۲۷)

جواب : دغه حدیث دروغ او باطل دی ځکه چې ددې په سند کې یو راوی دی چې برکه بن محمد الحلبي نومېږي او هغه یو لوی دروغجن وه امام حافظ بن حجر په لسان المیزان کې ویلي دي چې دغه حدیث باطل دی او امام بوصیری په زوائد ابن ماجه کې دغه حدیث ته ضعیف ویلي دی ((

(وگوره ادا ف الزفاف والبانې صفة ۳۴ او تفسیر قرطبی جلد ۱۲ صفحه ۲۰۲ حاشیه ۱)

دوهم : دغه حدیث چې ((اذا اتى احدكم اهله فليستتر ولا يتجردا تجردالعيرين))

(رواه ابن ماجه صفحه ۱۳۸)

جواب : دغه حدیث دسند له مخې ضعیف دی ځکه ددې په سند کې دوه ضعیف راویان دي یو الاحوص بن حکیم او بل ولید بن قاسم الهمداني نومېږي ځکه خو امام زین الدین العراقي او امام بوصیری ویلي دي چې ددغه حدیث سند کمزوری دی او امام نسائی او امام بیهقي ویلي دي چې دغه حدیث منکر دی .

(اداب الزفاف صفحه ۳۴)

دریم : دغه حدیث چې : ((اذا جامع احدكم زوجته فلا ينظر الى فرجها فان ذلك يورث العمى ولا يكثر الكلام فانه يورث الخرس))

جواب : دغه حدیث دروغ دی او رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه ثابت ندی امام ابوحاتم الرازي او امام ابن حبان او امام ابن الحوزي او امام عبدالحق او امام ابن دقیق العید او امام محمد طاهر فتنی او علامه ناصرالدین البانی رحمهم الله فرمائي دي چې دغه حدیث دروغ تړل شوی په رسول الله باندې

(اداب الزفاف صفحه ۳۵ تذکرة الموضوعات صفحه ۱۲۶)

دکوروالی دریم ادب :

دکوروالی په وخت کې دې ښځه او خاوند دعشق او محبت نه ډکې خبرې وکړي او یو دبل دې ښه ښه ظاهري او معنوي صفتونه بیان کړي . دکوروالی په شروع کې باید نارینه بسم الله ووايي ځکه چې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمائي دی : ((اذا اراد ان ياتي اهله قال بسم الله اللهم جنبنا الشيطان وجنب الشيطان ما رزقتنا))

(صحيح مسلم صفحه ۴۶۳ جلد ۱)

ژباړه : چې څوک غواړي دخپلې میرمنې سره کوروالی وکړي نو ودې وائي چې دالله په نوم کوروالی شروع کوم ای الله مونږه دشيطان څخه وساته او شيطان لری وساته دهغه شی څخه چې تا مونږ ته راکړي دي .

۵-سړی باید اقلًا پس له هرو دریو ورځو له خپلې ښځې سره کوروالی وکړي .

۶-ښځه که مریضه وي نو خاوندئې باید دهغې ترروغیدو پورې صبر وکړي .

۷-دحیض (دښځې میاشتنی مرض) او نفاس (دولدات وینه) په حالت کې دښځې سره کوروالی حرام دی ترڅو چې پاکه شي .

الله تعالی فرمائی : ((فاعتزلوا النساء فی المحیض ولا تقربوهن حتی یطهرن فاذا تطهرن فاتوهن من حیث امرکم))
((الله

(سورة البقرة ایه ۲۲۲)

ترجمه : تاسو دخپلو ښځو نه جدا شی دحیض په حالت کې او هغوی ته مه نزدی کیړئ (کوروالی مه کوئ) ترڅو چې پاکې شي (دحیض نه) نو چې کله دوي پاکې شوې نو تاسو ددوي سره کوروالې وکړئ دهغه لارې نه چې الله تعالی تاسو ته روا کړیده (مخکینې نې عورت)

او رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمائی (اتق الدبر والحیضة)

(رواه الترمذی مشکوة صفحه ۲۶۷)

ترجمه : دشاتنې عورت له لارې او دحیض په حالت کې دکوروالی څخه ځان وساته .

۸-دشاتنې عورت له لارې دښځې سره کوروالی کول حرام دی رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمائی : ((ملعون من اتی امرأة فی دبرها))

(رواه احمد وابوداودومشکوة ۲۶۷)

ترجمه : ملعون دی هغه کس چې دخپلې ښځې سره دشا له لوري کوروالی کوي .

۹-دکوروالی رازونه بل چاته بیانول حرام دی رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمائی : (ان شر الناس منزلة عندالله يوم القيامة الرجل یفشی الی المرأة وتفشی الیه ثم ینشرسرها)

(رواه مسلم واحمد مشکوة ۲۷۶)

ترجمه : په خلکو کې بدترین کس دالله تعالی په نزد په ورځې دقیامت کې هغه سړی دی چې خپلې ښځې سره کوروالی وکړي او بیا دهغې رازونه افشا کوي .

۱۰- کوروالې باید په پوره رنایي کې وشي چې ښځه او خاوند یو بل ښه وویني ترڅو ددوي جنسي احساسات په صحیح طریقې سره راوپاریږي او دواړو ته پوره خوند حاصل شي . اودا خبره مې ځکه وکړه چې زمونږه په ټولنه کې یو خرافی رواج دی چې نارینه به دخپلو ښځو سره په تیاره کې کوروالې کوي . دغه کار یو ډیر بد او غلط او دشریعت دمقاصدو خلاف کاردی او دښځې او خاوند ترمنځ نفرت او بغض پیدا کوی ځکه چې دواړو د کوروالې څخه هیڅ خوند نه اخلی .

۱۱- کوروالی باید په پټ او محفوظ ځای کې وشي حتی چې دتی رودونکو ماشومانوپه وړاندې هم باید ونشي .

۱۲- دکوروالی په وجه په ښځه او نارینه باندې غسل فرض کیږي خو چې دغه غسل څومره زر وشي نو بهتره ده او دا ځکه چې دغسل په وجه د بدن سستی له منځه ځي او بله دا چې دې اودسی په وخت کې دشيطان سلطه په انسان باندې زیاتیږي او هغه ته ضرر رسوي نو ددغه ضرر څخه دځان ساتلو لپاره باید په غسل کې چالاکی وکړي شی .

۶-د زینت (ځان سینگارول) حق:

ښځه حق لري چې خاوند ئې ورته ځان ښائسته کړي لکه چې هغه پرهنې دغه حق لري الله تعالی فرمائی : ((ولهن مثل الذین علیهن بالمعروف))

(سورة البقرة اية ۲۲۸)

ترجمه : دښځو لپاره حقوق دي لکه چې دخاوندانو پر دوي باندې حقوق دي او یو دبل حقوق به په نیکی طریقې سره ادا کوي .

او جلیل القدر صحابی عبدالله بن عباس رضي الله عنه فرمائی : ((انی لاحب ان اتزین لامراتی کما احب ان تتزین لی))

(رواه ابن ابی حاتم وابن جریر الطبري تفسير قرطبی صفحه ۱۱۸ جزء ۳)

ترجمه : زه خوښوم چې خپلې ښځې ته ځان ښائسته کړم لکه چې خوښیږم چې هغه دې ماته ځان ښائسته کړي .

او په یو روایت کې راغلي دي چې یو گردوهلی او ببر سری سړی دخپلې ښځې سره عمر بن الخطاب رضي الله عنه ته راغی نو دهغه ښځې وویل چې ای امیر المومنین! ما دخپل خاوند څخه خلاصه کړه نو عمر بن الخطاب رضي الله عنه ددغې ښځې خاوند ته امر وکړلو چې لاړشي او دخپل سرویستان برابر او دگوتو نوکان پرې او ځان پاک او ښائسته کړي نو دغه سړی لاړ او ځان ئې ښه پاک او برابر او ښائسته کړ . او بیا راغی نو چې کله دهغې ښځې نظر په هغه ولگیده نو خوشحاله شوه او وې ویلې چې همدا مې قبول دی او دخلاصی د ارادې څخه بیرته وگرځیدله نو

په دغه وخت کې عمررضي الله عنه وفرمايل ((وهكذا فاصنعوا لهن فوالله انهن ليحببن ان تتزينوا لهن كما تحبون ان يتزين لكم))

(منهاج العشرة الزوجية صفحه ٧٦)

ترجمه : ددغه سړي غوندي تاسو هم خپلو ښځو ته ځانونه جوړوي قسم دي په الله باندې چې ښځې په دې خوښيږي چې تاسو ورته ځانونه جوړ او ښائسته كړئ لكه چې تاسو خوښيږئ چې هغوې دې تاسې ته خپل ځانونه جوړ او سينگار كړي.

او په بعضې رواياتو كې داسې راغلي دي : ((اغسلوا ثيابكم وخذوا من شعوركم واستاكوا وتزينوا وتنظفوا فان بني اسرائيل لم يكونوا يفعلون ذلك فزنت نساؤهم))

(منهاج العشرة الزوجية صفحه ٧٧)

ترجمه : خپلې جامې پاكې كړئ او دسر او دگيرې ويښتان جوړ كړئ (دشريعت په حدودو كې) او مسواك ووهئ او ځانونه ښائسته او پاك كړئ ځكه چې بني اسرائيلو به دغه كارونه نه كول نو دهغوې ښځې په زنا كې اخته شول يعنې دخپلو خاوندانو نه يې دنپاكې په وجه نفرت پيدا شو او دپردو سړو سره په زنا كې مبتلا شول .

او جليل القدر صحابي جابر بن عبدالله رضي الله عنه روايت كوي چې زه يو ځل درسول الله صلى الله عليه وسلم سره غزاته لارم او چې كله بيرته دغزا څخه راوگرځيدو او مدينې ته نزدې شو نو رسول الله صلى الله عليه وسلم وفرمايل چې تاسو تر شپې پورې صبر وكړئ او كورونو ته مه ورځئ ترڅو ستاسو ښځې خپل ويښتان گمنځ كړي او دخپلو تخرگونو او دنامه لاندې ويښتان لري كړي.

(رواه البخاري صفحه ٧٨٩ جلد ٢)

نونارينه بايد په خپل كور كې داسې پاك او ښائسته او خوشبويه وي چې دهغه دښځې زړه ورباندې خوشحاله كيږي او مينه ئې ورسره زياتيږي.

دپورتنيو رواياتو څخه دا معلومه شوه چې دخپل ځان او جامو دښائست او پاكوالي په باره كې دسړي اهتمام دهغه دښځې په عفت او ددواړو ترمنځ دلازيات تفاهم اومحبت په موضوع كې غټ رول لري نو ځكه داسلام مقدس دين په دغه موضوع باندې زيات اهتمام كړيدى .

دسړي دزينت څخه دلته څه مراد دى ؟

دلته دزينت څخه لاندې شيان مراد دي :

١-دسروښتانو او دگيرى گمنځول .

- ۲- دسر دویبنتانو او دگیری اصلاح کول (دشریعت په حدودو کې)
- ۳- دنباسته او پاکو جامو اغوستل چې دشریعت او دطاقت سره برابر وي .
- ۴- دمسواک استعمالول او دخولې پاکول .
- ۵- بدن پاکول او دتخرگونو او دنامه لاندې دویبنتو لرې کول او دنوکانو کینچی کول (پریکول)
- ۶- دچرس او پوډراوسگرت او نسوار څخه پرهیز کول .
- ۷- دخام پیاز او اورې او هر هغه شی چې خوله بدبویه کوي دهغې څخه ډډه کول (مگر که پوخ شي بیا پروا نلري)
- ۸- عطر او خوشبوئی استعمالول .
- ۷- دعفت دساتلو حق :
- بښځه پر خپل خاوند باندې حق لري چې دهغې دعفت او شرف ساتنه وکړي او دهغې دعفت څخه دفاع وکړي ځکه چې دهغې دعفت څخه دفاع فرض ده او کوم سړی چې دخپلې بښځې دعفت څخه دفاع نه کوي او دخپلې بښځې دشراف ساتنه نه کوي هغه دووس دی .
- رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمائی : ((ثلاثة قد حرم الله عليهم الجنة مدمن الخمر والعاق والديوث الذي يقر في اهله الخبث))
- (رواه احمد والنسائی مشکوة صفحه ۳۱۸)
- ترجمه : پر دريو کسانو باندې الله تعالی جنت حرام کړی دی دشرابو معتاد او دمور او پلار خفه کوونکی او دووس سړي چې دخپلې بښځې دعفت اهتمام نه کوي او پردو سړو ته اجازه ورکوی چې دهغه دبښځې سره ناسته پاسته او راشه درشه وکړي .
- بلکې داسلام مقدس دین امر کړی دی چې نارینه دې دخپل عفت او ناموس څخه دفاع وکړي او که په دغه لار کې څوک ووژلی شی نوهغه شهید دی .
- رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمائی : ((من قتل دون اهله فهو شهيد))
- (ترمذي ابوداود نسائی مشکوة صفحه ۳۰۶)
- ترجمه : څوک چې دخپلې بښځې دعفت نه په دفاع کې ووژلی شی نو هغه شهید دی .

دنارینه غیرت پخپله ښځه باندي یو فطري او طبعی خبره ده یوه ورځ جلیل القدر صحابی سعدبن معاذرضي الله عنه وویل که ما دخپلې ښځې سره څوک ولیدل نوپه تورې سره به ئې ووژنم نو دده دا خبره رسول الله صلی الله علیه سلم ته ورسیده نو هغه وویلې چې ایا تاسو دسعد د غیرت څخه تعجب کوئ ځما دې په الله قسم وي چې زه دسعد څخه زیات غیرتي یم او الله ځما څخه زیات غیرتي دی او الله تعالی دخپل غیرت له وجې نه دبد کارې ټول ښکاره او پت عملونه حرام کړيدي .

(متفق علیه مشکوة صفحه ۲۸۶)

اما متاسفانه چې په ډیرو بی دینو خلکواو خاص طور سره ډمانو او سندر غاړو ښځو او سړو کې دغه غیرت چې په انسانانواو حیواناتو کې یو فطري شی دی کم لیدل کیږي چې د دوې دغه بې غیرتي یو جرم او بدعمل دی چې دوي به دهغې جزا په دنیا او اخرت کې وگوري .

-دا احترام او کرامت حق:

سړی ته پکار دی چې دخپلې ښځې احترام وکړي او دهرهغه وینا او عمل څخه ځان وساتي چې دهغه دښځې دخفگان سبب گرځي او دا ځکه چې ښځه یوه باعزته انسان ده او باید دهغې سره دیوې مزدورې په څیر معامله ونشي ، اونه دا چې صرف دجنسی لذت دحاصلولو لپاره دیوې وسیلې په څیر ورته وکتلی شي . بلکه دښځو بې عزتی کول او هغوې ته په سپک نظر کتل دا دکم اصلو او کم عقلو نارینه و کار دی الله تعالی فرمائی ((ولقد کرمتنا بني آدم)

(سورة اسراء ایت ۱۷)

ترجمه : مونږه دآدم اولادې ته عزت او کرامت ورکړی دی نو ښځه هم دآدم له اولادې څخه ده او الله تعالی هغې ته دنارینه و غوندې عزت او کرامت ورکړی دی .

او په یو حدیث کې داسې راغلی دی : ((ما اکرمهن الا کریم ولا اهانهن الا لثیم))

(رواه ابن ماجه وابن عساکر فی تاریخه منهاج العشره صفحه ۶)

ترجمه : عزتمند سړی دښځو عزت کوي او سپک او رذیل سړي دښځو سپکاوی کوی . یعنی دښځو عزت کول دځان عزت کول دی او دښځو سپکاوی دځان سپکاوی دی.

همدارنگه رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمائي دی : ((بحسب امرئ من الشران يحقر اخاه المسلم))

(رواه مسلم صفحه ۳۱۷ جلد ۲ مشکوة صفحه ۴۲۲)

ترجمه : دا ډیر بدکار دی چې یو مسلمان دې خپل مسلمان ورو (یاخور) ته په سپک نظر وگوري .

همدارنگه رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمائی : ((ولا تضرب الوجه ولا تقبح))

(رواه احمد وابوداود وابن ماجه مشكوة صفحه ۲۱۸)

ترجمه : بښځې ته په مخ گذار مه وركوه او مه ورته بدې خبرې كوه.

نو لكه څرنگه چې نارينه په خپل احترام باندې خوشحاليږي نو همدارنگې بښځې هم په خپل احترام خوشحاليږي او ديو مسلمان احترام كول اودهغه خوشحالول دوه نيك عملونه دي اوډير اجر وونه او ثوابونه لري

۹-د تعلیم حق

نارینه باندې لازم دی چې خپلې ښځې او لورگانو ته د دیني او اخلاقي مسئولیتونو په ورزده کولو کې خپل ټول کوششونه وکړي ترڅو دناپوهۍ تیاري له منځه لاړي شي او دپوهې رڼا یې پر کورنۍ باندې (مسلط شي) او په کورنۍ کې دتفاهم اومحبت او حق شناسۍ فضا منځته راشي .

الله تعالی فرمائی : ((یا ایها الذین امنوا قوا انفسکم واهلیکم نارا وقودها الناس والحجارة))

(سورة التحريم ایت ۶)

ترجمه : ای مومنانو تاسې بچ کړئ خپل ځانونه او خپلې ښځې او اولاد د دوزخ دهغه اور څخه چې دهغه خاشاک خلک او تیري دي .

یعنې خپلو ښځو او اولادو ته صحیح تعلیم او تربیه ورکړی داسې تعلیم چې ددوزخ داور څخه ددوي دنجات سبب وگرځي چې هغه دقرآن اودسنت علم دی چې دغه دواړو دټولو علومو مرجع او منبع دی .

الله تعالی په بل ایت کې داسې فرمائی : ((وانذر عشیرتک الاقربین))

(سورة الشعرا ایت ۲۱۴)

ترجمه : ای پیغمبره خپل نزدې خپلوان د الله دعذاب څخه وویروه .

او په بل ایت کریمه یې داسې فرمائی : ((وامرأهلک بالصلاة واصطبرعلیها))

(سورة طه ایت ۱۳۲)

ترجمه : خپلې کورنۍ ته په مانځه باندې امر وکړه (ای پیغمبره) او دلمونځ په اداء کولو باندې صبر وکړه .

ددغوټولو ایتونو څخه دا معلومه شوه چې ښځه پر خپل خاوند حق لري چې هغه ته دیني او اخلاقي او فرهنګي ښوونه وکړي او دخاوند دغه کار نکول به دالله تعالی نافرمانی گڼل کیږي او دگناه سبب به وي .

جلیل القدر صحابی ابوسعید خدری رضی الله عنه روایت کوی چه ((قال النساء للنبي صلى الله عليه وسلم غلبنا علیک الرجال فاجعل لنا یوما من نفسک فوعدهن یوما لقیهن فیہ فوعظهن وامرهن))

(بخاری جلد ۱ صفحه ۲۰ کتاب العلم)

ترجمه : نارینه زمونږ په نسبت له تا څخه زیات وخت نیولی دی نو دځان له طرفه یو ورځ مونږ ته وټاکي (دتعلیم دپاره) نو رسول الله صلی الله علیه وسلم د هغوی سره یو ورځ وټاکله او ورته ورغی او هغوی ته یې نصیحت وکړلو او په ښو کارو باندې یې ورته امر وکړلو.

همدارنگی جلیل القدر صحابیه ام عطیه رضی الله عنه فرمائی ((امرنا رسول الله صلی الله علیه وسلم ان نخرجهن فی الفطر والاضحی العواتق والحیض وذوات الخدور فاماالحیض فیهتزلن الصلاة ویشهدن الخیر دعوة المسلمین))
(رواه البخاري صفحه ۱۳۳ جلد ۱ و مسلم صفحه ۲۹۱ جلد ۱)

ترجمه : رسول الله صلی الله علیه وسلم مونږ ته امر کړیدی چې پیغلې او حائضه او دستر او پردې والا ښځې دوړوکی او لوی اختر دلمانځه لپاره دکورونو څخه وباسو خو حائضه ښځې به لمونځ نه کوي البته د خیر او دعوت او تبلیغ په مجلس کې به گډون کوي.

او جلیل القدر صحابي عبدالله ابن عباس رضي الله عنهما روایت کوي : ((خرجت مع النبي صلی الله علیه وسلم یوم فطر او اضحی فصلی ثم خطب ثم اتی النساء فوعظهن وذكرهن وامرهن بالصدقة))
(رواه البخاري صفحه ۱۳۳ جلد ۱)

ترجمه : زه درسول الله صلی الله علیه وسلم سره د وړوکې یا لویې اختر په ورځ ووتم نو هغه داختر لمونځ وکړلو او بیا ئې خطبه وویلې او بیا دښځو صفونو ته ورغی نو هغوی ته یې وعظ او نصیحت وکړلو.

او هغوی ته ئې دصدقې امر وکړلو . او جلیل القدر محدث عبدالملک بن جریج دجلیل القدر تابعي عطاء رحمهما الله نه روایت کوي هغه فرمائی چې جلیل القدر صحابي جابر بن عبدالله رضي الله عنه داسې فرمائی : ((قام النبي صلی الله علیه وسلم یوم الفطر فصلی فبدأبالصلاة ثم خطب فلما فرغ نزل فاتی النساء فذكرهن قلت (القائل بن جریج) لعطاء اتری حقا علی الامام ذ لك یذكرهن قال انه لحق علیهم ومالهم لا یفعلون))
(رواه البخاري صفحه ۱۳۳ جلد ۱)

ترجمه : نبی علیه السلام دوړوکی اختر په ورځ اول ئې داختر لمونځ اداء کړلوبیائی خطبه وویلې او چې کله دخطبې نه فارغ شو نو دمنبر نه کوز شو او دښځو صفونو ته ورغی او هغوی ته ئې نصیحت وکړلو . ابن جریج فرمائی چې ما دعطاء څخه پوښتنه وکړلو چې ایا ستا په نزد په امام او مشر باندې لازم دی چې ښځو ته وعظ او نصیحت وکړی نو هغه په جواب کې وویلې چې هو پر امام دا کار لازم دی او څه وجه ده چې اوس خلکو دا کار پریښی دی؟ او په یو بل حدیث کې راغلی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم جلیل القدر صحابیه شفاء رضي الله عنها ته وفرمائیل :
((الاتعلمین هذه

(حفصه) رقية النملة كما علمتها الكتابة))

(ابوداود صفحه ٥٤٢ مشكوة صفحه ٢٩١)

ترجمه : ای شفا ولې ته حفصی ته دتخرگونو ددانو دم نه ښائی لکه څرنگه چې هغې ته دې لیک ښودلی دی ؟

ددغه حدیث څخه معلوم شو چې دلیک زده کړه لکه چې نارینه وته ضرور دی همدارنگې زنانه و ته هم ضرور دي او لکه چې نارینه دعلم زده کړه کوي او دکتابونو دتالیف او تصنیف له لارې خپل علم خپروي نو ښځې هم باید علم حاصل کړي او دتالیف او دتصنیف له لارې خپل علم خپور کړي ترڅو خلک ددوي دعلم څخه استفاده وکړي او دغه کتابونه ددوي لپاره صدقه جاريه وگرځي .

امام خطابي رحمه الله دشفاء رضي الله عنها دحدیث په باره کې داسې فرمائی : ((فيه دليل على ان تعلم النساء الكتابة غير مكروه))

(مرقات شرح مشكوة صفحه ٣٢٦ جلد ٨ حاشية ابوداود صفحه ٥٤٢)

ترجمه : دغه حدیث ددې لپاره دلیل دی چې ښځو ته دلیک زده کړه مکروه نه دی .

خو بعضې خلک وائی چې ښځو ته روا نه دی چې لیک زده کړي او دلیل کې یې دغه حدیث ذکر کوي چې ((لا تعلموهن الكتابة))

(مرقاة صفحه ٣٢٧ جلد ٨ تذكرة الموضوعات صفحه ١٢٩)

ترجمه : ښځو ته لیک مه ورزده کوي .

خو دغه خبره غلطه ده او دمنعې دغه حدیث ثابت نه دی ځکه چې ددغه حدیث په سند کې یو دروغجن او بل په دروغو متهم راویان دي او داسې حدیث مردود وي.

(تذكرة الموضوعات صفحه ١٢٩)

همدارنگې رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمائی : ((ايما رجل كانت له جارية فادبها فاحسن تاديبها وعلمها فاحسن تعليمها ثم اعتمها فتزوجها فله اجران))

(بخاري ج ١ صفحه ٢٠ و صفحه ٣٦٤ باب تعليم الرجل امته و اهله)

ترجمه : هر یو سړی چې وینځه ولري او هغې ته ښائسته ا دب او ښائسته تعلیم ورکړي او بیا ئې ازاده کړي او ځان ته ئې په نکاح کړي نو دغه سړی ته دوه اجرونه دي . نو چې کله دیوې وینځې په تعلیم او تربیه کې دومره ثواب دی نو دیوې اصیلې مسلمانې ښځې په تعلیم او تربیه کې به ددې نه زیات ثواب او اجر وي .

او ام المومنين عائشة رضي الله عنها فرمائي ((نعم النساء نساء الانصار لم يمنعهن الحياء ان يتفقهن في الدين))
(بخاري صفحه ٢٤ جلد ١)

ترجمه : دانصارو نبخې نيکې او بهترې نبخې دي ځکه چې هغوي ددين په پوهه کې شرم او حياء نه کوي .
او جليل القدر تابعي عروة بن الزبير رضي الله عنه فرمائي : ((ما رايت احدا اعلم بفقهِه ولا طب ولا شعرمن عائشة
(اسلامنا للسيد سابق صفحه ٢١٦)

ترجمه : ما داسې هيڅ يو کس نه دی ليدل چې دعائشة رضي الله عنها څخه په فقه او طب او شعر کې ډير پوه وي .
يعنې عائشة رضي الله عنها په علم فقه او طب او شعر کې هغه اوچتې مرتبې ته رسيدلې وه چې دهغې په زمانه
کې څوک ورسره برابره وه . د دغه روايت څخه دا معلومه شوه چې نبخې کولای شي په علم کې اوچتو مرتبو ته
ورسيږي او معلومه شوه چې نبخې کولای شي چې دطب دعلم زده کړه وکړي . او دا هم معلومه شوه چې نبخه
کولای شي داسې اشعار وليکي او خپور ئې کړي چې ديانته او خوش اخلاقي او عفت ته دعوت کوي .

او جليل القدر صحابي ابوموسی رضي الله عنه فرمائي ((ما اشکل علينا اصحاب رسول الله ؛صلی الله عليه وسلم
حديث قط فسالنا عائشة الا وجدنا عندها منه علما))
(ترمذي صفحه ٢٢٧ جلد ٢ مشکوة ٢ صفحه ٥٧٤)

ترجمه : چې کله هم درسول الله صلی الله عليه وسلم په صحابوو باندې دکومې خبرې پوهيدل مشکله شوه نو مونږ
به دعائشة رضي الله عنها څخه دهغې په باره کې پوښتنه وکړله نو دهغې سره به دمسالې په باره کې خامخا علم او
پوهه وه او مساله به ئې حل او روښانه کړه .

نو ددغه حديث څخه معلومه شوه چې دښځو څخه دنارينه و په زده کړه کې څه عيب نشته چې کله دشريعت
دحدودو رعايت پکې وشي .

او امام ابن شهاب زهري رحمه الله فرمائي : ((لو جمع علم الناس کلهم وامهات المومنين لكانت عائشة اوسعهم
علما))

(مستدرک الحاكم صفحه ١١ جلد ٤)

ترجمه : که دټولو خلکو علم او درسول الله صلی الله عليه وسلم دنورو بيبيانو علم يو ځای کړی شي بيا هم دعائشة
رضي الله عنها علم ددې ټولو څخه زيات دی .

او امام ذهبي رحمه الله فرمائي : ((وما علمت من النساء من اتهمت ولا من تركوها))

(ميزان الاعتدال صفحه ۲ جلد ۱)

ترجمه : دحديث په ښځو راويانو کې ماته داسې ښځه معلومه نده چې دحديث په روايت کې په دروغو متهمه شوی وي او يا دحديث علماوو دهغې حديث پريښي وي .

ددې څخه معلومه شوه چې پخوا به دمسلمانانو ښځې دحديث په زده کړه او روايت کې څومره کوشش او احتياط کاوه خو اوس ډيرې مسلمانې ښځې قران هم نشي لوستلی .

او رسول الله صلى الله عليه وسلم به چې کله صحابه کرامو ته وعظ او نصيحت کولو نو بيا به ئې هغوې ته وويلې : ((الا فليبلغ الشاهد الغائب))

(بخاري صفحه ۲۱ جلد ۱)

ترجمه : خبردار حاضر خلک دې ځما خبرې غير حاضر و خلکو ته ورسوي.

په دغه حديث کې دپته اشاره ده چې نارينه دې ځما خبرې زنانو ته ورسوي ځکه چې زاناه به زياتره په خپلو کورنو کې په خدمت مشغولې وې .

او جليل القدر صحابي عرابض بن سارية رضي الله عنه روايت کوي چې رسول الله صلى الله عليه وسلم وفرمايل چې : ((ان الرجل اذا سقى امراته من الماء اجر قال فاتيتها فسقيتها وحدثتها بما سمعت من رسول الله صلى الله عليه وسلم))

(رواه احمد الفتح الرباني صفحه ۲۳۳ جلد ۱۱۶)

ترجمه : چې کله سړی خپلې ښځې ته دڅښاک اوبه ورکړي نو هغه ته ثواب ورکول کيږي . عرابض فرمائي چې ددغه حديث داوريډو څخه وروسته زه دخپلې ښځې څنگ ته لاړم او هغې ته مې دڅښاک اوبه ورکړې او درسول الله صلى الله عليه وسلم حديث مې ورته وويلې ددغه حديث څخه معلومه شوه چې صحابه کرامو به کله ددين او ثواب کومه خبره درسول الله صلى الله عليه وسلم څخه واوريډل نو هغه به ئې خپلو ښځو ته هم سمدستي وربښودل نو معلومه شوه چې صحابه کرامو به دښځو په تعليم او تربيه باندې زيات اهتمام کاوه .

او په يو روايت کې داسې راغلي دي : ((طلب العلم فريضة على كل مسلم))

(مشکوٰة صفحه ۳۴ تذكرة الموضوعات صفحه ۱۱۷)

ترجمه : طلب دعلم پرمسلمان نارينه او مسلماننه ښځه باندې فرض دی .

ددغو ټولو احاديثو څخه دا معلومه شوه چې داسلام مقدس دين دښځو په تعليم باندې زيات اهتمام كړى دى خو دښځو په تعليم كې دا شرط دى چې دهغوې عفت او عزت ته كوم خطر متوجه نه وي او كه دتعليم په لار كې دهغوې عفت او شرف ته كوم خطر متوجه وي بيا ئې تعليم ضرور نه دى.

۱۰-دښه كرداراورفتار اوبښه معاملې حق:

ښځه د الله تعالى له طرفه يوه تحفه ده چې خپل خاوند ته امانت وركړى شويدي اودهغوسره داحترام نه ډك ښه رفتار او ښه كردار او ښه معامله واجب دى ځكه چې الله تعالى فرمائى: ((وعاشروهن بالمعروف))

(سورة النساء ايت ۱۹)

ترجمه: او دخپلو ښځو سره په ښه او نيکې طريقې سره ژوند كوي يعنې پر هغوې ظلم مه كوي او دهغوې شرعي حقوق پوره وركوي.

اورسول الله صلى الله عليه وسلم فرمائلى دى: ((لا يفرک مو من مومنة ان کره منها خلقا رضی منها آخر))

(رواه مسلم مشکوة صفحه ۲۸۰)

ترجمه: هيڅ يو مومن سړى دې دخپلې مومني ښځې سره بغض نكوي كه دهغې يو خراب عادت ئې خوښ نه شي نو دهغې بل ښه عادت به ئې خوښ شي.

او په بل حديث كې رسول الله صلى الله عليه وسلم داسې فرمائى: ((اكمل المومنين ايماننا احسنهم خلقا والطفهم باهله))

(ترمذي مشکوة صفحه ۲۸۲)

ترجمه: ښه پوره ايمان والا مومنان هغه دې چې دډيرو ښو اخلاقو خاوندان او پخپلو ښځو او اولادونو باندې ډير شفقت كوونكى وي.

او په بل حديث كې داسې فرمائى: ((خيركم خيركم لاهله وانا خيركم لاهلي))

(الترمذى والدارمي مشکوة صفحه ۲۸۱)

ترجمه: غوره په تاسو كې هغه څوك دى چې دخپلې ښځې او اولاد سره ښه رفتار او معامله كوي اوزه ستاسو دټولو نه ډير زيات غوره معامله كوونكى يم دخپلې كورنى سره.

ځكه خو رسول الله صلى الله عليه وسلم به دخپلو بيبيانو سره ډير ښه رفتار او چلند كاوه عائشة رضي الله عنها فرمائى چې زه يو ځل درسول الله صلى الله عليه وسلم سره په يو سفر كې ملگرى ومه نو رسول الله صلى الله

عليه وسلم لما خُخه وغوښت چې زه ورسره دمنډې مسابقه وکړم نو چې کله مسابقه وشوه زه ورڅخه مخکې شمه بيا څه موده وروسته په يو بل سفر کې زه بيا ورسره ملگری وم نو بيانيې راڅخه دمسابقي غوښتنه وکړله نو چې کله مسابقه وشوه نو رسول الله صلى الله عليه وسلم په منډه کې لما څخه مخکې شو او بيا ئې وځنډل او وې وئيلې چې دا دهغې پخواني مسابقي په بدل کې وشو ((.

(احمدوابوداود مشکوة ۲۸۱)

او په يو بل روايت کې عائشة رضي الله عنها فرمائي چې دحبشو ماشومان به په مسجد نبوي کې دغشو سره لوبې کولې او ما به خپل سر درسول اله صلى الله عليه وسلم په اوږه باندې ايښې وه او د هغوې سيل مې کاوه او رسول الله صلى الله عليه وسلم به ترهغې ناست وه ترڅو چې زه دسيل څخه مړه شوی نه وم. نو نارينه و ته پکار دی چې دخپلو ښځو سره دجنسي لوبې نه علاوه نورې دساعت تيری لوبې وکړي خو دا لوبې بايد په يو پټ او محفوظ ځاي کې وي چې دهغوې دښځو عفت ته کوم خطر متوجه نه وي او هم ددين فرائض او واجبات ترپښو لاندې نشي

همدارنگې رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمائي: ((كل شئ ليس من ذكر الله لهوولعب الا ان يكون اربعة ملاءبة الرجل امراته وتاديب الرجل فرسه ومشى الرجلين بين الغرضين وتعليم الرجل السباحة))

(رواه النسائي صفحه ۱۲۳ جلد ۲)

ترجمه: هرهنه عمل چې په هغه کې دالله تعالی ذکر نه وي نو هغه يو بې فائدي مشغولتيا او لوبې دي مگر څلورعملونه ددې څخه مستثنی دي دسړی لوبې کول دخپلې ښځې سره او خپل آس ته ادب او تربيه ورکول او دنښو دويشتلو په وخت کې د دوو سړوگرځيدل د نښو ترمنځ اويوکس ته دلامبو چل ورزده کول.

نو ددغه حديث څخه معلومه شوه چې دخپلې ښځې سره هرقسمه لوبې کول يو نیک عمل او داجر او ثواب دلاسته راوړلو وسيله ده خو په دې شرط چې الله تعالی او د مور او پلار حقوق پيمال نشي. نو دښځې سره ښه معامله او ښه چلند دادی چې هغې ته دې داسې خبره ونکړي چې هغه ورباندې خفه کيږي او بايد دهغې کرامت او شخصيت او مرتبې ته بې احترامې ونشي او دهغې سره بايد په غصه او په سختي سره چلند ونشي او دزندگي دضرورياتو لکه جامې خوراک څښاک او نورو شيانو په موضوع کې بايد ترخپلې وسعې هغه خوشحاله وساتي او دبخيلی نه دې ځان وساتي او دهغې په وړاندې دې دنورو ښځو صفت نکوي ځکه خو الله تعالی فرمائي: ((ولاتمسکوهن ضارارا لتعتدوا ومن يفعل ذلك فقد ظلم نفسه))

(سورة البقرة ایت ۲۳۱)

ترجمه: او تاسې مه ساتئ دا ښځې دضرر دپاره چې زياتي وکړي تاسو په هغوې باندې او چاچې دا کار وکړلو نو يقينا پر خپل ځان ئې ظلم وکړو.

۱۱- دکوروالې درازونو دساتنې حق

يو دهغو حقوقو څخه چې بښځه پر خپل خاوند لري دادی چې دهغې سره دکوروالې رازونه باید بل چاته ونه وائی
ځکه چې دا ډیر بدعمل دی رسول الله صلی الله علیه وسله فرمائی : ((ان شر الناس عندالله منزلة يوم القيامة
الرجل يفضى الى المرأة وتفضي اليها ثم ينشر سرها))

(رواه مسلم واحمد مشكوة صفحه ۲۷۶)

ترجمه : په خلکو کې بدترین کس دالله تعالی په نزد په ورځې دقیامت کې هغه څوک دی چې دخپلې بښځې سره
کوروالې وکړی او بیا دهغې رازونه خلکو ته ووائی.

۱۲- دعدالت حق

که یو سړی دیوې نه زیاتې ښځې ولري نو په هغه باندې لازم دی چې دهغوې ترمنځ په مسکن، لباس، نفقه او علاج، شپه تیروول او تعامل او چلند کې عدالت وکړي بلکه الله تعالی نارینه و ته امر کړیدی کچیرته دوي دزیاتو ښځو ترمنځ دعدالت دنه کولو نه ډارېږي نو بیا دې هر یوکس یوه ښځه وکړي الله تعالی فرمائی: ((وان خفتم الا تعدلوا فواحدة))

(سورة النساء ایت ۳)

ترجمه: که چیرته تاسو ډاریدئ چې دزیاتو ښځو ترمنځ به عدالت ونشي کړای نو بیا یوه ښځه وکړي.

خوکه دزړه عشق او محبت او میلان یوې ښځې سره زیات وي نو په دې باندې الله تعالی نارینه نه نیسی ځکه چې دادنارینه داخیار او ارادې څخه خارج دی خو په دې شرط چې دښځو ترمنځ ئې په تعامل او اخلاق او چلند کې کوم فرق رانسي او دهغوې ترمنځ په مادي او معنوی لحاظ سره دعدالت رعایت وکړي، الله تعالی فرمائی: ((ولن تستطيعوا ان تعدلوا بين النساء ولو حرصتم فلا تميلوا كل الميل فتذروها كالمعلقة))

(سورة النساء ایت ۱۲۹)

ترجمه: تاسو نه شی کولای چې دخپلو ښځو ترمنځ دزړه په محبت کې عدالت وکړی اگر که زیات کوشش هم وکړئ. او دا ځکه چې دزړه محبت داخیار څخه وتلی دی.

او عائشة رضي الله عنها روایت کوي چې رسول الله صلى الله عليه وسلم به فرمائل: ((اللهم هذا قسمي فيما املك فلا تلمني فيما تملك ولا املك))

(ترمذي ابوداود نسائي ابن ماجه دارمي مشكوة صفحه ۲۷۹)

ترجمه: ای الله دا هغه عدالت او تقسیم دی چې ځما په واک کې دی مامه ملامتوه دهغه څیز په باره کې چې ستا په واک کې دی او ځما په واک کې نه دی (یعنې دزړه محبت)

نوکه یو سړی دیوې څخه دزیاتو ښځو خاوند وي او غواړي چې دخپلې یوې ښځې په ملگرتوب چیرته سفر وکړي نو باید دهغوې ترمنځ قرعه کشي وکړي ترڅو هیڅوک هم خفه نشي او رسول الله صلى الله عليه وسلم به دسفر په وخت کې دخپلو بیبیانو ترمنځ قرعه کشي کوله ځکه خو عائشة رضي الله روایت کوي چې: ((کان رسول الله صلى الله عليه وسلم اذا اراد سفر ضرب القرعة بين نسائه فايتهن خرج سهمها خرج بها معه))

(بخاري ومسلم مشكوة صفحه ۲۷۹)

ترجمه : رسول الله صلى الله عليه وسلم به چې کله دکوم سفر اراده وکړلو نو دخپل ښځو ترمنځ به ئې قرعه کشی کوله نو دچا نوم به چې ووتله نو هغه به ئې دځان سره په سفر کې ملگرې کوله . همدارنگې دښځو ترمنځ په شپه تیرولو کې هم عدالت ضرور دی که هر څومره یوه ښځه ناجوره او بودی هم وي خو چې نوبت ئې راشي باید خاوند ئې ورسره شپه تیره کړي او که کومه ښځه خپل نوبت بلې ته وښيي نو کولی شي ځکه خو عائشة رضي الله عنها فرمائی: چې کله د رسول الله صلى الله عليه وسلم مریضی زیاته شوه نو هغه دخپل ټولو بیبیانو څخه اجازه وغوښتله ددې لپاره چې ځما په کوټه کې وه ووسیري او زه دهغه خدمت وکړم نو ټولو بیبیانو ئې ورته اجازه وکړله.

(بخاری مشکوة صفحه ۲۷۹)

نو دښځو ترمنځ په مسکن (داوسیدو ځای) او جامه او نفقه او شپه تیرولو کې عدالت فرض دی او دهغوی ترمنځ عدالت نه کول حرام او لویه گناه ده .

رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمائی : ((من كانت له امراتان فمال الى احدهما جاء يوم القيامة واحد شقيه ساقط))

(ترمذی ابوداود ، نسائی ابن ماجه مشکوة صفحه ۲۷۹)

ترجمه : چاچې دوه ښځې درلودلې او یوې ته ئې توجه وکړلو او بلې ته ئې ونکړلو (یعنې دهغوی ترمنځ ئې عدالت ونکړلو) نو په ورځ دقیامت کې به ئې دبدن یو طرف غورځیدلی وي او وجود به نه لري .

۱۳- په کورنی کارونو کې دمرستې حق:

نارینه ته پکار دی چې دخپلې میرمنې سره دکور په کارونو کې مرسته وکړي او دا درسول الله صلى الله عليه وسلم طریقه وه چه دکور په کارونو کې به یې دخپلو بیبیانو سره یې مرسته کوله ځکه بي بي عایشه رضي الله عنها روایت کړیدی چې (کان رسول الله صلى الله عليه وسلم فى مهنة اهله فاذا حضرت الصلاة قام الى الصلاة)

(بخاری صفحه ۸۰۸ جلد ۲)

ترجمه : رسول الله صلى الله عليه وسلم به په کور کې دخپلو بیبیانو خدمت کاوه او چه کله به د لمانځه وخت داخل شو نو لمانځه ته به ودريده یعنې دمانځه ادا کولو لپاره به مسجد ته تللو او د کور کار به یې پریښوده.

او د اسلام څلورم خلیفه او درسول الله صلى الله عليه وسلم زوم حضرت علی رضي الله عنه روایت کوی چې ((کان رسول الله صلى الله عليه وسلم اذا اوى الى منزله جزء دخوله ثلاثه اجزاء جزء الله و جزء لاهله و جزء لنفسه))

(شمایل ترمذی صفحه ۲۲ جلد ۲)

ترجمه: رسول الله صلى الله عليه وسلم چې به كله كور ته ورغی نو خپل وخت به یې په دريو حصو ویشل یوه حصه دالله تعالی د عبادت دپاره او بله حصه دخپل كورنی دپاره او بله حصه د خپل ځان د خدمت لپاره.

همداراز بي بي عايشه رضی الله عنها روایت كړيدی چې ((كان رسول الله صلى الله عليه وسلم بشرا من البشر يفلى ثوبه ويحلب شاته ويخدم نفسه))

(رواه الترمذی فی الشمائل ص ۲۳ جلد ۲)

ترجمه: رسول الله صلى الله عليه وسلم يو بشر و او دبشر په خير به یې ژوند تیراوه او هغه دا چې خپلې جامی به یې پخپله پاكولې او خپله مېړه یې به یې پخپله لشله او خپلې پنی به یې پخپله گنډلې.

۱۴- د ښځې د خپلوانو احترام كول:

نارینه ته پكار دی چه دخپلې ښځې دخپلوانو او دوستانو قدر او احترام وكړی او دهغې په وړاندې دی دهغې خپلوانو پسې بدی خبری نه كوی او كه وسه یې رسیږی دهغې خپلوانو سره دی مرسته او كمك وكړی او هغوی دی خوشحاله وساتی بي بي عايشه رضی الله عنه داسې روایت كوی (كان رسول الله صلى الله عليه وسلم يكثر ذكرها خديجه)وربما ذبح الشاة ثم يقطعها اعضاءا ثم يبعثها في صدائق خديجه (

(متفق عليه مشكوة صفحه ۵۷۳)

ترجمه: رسول الله صلى الله عليه وسلم به خديجه رضي الله عنها دوفات نه وروسته ډيره يادوله او چه كله به یې گډ ذبح كوله نو هغه به یې ټوټې ټوټې كړ او دبي بي خديجی دوستانو ته به یې لیرله.

او په يو بل روایت كې عايشه رضی الله عنها فرمائی چې يوه بوډی ښځه رسول الله صلى الله عليه وسلم ته راغله نو رسول الله صلى الله عليه وسلم دهغې دحال پوښتنه وكړه چه څنگه ئي نو هغې بوډی ښځې وويلی چې ښه يم .
 ځما مور او پلار دی تا نه قربان شی ای رسول الله صلى الله عليه وسلم نو چه كله دا بوډی واپس لاړله نو ما رسول الله صلى الله عليه وسلم ته وويل چې تا ددغې بوډی سره ولې دومره ښه چلند وكړ ؟ نو رسول الله صلى الله عليه وسلم وفرمایل (يا عايشه انها كانت تاتينا زمان خديجه)

(رواه الحاكم في المستدرک)

ترجمه: ای عائشې دغه بوډی دخديجې په ژوندانه كې به زمونږ كورته راتله يعنې دغه بوډی د خديجې ددوستانو څخه ده نو ځكه مې دهغې قدر او احترام وكړو.

او په بل حديث كې رسول الله صلى الله عليه وسلم داسې فرمائی (احق ما اكرم به الرجل ابنته او اخته)

(مسند احمد الفتح الرباني صفحه ۱۷۶ جلد ۱۱۶)

ترجمه: ښه قدر او عزت دیوی سړی (خسرگنی) په دې کبړی چې دهغه دخور یا لور عزت او احترام وشي. یعنی سړی باید د خپلې ښځې قدر او احترام وکړي او دخپلې ښځې قدر او احترام دهغه دخسرگنی قدر او احترام دی

۱۵-د مشورې حق

نارینه ته پکار دی چه د ژوند په کارونو کې د خپلې ښځې سره مشوره وکړي او پدغه مورد کې درسول الله صلی الله علیه وسلم په پل قدم کبړدی ځکه چې هغه به همیشه به دخپلو اصحابو او خپلو بیبیانو سره مشوره کوله او دا ځکه چې الله تعالی فرمائی (وشاورهم فی الامر)

(سورة آل عمران ایت ۱۵۹)

ترجمه: دخپلو اصحابو سره په مهمو کارونو کې مشوره کوه.

او الله تعالی په بل ایت کې دمومنانو په صفت کې داسې فرمائی (وامرهم شوری بینهم)

(سورة الشوری ایت ۳۸)

ترجمه: او کار ددوی دی مشوره کول پخپلو منځو کې یعنی دوی خپل کارونه په مشورې باندې حل او فصل کوي .

او رسول الله صلی الله علیه و سلم داسې فرمائی (أمرنا النساء فی بناتهن)

(ابو داود صفحه ۲۸۵)

ترجمه: د ښځو سره دهغوی دلورگانو په ازدواج کې مشورې وکړي.

او امام بخاری دحضرت عایشی څخه روایت کړی دی چې کله رسول الله صلی الله علیه وسلم غارحراء کې دنبوت څخه مخکې عبادت کاوه نو یوه ورځ جبریل علیه السلام هغه ته یې وحی راوړله او هغه یې خپله سینه کې کیمندله نو رسول الله صلی الله علیه وسلم وډار شو او یې خدیجی رضی الله عنها ته ورغی او ورسره یې مشوره وکړه او بیا دواړه ورکه بن نوفل ته ورغلل او هغه ته یې قیصه بیان کړله نو ورکه بن نوفل ورته وویل چې مبارک دی وی ته ددې امت پیغمبر ئی .

(بخاری ج ۲ص ۲)

همداشان چې کله رسول الله صلی علیه وسلم د مدینې څخه مکې ته د عمرې لپاره د خپلو اصحابو سره روان شول او ټول احرامونو تړلی وو او د قربانۍ څاروی یې هم د ځانونو سره روان کړی وو نو چې کله دوی د حدیبی مقام ته ورسیدل نو دمکې مشرکانو دوی مکې ته د داخلیدو او عمرې اجازه ورنکړله او د یو څه بحث څخه وروسته رسول الله صلی علیه وسلم دهغوی سره یو تړون لاسلیک کړلو چې یوه خبره پکې داوه چې سړ کال به رسول الله صلی علیه وسلم به دخپلو اصحابو سره ځی او راتلونکی کال به ورته د عمرې داډا کولو اجازه وی.

نو رسول الله صلی علیه وسلم خپلو صحابوو ته امر وکړلو چې ځانونو داحرامو څخه وباسی یعنې دسر وپښتان وخرئې یا کم کړی او داحرام جامی وباسی نو صحابه کرامو دډیر غم او خفگان دلاسه ځانونه داحرام څخه ونه ویستل نو رسول الله صلی علیه وسلم خپلې خیمې ته ننوته او خپله بی بی ام سلمه سره یې مشوره وکړه چه څه وکړم نو ام سلمه هغه ته وویلې چه تاسو ووځی او دخپلې قربانۍ څاروی ذبح کړی او دسر وپښتان وخروی او دچا سره خبری مکوی نو رسول الله صلی علیه وسلم دهغه دغه مشوره عملی کړله نو چې کله صحابه کرامو رسول الله صلی علیه وسلم ولیدل چه ځان یې داحرام څخه وویسته نو ټولو دغه کار وکړلو اومشکل حل شو.

(بخاری ج ۱ ص ۳۷۲)

۱۶- د مریضی په حالت کی د ښځې د علاج حق

ښځه پر خپل خاوند باندې حق لری چې دناجورتیا په حالت کې دهغې علاج وکړی او ددې خبرې دلیل دادی چه یو صحابی نقل کوی چه دبدر د غزا په وخت کې د عثمان رضی الله عنه ښځه بی بی رقیه چې درسول الله صلی علیه وسلم لور وه مریضه وه نو رسول الله صلی علیه وسلم عثمان رضی الله عنه ته وویل چه ته غزا ته مه ځه او دخپلې ښځې خدمت کوه تاته به بدر غزا ثواب او غنیمت درکړی شی.

نو ددغه حدیث څخه معلوم شو چې د ښځې علاج پر خاوند باندې لازم دی او ددې دومره لوی اجر او ثواب دی چې د الله تعالی په لارکې دغزا سره برابره ده.

۱۷- دانتقاد حق

که دښځې خاوند دشریعت خلاف کوم کار وکړی نو ښځه حق لری چه د اصلاح په نیت په هغه باندې احترامانه انتقاد وکړی او خپلې غلطی ته یې متوجه کړی.

الله تعالی فرمائی (والمؤمنون والمؤمنات بعضهم اولیاء هم بعض یامرون بالمعروف وینهون عن المنکر ویقیمون الصلاة ویؤتون الزکاة ویطیعون الله ورسوله)

(سورة التوبة ایت ۷۱)

ترجمه: مومنان سپری او مؤمنانې ښځې بعضې د بعضو دوستان دی په نیکو کارونو امرکوی او د بدو کارونو څخه منع کوی او مونځونه ادا کوی او دالله او رسول اطاعت کوی.

نو نیکو کارونو ته بلنه ورکول یوازې دسپرو وظیفه نه بلکه د زاننه و هم دی.

او روایت شویدی چه عمر بن خطاب رضی الله عنه دخپل خلافت په دور کې په نبوی مسجد کې دخطبی په حال کې وویلی چا چې درسول الله صلی الله علیه وسلم دبیبيانو دمهر څخه زیات مهر واخسته نو هغه زیاتی به ورڅخه بیرته واخستل شی نو یوه ښځه پاسیدله او وی ویله ای عمره الله تعالی فرمائی (واتیتم احداهن قنطار فلا تاخذا منه شیئا)

(سورة النساء ایت ۲۰)

ترجمه : که تاسې کومی ښځې ته په مهر کې ډیر مال ورکړی وی نو تاسو دغه مال څخه هیڅ کوم شی بیرته مه اخلی.

نو چه کله حضرت عمر ددغی ښځې خبره وواریدله نو هغه وفرمایل (اخطا عمرواصابت امرأة)

(مسند ابی یعلی ، سنن سعید بن منصور فقه السنة صفحه ۲۹۴)

ترجمه : عمر پخپله خبره کې خطا شو او ددغی ښځې خبره صحیح ده.

دغه وه دوخت پر خلیفه باندې د یوې ښځې انتقاد چې دهغه ستاینه وشی.

۱۸-د میراث حق

ښځه دخپل خاوند دوفات نه وروسته د هغه په مال کې حق لری او هغه داسې دی چه که دخاوند یې ځامن یا لورگانې وی نو هغې ته دخاوند په مال کې اتمه حصه حق کیږی او که د خاوند نه یې ځامن یا لورگانې پاتی نه وی نو بیا هغې ته څلورمه حصه ورکول کیږی الله تعالی فرمائی (ولهن الربع مما ترکتم ان لم یکن لکم ولد فان کان لکم ولد فلهن الثمن مما ترکتم من بعد وصیة توصون بها اودین)

(سورة النساء ایت ۱۲)

ترجمه : او ښځې دپاره څلورمه حصه ده هغه مال چې پریښودلی وی تاسو که چری نه وی تاسو لره اولاد (ځامن یا لورگانې) نو که وی تاسو دپاره اولاد نو بیا ښځو دپاره اتمه حصه ده دهغه مال نه چه پریښودلی تاسو وروسته دپوره کولو دوصیت نه چه وصیت کوی تاسو به هغه سره او ادا کولو دقرض نه.

۱۹-دکار او ملکیت حق

ښځه حق لري چې د مشروعو او رواوو کارونو له لاري خپل شخصي مال زياد کړي او دځان سره يې وساتي او تصرفات پکې وکړي خو پدي شرط چې دهغې عفت ته پکې خطر نه وي او دهغې دځاوند او اولاد حقوق پيمال نه شي نو ښځه کولى شي دغسى کارونه وکړي لکه په خپل کور کې دوزگارتيا په وخت کې خياطي يا گلدوزي کول يا پخپل کور کې دچرگانو ساتل او ښځو او جينکو ته دفيس په مقابل کې درس ورکول يا ډاکتره او قابله وي پخپل کور کې يا داسې شفاخانه کې چې دنارينه او زنانه پکې اختلاط نه وي دښځو علاج کول نو دغه ټول دښځې حقوق دي او ښځه کولى شي ددې ليارې خپل شخصي ملکيت زيات کړي که منقول وي که غير منقول.

علامه ابن عابد شامى په خپل کتاب ردالمختار کې داسې ويلي دي (اما العمل الذى لا ضرر فيه فلاوجه لمنعها منه)
(رد مختار صفحه ۲۰۷ جلد ۲)

ژباړه: هغه کار چه په هغه کې ضرر نه وي يعنې دځاوند حقوق پکې نه پيمال کيږي او دښځې عفت ته پکې ضرر نه رسيږي نو ښځه د داسې کارونو څخه نشي منع کيدلاي:

۲۰-دخلع حق

خلع دنکاح دعقد له منځه وړل دي دعوض په بدل کې چې ښځه يې ځاوند ته ورکوي که دا عوض مهر يا هيز وي يا بل څه وي لکه چې ښځه ځاوند ته ووايي ما د زرو روپو په بدل کې پرېږده او د هغه ځاوند يې ومنى او يا ځاوند ته ووايي چې زما مهر او جهيز واخله او ما پرېږده او ځاوند يې ومنى نو دپورتنې تعريف څخه معلومه شوه چې په خلع کې درې شرطونه دي :

۱-چې دخلع يا ابراء او يا ددې مفهوم سره برابر لفظ باندې وي.

۲-دعوض ذکر ضروري دى.

۳-دښځې موافقه ضروري ده او که ښځه يې ونه مني او يا چپه پاتې شي نو دا خلع صحيح نه ده .

دخلع حکم :

څرنگه چې شريعت نارينه و ته حق ورکړى چې کومه ښځه يې نه خوښيږي نو هغه ته طلاق ورکړي همدارنگه يې ښځې ته هم حق ورکړى چې که ميره يې نه خوښيږي او ژوند يې دتاو تريخوالي او ستونزو سره مخ وي او دالله تعالى ټاکل شوى حدود نه شي مراعتولى نو دهغه څخه بيلتون وغواړي ځکه چې کله ښځه او ځاوند يو له بله سره هيڅ گوزاره نه کوي او ددوي يوځاي ژوند ناممکن وي او يو دبل په نسبت کرکه او نفرت لري او کيدى شي چې هر پلو دخپلې جنسي غريزې داشباع لپاره نامشروعې لارې ولټوي نو په داسې حالت کې يو دبل څخه جدايې او بيلتون پکار دى مگر په عام ډول څرنگه چې خلع دطلاق يو ځانگړي ډول دى دا هم لکه طلاق مکروه او ښه نه گڼل کيږي

خو چې کله شرائط انسان دېته اړباسي نو بيا روا ده الله تعالى فرمائي: ((ولا يحل لكم ان تاخذوا مما اتيتموهن شيئاً الا ان يخافا الا يقيما حدود الله فان خفتن ان لا يقيما حدود الله فلا جناح عليهما فيما افتدت به))

(سورة البقرة ايت ۲۲۹ (په اسلام کې کورني ژوند صفحه ۹۴-۹۵)

ترجمه: او تاسې ته روا نه ده چې واخلئ خپل ورکړې شوي خيز ښځو ته مگر چې ښځه او خاوند دواړه وويريږي له دې خبرې څخه چې دا دواړه به ټينگه ونه ساتلي شي حدود الله (تعالی) نو څه گناه نشته په دواړو باندې چې ښځه بدله ورکړي او ځان خلاص کړي .

او عبدالله بن عباس رضي الله عنه روايت کړی چې دجليل القدر صحابي ثابت بن قيس رضي الله عنه ښځه حبيبه بنت سهل رضي الله عنها رسول الله صلى الله عليه وسلم ته راغله او وې وئيلې چې ای رسول الله زه دثابت په ديازت او اخلاق کې څه عيب نه گورم خو هغه مې نه خوښيږي او نه غواړم نور دهغه سره يو ځای ژوند وکړم نو رسول الله صلى الله عليه وسلم هغې ته وئيل چې ته کولای شې هغه باغچه چې تاته ئې په مهر کې درکړيدی بيرته هغه ته ورکړی؟ نو هغې وئيلې چې هو يارسول الله صلى الله عليه وسلم، نو رسول الله صلى الله عليه وسلم ثابت بن قيس ته وئيل چې باغچه واخله او هغې ته طلاق ورکړه؟

(بخاري، نسائي، ابن ماجه، مشکوة صفحه ۲۸۳)

همدارنگه علی رض فرمائي چې کله ښځه دخپل خاوند څخه خلع وغواړي نو مستحب دی چې خاوند ئې دهغې دغه غوښتنه ومني .

خو که ښځه بغير دکوم دليل او عذر څخه دخاوند څخه ځان خلاصول وغواړي نو مکروه دی ځکه چې رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمائي: ((ايما امرأة سالت زوجها طلاقاً في غير ما باس فحرام عليها رائحة الجنة))

(احمد، ابوداود، ترمذي، ابن ماجه، دارمي، مشکوة صفحه ۲۸۳)

ترجمه: کومه ښځه چې دخپل خاوند څخه بغير دکوم عذر او ضرورت څخه طلاق وغواړي نو پرهغې باندې دجنت بوي حرام دی . او که دښځې خاوند خلع نه قبلوله نو بيا ښځه حق لري چې قضاء ته رجوع وکړي او قضاء دهغوې دواړو ترمنځ جدايې راولې چې دېته دتفريق حق وائی . قضا کولای شي دښځې او خاوند ترمنځ په لاندې حالاتو کې بيلتون راولې:

۱- بيلتون دنفقې دنه ورکولو په وجه .

۲- بيلتون دعيبونو په وجه لکه ضعف جنسي يا ليونتوب يا نور لاعلاج او طولاني مرضونه .

۳- بيلتون دخاوند دبدسلوک او بدگذارنې په وجه

٤-بيلتون دځاوند دځائېوالی یا بندي توب په وجه

(په اسلام کې کورنی ژوند صفحه ٩٠، فقه خانواد صفحه ٣٩٩)

٢١-د سلام حق:

بڼځه پرځپل ځاوند حق لري چې کور ته دننوتو په وخت کې پر هغې سلام واچوي ځکه چې الله تعالی فرمائی :
(فاذا دخلتم بيوتا فسلموا على انفسكم تحية من عندالله مباركة طيبة))

(سورة النور ايت ٦١)

ترجمه : چې کله تاسو کورونو ته ننوځئ نو پخپلې کورني باندي سلام واچوئ دادالله تعالی له طرفه برکتونو والا او زړه خوشحالونکی پيشکش ده .

او رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمائی : ((اذا دخلت على اهلك فسلم يكون بركة عليك وعلى اهل بيتك))

(ترمذي مشكوة صفحه ٢٩٩)

ترجمه : کله چې کور ته ورځئ نو پخپلې کورني باندي سلام واچوه داستا او ستا دکورني لپاره دبرکت سبب لري.

دوهم بحث

د خاوند حقوق پر بنځه باندې

نارینه سره ددې نه چې دخپلې کورنۍ په ارتباط زیات اخلاقي او مادي مسؤلیتونه لري دلاندې حقوقو لرونکی دی :

۱-دشریعت په حدودو کې تابعداري :

څرنگه چې سپری دخپلې کورنۍ مشر او دهغې داداري اورهبري او ساتنې مسؤول دی او دهغې دعزت او کرامت او سعادت او آرامی او امنیت په لار کې شپه او ورځ پلانونه جوړوي او کوشش کوي خو دغه ټول مصلحتونه او هدفونه په هیڅ یوه ټولنه کې بغیر دمشر داطاعت او نظم څخه لاس ته نه راځي نو ځکه دخاوند تابعداري پر بنځه باندې لازم شویدی خو دغه تابعداري به دشریعت په حدودو کې وي او په غیر شرعي کارونو کې دخاوند تابعداري روانه دی ځکه چې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمائی : ((لا طاعة لمخلوق فی معصية الخالق))

(رواه احمدوالحاكم في مستدرکه مشکوة صفحه ۳۱۹)

ترجمه : په هغه کار کې چې دخالق نافرمانی کيږي دمخلوق تابعداري روا نه دی .

او رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمائی : ((انما الطاعة فی المعروف))

(متفق علیه مشکوة صفحه ۳۱۹)

ترجمه : دمشرتابعداري په نیکو کارونو او خبرو کې لري

(یعنې په غیر شرعي کارونو کې دهغه تابعداري روانه دی .

او ددغه شرعي تابعداري اساس هغه قوامیت (مشرتوب او حاکمیت) دی چې الله تعالی دکورني پلار ته ورکړیدی ځکه چې الله تعالی فرمائی : ((ولهن مثل الذي عليهن بالمعروف وللرجال عليهن درجة والله عزيز حكيم))

(سورة البقرة آیت ۲۲۸)

ترجمه : دنښځو لپاره پرخپلو خاوندانو حقوق دي لکه چې په دوي باندې دخپلو خاوندانو حقوق دي په نیکې طریقې سره او دسپرو لپاره پر بنځو باندې یوه اوچته درجه ده (دکورنی مسؤولیت) او الله تعالی عزت والا او حکمت والا دی .

همدارنگه الله تعالى فرمائی : ((الرجال قوامون على النساء بما فضل الله بعضهم على بعض وبما انفقوا من اموالهم))
(سورة النساء ایت ۳۴)

ترجمه : نارینه پربنځو باندې حاکمان دي په دي وجه چې الله تعالى بعضو ددوي ته په بعضو باندې غوره والی ورکړیدی او په دی وجه چې نارینه خپل مالونه په زنانه و باندې خرچ کوي .

یعنې څرنگه چې نارینه دبنځو په ارتباط زیات مسئولیتونه لري نو الله تعالى دکورنی دنظم او آرامي او سعادت لپاره نارینه و ته دشرتوب حق ورکړی دی او هغه ته ئې په بعضو صفاتو کې پر بنځو باندې فضیلت ورکړی دی . نو الله تعالى نارینه ته په کورنی کې دشرتوب او دمسئولیت حقونه ددوو علتونو په وجه ورکړی دی :

اول : بدني طاقت : نو الله تعالى نارینه دبنځو څخه زیات طاقتور پیدا کړیدی او هغوی یې دبنځو څخه زیات دقوي ارادې خاوندان گرځولي دي .

او بنځې غالبا دبدن او ارادي له مخې کمزوري پیدا شويدي او عاطفې جنبه پرهغوی غالبه ده

دوهم : مالي مسئولیت : مختلف مالي مسئولیتونه لکه مهر ورکول دواده ضروریات پوره کول بنځې ته دنفقې او جامې او داوسیدو دځای برابرول ټول دسپري په غاړه دي او عملا سپری دخپلې کورنی خدمتگار وي او دهمدغه خدمتگاري په وجه هغه دخپل کورني د ریاست او مشرتوب مستحق گرځیدلی دی خو دغه مشرتوب به ئې په حکمت او مشورې سره وي یعنې دسپري حاکمیت پربنځه باندې په حقیقت کې یو قسم مسئولیت او مکلفیت دي نه ریاست او فضیلت او په حقیقت کې دغه مسئولیت او مکلفیت کوم عزت او مرتبه نه بلل لري ځکه چې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمائي دي : ((کلکم راع وکلکم مسئول عن رعیتة فالامام الذی علی الناس راع وهو مسئول عن رعیتة والرجل راع علی اهل بیتة وهو مسئول عن رعیتة والمرأة راعیة علی بیت زوجها))
(متفق علیه مشکوة صفحه ۳۲۱)

ترجمه : تاسو ټول مسئول یاستی او دخلکو په وړاندې مسئولیت لری نو دخلکو مشردهغوی په باره کې مسئولو وي او سپری دخپلې کورني په باره کې مسول دی او بنځه دخپل خاوند دکور په باره کې مسئوله ده.

ددغه حدیث څخه معلومه شوه چې بنځه هم دخاوند نه وروسته دکورني په باره کې مسئولیت لري . نو پربنځه باندې دخپل خاوند تابعداري دشریعت په حدودو کې فرض دی او په دی باره کې زیات حدیثونه راغلي دي لکه چې رسول الله صلی الله علیه وسلم په یو حدیث کې داسې فرمائی : ((لو کنت آمر احدا ان یسجد لاحد لامرت المرأة ان تسجد لزوجها))

(رواه الترمذي مشكوة ٢٨١)

ترجمه : که چیرته ما امر کرای وای چې یو کس دې بل کس ته سجده وکړي نو ما به ښځو ته امر کرای وای چې خپلو خاوندانو ته سجده وکړي .

یعنې که د الله تعالی نه بغیر بل چاته سجده روا وای نو ما به ښځو ته امر کرای وای چې خپلو خاوندانو ته سجده وکړي اودا ځکه چې دخاوند حق پر دوي باندې ډیر زیات دی خو څرنگه چې دالله تعالی نه بغیر بل چاته سجده روا نده نو ځکه ما دغه امر ونکړلو.

او الله تعالی فرمائی : ((فالصالحات قانتات حافظات للغيب بما حفظ الله))

(سورة النساء ایت ٣٤)

ترجمه : نونیکې زنانه تابعداري کوونکي دي (دالله اورسول او خاوند) او ساتونکې دي دځان او مال په وخت دغائب کیدلو دخاوند کې په دې وجه چې الله تعالی ددغو شیانو دساتنې امر کړی دی .

٢-دخاوند دمال او عزت ساتنه:

پربښځه باندې لازمه ده چې دخپل خاوند په غیاب کې دهغه دناموس او مال ساتنه وکړي او دخپل خاوند داجازې نه بغیر چاته دهغه کورته دننوتو اجازه ونکړي ځکه چې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمائی دی : ((المرأة راعية في بيت زوجها مسئولة عن رعيتها))

((متفق عليه مشكوة صفحه ٣٢٠))

ترجمه : ښځه دخاوند دکور ساتونکې ده او دهغه دساتنې مسؤوله ده .

او په بل حدیث کې رسول الله صلی الله علیه وسلم دنیکو ښځو په صفت کې داسې فرمائی : ((التي تسره اذا نظرو تطيعه اذا امر واذا غاب عنها حفظته في نفسها وماله))

(رواه البيهقي في شعب الايمان مشكوة صفحه ٢٦٨)

ترجمه : نیکه ښځه هغه ده چې خاوند ئې دهغې په لیدلو خوشحالیږي او دخاوند فرمانبرداري کوي او که خاوند ئې په کور کې نه وي نو خپل عفت او دخاوند دمال حفاظت او ساتنه کوي .

او په بل حدیث کې داسې فرمائی : ((وحقکم علیهن ان لایوطئن فرشکم من تکرهون ولا یاذن فی بیوتکم من تکرهون))

(رواه الترمذي صفحه ٢٢٠ جلد ١ رياض الصالحين صفحه ١٥٦)

ترجمه : او ستاسو حق پر ښځو باندې دادی چې ستاسو په فرش دې هغه څوک نه کښینوي چې ستاسو ورڅخه بد راځي او ستاسو کور ته دې هغه چاته اجازه ورنکړي چې ستاسو ورڅخه بد راځي .

همدارنگې ښځې ته روا نه دی چې دځاوند داجازې څخه بغير دهغه دمال څخه چاته څه ورکړي ځکه چې رسول الله صلی الله عليه وسلم فرمائی : ((لا يجوز لامرأة عطية الا باذن زوجها))

(رواه النسائی صفحه ۳۵۲ جلد ۱ ابوداود صفحه ۲۳۷ جلد ۱)

ترجمه : ښځې ته روا نه دی چې چاته څه ورکړي مگر دځاوند په اجازې سره

۳-دځاوند په کور کې خدمت:

سړی پر خپلې ښځې حق لري چې دهغه دکور داخلي کارونه سرته ورسوي لکه دطعام تیارول دکور پاکول ، دجامو اودلوشو وینځل وغیره او ددغې خبرې په نبوي احادیثو کې درې دلائله موجود دي .

اول دلیل : دبی بي فاطمې رضي الله عنها څخه روایت دی چې دې رسول الله صلی الله عليه وسلم ته راغله او دکور دخدمت څخه ئې شکایت وکړلو او درسول الله صلی الله عليه وسلم څخه ئې وغوښت چې هغې ته یو خادم ورکړي نو رسول اله صلی الله عليه وسلم هغې ته وفرمایل چې دویده کیدلو په وخت کې درې دیرش ۳۳ ځله سبحان الله ووايه او درې دیرش ۳۳ ځلې الحمدلله ووايه او درې دیرش ۳۳ ځلې الله اکبر ووايه نو دا تاته دخادم څخه غوره دی))

(بخاري صفحه ۸۰۷ جلد ۲ مشکوة صفحه ۲۰۹)

نو ددغه حدیث څخه معلوم شو چې رسول الله صلی الله عليه وسلم فاطمې ته دا ونه ویلې چې ته دکور کار مکوه اويا دکور کار پرتالازم نه دی .

دوهم دلیل : داسماء بنت ابي بکر رضي الله عنها حدیث دی دې فرمائي چې ما به دزبير رضي الله عنه دکور ټول کارونه کوله او دهغه دآس لپاره به مې ددوه کیلو متره لرې ځای څخه وایښه راوړله

(رواه مسلم صفحه ۲۱۸ جلد ۲)

دریم دلیل : (عن ضمرة بن حبيب قال قضی رسول الله صلی الله عليه وسلم علی ابنته الفاطمة بخدمة البيت وعلى علي ما كان من خارج البيت)

(مطالب عالیة صفحه ۳۹ جلد ۴)

ترجمه : رسول الله صلى الله عليه وسلم دفاطمة او علي رضي الله عنها ترمنخ فيصله كړې وه چې فاطمة به دكور داخلي كارونه كوي او علي رضي الله عنه به دكور خارجي كارونه كوي .

٤-خپل خاوند ته ځان سينگارول :

دښځې او خاوند يو بل ته ځان سينگارول يو ښه او په شريعت كې مطلوب كار دى او خاوند حق لري چې دخپلې ښځې نه وغواړي چې هغه جامه واغوندي كوم چې دځاوند ئې خوښ وي او ښځه هم حق لري چې دخپل خاوند څخه همداسې غوښتنه وكړي او دا ځكه چې دښځې او دځاوند ترمنخ دغسې متقابل عمل ددواړو ترمنخ دمحبت او تفاهم دزياتوالي او ددواړو دعفت سبب گرځي . او په دغه موضوع كې عبدالله بن عباس رضي الله عنه فرمائلي چې : ځما دا خوښ دى چې زه دې خپلې ښځې ته ځان سينگار كړم لكه چې ځما دا خوښ دى چې ځما ښځه دې ماته ځان سينگار كړي .

رواه ابن ابي حاتم وابن جرير الطبري تفسير قرطبي صفحه ١١٨ جلد ٣ سورة البقرة

او رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمائلي : ((ان الله جميل يحب الجمال))

(رواه مسلم مشكوة صفحه ٤٣٣)

ترجمه : الله تعالى ښائسته ذات دى او ښائست خوښوي .

او په بل حديث كې داسې فرمائلي : ((ان الله نظيف يحب النظافة))

(رواه الترمذي مشكوة صفحه ٣٨٥)

ترجمه : الله تعالى پاک دى او پاکې خوښوي .

نويو عمل (ښائست او پاكي) چې الله تعالى ئې خوښوي نو نارينه او زوانه ئې ولې نه خوښوي بې شكه چې كوم شى دالله تعالى خوښ وي نو هغه به يو فائده مند او د مسلمان دسعادت او كاميابي سبب وي .

٥-دشريعت په حدودو كې ښځې ته ادب وركول:

.هر كله چې ښځه دخپل خاوند نافرمانى شروع كړي او دځاوند دكور دمصلحت خلاف كارونه كوي نو خاوند ئې حق لري چې دهغې داصلاح لپاره يو څه شرعي اقدامات وكړي چې دغه اقدامات الله تعالى په څلورو مرحلو تقسيم كړيدى .

الله تعالى داسې فرمائلي : ((الرجال قوامون على النساء بما فضل الله بعضهم على بعض وبما انفقوا من اموالهم فالصالحات قانتات حافظات للغيب بما حفظ الله والتي تخافون نشوزهن فعظوهن واهجروهن فى المضاجع

واضربوهن فان اطعنكم لا تبغوا عليهن سبيلا ان الله كان عليا كبيرا . وان خفتم شقاق بينهما فابعثوا حكما من اهله وحكما من اهلها ان يريدا اصلاحا يوفق الله بينهما ان الله كان عليما خبيرا))
(سورة النساء ايت ۳۴-۳۵)

ژباړه : نارينه حاکمان مقرر شوي دي په ښځو باندې په سبب ددې چې غوره والی ورکړی دی الله تعالی ځینې ددوي ته په ځینو نورو باندې او په سبب ددې چې دغه نارينه لگښت کوي پردغو ښځو له خپلو مالونو څخه نو نیکې ښځې تابعداري کوونکي دي (دالله او درسول او دځاوند) او ساتونکې دي په غیاب دځاوندانو خپلو کې دځانونو خپلو (عفت) او دخپلو ځاوندانو د مالونو او اولادونو په سبب ددې چې ساتلې دي الله (دوي ته له حقوقو پر ځاوندانو) او هغه ښځې چې ویریري تاسې دسرکشي (بدځوئی) د دوی نه نو نصیحت وکړئ دوي ته او جدا شی دهغوې نه په ځای دځملاستو کې (که په نصیحت سمې نشوې) او ووهئ تاسې هغې لره (تادیبي وهل نه انتقامي) که په بیلتون هم سمې نشوې ، نو که اطاعت ئې ستاسې وکړلو مه لټوئ تاسو پردوي باندې بله لاره (دطلاق) بیشکه الله جل جلاله ډیر اوچت او ډیر لوې دی . او که ویریرئ تاسې له مخالفت څخه په مینځ دځاوند او ښځې کې نو مقرر کړئ تاسې یو فیصله کوونکی (منصف) له خپلوانو ددې ښځې که دوي (زوجین) غواړي صلح کول نو الله به ددواړو ترمنځ جوړښت پیدا کړي بیشکه الله پوه او خبردار دی .

ددغه ایت کریمه څخه معلومه شوه چې نیکې ښځې نصیحت او تادیبي وهلو ته حاجت نلري بلکه نافرمانی کوونکې دغو شیانو ته حاجت لري نو ددې لپاره چې کور دگډوډی او بې نظمي څخه وژغورل شي دهغه داصلاح او نظم لپاره باید لاندې مراحل عملي شي :

اول : ښوونه او نصیحت : سری باید خپلې نافرمانې ښځې ته په حکیمانه او ښائسته طریقی سره ښوونه او نصیحت وکړي او په مختلفو طریقو سره باید هغه خپل مسئولیت ته متوجه کړي

دوهم : هرکله چې حکیمانه او ښائسته نصیحت پرنافرمانې ښځې څه اثر ونکړي نو ځاوند باید دهغې سره دځملاستو څخه ډډه وکړي او خپله بستره دې ترې جدا کړي ځکه چې دغه کار کولای شي پرهغې اثر وکړي او هغه دې ته واداره کړي چې دخپلې نافرمانی څخه لاس واخلي په هرصورت دغه جدایی باید دڅلورو میاشتو څخه زیاته نه وي .

دریم : بدني تنبیه (تادیبي او خفیف وهل) :

چې کله په نافرمانه ښځه باندې دبسترې جدا کول هم اثر ونکړي نو سری به داسې طریقی سره هغه وهي چې دهغې مخ او بدن حساس اعضاؤ ته څه ضرر ونه رسیږي او دا وهل به دادب په نیت وي او خفیفه به وي سخته به نه وي

هدوکي ته به پکې نقصان نه رسېږي او د بدن پوستکې به پکې نه ژوبل لري بعضې علماء فرمایي چې په مسواک به یې معمولی غوندې وهي. او دا ددې لپاره چې بعضې سرکشه او نافرمانې ښځې داسې حالت ته ورسېږي چې دهیچا خبره نه مني نو دهغوې دنافرماني علاج همدغه دادب وهل پاتې شي . نو دنافرمانو او سرکشو ښځو تادیبي وهل په قران او حدیث کې ثابت دي او دالله تعالی او رسول ئې روا کړیدی ددې لپاره چې دکورني حفاظت وشي او بې نظمي او گډوډي څخه بچ کړی شي لکه چې الله تعالی فرمائی : ((واضربوهن))

(سورة النساء ایت ۳۴)

ترجمه : که نافرمانو ښځو ته نصیحت او دهغوې سره نه ځملاستل څه فائده ونه رسوله او دنافرماني نه ونه گرځیدل نو بیا هغوې ووهئ (مگر تادیبي وهل)

اورسول الله صلی الله علیه وسلم فرمائی : ((واضربوهن ضربا غیر مبرح))

(ترمذی صفحه ۲۱۹)

ترجمه : نافرمانې ښځې که په نصیحت او دهغي سره په نه ځملاستو سمې نشوې نو بیا هغوې داسې ووهئ چې سخته نه وي یعنې هدوکې نه ماتوي او پوستکې نه شکوي او دادب په نیت وي همدارنگې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمائی : ((ولا تضرب الوجه ولا تقبح))

ابوداود صفحه (۲۹۱))

ترجمه : خپله ښځه په مخ مه ووه او خرابې خبرې ورته مکوه . .

خو دا خبره باید په نظر کې ونیول شي چې دنافرمانې دصورت نه بغیر دښځې وهل روا نه دی او دهغې تادیبي وهل دخل آخري لاره ده او دا خبره هم په یاد ساتل پکار دي چې که سړی دښځې په وهلو کې د شریعت د حد نه تجاوز وکړي هغه ظالم دی او باید خپله سزا وگوري .

څلورم : کورنی جرگه :

که د مخکینې مرحلې دنافرمانې ښځې په اصلاح کې فائده مندي نه نشوي نو خاوند دې دغه موضوع قاضي او محکمې ته وړاندې کړي ترڅو هغه دسړي اودښځې دکورني څخه یوه جرگه جوړه کړي چې دځاوند او دښځې ترمنځ دصلحې لارې ولټوي کچیرته دوي ونشوې کړای چې ددوي ترمنځ صلحه راولې نو بیا دې ددوي ترمنځ دجدایي او طلاق تصمیم ونیسی .

پنځم : کچیرته دښځې خاوند بداخلاقه وي او خپلو دیني او اخلاقي مسئولیتونو ته متوجه نه وي نو ښځه به په حکیمانه او ښائسته طریقي سره دهغه داصلاح لپاره کار وکړي .

الله تعالی فرمائی : ((وان امرأة خافت من بعلها نشوزا او اعراضا فلا جناح عليهما ان يصلحا بينهما صلحا والصلح خير))

(سورة النساء ایت ۲۸)

ترجمہ : او کہ یوہ زنانہ ویریری دخپل خاوند دبدخوییپ نہ یا دمخ گرځولو نه نو گناه نیشته په دغو دواړو باندې چې روغه وکړي په خپلو مینځو کې او روغه کول غوره کار دی.

د خاوند په کور کې اوسېدل

پر سړي باندې لازم دی چې د خپلې ښځې لپاره د اوسیدو یو مناسب ځای برابر کړي او پر ښځې باندې لازم دی چې دخپل خاوند سره په یو کور کې ژوند وکړی او که ښځه یې نه غوښتله چې د هغه سره یو ځای ووسی نو خاوندی دی لمړی ورته نصیحت وکړی او کله موضوع به محکمې ته وړاندې کړی که بیا هم ښځه دی ته تیاره نشوه چې د هغه سره په یو کور کې ژوند وکړی نو د ښځې د نفقې حق ساقطیږی تر څو چې د خاوند سره په یو کور کې یو ځای نشی.

د خاوند حقوق پر ښځه باندې

د ناروغتیا پر مهال د خاوند درملنه او خدمت:

د ژوند د ضرورتونو څخه یو دادی چې ښځه دی د خپل خاوند د بیماری په وخت کې د هغه خدمت او مراقبت په صحي توګه سره وکړی ځکه چې د بیماری په وخت سړی د هر وخت څخه زیات د خپلې ښځې خدمت او مراقبت او محبت ته ضرورت لری او دا ځکه چې ښځه خپل خاوند ته د هر چا څخه ډیره نزدې ده او د هر چا څخه زیات د خپل خاوند په اسرارو او رازونو باندې خبره وی او کولای شی د هر چا څخه په ښه توګه سره خپل خاوند ته طعام او دوا برابره کړی او د هغه صحیح مراقبت و کړی او دغه خبره د رسول الله صلی الله علیه و سلم د هغه حدیث څخه اخیستل شویدی چې عایشه رضی الله تعالی عنها روایت کړیدی چې کله رسول الله صلی الله علیه و سلم بیمار شو نو ویی فرمایل (این انا غذا) یعنی زه سبا ته د چا په کور کې ووسیرم. نو دهغه ټولو بیبیانو هغه ته اجازه وکړل چې د بی بی عایشی په کور کې ووسیزی او دا ځکه چې بی بی عایشه رضی الله عنها د هر چا څخه زیات د هغه مراقبت او پالنه کوله او الله تعالی هغې ته زیاته پوهه ورکړی وه او د رسول الله صلی الله علیه و سلم د هغې سره زیاته مینه وه ځکه خو رسول الله صلی الله علیه و سلم تر وفاته پوری دهغی په کور کې وه او د هغې په کور او د هغې په غیبه کې وفات شو .

((ابو داود ۲۹۱ مشکاة ۲۷۹))

د کوروالي حق:

د حیض او نفاس او د بیماری د حالاتو څخه بغير خاوند حق لری چې هر کله وغواړی د خپلې ښځې سره کوروالې وکړی او ښځه حق نه لری چې هغه د کورالی څخه منع کړی بلکې خاوند د کوروالې څخه منع کول یوه لویه گناه ده. رسول الله صلی الله علیه و سلم فرمایلی: ((اذا دعا الرجل زوجته لحاجته فلتاته و ان كانت علی التنور))

((ترمذی مشکاة ۲۸۱))

ژباړه: چې کله یو سړی خپله ښځه د کوروالې لپاره وغواړی نو ښځه دی ورته حاضره شی حتی که په تنور باندې هم وی .

او په بل حدیث کې رسول الله صلی الله علیه و سلم داسې فرمایلی: ((اذا دعا الرجل امراته الی فراشه فلم تاته فبات غضبان لعنتها الملائكة حتی تصبح))

((متفق علیه مشکاة ص ۲۸۰))

ژباړه: کله چې سپری خپله ښځه د کور والی لپاره وغواړی او ښځه یې انکار وکړی او سپری په غصه کې شپه تیره کړی نو ملایک په دغې ښځې باندې تر سبا پوری لعنت وایی.

د طلاق حق:

طلاق په لغت کې د قید(ولکی) لري کولو ته وایی او په اصطلاح کې د سپری له خوا فی الحال یا وروسته د صحیحی نکاح د عقد له مینځه وړلو ته وایی او طلاق د سپری حق دی چې شریعت هغه ته ورکړیدی تر څو په سختو حالاتو کې چې د خاوند او ښځې ترمینځ علاقات دومره خراب شوی وی چې د حل ټولی لاری مفیدی واقع شوی نه وی ترې استفاده وکړی یعنې طلاق ورکول د مشکل د حل اخری لاره ده خو دا داسې یو عمل دی چې د الله تعالی خوښ نه دی ځکه چې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلی: ((ابغض الحلال الی الله الطلاق))

((ابو داود ص ۲۶۹ مشکاة ص ۲۸۳))

ژباړه: ډیر ناخوښ په حلالو کې د الله تعالی په نزد طلاق دی.

د طلاق آداب:

طلاق ورکول یو شمېر آداب لري چې باید د هغې رعایت وشي او هغه په لاندې ډول دی:

۱- سپری باید په هغه وخت کې د ښځې د طلاق اقدام وکړی چې د هغه ښځه د الله او د رسول الله صلی الله علیه و سلم او د خپل خاوند نافرمانی او د شریعت خلاف کارونه وکړی .

۲- د طلاق ورکولو څخه هدف باید ښځې ته ضرر رسول نه وی ځکه چې مسلمان ته ضرر رسول حرام او گناه ده .

۳- سپری باید خپلې ښځې ته په یو ځل درې طلاقونه ورنکړی ځکه چې دا طریقه د طلاق د شریعت خلاف دی ځکه چې محمود بن لبید رضی الله عنه روایت کوی:

((اخبار رسول الله صلی الله علیه و سلم عن رجل طلق امرأته ثلاث تطليقات جميعا فقام غضبان فقال ايلعب بكتاب الله و انا بين اظهرکم حتى قام رجل فقال يا رسول الله افلا اقتله))

(نسایي مشکاة ۲۸۴)

ژباړه: رسول الله صلی الله علیه و سلم ته خبر ورکړی شو چې یو سپری خپلې ښځې ته په یو ځل درې طلاقونه ورکړی نو رسول الله صلی الله علیه و سلم په غصه ودریده او وی فرمایلی: ایا د الله په کتاب لوبی کیري او زه ستاسې ترمینځ یم تر دی چې یو سپری پاسیدو او د رسول الله صلی الله علیه و سلم څخه یې ددغه سپری د وژلو اجازه وغوښتله .

۴- طلاق باید د غصی په حالت کې نه وی ځکه چې رسول الله صلی الله علیه و سلم فرمایي: ((لا طلاق فی اغلاق))

((ابو داود ۲۸۹ مشکاة ۲۷۲))

ژباړه: د سخت غضب په حالت کې طلاق نشته

۵- طلاق باید د سنتو په طریقه ورکړی شی.

۶- طلاق باید په بنایسته الفاظو او نښې طریقی سره ورکړی شی.

د نښې او خاوند حالت ته په کتنې سره د طلاق حکم

۱- واجب طلاق: چې کله د نښې او خاوند مشران (حکمین) دا نظریه ورکړی چې نور د دوې یو ځای ژوندون نا

ممکن دی یا دا چې نښه بد کاره وی

۲- مستحب طلاق: دا په هغه صورت کې چې نښه د الله تعالی احکام نه پر ځای کوله لکه لمونځ روژه او نور او

خاوند یې له اړباسلو څخه عاجز پاتې شوی وی.

۳- مباح طلاق: به هغه صورت کې چې نښه بد اخلاقه وی خو دومره نه چې د خاوند حوصله تنگه کړی او نور صبر

ونکړی شی.

۴- مکروه طلاق: چې د طلاق لپاره کوم پیاوړی لامل نه وی او نښه بد اخلاقه وی خو دومره نه چې د خاوند حوصله

تنگه کړی او صبر یې تمام شی.

۵- حرام طلاق: چې هیڅ شرعي سبب نه وی مثلا د بلی نښې نښکلا یې خوبښه شی او خپله نښه طلاقه کړی الله

تعالی فرمایي: فان أظعنکم فلا تبغوا علیهن سبیلا))

((سورة النساء آیت ۳۴))

ژباړه: که چیرې نښې ستاسې فرمانبرداري وکړلی نو تاسې بله لار په دوې مه لټوی یعنې د طلاق لار .

د طلاق ډولونه:

الف: طلاق په اعتبار د لفظ سره په دوه ډوله دی:

۱- صریح طلاق: او دا هغه دی چې د طلاق څخه پرته بل مفهوم (په لغت او دود او دستور کې) ونلری لکه ته طلاق

یې ته پر ما حرامه یې نو دا طلاق واقع کیږی او د طلاق ورکوونکی په نیت پوری هیڅ اړه نلری .

۲- طلاق په کنایاتو : دا هغه الفاظ دی چې ډاگیزه په طلاق دلالت نه کوی او په دود او دستور کې هم د طلاق لپاره نه وی ټاکل شوی خو د طلاق احتمال لری لکه چې خاوند خپلې ښځې ته ووايي: (ستا کار ستا په لاس کې شو ، یا پلار کره لاره شه نو په دغه حالت کې نیت ته اعتبار دی که نیت یې طلاق وی واقع کیږی او کنه نه واقع کیږی .

ب: طلاق په اعتبار د زمانی سره په درې ډوله دي :

۱- طلاق په حاضر وخت کې : او دا هغه ډول طلاق دی چې د طلاق لفظ د هر شرط او نیتی څخه خالی وی لکه چې ووايي ته طلاقه یې او یا طلاقه می کړلی نو ددغه لفظ په استعمال سره سمدستی طلاق واقع کیږی .

۲- چې د طلاق د الفاظو نسبت راتلونکی زمانی ته وشي لکه چې ووايې ته سبا ته طلاقه یې نو دا طلاق هغه وخت واقع کیږي چې نسبت یې ورته شوی وی .

۳- معلق طلاق : او دا هغه دی چې د طلاق الفاظ په یو راتلونکی کار پوری اړوند شی لکه چې ووايي که زه فلانی ځای ته لارم نو ته طلاقه یی نو دا طلاق د همدی کار په حاصلیدلو سره واقع کیږي .

ج: طلاق په اعتبار د رجوع او نه رجوع سره په درې ډوله دی:

۱- طلاق رجعی: او دا هغه طلاق دی چې خاوند کولی شی چې ښځې ته پکې د هغې د عدت له تیریدلو څخه مخکې رجوع وکړی یعنې چې یو طلاق یې ورته ورکړی وی .

په دغه طلاق کې که خاوند ښځې ته یو ساعت وروسته رجوع وکړی نو هم کولی شی او رجوع په خبرو یا کوروالې سره کیږی خو که عدت یې چې درې حیضه دی پوره شی او میړه یې ورته رجوع ونکړی نو بیا دا طلاق باین گړځی او ښځه بیا د میړه څخه جدا کیږي او که میړه یې و غواړی بیا ورته رجوع وکړی نو په نوی نکاح به ورته رجوع کوی خو دا خبره هم باید په یاد وساتل شی چې د عدت په دوران کې د ښځې نفقه په میړه لازم دی .

د نکاح او رجوع ترمینځ فرق دادی چې په نکاح کې گواهان شرط وی او په رجوع کې گواهان حاضرول ضرور نه دی او همدارنگې په نکاح کې د ښځې رضا او خوښه ضرور ده او په رجوع کې ضرور نه ده او په نکاح کې مهر حتمی ده او په رجوع کې نشته .

او نکاح هر وخت روا ده او رجوع یوازی په عدت کې ده او د عدت له تیریدلو څخه وروسته رجوع صحیح نه ده .

۲- طلاق باین : او دا هغه طلاق دی چې د نوی مهر او نوی نکاح څخه پرته پکې خاوند ښځې ته رجوع نه شی کولی .

۳- طلاق ثلاثه : یعنې چې یو سړی خپلې ښځې ته په یو ځل درې طلاقه ورکړی او یا به هر طهر کې ورته یو طلاق ورکړی او درې پوره شی نو په دغه طلاق کې خاوند ښځې ته رجوع نه شی کولی او نه ورسره نوی نکاح کولی شی

مگر کله چې ښځه د بل کس سره نکاح وکړی او د هغه سړی سره یې حقیقی کوروالې صورت ومومی او بیا هغه پخپله طلاقه کړی او یا ورڅخه په فسخی جدا شی او یا خاوند یې مړ شی.

د: د طلاق ویش د شرعي صفت (سنت او بدعت) له نظره :

ددی لپاره چې په ښځه باندې دعدت موده اوږده نشی ځکه چې دا د ښځې لپاره لوی زیان دی او ددې لپاره چې خاوند او یا حمل ته زیان ونه رسیږی نوشارع امر وکړ چې که تاسې ښځې طلاقول غواړی نوله حیض او نفاس څخه په پاکوالی کښې یې طلاق ورکړی چې کوروالې مو ورسره پکښی نه وی کړی نو که دا احکام مراعت شی نو دپته سنی طلاق وایی یعنی دسنتو موافق طلاق نو سنی طلاق دپته وایی چې سړی خپلې ښځې ته په داسې پاکوالی کښې طلاق ورکړی چې کور والی یې ورسره نه وی کړی او هم حامله نه وی.

او که یوکس خپلې ښځې ته دحیض او یادنفاس او یا دحمل په حالت کې طلاق ورکړی او یا په داسې پاکوالی ورته طلاق ورکړی چې کوروالې یې ورسره کړی وی نو دا قسم طلاق بیا بدعی طلاق بلل کیږی او ناروا دی او ددې طلاق په واقع کیدلو کښې دعلماءو اختلاف دی.

په طلاق ثلاثه کې دعلماءو اختلاف:

که یو سړی خپلې ښځې ته په یو مجلس کښې ووايي چې ته په دريو طلاقو طلاقه یې نو ددغسی طلاق په واقع کیدلو کې دعلماءو درې نظریی دی.

۱- جمهور علماء وایی چې په دغسی الفاظو باندې درې طلاقه واقع کیږی.

۲- او بعضې علماء فرمایي چې دغسی طلاق نه واقع کیږی ځکه چه داسې طلاق دسنتو خلاف دی ځکه چې سنت دادی چې کله سړی غواړی خپله ښځه په دريو طلاقو طلاقه کړی نو هغې ته به په هر پاکی کې چې کور والی یې ورسره نه وی کړی یو یو طلاق ورکړی او په یوځل درې طلاقه ورکول ددغه سنت خلاف او بدعت دی او هر بدعت گمراهی دی لکه چې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایي ((کل بدعة ضلالة)) یعنی هر بدعت گمراهی ده او دانظر دامام ابن حزم او بعضو نورو علماءوو دی.

او بعضې نور علماء فرمایي : چې یوکس خپلې ښځې ته ووايي چې ته په دريو طلاقو طلاقه یې نو پدغه صورت کې یو طلاق واقع کیږی او خاوند یې کولای شی بیرته ورته رجوع وکړی او دغه نظر دجلیل القدر صحابی عبدالله بن عباس رضی الله تعالی عنه او امام عکرمه او امام محمد بن اسحاق اوامام طاووس او امام عطاء بن ابی رباح او امام عمروبن دینار او امام محمد بن بقی بن مخلد او امام ابراهیم نخعی او امام داوود ظاهری اوامام ابن تیمیه او امام ابن قیم رحمهما الله دی.

همدارنگه دغه نظر دجليل القدر و صحابو و علي ابن ابي طالب او عبدالله بن مسعود او عبدالرحمن بن عوف او زبير بن العوام رضی الله تعالی عنه څخه نقل شويدي او ددغه نظر ترجيح او تايد لاندي علما و کړيدي:

1. مولانا رشيد احمد گنگوهي په فتاوي رشيديه کنيې ص(۵۰۲)
2. علامه ابن عاشور په تفسير التحرير والتنوير کنيې ص(۴۱۹) ج ۲)
3. دکتور عبدالکريم زيدان پخپل کتاب المفصل في احکام المرأة کنيې ص(۸۸) ج(۲)
4. علامه محمد رشيد رضا په تفسير المنار کنيې ص(۳۸۴) ج(۲)
5. علامه ابن باز په فتاوي اسلامي ه کنيې ص(۲۷۱) ج(۳)
6. علامه محمد محمود حجازي په التفسير الواضح کنيې ص(۶۷) ج(۱)
7. علامه مفسر ابو حيان په تفسير بحر المحيط کنيې ص(۴۶۳) ج(۲)
8. دکتور وهبه زحيلي په التفسير المنير کنيې ص(۳۴۱) ج(۲) او الفقه الاسلامي کنيې ص(۷۱۳) ج(۷)
9. امام فخر الدين رازي په تفسير کبير کنيې ص(۲۶۰) ج(۲)
10. علامه شيخ شلتوت پخپله فتاوي کنيې ص(۳۰۶)
11. مولانا محفوظ الرحمن ديوبندي پخپل کتاب مجموعه مقالات علميه کنيې ص(۸۹)
12. دجامع ازهر علماء په کتاب موسوعة الذخاير العظام کنيې ص(۴۷۲) ج(۱)
13. علامه شوکاني په نيل الاوطار کنيې ص(۱۶) ج(۷)
14. علامه نظام الدين نيشاپوري په تفسير نيشاپوري علي هامش اين جرير کنيې ص(۳۶) ج(۲)
15. علامه جريري په الفقه علي المذاهب الاربعه کنيې ص(۳۴۳) ج(۴)
16. علامه ابوبکر جصاص
17. علامه ابن القيم په اغائة اللهفان ص(۲۸۴) ج(۱) او زاد المعاد ص(۳۰۶-۲۳۰) ج(۵) او اعلام الموقعين ص(۲۸۹) ج(۴) کنيې
18. علامه العصر شيخ القران والحديث امين الله په امين الفتاوي کنيې ص(۵۴۸-۵۵۸)
19. علامه ابوزيد عبدالقاهر په التحقيقات کنيې ص(۶۳۲-۶۹۳)

20. علامه ناصر الدین البانی په ارواء الغلیل کنبی ص (۲۴۴) ج ۷)

وگوره امین الفتاوی ص (۵۴۸-۵۵۸)

دغه پورته ټول علماء دخپل نظر لپاره لاندې دلایل لری :

اول دلیل:

الله تعالی فرمایی : ((الطلاق مرتان))

((سورة البقرة ایت ۲۲۹))

ژباړه : طلاق دوه کرته دي.

یعنې په یو طهر (پاکوالی) کې به یو طلاق ورکوی او په دویم طهر کې به دویم طلاق ورکوی اوڅوک چې په یوځل درې طلاقه ورکوی نو دا ددغه ایت سره مخالف دی نو څه اعتبار نلری.

نو سنت داده چې کله یو کس غواړی خپله ښځه بیخی له ځانه جداکړی چې هغه دپاکوالی په حالت کې چې کوروالې یې ورسره نه وی کړی طلاقه کړی بیایې پریردی چې حیض ورباندې راشی او بیا په دویم او دریم پاکوالی کې چې کوروالی یې ورسره نه وی کړی طلاقه کړی.

دوهم دلیل:

عبدالله بن عباس رضی الله تعالی عنه داسې روایت کړیدی چې ((طلق عبد یزید ابورکانه امراته ثلاثا فی مجلس واحد فحزن علیها حزنا شديدا قال فسأله رسول الله صلى الله عليه وسلم كيف طلقتها ثلاثا قال فی مجلس واحد ؟ قال نعم قال فانما تلك واحدة فارجعها ان شئت قال فرجعها

(رواه ابوداود ص ۲۹۸ واحمد. الفتح الربانی ص (۷۰۶) ج (۱۷))

ژباړه : عبدیزید خپلې ښځې ته په یومجلس کې درې طلاقه ورکړلو خو د طلاق نه وروسته بیا د هغې په جدایی باندې سخت خفه و نو رسول الله صلی الله علیه و سلم ورڅخه پوښتنه وکړلو چې هغه دی څرنگه طلاقه کړیده نو هغه وویل چې هغې ته می درې طلاقه ورکړیدی نو رسول الله صلی الله علیه و سلم وفرمایل چې په یو مجلس کې؟ نو هغه وویل چې هو نو رسول الله صلی الله علیه و سلم وفرمایل چې دا یو طلاق دی او که خوښه دی وی نو هغې ته رجوع وکړه نو هغه بیا هغې ته رجوع وکړو .

دریم دلیل :

امام طاووس د خپل پلار نه روایت کړیدی چې ابوالصهباء د عبدالله بن عباس رضی الله عنه څخه پوښتنه وکړه چې ((اتعلم انها كانت الثلاث تجعل واحدة على عهد النبي صلى الله عليه و سلم و ابى بكر و ثلاثا من امارة عمر قال ابن عباس نعم))

((ابو داود ۲۹۹د مسلم جلد ۲ صفحه ۴۷۸ الفتح الرباني جلد ۷ صفحه ۱۷)) (ژباړه: ایا تاته معلومه ده چې په یو ځل درې طلاقه ورکول یو طلاق حسابیده د رسول الله صلی الله علیه و سلم او د ابوبکر صدیق په زمانه کې او په دريو اولو کلونو د خلافت د عمر رضی الله عنه کې نو ابن عباس وویل چې هو ماته دا معلومه ده .

څلورم دلیل: عبدالله ابن عباس رضی الله عنه روایت کوی چې ((كان الطلاق على عهد رسول الله صلى الله عليه و سلم و ابى بكر و سنتين من خلافة عمر طلاق الثلاث واحدة فقال عمر بن الخطاب ان الناس قد استعجلو فى امر كانت لهم فيه اناة فلو امضيناه عليهم فامضاه عليهم.

((صحيح مسلم صفحه ۴۷۷ جلد اول الفتح الرباني صفحه ۱ جلد ۷))

ژباړه: درې طلاقه په یو ځل د رسول الله صلی الله علیه و سلم په زمانه کې او د ابو بکر رضی الله عنه په زمانه کې او د عمر فاروق رضی الله عنه د خلافت په ابتدايي دوو کالو کې به یو طلاق گڼل کیده بیا عمر بن الخطاب رضی الله عنه چې کله ولېدل چې خلک د طلاق په موضوع کې زیات تلوار کوی او زیات طلاق ورکوی نو هغه وفرمایل که دا طلاقونه په دوې نافذ کړی شی نو ښه به وی نو په خلکو یې درې طلاقه درې حساب کړلو .

خو د عمر رضی الله عنه دغه فیصله دی لپاره وه چې خلک د زیات طلاق ورکولو څخه منع کړی نو د هغه دغه فیصله یوه سیاسي فیصله وه او په آخر وخت کې عمر رضی الله عنه په دغه فیصله باندې پښیمانه وه ځکه چې هغه داسې فرمایلی دی: ((ما ندمت على شى ندامتى على ثلاث ان لا اكون حرمت الطلاق .....))

((اغائة اللهفان جلد ۱ صفحه ۴۹۴ التحقيقات صفحه ۶۷۸))

ژباړه: زه په درې شیانو پښیمانه یم یو دا چې ما په یو ځل دريو طلاقو باندې ښځه پر خاوند حرام کړی وه .

نو ددې نه معلومه شوه چې عمر فاروق رضی الله عنه په دی فیصله باندې پښیمانتیا کړی او که چیرې دا سیاسي فیصله نه وای بلکې په سنت نبوی سره وای نو بیا د پښیمانتیا څه معنی ده؟ ځکه چې په سنت باندې په عمل کولو باندې خو څوک پښیمانتیا نه ښکاره کوی

همدارنگې مولانا رشید احمد گنگوهی فرمایلی دی چې د عمر رضی الله عنه دغه فیصله شرعي نه وه بلکې یوه سیاسي فیصله وه ځکه چې عمر رضی الله عنه شارع نه وه .

(فتاوی رشیدیة صفحه ۵۰۲)

هغه ظلمونه چې زمونږ په ټولنه کې پر ښځو باندې کېږي او د هغو د حراموالي دلایل په قران او سنت کې

څرنگه چې زمونږ په افغانی ټولنه کې پر ښځو باندې رنگارنگ ظلمونه کېږي او بیا دغه ظلمونو ته د غیرت نوم ورکول کېږي او د اسلام مقدس دین ته یې نسبت کېږي چې دا یوه بله عظیمه گناه ده چې یو عمل په اسلام کې نه وی او څوک یې اسلام ته نسبت وکړي نو ددې لپاره چې مسلمانان دغه ظلمونه وپيژني او د هغې څخه ځان وساتي زه غواړم دلته دغه ظلمونه او د هغې د حراموالي او قباحت دلایل د قران او سنت څخه ذکر کړم چې هغه په لاندې ډول دی :

۱- د انجلی پر زیږیدني غم او غصه کول :

زمونږ په ټولنه کې یو غیر اسلامي او غیر انساني عادت دی چې کله د یو چا کره لور وشي نو هغه ډیر زیات خفه او په غصه شي حتی چې بعضې نارینه د انجلی مور ته بدر رد شروع کړي او دکور څخه وځي او د الله تعالی په اقدارو اعتراض کوي نو دغه مذکوره کارونه غیر شرعي او حرام او ناروا او لویه گناه دی الله تعالی ددغه ډول کړوړو سخت تقبیح کړیدی او دایې د کافرانو کار گڼلی دی لکه چې فرمایي :

((و اذا بشر احدهم بالانثى ظل وجهه مسودا وهو كظيم يتوارى من القوم من سوء ما بشر به ايمسكه على هون ام يدسه فى التراب الاساء ما يحكمون))

((سورة نحل ایت ۵۸-۵۹))

ژباړه : او کله چې خبر ورکړي شي یو تن ددغود کفارو څخه په پیدا کیدو د لور سره نو ټوله ورځ دده مخ له غمه تور وگرځي حال دا چې دی له قهره ډک وی (خپلې ښځې ته چې لور دی ولې راوړه؟)

له خپله قومه پټ گرځي له سببه د ناخوښې د هغه شي څخه چې ده ته په هغه سره خبر ورکړي شوی دی او د حیرانتیا په حال کې د ځانه سره وایي چې ایا د سپکوالي سره دغه لور وساتي او که په خاورو کې یې ژوندی ښخه کړي .

نو ددغه آیت کریمه څخه معلومه شوه چې کافران به د لورگانو په زیږیدني باندې خفه کیدل او هغه به یې ځانته یو پیغور او عیب گڼل او داسې کارونه مسلمان نه کوي خو متاسفانه چې په دغه وخت کې زیات مسلمانان د کافرانو دغه عمل ترسره کوي او دا معلومه خبره ده چې څوک د کافرانو غوندې عمل کوي نو د هغوی غوندې به د دوزخ په اور کې سوځیږي .

بلکې رسول الله صلی الله علیه و سلم امر کړیدی خپل امت ته چې تاسو دا نجلی د زیږیدنې په شکرانګې کې یو گډ حلال کړی لکه چې فرمایي: (عن الجارية شاة)

((ابو داود نسایی ترمذی مشکاة صفحه ۳۶۲))

ژباړه: د انجلۍ په عقیقه کې یو گډ حلال کړی.

یعنې گډ حلال کړی ا د هغه غوښه په خپلوانو او گاونډیانو او دوستانو تقسیم کړی. لکن د تاسف خبره داده چې زمونږ په ټولنه کې کله د چا کره هلک پیدا شی نو هوایی ډزی میلستیاگانې خوشحالیانې او مبارکیانې د حد نه زیات ترسره کیږي خو د انجلۍ د زیږیدنې په صورت کې بیا دا یو هم نه کیږي بلکې غصه او غم د ټولو په مخونو باندې ښکاره کیږي چې دغه کار یو ناروا او غیر انسانی او غیر اسلامي کار دی .

۲- ښځو ته په میراث کې حق نه ورکول:

زمونږ په ټولنه کې یو بل ظلم پر ښځو باندې دا دی چې بعضې زنانې د میراث د حق نه محرومولی شی خاصکر خویندی بلکې په ډیرو کورنیو کې دا رواج دی چې خویندی نشی کولی خپل د میراث حق وغواړی او که کومه خور خپل د میراث حق د خپل ورور څخه وغواړی نو هغې ته بد رد ویل کیږي او سپکول کیږي آن تر دی چې د هغې سره راشه درشه پریښودل کیږي . نو دغه ډول کارونه ناروا او د شریعت خلاف او لویه گناه ده. بلکې د اسلام مقدس دین د نارینه پشان ښځو ته هم د میراث حق ورکړی دی .

لکه چې الله تعالی فرمایي: ((للرجال نصيب مما ترك الوالدان والأقربون وللنساء نصيب مما ترك الوالدان والأقربون)) سورة النساء آیت ۷))

ژباړه: د نارینه و لپاره برخه ده په هغه مال کې چې مور او پلار او نورو خپلوانو پریښی وي او د زنانه و لپاره برخه ده په هغه مال کې چې مور او پلار او نورو خپلوانو پریښی وی.

نو ددغه مبارک آیت څخه دا معلومه شوه چې زنانه د نارینه و غوندې د مور او پلار او نورو خپلوانو په مال کې د میراث حق لری او څوک چې زنانه د میراث د حق څخه محروموی نو هغه د الله تعالی او د قران اوسنت سره دشمنی کوی او ځان د جنت څخه محروموی لکه چې رسول الله صلی الله علیه و سلم فرمایلی: ((من قطع ميراث وارثه قطع الله ميراثه من الجنة يوم القيامة))

((ابن ماجه بیهقی مشکاة صفحه ۲۲۶۰))

ژباړه: چا چې یو وارث ته د میراث حق ورنه کړو نو الله تعالی به هغه د جنت څخه محروم کړی .

یعنې یو وارث ته که نارینه وی او که زنانه وی خپل حق نه ورکول ځان د جنت څخه محرومول دی

یوه شېبه او د هغې جواب :

بعضې خلک پوښتنه یا اعتراض کوی چې ولې اسلام نارینه و ته په میراث کې د ښځې دوه برابره برخه ورکړیدی لکه چې الله تعالی فرمایي: ((لذکر مثل حظ الانثیین))

((سورة النساء ایت ۱۱))

ژباړه : د یو نارینه لپاره د دوو زنانه و برابر برخه ده په میراث کې.

جواب : ددغې پوښتنې جواب دادی چې په حقیقت کې اسلام په دغه موضوع کېښې پوره عدل او انصاف کړیدی او د زنانه و حق یې ندی کم کړی که څه هم په ظاهر کې کم ښکاری او د اسلام د مقدس دین دغه عدل او انصاف په لاندې مثالونه کې ښه جوته کیږی .

اول مثال : که یو سړی مړ شی او د هغه څخه درې زره افغانی او یوه پیغله لور او یو زلمی زوی پاتې شی نو په دغه مال کې دوه زره افغانی یې زوی ته ورکول کیږي او زر افغانی لور ته . او څرنگه چې دا هلک زلمی دی نو واده کوی او فرضا د هغه د ښځې مهر دوه زره افغانی وی نو دغه زلمی دغه دوه زره افغانی چې په میراث کې ورته رسیدلی وه خپلې ښځې ته په مهر کې ورکوی او علاوه ددې نه د ښځې نفقه او جامه او نور ضروریات هم دده په غاړه شی .

او که دا انجلۍ ځوانه وی او واده کیږي نو فرضا هغه د خپل خاوند څخه دوه زره افغانی په مهر کې اخلی او هغه زر افغانی چې هغې ته د پلار په مال کېښې رسیدلی وه محفوظ پاتې شی چې دا ټول درې زره افغانی کیږي او علاوه ددینه د هغې نفقه او جامه او نور ضروریات د خاوند په غاړه شی نو اوس دلته مونږ دا قضاوت کولی شو چې دغه ښځه د خپل ورور څخه زیات مال ترلاسه کړیدی او د هغه نه یې گټه زیاته ده ځکه چې د پلار څخه مال ترلاسه کوی او د میره څخه.

دویم مثال : که یو سړی مړ شی او دهغه څخه مور او پلار او یوه لور پاتې شی نو د هغه لور په دغه صورت کې د هغه د ټول مال نیمایي برخه اخلی لکه چې الله تعالی فرمایي : ((و ان كانت واحدة فلها النصف))

((سورة النساء آیت ۱۱))

ژباړه : او که یوه لور وی (او ورور و سره نه وی)) نو د هغې لپاره د ټول مال نیمایي برخه ده.

دریم مثال : که یو سړی مړ شی او ده هغه څخه دوه یاله دوو زیاتې لورگانی پاتې وی او وروڼه ورسره نه وی نو دغه لورگانی په دغه صورت کې د مړی د ټول مال دوه دریمه برخه اخلی

الله تعالی فرمایي : (فان کن نساء فوق اثنتین فلهن ثلثا ما ترک)

((سورة النساء ایت ۷))

ژباړه : که د مړی په ورته کې دوه یا د دوو څخه زیات لورگانی وی نو د دوې لپاره د مړی د ټول مال دوه دریمه برخه ده.

څلورم مثال :

که یو مړی او د هغه څخه دوه یا له دوو زیات خویندی پاتې شی او وروڼه ورسره نه وی نو دغه خویندی په دغه صورت کې د مړی د ټول مال دوه دریمه برخه ۲:۳ اخلی . الله تعالی فرمایي : ((فان كانتا اثنتین فلهما الثلثان مما ترک))

((سورة المایده ایت ۱۷۲))

ژباړه : که د مړی په ورته کې دوه یا له دوو څخه زیات خویندی وی نو د هغې لپاره د مړی د مال دوه دریمه برخه ۲:۳ ده .

نو ددغه پورتنی آیتونو څخه معلومه شوه چې د اسلام مقدس دین د میراث په مساله کې پر ښځو هیڅ قسمه ظلم نه دی کړی بلکې د پوره عدل او انصاف څخه یې کار اخیستی دی .

او دا خبره هم پته نه ده چې د کورنی ټوله نفقه او ضروریات د نارینه په غاړه وی او ښځه ددې شی څخه بیغمه ده بلکې ښځه خپل ټول مال پس انداز کوی .

۳- په بدو کې د ښځو ورکول :

زمونږ په ټولنه کې پر ښځو باندې یو بل لوی ظلم دا کیږي چې د قاتل لور یا خور د صلحی او دوستی تر نامه لاندې د مقتول وارث ته په زور او جبر سره ودول کیږي یعنې یوه بیگناه پیغله د قاتل په بدل کې د قومی جرگی په فیصله باندې د صلحی تر نامه لاندې د وارث مقتول ته په ظلم او جبر سره ودول کیږي او ددې په ځای چې پر قاتل باندې شرعی سزا تطبیق شی په یوه بیگناه پیغلې باندې یو بل لوی ظلم ترسره کیږی .

الله تعالی فرمایي : ((و لا تزر وازرة وزر اخرى))

((سورة الانعام ایت ۱۶۴))

ژباړه : هیڅ یو نفس د بل نفس گناه په ځان نشی بارولی .

نو د قاتل د قتل په بدل کې د مقتول ورته و ته د یوی بیگناه پیغلې ور کول د نکاح او صلحی تر نامه لاندې د انسانیت او اسلامیت خلاف عمل دی او پر ښځه باندې یو لوی ظلم او جنایت دی بلکې دغه جنایت د ښځې د وژلو د جنایت څخه لوی دی او دا ځکه چې کومه ښځه په بدو کې ورکړل شوی وی نو هغه باندې همیشه د خاوند په

کور کې ظلم کېږي او هغه به همیشه رټل کېږي نو ځکه زیاتو علماء و ویلی دی چې کومه ښځه په بدو کې ورکړل شوی وی د هغې نکاح نه کېږي ځکه چې د هغې خوښه نه وی او په ظلم او جبر سره ودول کېږي .

۴- په میراث کې دښځو اخیستل:

زمونږه په ټولنه کې پر ښځو باندې بل ظلم دادی چې ښځې په میراث وړل کېږي او هغه داسې چې کله یوه ښځه کونډه شی نو د هغې لیورونه یا ترونه او یا د تره ځامن وایی چې دا کونډه زموږ میراث ده. او بیا پخپلو کې یې یو تن ته په زور او جبر سره ودوی او یا هغه د بل چا سره د نکاح کولو څخه منع کوی .

نو دغه کار پر ښځه باندې لوی ظلم دی بلکې د اسلام د مقدس دین حکم دادی چې هیڅ یوه ښځه هم په میراث نه وړل کېږي او کونډه ښځه د خپل ځان اختیار لری که واده کوی او که نه او همدارنگې که واده کوی نو د خاوند په انتخاب کې هم اختیار لری او هیڅ څوک هم هغه په نکاح باندې نشی مجبورولی .

الله تعالی فرمایي : ((یا ایهاالذین امنوا لا یحل لکم ان ترثوالنساء کرها))

((سورة النساء آیت ۱۹))

ژباړه : ای مؤمنانو روا نه دی تاسو ته چې ښځې په زور او جبر سره په میراث واخلي .

۵- پر ښځو پیسې اخیستل (خرڅول) :

زمونږه په ټولنه کې یو بل لوی ظلم پر ښځو دادی چې د هغوې د خوښې او رضا څخه بغیر د پیسو په مقابل کې یو چاته ورکول کېږي او هغه داسې چې کله یو کس غواړی خپله لور یا خور چاته واده کړی نو د زوم څخه د مهر نه بغیر یوه زیاته اندازه مال اخلی چې هغه ته ولور ویل کېږي او کله کله دغه مال دومره زیات وی چې د زوم د وسې څخه پوره نه وی نو هغه مجبور شی چې قرض وکړی یا خپلې ځمکې گرو کړی او یا غلا او غصب ته اقدام وکړی تر څو د ولور پیسې پوره کړی او خپل خسر ته یې ورکړی او بعضې خلک دغه ولور ته په حیلې سره د مهر نوم ورکوی او بیا یې خپل جیب ته ننه باسی .

نو په لور او خور باندې دغه رنگ د پیسې اخیستل یو لوی ظلم او جنایت دی او دا ځکه چې الله تعالی ښځې ته د نارینه و غوندې دومره لوی کرامت او عظمت ورکړیدی چې د ځمکې ټول شیان یې دوي ته مسخر کړيدي او د ددې قیمت ددغو ټولو کایناتو څخه زیاته ده چې څوک یې نه شی ورکولی بلکې اصیله ښځه په قطعی ډول سره نه خرڅول کېږي ځکه چې دا د انسانی کرامت خلاف عمل دی الله تعالی فرمایي : ((و لقد کرمننا بنی آدم))

((سورة الاسراء آیت ۷۰))

ژباړه : مونږه د ادم اولادی ته کرامت ورکړیدی

او دا خبره معلومه ده چې ښځه هم د ادم عليه السلام د اولاد څخه ده.

او رسول الله صلى الله عليه و سلم فرمایلی چې الله تعالى داسې فرمایي دی : ((ثلاثة انا خصمهم يوم القيامة رجل اعطى بي ثم غدر و رجل باع حرا فاكل ثمنه و رجل استاجرا جيرا فاستوفى منه و لم يوفه اجره))

((رواه احمد في مسنده الفتح الرباني جلد ١٦ صفحه ١٢٣))

ژباړه : زه به د دريو کسانو سره د قيامت په ورځ جگړه کوم (او هغوې به ملامتوم) هغه کس چې هغه ته زما په نوم امان ورکړی شوی وی او بيا عذر او خیانت وکړی او پخپل عهد او پیمان باندې وفا ونکړی او هغه کس چې یو اصیل انسان خرڅ کړی او بيا دهغه پیسې وخورى او هغه کس چې په مزدور باندې کار وکړی او بيا د هغه پوره مزدورى نه ورکوی .

نو ددغه حدیث څخه معلومه شوه چې د یو اصیل انسان خرڅول که ښځه وی او که نارینه وی دومره لویه گناه ده چې الله تعالى به پخپله ددغه عمل کوونکی سره په ورځ د قيامت کې جگړه کوی او هغه به ملامتوی .

٦- د ښځو اجباري ودول:

زمونږه په افغانی ټولنه کې یو بل لوی ظلم دادی چې که ښځه پیغله وی او که کونډه نو د هغې مور او پلار او یا نور خپلوان هغه د هغې د رضا او اجازې او خوښې څخه بغیر یو چاته ودوی حتی چې اکثر وختونه پیغله یا کونډه خبره نه وی او مور او پلار یا ورور یې چاته ورکړی وی .

نو دغه عمل ناروا او د شریعت او انسانیت خلاف او لویه گناه ده. بلکې د اسلام مقدس دین پیغله او کونډی ته د میړه د کولو یا نه کولو او د میړه د انتخاب پوره واک او اختیار ورکړیدی. او مور او پلار یا نور خپلوان د پیغلې یا کونډی په انتخاب کې د مداخلت یا ممانعت حق نلری ځکه چې رسول الله صلى الله عليه و سلم فرمایلی دی ((لا تنكح الایم حتی تستامر و لا تنكح البکر حتی تستاذن قالوا یا رسول الله و کیف اذنهن؟ قال ان تسکت))

((متفق علیه مشكاة صفحه ٢٧٠))

ژباړه : کونډه دی په نکاح نه ورکول کیږي تر څو چې د هغې سره مشوره ونه شی او پیغله دی په نکاح نه ورکول کیږي تر څو چې د هغې څخه اجازه وانه خیستل شی صحابوو پوښتنه وکړه چې یا رسول الله صلى الله عليه و سلم د پیغلې اجازه څرنگه وی نو هغه وفرمایلی چې د پیغلې چوپتیا.

یعنې چې پیغلې ته د یو چا سره د نکاح پیغام ورسول شی نو هغه چپه شی نو دا چوپتیا د هغې د خوښې او رضا دلیل او د هغې اجازه ده .

همدا راز رسول الله صلى الله عليه و سلم په بل حدیث کې داسې فرمایي ((اشيروا على النساء في انفسهن))

((رواه احمد في مسنده الفتح الرباني صفحه ١٦١ جلد ١٦))

ژباړه : د ښځو سره د هغوې د نکاح په باره کې مشوره وکړی.

يعني د هغوې د مشورې نه بغير د هغوې نکاح د چا سره مه تړی .

همدارنگه بی بی عایشه رضی الله عنها روایت کوی چې : ((جاءت فتاة الى النبي صلى الله عليه و سلم فقالت يا رسول الله ان ابی زوجنی من ابن اخیه یرفع بی خسیسته فجعل الامر الیها فقالت قد اجزت ما صنع ابی ولكن اردت ان تعلم النساء ان لیس للاباء من الامر شی))

((رواه احمد في مسنده الفتح الرباني صفحه ١٦٣ جلد ١٦))

ژباړه : یوه پیغله نبی علیه السلام ته راغله او هغه ته یې وویلی چې زما پلار زما د اجازې نه بغير زه خپل وراره ته ددې لپاره په نکاح کې یمه چې د هغه قدر زیات کړی نو رسول الله صلی الله هغې پیغلې ته ددغه نکاح د منلو او یا نه منلو واک او اختیار ورکړلو نو کله چې دغه پیغله پوهه شوه چې اوس واک زما په لاس کې شوه نو وی ویلی چې پلار می څه کړی هغه زما قبول دی خو دا کار می ددې لپاره وکړو چې ښځې په دی پوهی شی چې پلاران د پیغلو د خاوند په انتخاب کې د مداخلت او ممانعت حق نه لری .

همدارنگه په یو بل حدیث کې یوه صحابه خنساء بنت خدام رضی الله عنها فرمایي چې زه یوه کونډه ښځه وم او زما پلار زما د خوښې نه بغير زه یو چا ته په نکاح کېم نو ما رسول الله صلی الله علیه و سلم ته شکایت وکړو نو رسول الله صلی الله علیه و سلم زما نکاح بیرته فسخ کړو .

(بخاری صفحه ٧٧١ جلد ٢ مشکاة صفحه ٢٧٠)

نو ددغو ټولو احادیثو څخه معلومه شوه چې ښځه د میړه په کولو او یا نه کولو او همدارنگه د میړه په انتخاب کې پوره واک او اختیار لری او هیڅوک حق نه لری چې د هغې د خوښې او رضا او اجازې څخه بغير هغه چاته په نکاح کې ځکه خو زیاتره علماء فرمایي چې کومه نکاح د ښځې د خوښې او اجازې څخه بغير شوی وی هغه فسخه ده او نه تړل کیږی .

نو د اسلام مقدس دین چې د ښځو د اجباری نکاح څخه منع کړیدی په دی کې د مسلمانانو د د نیا او اخرت کامیابی او سعادت او خوشحالی موجوده ده او دا ځکه چې کوم واده د انجلی او هلک په خوښه نه وی شوی نو د هغوې په مینځ کې به محبت نه وی او همیشه به د هغوې په کور کې د نفرت او لری والی فضا مسلط وی او د دواړو ژوند به همیشه بی خونده وی او په کور کې یې گډوډی او بی نظمی او خفگان وی چې د هغې تاثیر د هغوې په اولادونو باندې هم واقع کیږي او اولادونه یې د سالمی تربیې څخه محرومیږی .

دا خبره هم باید په دغه ځای کې وشي چې که یو سپری غواړي د یوی ښځې سره نکاح وکړي نو باید هغه پخپلو سترگو وویښي ځکه چې رسول الله صلی الله علیه و سلم فرمایي: ((اذا خطب احدکم المرأة فان استطاع ان ينظر الی ما یدعوه الی نکاحها فلیفعل))

((ابو داود مشکاة صفحه ۲۶۸))

ژباړه: کله چې په تاسو کې څوک وغواړي په یوه ښځه باندې مرکه وکړي نو کولای شي چې د هغې هغه ظاهري اندامونه وگوري چې د هغې نکاح ته تشویقوي.

همدارنگې جلیل القدر صحابی مغیره بن شعبه رضی الله عنه داسې روایت کوي: ((خطبت امرأة فقال لی رسول الله صلی الله علیه و سلم هل نظرت الیها؟ قلت لا: قال فانظر الیها فانه احری ان یؤدم بینکما))

((احمد، ترمذی، نسایی، ابن ماجه، دارمی، مشکوة صفحه ۲۶۹))

ژباړه: ما په یوه ښځه باندې مرکه وکړله نو رسول الله صلی الله علیه و سلم راته وفرمایي: آیا تا هغې ته کتلي دي؟ نو ما وویل چې نه، نو رسول الله صلی الله علیه و سلم وفرمایي: هغې ته وگوره ځکه چې لیدل د هغې ستاسو ترمینځ د مینې او محبت د پیدا کولو یوه ښه لاره ده.

همدارنگه جلیل القدر صحابی ابو هریره رضی الله عن داسې روایت کوي: ((جاء رجل الی النبی صلی الله علیه و سلم فقال انی تزوجت امرأة من الانصار قال فانظر الیها))

((رواه مسلم مشکاة صفحه ۲۶۸))

ژباړه: یو سپری رسول الله صلی الله علیه و سلم ته راغی او وی ويلي چې زه غواړم یوه انصاري ښځه په نکاح کړم نو رسول الله صلی الله علیه و سلم وفرمایي چې هغه وگوره.

نو ددغو ټولو احادیثو څخه معلومه شوه چې د نکاح په نیت د ښځې لیدل یوه ضروري خبره ده او کوم بدکار نه دی بلکې په راتلونکي کې د ښځې او میړه ترمینځ د مینې او محبت یوه ښه وسیله ده او باید د انجلی مور او پلار مرکه کوونکي ته دا زمينه مساعده کړي چې هغه انجلی وگوري لیکن متاسفانه چې زمونږه په ټولنه کې د شریعت دغه امر د غیرت تر نامه لا ندی تر خپو لاندې شویدی او خلک یې خیال نه ساتي ځکه خو زمونږ ټولني ز ژوند ورځ په ورځ خرابیږي.

د یادولو وړ ده چې سپری هم د خپلې ښځې په انتخاب کې واک او اختیار لري او مور او پلار یې د مداخلت یا ممانعت حق نه لري.

۷- په وړوکتوب کې د انجلی ودول:

زمونږه په ټولنه کې یو بل زیاتی چې د ښځو سره کیږي دادی چې د ماشومې انجلۍ نکاح د ماشوم هلک سره د ماشومتوب په حالت کې تړل کیږي چې دغه عمل په کورنی او ټولنه کې ډیر خراب عواقب لری او په ډیرو حالاتو کې داسې کیږي چې کله دغه هلک او انجلۍ بالغان شی نو یو بل نه خوښوی او یو د بل څخه نفرت کوی او بیا ټول عمر د دوې اړیکې خرابی وی ځکه خو امام شافعی رحمه الله فرمایي دی چې ((یتحب ان لا یزوج الاب والجد البکر حتی تبلغ و یتاذنھا لیلا یوقعھا فی اسر الزوج و هی کارهة))

((شرح نووی علی صحیح مسلم صفحه ۴۵۶ جلد ۱))

ژباړه : مستحب دی چې پلار او نیکه انجلۍ تر هغې چاته په نکاح نکړی تر څو چې بالغه نه شی او د هغې نه اجازه ونه غواړی او دا ددې لپاره چې دغه انجلۍ په داسې حال کې د میړه سره بند نکړی چې د هغې خوښه به نه وی (او بیا به یې ټول عمر ژوند خراب وی)

او حافظ ابن حجر رحمه الله فرمایي چې امام ابن حزم رحمه الله د امام ابن شبرمه رحمه الله څخه روایت کړیدی چې هغه داسې ویلی : ((ان الاب لا یزوج بنته الصغیرة حتی تبلغ و تأذن))

((نیل الاوطار صفحه ۱۲۰ جلد ۶ ، سنن ابی داود حاشیه ۱ صفحه ۲۸۹))

ژباړه : پلار دی خپله وړه لور تر هغې چاته نه په نکاح کوی تر څو چې بالغه نه شی او اجازه ونکړی .

همدارنگه جلیل القدر صحابی عبدالله بن بریده رضی الله عنه روایت کړیدی چې ابوبکر الصدیق رضی الله عنه او عمر فاروق رضی الله عنه په بی بی فاطمه رضی الله عنها باندې مرکه وکړل نو رسول الله صلی الله علیه و سلم دواړو ته داسې وفرمایل چې : ((انها صغیرة))

((سنن النسائی صفحه ۶۹ جلد ۲ ، باب تزوج المرأة مثلها فی السن))

ژباړه : یعنې فاطمه تر اوسه وړه ده .

نو معلومه شوه چې رسول الله صلی الله علیه و سلم د هغوې غوښتنه د فاطمې رضی الله عنها د وړکتوب له کبله رد کړه. او معلومه شوه چې په ماشومتوب کې انجلۍ نکاح تړل د یو چا سره غوره کار نه دی .

او که د ماشوم هلک او ماشومی انجلۍ نکاح په ماشومتوب کې تړل شوی وی نو د بالغیدو نه وروسته دواړه د نکاح د فسخی یا منلو اختیار لری ځکه چې امام ابن ابی شیبه د قاضی شریح څخه داسې روایت کړیدی چې : ((اذا زوج الرجل ابنه او بنته فالخيار لهما اذا شبا))

((مصنف ابن ابی شیبه صفحه ۱۴۱ جلد ۴ ، جدید فقهی مسایل صفحه ۱۲۸ جلد ۲))

ژباړه : چې کله یو سړی خپل زوی یا لور ته په ماشومتوب کې واده وکړی نو دا دواړه پس د بالغیدو څخه اختیار لری چې دغه نکاح منی او که نه منی.

او که څوک سوال وکړی چې رسول الله صلی الله علیه و سلم خو د بی بی عایشې رضی الله عنها سره په زهه کلنی کې واده کړی وه نو علماء ددغه سوال څخه دوه جوابونه کوی :

۱- چې د بی بی عایشې رضی الله عنها سره په زهه کلنی کې د رسول الله صلی الله علیه و سلم واده کول د هغه د خصوصیاتو څخه وه لکه چې امام ابن شبرمه فرمایي : ((کان من خصائصه))

((نیل الاوطار صفحه ۱۲۱ جلد ۶ ، ابو داود صفحه ۲۸۹ حاشیه ۱))

ژباړه : د بی بی عایشې رضی الله عنها سره په زهه کلنی کې واده کول د رسول الله صلی الله علیه و سلم د خصوصیاتو څخه وه .

۲- چې عایشه په صحت او قد او قامت کې د یوی پیغلې انجلې غوندې وه چې رسول الله صلی الله علیه و سلم واده کړه او احتمال شته چې هغه په زهه کلنی کې بالغه شوی وه ځکه چې امام نووی فرمایي چې امام داودی داسې فرمایلي : ((وکانت عایشة قد شبت شبابا حسنا))

((شرح نووی علی صحیح مسلم صفحه ۴۵۶ جلد ۱))

ژباړه : رسول الله صلی الله علیه و سلم ځکه د عایشه رضی الله عنها سره په زهه کلنی کې واده وکړو چې عایشه رضی الله عنها ډیره ښه غټه شوی وه.

۸- د شغار (بدل) نکاح :

زمونږه په ټولنه کې پر ښځو باندې یو بل ظلم دا کیږي چې هغوې یو د بل په بدل کې د دنیا د مال او متاع غوندې ورکول کیږي او بیا که یو طرف د خپلې ښځې سره کوم رویه کوی نو بل طرف همغسی رویه د خپلې ښځې سره کوی نو څرنگه چې زمونږه په ټولنه کې دغه د بدل نکاح ډیر زیات رواج دی او ددغه قسم نکاح څخه ډیر زیات مشکلات واقع شویدی نو زه غواړم چې دغه موضوع دلته په تفصیل سره وڅیړم تر څو مسلمانانو ته دغه مساله ښه روښانه شی او د هر یو کس قناعت حاصل شی .

د شغار لغوی معنی :

شغار په عربي ژبه کې دوه معنی گانې لری :

اوله دا چې دغه لفظ د شغر البلد څخه اخیستل شویدی یعنی ښار خالی شویدی او شغار ته هم ځکه شغار وایی چې په بعضې حالاتو کې د مهر څخه هم خالی وی .

او دویمه معنی داده چې لفظ د شغار د شغر الکلب څخه اخیستل شویدی یعنی سپی خپله خپه اوچته کړه او شغار ته هم ځکه شغار وایی چې په دی کې دا شرط لگولی شوی وی چې زما د لور خپی په ته هله اوچتوی چې زه ستا د لور خپی اوچتی کړم یعنی زما د لور سره ته نکاح نه شی کولی تر څو چې ما ستا د لور سره نکاح نه وی کړی. او یا ځکه بدل ته شغار وایی چې بدل کوونکی د هغه سپی غوندې خسیس دی چې د متیازو په وخت کې خپله خپه اوچتوی .

همدارنگې په عربي کې داسې هم ویل کیږي چې ((شغرت المرآة)) یعنی ښځه خپله خپه د کوروالې په وخت کې اوچته کړه وگوره :

((الفتح الربانی صفحه ۱۹۵ جلد ۱۶،النهاییه صفحه ۴۸۲ جلد ۱، لسان العرب صفحه ۱۴۴ جلد ۷، المغنی صفحه ۶۴۱ جلد ۶، شرح نووی علی صحیح مسلم صفحه ۴۵۴ جلد ۱))

د شغار اصطلاحی معنی :

شغار یا د بدل نکاح دی ته ویل کیږي چې یو کس د بل کس د خور یا لور سره نکاح وکړی په دی شرط چې هغه به دده د خور یا لور سره نکاح کوی که مهر یې پکې مقرر کړی وی او که نه وی مقرر کړی .

د بدل نکاح درې صورتونه لری :

اول دا چې یو شخص د بل شخص د خور یا لور سره نکاح وکړی او هغه بل دده د خور یا لور سره نکاح وکړی او مهر پکې مقرر نکړی. او دوهم صورت د بدل دادی چې یو کس د بل کس د خور یا لور سره نکاح وکړی په دی شرط چې هغه به دده د خور یا لور سره نکاح کوی او مهر به دواړو مقرر کړی وی .

نو په دغه دواړو صورتونو باندې نکاح کول ناروا دی .

دریم صورت دادی چې یو کس بل ته خور یا لور ورکړی او هغه واده کړی او بیا ډیره موده پس بغیر د شرط لگولو نه هغه بل ووايي چې ستاسو ډیره ښه کورنی ده مونږ هم خپل خور یا لور ستاسو زوی یا وراره یا ورور ته ورکوو. نو دا دریم صورت په اتفاق سره روا دی او دا صورت ته بدل نه ویل کیږي ځکه چې په بدل کې د یوی ښځې نکاح د بلی د نکاح لپاره شرط وی او په دی صورت کې دا شرط نشته نو چې کله د بدل په نکاح کې دا قسم شرط موجود وی نو که مهر پکې تعیین شوی وی او کله بدل گڼل کیږي او دغه قسم نکاح ناروا او د شریعت خلاف کار دی او

په واقع کې ډیر بد عواقب لری مثلا که یو طرف خپله ښځه په کوم سبب باندې طلاقه کړی نو بل طرف بی مجبه خپله ښځه طلاقوی او که یو طرف خپله ښځه د نا فرمانی یا بد اخلاقی په وجه ووهی نو بل طرف بی مجبه هم دغه کار کوی او داسې کارونه ډیر شویدی .

د بدل د نکاح د نارواوالی دلایل :

د بدل د نکاح د ناروا والی په باره کې ډیر زیات دلیلونه موجود دی خو زه دلته بعضې دلیلونه ذکر کوم چې په لاندې ډول دی :

اول دلیل :

جلیل القدر صحابی عبدالله بن عمر رضی الله عنه روایت کوی چې رسول الله صلی الله علیه و سلم فرمایلی : ((لا شغار فی الاسلام))

((صحیح مسلم صفحه ۴۵۴ جلد ، مسند احمد الفتح الربانی صفحه ۱۹۶ جلد ۱۶))

ژباړه : د بدل نکاح په اسلام کې نشته .

امام عبدالرحمان البنا ددغه حدیث په شرح کې داسې فرمایي : ((یشیر الی ان الشغار کان معمولاً به فی الجاهلیه فلما جاء الاسلام ابطله))

((بلوغ الامانی شرح مسند الامام احمد بن حنبل الشیبانی صفحه ۱۹۶ جلد ۱۶))

ژباړه : د بدل نکاح د جاهلیت په زمانه کې کیدو خو چې کله د اسلام مقدس دین راغی نو دا قسم نکاح یې باطل وگرځولو .

همدارنگه امام ابن قتیبه رحمه الله فرمایي : ((و کان الشغار من نکاح الجاهلیه))

((بلوغ الامانی صفحه ۱۹۶ جلد ۱۶))

ژباړه: بدل د جاهلیت د زمانی د نکاح گانو څخه وه .

دوهم دلیل :

جلیل القدر صحابی انس بن مالک رضی الله عنه حدیث چې رسول الله صلی الله علیه و سلم فرمایلی دی : ((لاشغار فی الاسلام))

((نسایي صفحه ۸۵ جلد ۲ و رواه احمد فی مسنده الفتح الربانی صفحه ۱۹۶ جلد ۱۶، ترمذی صفحه ۲۱۳ جلد ۱))

ژباړه : د بدل نکاح په اسلام کې نشته .

دریم دلیل :

د جلیل القدر صحابی عمران بن حصین رضی الله عنه حدیث چې رسول الله صلی الله علیه و سلم فرمایلي : ((لا شغار فی الاسلام))

((رواه احمد فی مسنده الفتح الربانی صفحه ۱۹۶ جلد ۱۶ ، ترمذی صفحه ۲۱۳ جلد ۱، ابن حبان صفحه ۱۸۰ جلد ۶، و نسایی صفحه ۸۵ جلد ۲))

ژباړه : د بدل نکاح په اسلام کې نشته .

خلورم دلیل :

د جلیل القدر صحابی ابو هریره رضی الله عنه حدیث چې ((نهی رسول الله صلی الله علیه و سلم عن الشغار و الشغار ان يقول الرجل للرجل زوجنی ابنتک و ازوجک ابنتی و زوجنی اختک و ازوجک اختی))

((صحیح مسلم صفحه ۴۵۴ جلد ۱، مسند احمد الفتح الربانی صفحه ۱۹۶ جلد ۱۶ نسایی صفحه ۸۵ جلد ۲))

ژباړه : رسول الله صلی الله علیه و سلم د بدل د نکاح څخه منع کړیدی او د بدل نکاح دا دی چې یو کس بل کس ته وایي چې زه به تاته لور یا خور په نکاح کوم په دی شرط چې ته به ماته هم خپله لور یا خور په نکاح کوی .

پنځم دلیل :

د جلیل القدر صحابی جابر بن عبدالله رضی الله عنه حدیث چې ((نهی رسول الله صلی الله علیه و سلم عن الشغار))

((صحیح مسلم صفحه ۴۵۴ جلد ۱، مسند احمد الفتح الربانی صفحه ۱۹۶ جلد ۱))

ژباړه : رسول الله صلی الله علیه و سلم د بدل د نکاح څخه منع کړیدی .

شپږم دلیل :

د جلیل القدر صحابی عبدالله بن عمر رضی الله عنهما بل حدیث چې ((نهی رسول الله صلی الله علیه و سلم عن الشغار))

((نسایی صفحه ۸۴ جلد ۱ ، صحیح مسلم صفحه ۴۵۴ جلد ۱، الفتح الربانی صفحه ۱۹۵ جلد ۱۶، ترمذی صفحه ۲۱۴ جلد ۱))

ژباړه : رسول الله صلى الله عليه و سلم د بدل د نکاح څخه منع کړیدی

اووم دلیل :

امام احمد بن حنبل د عبدالله بن عمر رضی الله عنه څخه روایت کړیدی چې ((ان النبي صلى الله عليه و سلم نهی عن الشغار قال مالك و الشغار ان يقول انكحني ابنتك و انكحك ابنتي))

((رواه احمد في مسنده الفتح الرباني صفحه ۱۹۵ جلد ۱۶))

ژباړه : نبی علیه السلام د شغار څخه منع کړیدی امام مالک فرمایي چې شغار دیته وایي چې یو کس بل کس ته ووايي چې ته مات خپله لور په نکاح راکړه او زه به تاته خپله لور په نکاح درکړم .

نو په دغو ټولو پورتنیو احادیثو کې د بدل د نکاح څخه مطلقاً منع شویدى که مهر پکې مقرر شوی وی او که نه وی په دواړو صورتونو کې بدل ناروا دی او د امام ابو حنیفه رحمه الله د مذهب د اصولو څخه یو دا دی چې مطلق به په خپل اطلاق جاری کیږي او د ځان نه به څه قید پکې نه لگول کیږي یعنی بعض خلک وایي چې که بدل کې مهر مقرر شوی وی روا دی نو دغه خبره غلطه ده او د ځان نه یو قید زیاتول دی په حدیث کې چې دا لویه گناه ده

یوه شبهه او د هغې جواب :

بعضې خلک وایي چې که د بدل په نکاح کې مهر مقرر شوی وی نو دا بدل روا دی او دوې ددغې خبرې لپاره د عبدالله بن عمر په هغه حدیث باندې استدلال کوی چې په هغه کې د شغار تعریف داسې شویدى : ((والشغار ان يزوج الرجل الرجل ابنته على ان يزوجه الآخر ابنته وليس بينها صداق))

((صحيح مسلم صفحه ۴۵۴ جلد ۲، نسایی صفحه ۸۵ جلد ۲، ابو داود صفحه ۲۸۳))

ژباړه : شغار دی ته وایي چې یو سړی بل سړی ته خپله لور په نکاح کړی په دی شرط چې هغه به هم هغه ته خپله لور په نکاح کوی او مهر دواړو نه وی مقرر کړی .

نو دوې وایي چې د کوم بدل څخه منع راغلی دی هغه دادی چې مهر پکې نه وی مقرر شوی او که مهر پکې مقرر شوی وی نو دا بدل بیا روا دیږ

ددغه شبهې څخه لاندې جوابونه کیږي:

اول جواب: چې د شغار دا تعریف چې مهر پکې نه وی مقرر شوی دا د رسول الله صلى الله عليه و سلم تعریف نه دی بلکې امام مسلم او امام ابو داود فرمایي چې دا ددغه حدیث په سند کې یو راوی چې نافع نومېږي او تابعی دی د هغه تعریف دی .

او امام احمد بن حنبل او امام ابو بکر خطیب بغدادی فرمایي چې دا د امام مالک تعریف دی. او د رسول الله صلی الله علیه و سلم تعریف ندی خو مخکې تیر شو چې امام مالک هم پکې د مهر خبره نه ده کړی

((مسلم صفحه ۴۵۴ جلد ۱، ابو داود صفحه ۲۸۳، نیل الاوطار صفحه ۱۴۱ جلد ۶))

نو د یو تابعی یا تبع تابعی قول د رسول الله صلی الله علیه و سلم د مرفوع او مطلقو احادیثو په مقابل کې څه اهمیت نه لری او قابل د قبول نه دی. ځکه چې رسول الله صلی الله علیه و سلم په ذکر شوو احادیثو کې د بدل څخه مطلقاً منع کړیدی که مهر پکې وی او که نه وی.

دوهم جواب: چې په حدیث د نافع کې د ((لیس بینهما صدق)) (یعنې چې مهر یې نه وی ټاکلی) قید احترازی نه دی یعنې ددې لپاره دا قید نه دی چې گوندی هغه بدل روا دی چې مهر پکې مقرر شوی وی او دا ځکه چې په نورو زیاتو احادیثو کې لکه چې مخکې تیر شو د مطلق بدل څخه منع شوی دی که مهر پکې مقرر شوی وی او که نه وی.

نو په حدیث د نافع کې صرف د بدل د یو صورت بیان شوی هغه دا چې مهر پکې نه وی مقرر شوی.

((المحلی لابن حزم صفحه ۵۱۵ جلد ۹))

او ددې خبرې دلیل دادی چې امام ابو داود پخپل سنن کې د نافع رحمه الله د حدیث څخه وروسته متصل د عبدالرحمان بن هرمز اعرج رحمه الله دا حدیث ذکر کړیدی چې ((ان العباس بن عبدالله بن العباس رضی الله عنهم انکح عبدالرحمن بن الحکم ابنته و انکحه عبدالرحمان بن الحکم ابنته و کانا جعلاً صداقاً فکتب معاویة رضی الله عنه الی مروان یامرہ بالتفریق بینهما و قال فی کتابه هذا الشغار الذی نهی عنه رسول الله صلی الله علیه و سلم))

((ابو داود صفحه ۲۸۳، مسند احمد الفتح الربانی صفحه ۱۹۶ جلد ۱۶))

ژباړه: عباس بن عبدالله بن عباس په نکاح ورکړه خپله لور عبدالرحمان بن الحکم ته او عبدالرحمان بن الحکم هغه ته خپله لور په نکاح ورکړه او دواړو مهرونه مقرر کړی وه نو دغه خبر د مسلمانانو خلیفه معاویة رضی الله عنه ته ورسیده نو هغه د مدینې منورې والی مروان ته خط ولېږلو او هغه ته یې په دغه خط کې امر کړی وه چې ددغو دواړو نکاح گانی مات او فسخ کړی او په دغه خط کې یې دا هم لیکلی و چې دا بعینه هغه شغار (بدل) دی چې رسول الله صلی الله علیه و سلم ترې منع کړی وه.

نو ددغه حدیث څخه په صراحت معلوم شو چې که په بدل کې مهر مقرر شوی وی نو بیا هم ناروا دی.

او دا هم معلومه شو چې د بدل هغه نکاح چې مهر پکې مقرر شوي هم وي د ټولو صحابه کرامو په اتفاق سره ناروا وه ځکه چې هيڅ يو صحابي د معاوية رضی الله عنه خبره رد نکره بلکې ټولو خاموشي غوره کړل . نو دا د صحابه کرامو اجماع شوه د بدل په نارواوالي باندې .

د بدل د نکاح د ناروا والی په اړه د علماؤ اقوال :

اول قول د امام ابن عبدالبر رحمه الله :

هغه داسې فرمايي :

اجمع العلماء على ان نکاح الشغار لا يجوز و لكن اختلفوا في صحته فالجمهور على البطلان و في رواية مالك يفسخ قبل الدخول لا بعده و حكاه ابن المنذر عن الاوزاعي و ذهب الحنفية الى صحته و وجوب مهر المثل.))

((فتح الباری صفحه ۲۰۳ جلد ۹ ، بخاری صفحه ۷۶۶ جلد ۲ ، حاشیه ۶ سنن ابی داود صفحه ۲۸۳ جلد ۱ حاشیه ۲ ، نیل الاوطار صفحه ۱۴۲ جلد ۶))

ژباړه : علماؤ په دی باندې اتفاق کړیدی چې شغار (د بدل نکاح) روا نه دی خو دغو علماؤ د بدل د کیدو نه وروسته دهغه په صحت کې اختلاف کړیدی نو د زیاتو علماؤ نظر دادی چې د بدل نکاح په هر حالت کې باطل دی او امام مالک رحمه الله په یو روایت کې دا ویلی دی چې د بدل نکاح د کوروالې څخه مخکې فسخ کیدای او د کوروالې څخه وروسته نه شی فسخ کیدای او دغه نظر امام ابن المنذر د امام اوزاعی څخه هم نقل کړیدی او د حنفی علماؤ دا نظر دی چې په اصل کې د بدل نکاح روا نه دی خو که یو کس د بی علمی په وجه بدل کړی وی نو نکاح یې صحیح دی او نه فسخ کیږي او بنحیې ته به مهر مثل ورکوی .

دوهم قول امام نووی رحمه الله :

هغه داسې فرمايي : اجمع العلماء على انه (الشغار) منهي عنه لكن اختلفوا اهل هو نهی يقتضى ابطال النكاح ام لا فعند الشافعي يقتضى ابطاله و حكاه الخطابي عن احمد و اسحق و ابی عبید و قال مالك يفسخ قبل الدخول و بعده و في رواية عنه قبله لا بعده و قال جماعة يصح بمهر المثل و هو مذهب ابی حنيفة))

((شرح نووی علی صحیح مسلم صفحه ۴۵۴ جلد ۲))

ژباړه : علماؤ اتفاق کړیدی چې د بدل نکاح روا نه دی او په شریعت کې ترې منع شویدی لکن هغوی بیا اختلاف لری په دی کې چې که چا د بدل نکاح وکړلو نو آیا نکاح یې کیږي او که نه کیږي؟ نو د امام شافعی او امام احمد

او اسحق بن راهویه او امام ابو عبید رحمه الله په نزد دغه نکاح د سر نه باطل دی او نه منقعد کیږي او امام مالک فرمایي چې د بدل نکاح دی د کور والی څخه مخکې او وروسته په دواړو صورتونو کې فسخ شی او په یو روایت کې داسې وایی چې د کوروالې څخه مخکې فسخه کیږي او د کوروالې څخه وروسته نه فسخ کیږي او یوه ډله د علماؤ ویلی دی چې په اصل کې د بدل نکاح روا نه دی خو که چا د لا علمی په وجه بدل کړی وه نو بیا دغه نکاح صحیح دی او ښځې ته به مهر مثل ورکوی او دا مذهب د ابو حنیفه رحمه الله دي .

یعنې د امام ابو حنیفه رحمه الله نظر دادی چې د بدل نکاح روا نه دی خو که چا د بې علمی په وجه بدل وکړلو نو بیا نافذ دی او ښځې ته به مهر مثل ورکول کیږی .

دریم قول : د امام شافعی رحمه الله :

هغه داسې فرمایي :

إذا زوج الرجل ابنته أو المرأة يلى امرها من كانت لآخر على ان صداق كل واحدة منهما بضع الاخرى او على ان ينكحه الاخرى سمي مهرا او لم يسم فالنكاح باطل. (ملخصا)

((فتح الباری صفحه ۲۰۳ جلد ۹ و تحریم نکاح الشغار صفحه ۳۱))

ژباړه : کله چې سړی خپله لور یا بله ښځه چې دی د هغې ولې وی بل سړی ته په نکاح ورکړی په دی شرط چې فرج به مهر وی او یا دا شرط ولگوی چې لور یا خور به راکوی او زه به هم لور یا خور درکوم نو که مهر مقرر وی او که نه باطله ده .

څلورم قول د امام خطابی رحمه الله :

هغه داسې فرمایلي :

بل سمي شغارا لانه رفع العقد من اصله فارتفع النكاح و المهر معا و يبين لك ان النهي قد انطوى على الامرین معا ان البدل ههنا ليس شيئاً غير العقد و لا العقد شيئاً غير البدل فهو اذا فاسد مهر او فاسد عقدا و اذا ابطلته الشريعة فانما افسدته على الجهة التي كانوا يوقعونه و كانوا يوقعونه مهر او عقدا فوجب ان يفسدا معا الخ

((معالم السنن صفحه ۵۶۰ جلد ۲ و تحریم نکاح اشغار صفحه ۲۹))

ژباړه : د امام خطابی د عبارت مقصد دادی چې دی رد کوی په هغه شخص چې هغه وایی شغار دیته وایی چې مهر پکې نه وی نو امام خطابی فرمایي چې دا خبره صحیح نه ده بلکې شغار ته ځکه شغار وایی چې دا د اصل نه پورته کړی شوی دی یعنې د عقد کول صحیح نه دی بلکې غلط دی او که مهر مقرر وی نو بیا هم غلط دی ځکه چې د رسول الله صلی الله علیه و سلم نهی او منع دواړو شيانو (عقد او مهر) ته متوجه دی او شریعت چې بدل

ته باطل ویلی دی نو په هغه بدل یې رد پیدی چې جاهلانو به کاوه او هغوی به بدل کله د مهر سره کاوه او کله بغیر د مهر نه، نو دا ضروری ده چې نکاح د بدل په دواړو صورتونو کې فاسده وی .

پنځم قول د شیخ الاسلام ابن تیمیة رحمه الله :

هغه داسې فرمایي :

هل علة تحريم نکاح الشغار اشتراك في البضع او تعليق احد النكاحين على الاخر او غير ذلك و لكن الارجح بطلان هذا النكاح بوجهين الاول النصوص الثابتة عن النبي صلى الله عليه و سلم في نهيه عن نکاح الشغار و لان الصحابة فرقوا بين الزوجين في نکاح الشغار فتبين بالنصوص و اجماع الصحابة فساد هذا النكاح

((مجموع الفتاوى صفحه ۱۵۹ جلد ۳۲، تحريم نکاح الشغار صفحه ۲۵))

ژباړه : د بدل د نکاح د حراموالي علت که د مهر نشتوالی وی او که د یوی ښځې نکاح د بلی د نکاح لپاره شرط گرځول وی او که بل څه وی نو راجحه او قوی خبره داده چې د بدل نکاح په هر صورت کې باطل دی او دا ځکه چې رسول الله صلى الله عليه و سلم په ډیرو احادیثو کې د بدل څخه منع کړیدی او بله دا چې صحابه کرامو د دوو بدلانو نکاح گانې فسخ کړیدی (سره ددې چې مهرونه یې هم ټاکلی وه) نو د بدل د نکاح فساد په احادیثو او په اجماع د صحابو سره معلومه شوه .

شپږم قول د امام ابن حزم رحمه الله :

هغه داسې فرمایي :

و لا يحل نکاح الشغار و هو ان يتزوج هذا و لية هذا على ان يزوجه الاخر و ليته ايضا سواء ذكرا في كل ذلك صداقا لكل واحدة منهما او لاحدهما دون الاخرى او لم يذكر في شئ من ذلك صداقا كل ذلك سواء يفسخ ابدًا و لا نفقة فيه و لا ميراث و لا صداق و لا شئ من احكام الزوجية و لا عدة فان كان عالما بالتحريم فعليه الحد كاملا و لا يلحق به الولد و ان كان جاهلا فلا حد عليه والولد له لاحق و ان كانت هي عالمة بتحريم ذلك فعليها الحد و ان كانت جاهلة فلا شئ عليها ..... و وجدنا خبر ابي هريرة و جابر قد ورد بعموم الشغار و بيان انه الزواج بالزواج و لم يشترط عليه الصلاة و السلام فيهما ذكر صداق و لا السكوت عنه

قال ابو محمد فهذا معاوية بحضرة الصحابة لا يعرف له منهم مخالف يفسخ هذا النكاح و ان ذكرا فيه الصداق و يقول انه الذي نهى عنه رسول الله صلى الله عليه و سلم فارتفع الاشكال جملة))

((تحريم نکاح الشغار صفحه ۳۵ المحلى لابن حزم صفحه ۵۱۴-۵۱۳ جلد ۹))

ژباړه : د بدل نکاح روا نه دی او د بدل نکاح دادی چې یو بل ته جینی ورکړی او شرط پکې ولگوی چې زه خور یا لور درکوم په دی شرط چې ته به هم خور یا لور یا وریره راکوی برابره ده که مهر پکې مقرر وی او کنه او که دیوی لپاره وی او د بلی لپاره نه وی په دغو ټولو صورتونو کې به دا نکاح فسخ کولی شی او دا د سره نکاح نه ده او په دغه نکاح سره ښځې ته نه نفقه لازمېږي نه میراث او نه مهر او نه عدت او نه کوم شی نو که چیرته سړی د بدل په حراموالی باندې پوه وی او بیا یې هم بدل کړی وی نو په هغه باندې به حد جاری کیږي او که اولاد یې د بدل په نکاح سره شوی وی نو ددغه ولد نسبت هم ده ته نه کیږي او که چیرته د بدل په حراموالی پوه نه وی او بدل یې کړی وی بیا ورباندې حد نشته او د ولد نسبت ورته کیداشی همدارنگې که بدلی ښځه د بدل د نکاح په حراموالی پوهه وی په هغې به هم شرعي حد جاری کیږي او که پوهه نه وی بیا ورته حد نشته او حدیث د ابی هریره او جابر رضی الله عنهما کې عموم دی او دا پکې بیان شوی چې بدل دیته وایی چې دیوی ښځې نکاح د بلی د نکاح لپاره شرط گرځول شوی وی او رسول الله صلی الله علیه و سلم پکې د مهر مقررول یا نه مقررول نه دی شرط کړی .

ابو محمد (ابن حزم) وایی چې معاویة رضی الله عنه د ډیرو صحابه کرامو په مخ کې د بدل داسې نکاح فسخ کړی وه چې مهر پکې مقرر شوی هم وه او دا یې ویلی وه چې دا همغه بدل دی چې رسول الله صلی الله علیه و سلم ترې منعه کړی وه .

اوم قول د امام ابن قدامة رحمه الله :

هغه داسې فرمایی :

و اذا زوجہ ولیته علی ان یزوجه الاخر ولیته فلا نکاح بینهما و ان سموامع ذلك صداقا ایضا. و هذا النکاح یسمی شغارا فقیل سمي لقبحة تشبیهها برفع الكلب رجله لیبول فی القبح یقال شغرا کلب اذا رفع رجله لیبول .

و لا تختلف الروایه عن احمد فی ان نکاح الشغار فاسد قال احمد و روی عن عمر و زید بن ثابت انهما فرقا فیه و هو قول مالک و الشافعی

فهذا النکاح لا یصح لحدیث ابی هریره و حدیث معاویة رضی الله عنهما و لا نه شرط نکاح احدهما لنکاح الاخری فلم یصح و لانه سلف فی عقد کما لو قال بعثک ثوبی بعشرة علی ان تبیعنی ثوبک بعشرین))

(تحریم نکاح الشغار صفحه ۴۷ المغنی لابن قدامة صفحه ۶۴۱ جلد ۶)

ژباړه : که چیری یو سړی چاته خپله لور یا خور په نکاح ورکړی په دی شرط چې هغه به هم ده ته خپله لور یا خور په نکاح ورکوی نو دغه نکاح نه کیږي اگر که مهر یې هم مقرر کړی وی او دغه نکاح ته د قباحت له وجی نه شغار ویل کیږي ځکه چې په عربی ژبه کې شغار د شغر الکلک څخه اخیستل شویدی یعنې سپی خپله خپه د متیازو لپاره اوچته کړه .

او د امام احمد په نزد دغه نکاح فاسد دی او امام احمد فرمایلی دی چې د عمر او زید بن ثابت رضی الله عنهما څخه روایت شویدی چې دوې د بدل داسې نکاح فسخ کړیدی او دا قول د شافعی او مالک هم دی نو د بدل دغه نکاح چې مهر پکې مقرر وی روا نه دی ځکه چې په دی دلایل ډیر دی یو حدیث د ابوهریره او بل حدیث د معاویة رضی الله عنهما (لکه چې مخکې تیر شو) او بله وجه داده چې په بدل کې یو عقد د بل دپاره شرط کړی شوی وی لکه یو سړی ووايي چې دا جامه په لس روپي درکوم په دی شرط چې ته به هم فلانی جامه په شل روپي راکوی او دا قسم بیعه خو جایز نه ده نو دا نکاح د بدل هم جایز نه ده .

اتم قول د امام مالک رحمه الله

ابن القاسم وایی چې :

((سئل مالک عن رجل قال زوجنی ابنتک بخمسين دینارا علی ان ازوجک ابنتی بمایة دینار فکرها مالک ورآه من وجه الشغار))

(تحریم نکاح الشغار صفحه ۵۱ بحواله المدونة الكبرى من صفحه ۱۵۲ جلد ۴)

ژباړه : د امام مالک څخه پوښتنه وکړی شو چې د یو سړی په باره کې چې یو چاته وواي خپله لور ماته په نکاح راکړه په پنځوس دینارو باندې په دی شرط چې زه به هم تاله په سل دیناره خپله لور درکوم نو امام مالک دغه عمل بد وگڼله ددې وجی نه چې دا شغار دی .

نو معلومه شوه چې که په بدل کې مهر هم مقرر وی نو ناروا دی .

نهم قول : د امام شوکانی رحمه الله :

هغه داسې فرمایي :

و ظاهر ما فی الاحادیث من النهی و النفی ان الشغار باطل و هو غیر مختص بالبنات و الاخوات.

(نیل الاوطار صفحه ۱۴۲ جلد ۶)

ژباړه : په احاديثو کې په ښکاره توګه سره د بدل څخه منع شويدي نو دا دليل دى په دى باندې چې بدل حرام او باطل دى او دا د لويو او حويندو پورې خاص نه دى بلکه ورپري او خورزي باندې بدل کول هم ناروا دى .

لسم قول د امام قفال رحمه الله :

هغه داسې فرمايي :

العلة فى البطلان التعليق و التوقيف فکانه يقول لا ينعقد لك نكاح بنتى حتى ينعقد لى نكاح بنتک)

((فتح البارى صفحه ۲۰۳ جلد ۹، نيل الاوطار ۱۴۱ جلد ۶))

ژباړه : د بدل نکاح ځکه باطل دى چې په دى کې د يوى ښځې نکاح د بلى د نکاح لپاره شرط ګرځول کيږي برابره ده که مهر پکې مقرر وي او که نه په دواړو صورتونو کې دا باطل دى .

يوولسم قول د حافظ ابن حجر رحمه الله :

هغه داسې فرمايي :

وليس المقتضى للبطلان ترك ذكر الصداق لان النكاح يصح بدون تسمية الصداق ..... و قال القفال : العلة فى البطلان التعليق والتوقيف ....

((فتح البارى صفحه ۲۰۳ جلد ۶))

ژباړه: د مهر نه مقررول د بدل د نکاح د بطلان علت نه دى ځکه چې نکاح بغير د مهر د مقرریدو څخه هم کيږي بلکې د بدل د نکاح د بطلان علت دادى چې په هغه کې د يوى ښځې نکاح د بلى ښځې د نکاح لپاره شرط ګرځول شوى وي .

لکه چې امام قفال ويلي دى : او په دغه موضوع کې امام ابن حزم داسې فرمايي :

فان خطب احدهما الى الآخر فزوجه ثم خطب الآخر اليه فزوجه فذلك جازم مالم يشترط ان يزوج احدهما الآخر فهذا هو الحرام الباطل))

((تحريم نکاح الشغار صفحه ۲۴ ، المحلى صفحه ۵۱۶ جلد ۹))

ژباړه : که یو شخص بل ته د نکاح پیغام ورکړی او هغه ورسره رضا شی او لور یا خور ورکړی بیا څه موده وروسته دا بل ده ته د نکاح پیغام ورکړی او دی لور یا خور ورکړی نو دا صورت روا دی او که شرط یې ولگولو چې زه به یې درکوم په دی شرط چې ته به یې هم را کوی نو بیا حرام او باطل دی .

دولسم قول د امام عطاء بن ابی رباح رحمه الله :

امام عبدالرزاق په خپل کتاب المصنف کې داسې روایت کړیدی :

سئل عطاء عن رجلین انکح کل منهما اخته بان یجهز کل واحد منهما بجهاز یسیر لوشاء اخذلها اکثر من ذلک قال لا نهی عن الشغار قلت له و انه قد اصدقها کلاهما قال لا قدا رخص کل واحد منهما علی صاحبه من اجل نفسه ((تحریم نکاح الشغار صفحه ۲۲ بحواله مصنف عبدالرزاق صفحه ۱۸۳ جلد ۶، والمحلّی لابن حزم صفحه ۵۱۶ جلد ۹))

ژباړه : مطلب ددې عبارت دادی چې عطاء بن ابی رباح سایل ته دا فتوی ورکړه چې که یو بل ته خور ورکړی او د ځان د اسانۍ لپاره لږ لږ مهر مقرر کړی نو دا هم شغار

(بدل) دی او منع دی او که یو بل ته خور یا لور ورکړی او ووايي چې ته خپلې لور لره سامان وکړه او زه به یې خپلې لور لره وکړم او یا ته هم مقرر کړه زه به یې هم مقرر کړم نو دا شغار دی او منع دی .

دیارلسم قول د علامه وهبة الزحیلی :

هغه داسې فرمایي :

ان نکاح الشغار باطل عند الجمهور صحيح مکروه تحریم عند الحنفية

((تحریم نکاح الشغار صفحه ۴۲ بحواله الفقه الاسلامي و ادلته صفحه ۱۱۶ جلد ۷))

ژباړه: د جمهورو علماؤ په نزد د شغار (بدل) نکاح باطله ده او نه منع کيږي او د احنافو په نزد د بدل نکاح روا نه دی.

خو که چا د بی علمی په وجه کړی نو بیا صحیح دی سره د کراهت تحریمی نه.

څوارلسم قول د حرمینو د علماؤ قول :

هغوی د یو سوال په جواب کې داسې ویلي دی :

نکاح الشغار من جملة الانکحة المنهية عنها و سماه بعض الناس نکاح البدل و هو ان يقول الرجل للرجل زوجنی بنتک و أزوجک ابنتی و زوجنی اختک و أزوجک اختی سميا صداقا او لم یسميا هذا هو نکاح الشغار و قد صح عن الرسول صلی الله علیه و سلم النهی عنه من حدیث ابن عمر و من حدیث ابی هريرة و من حدیث معاوية رضی الله عنه و فی احادیث اخرى

((تحريم نکاح الشغار صفحه ۳۲ مختصرا))

ژباړه : د شغار نکاح د هغه نکاح گانو څخه دی چې په شریعت کې د هغې څخه منع شویدی او بعض خلک ورته د بدل نکاح وایی او هغه داده چې یو سپری بل ته وایی چې زه تاته لور یا خور په نکاح درکوم په دی شرط چې ته به هم ماته لور یا خور په نکاح راکوی که مهر یې مقرر کړی وی او که نه په دواړو صورتونو کې ناروا دی او په صحیحو احادیثو کې ترې منع شویدی چې د هغې له جملې څخه حدیث د ابو هريرة او حدیث د ابن عمر او حدیث د معاوية رضی الله عنهم دی (لکه چې مخکې وویل شو)

یوه قاعده :

دلته یوه قاعده ذکر کوو او هغه داده چې یو مساله د نفاذ وی او بله مساله د جواز وی نو حنفی علماء وایی چې ابتداء بدل کول روا نه دی لیکن که چا وکړو نو بیا به دا نکاح نافذه وی سره ددې نه چې دی گنهگار وی لکه چې د فقهی په کتابونو کې ویل شویدی که چا په شرابو یا خنزیر باندې نکاح وکړه نو نکاح صحیح ده او مهر مثل واجب دی نو هر مسلمان دا پیژنی چې ابتداء په شرابو او خنزیر باندې نکاح کول گناه ده لیکن فقهاء وایی که چیرته یو سپری جاهل شو او داسې یی وکړو نو نکاح به یې صحیح وی او مهر مثل به پری واجب وی اگر که په دی مساله کې هم اختلاف شته.

((تحريم نکاح الشغار صفحه ۴۴))

۹ ❖ لورگانو ته توجه او اهتمام نه کول :

زمونږ په ټولنه کې پر ښځو باندې یو بل ظلم دادی چې د لورگانو نفقه او جامه او تعلیم او تربیې ته دومره پاملرنه نه کیږي لکه څنگه چې ځامنو ته کیږي لهدا د غسی عمل پر لورگانو یو ظلم دی او د اسلام د مقدس دین د احکامو خلاف دی ځکه چې د اسلام مقدس دین امر کړیدی چې تاسو د خپلو اولادونو ترمینځ عدالت وکړی لکه چې رسول الله صلی الله علیه و سلم فرمایلی (اعدلوا بین ابنایکم اعدلوا بین ابنایکم)

(نسایې صفحه ۱۳۶ جلد ۲)

ژباړه: رسول الله صلی الله علیه و سلم په دغه حدیث کې د تاکید لپاره درې ځلی وویلی چې تاسو د خپلو اولادونو ترمینځ عدالت وکړی.

او په بل حدیث کې رسول الله صلی الله علیه و سلم فرمایي : ((اتقوا الله واعدلوا فی اولادکم))

((بخاری صفحه ۳۵۲ جلد ۲، مسلم صفحه ۳۲ جلد ۲))

ژباړه: د الله نه وویږیږی او د خپلو اولادونو ترمینځ عدالت وکړی او په بل حدیث کې داسې فرمایي : ((ان لبنیک علیک من الحق ان تعدل بینهم))

(بخاری و مسلم و احمد)

ژباړه: پر تا باندې ستا د اولاد د حقوقو څخه دادی چې د هغوی ترمینځ عدالت وکړی

او په بل حدیث کې داسې فرمایي : ((من کانت له انثی فلم یادها و لم یهنها و لم یؤثر ولده علیها) یعنی الذکور(ادخله الله الجنة))

((ابو داود مشكاة صفحه ۳۴۲))

ژباړه: چا چې خپله لور ته ضرر ونه رسولو او نه يې د هغې سپکاوی وکړو او نه يې خپلو ځامنو ته په هغې باندې غوره والی ورکړو نو الله تعالی به دا شخص جنت ته داخلوی او په بل حدیث کې عبدالله بن عباس رضی الله عنه روایت کړیدی چې رسول الله صلی الله علیه و سلم فرمایلی دی چې تاسو په بخشش کې د خپلو اولادونو ترمینځ عدالت کوی او که د عدالت خبره نه وای نو ما به زنانه و ته په بخشش کې رومبی والی ورکړی وه

((طبرانی و بیهقی))

۱۰- د ښځې د مهر په ورکولو کې ځنډ او یا د هغه غصبول :

زمونږ په ټولنه کې یو بل ظلم پر ښځو باندې دادی چې په ډیرو حالاتو کې د هغوې لپاره مؤجل مهر (چې په راتلونکې وخت کې ورکول کیږي) ټاکل کیږي او دغه مهر کله منقول (چې د یو ځای څخه بل ځای ته نقل کیدای شی) وی او کله غیر منقول (چې د یو ځای څخه بل ځای ته نه شی نقل کیدای) لکه ځمکه کور و غیره) وی او بیا کلونه کلونه تیر شی خو میړه یې د هغې مهر نه ورکوی نو دغه عمل د شریعت خلاف دی او پر ښځه باندې یو ظلم دی ځکه چې مهر د ښځې حق دی چې لازم دی پر میړه باندې او باید د هغې حق هغې ته زر وسپارل شی ځکه چې رسول الله صلی الله علیه و سلم فرمایلی : ((اعط کل ذی حق حقه))

((بخاری))

ژباړه: هر حقدار ته خپل حق وروسپاره

حتی چې بعضو علماؤ دا هم ویلی دی که چیرته سړی خپلې ښځې ته مهر نه وی ورکړی نو ښځه یې کولی شی چې هغه د کوروالې څخه منع کړی د مهر تر اداء کولو پوری

((فقه السنة صفحه ۲۹۲ جلد ۲))

نو د ښځې مهر په میړه باندې یو قرض دی او باید هغه دغه قرض زر تر زره ادا کړی او دا ځکه چې که دغه سړی په داسې حال کې مړ شی چې د هغه د ښځې مهر پر هغه باندې قرض وی نو جنت ته نه شی داخلیدلی ځکه چې په حدیث کې راغلی دی چې د قیامت په ورځ به قرضدار د خپل قرض په وجه جنت ته د داخلیدو څخه منع کیږي او داسې یې فرمایلی دی چې ((نفس المؤمن معلقة ماکان علیه دین))

((رواه احمد فی مسنده الفتح الربانی صفحه ۹۱ جلد ۱۵))

ترجمه : یعنی روح د مؤمن د جنت د داخلیدو څخه بند وی تر څو چې ورباندې قرض وی.

البتة نبخه كولى شى چې خپل ټول مهر او يا يوه برخه د هغه خپل مېړه ته پخپله خوښه وروبځي ځكه چې الله تعالى فرمايي : ((فان طبن لكم عن شى منه نفسا فكلوه هنيئا مريئا))

((سورة النساء ايت ۴))

ژباړه: كه چيرته ستاسې ښځې په خوشحالي سره د خپل مهر څه برخه تاسې ته وروبځي نو تاسو هغه وخورئ په مزى سره بى نقصانه.

۱۱- د دوو عاشقانو (پيغله او زلمى) په شرعي نكاح سره نه يو ځاى كول:

زمونږ په ټولنه كې يو بل ظلم دادى چې د غيرت تر نامه لاندې هغه پيغله او زلمى چې يو پر بل باندې عاشقان وي او سره مينه لري نه پريښودل كيږي چې په شرعي نكاح سره يو ځاى كړى شى او دغه بى ځاى ه غيرت په ډيرو حالاتو كې د زلمى يا د پيغلې د ځان وژنې او يا دوو كورنيو ترمينځ د قتل او جگړې او يا د زلمى او پيغلې د تښتيدلو سبب كيږي او يوه عزتمنده كورنى پكې سپك او بدنامه شي نو د داسې قسم اعمالو مسؤوليت به بيا د پيغلې او د زلمى د مور او پلار په غاړه وي .

لهذا د غيرت تر نامه لاندې د دوو عاشقانو (زلمى او پيغلى) نه يو ځاى كول په نكاح شرعي سره يو ظلم دى او بايد دواړه په شرعي نكاح سره يو ځاى كړاى شى . ځكه چې رسول الله صلى الله عليه و سلم فرمايلى دى : (لم ير للمتحابين مثل النكاح)) حاكم،بيهقي،ابن ماجه،مشكاة ۲۶۸))

ژباړه : دوو ميينانو(عاشقانو) ته د نكاح نه بل ښه علاج نشته.

يعنې دوو عاشقانو (پيغله او زلمى) د مشكل د حل لپاره د نكاح نه بل ښه علاج نشته .

د مشكاة محشي ددغه حديث لاندې داسې فرمايى : ((و قيل اذا احب رجل امرأة و عشق بها فالتعشيق الذ و ازيد في اللفة والالتيام))

((مشكاة صفحه ۲۶۸ حاشيه ۲))

ژباړه:بعضې علماؤ ويلي دى چې څوك يوه ښځه په خوښه او عاشقي سره واده كړي نو دغه واده ډير خوندي او محبت زياتونكي وي .

دغه دى داسلام دمقدس دين كمال اوشموليت چې څوارلس سوه كاله مخكې يې ددو عاشقانو (پيغله او زلمى) دمشكل دحل يوه غوره لاره بيان كړيدى.

او جلیل القدر صحابی عبدالله بن عباس رضی الله تعالی عنه روایت کوی چې دمغیث په نامه یو غلام وه او هغه دیوی وینځې سره چې بریره نومیده نکاح کړی وه خو چې کله بریره خپل مولی ازاده کړه نو دمغیث نه یې ځان جدا کړله خو مغیث په بریره باندې دومره زیات عاشق وه چې دمدینې منوری په کوڅو کې به دبریری پسی روان وه او دومره به یې ورپسی ژړل چې گیره به یې لمده شوه.

رسول الله صلی الله علیه و سلم چې دمغیث دا حال ولېد نو عباس رضی الله تعالی عنه ته یې وویل چې آیا ته دمغیث دغې مینې ته تعجب نه کوی؟ بیا رسول الله صلی الله علیه و سلم دمغیث لپاره بریری ته سفارش وکړلو او ورته یې وویل چې که ته بیا مغیث سره نکاح وکړی نو ښه به وی.

(بخاری ص (۷۹۰) ج (۲) مشکاة ص (۲۷۶))

ددغه مبارک حدیث څخه دوه مسالې معلومی شوی یوه داچه هغه مینه چې په هغه کې دعفت او پاکی لحاظ شوی وی روا دی او څه عیب ندی او داځکه چې عشق او مینه دزړه کاردی او دانسان داخیار نه بهر دی همدا راز کومه مینه چې په شرعی نکاح سره دیوځای والی او عفت او صالح اولاد سبب شی یو ښه کار دی او داجر او ثواب دلاسته راوړلو یوه ښه وسیله ده او په ډیرو حالاتو کې لیدل شوی دی چې چا په عاشقی سره واده کړی وی نو دهغوی ژوند به ښه او د خوشحالی او نیکبختی نه ډک تیریری.

او دوهمه مساله داچه رسول الله صلی الله علیه و سلم دعاشق او معشوق د یوځای کیدولپاره سفارش وکړلو نو معلومه شوه چې ددوعاشقانو یو ځای کول په شرعی نکاح سره یومشروع او ښه کار او داجر او ثواب دلاسته راوړلو یوه ښه وسیله ده ځکه چې رسول الله صلی الله علیه و سلم فرمایي ((اشفعوا فلتوجروا))

((متفق علیه مسلم ص ۳۳۰ ج ۲))

ژباړه: دخیر په کار کې سفارش وکړی تاسې ته به اجر درکړل شی.

او الله تعالی فرمایي ((من یشفع شفاعة حسنة یکن له نصیب منها))

((سورة النساء ایت ۸۵))

ژباړه: چا چې په نیک کار کې سفارش وکړلو نو هغه ته به ددغه سفارش په وجه اجر ورکړی شي

همدارنگه عبدالله بن عباس رضی الله تعالی عنه روایت کوی چې یو سړی رسول الله صلی الله علیه و سلم ته وویل چې زه په کور یوه یتیمه پیغله لرم او هغه دوه کسان غواړی چې یو یې مالدار دی او بل یې فقیر دی نو ځمونږه زړه دی چې دغه مالدار سړی ته یې په نکاح کړو خو ددغې پیغلې مینه دفقیر سړی سره دی نو رسول الله صلی الله علیه و سلم وفرمایي ((لیس للمتحابین مثل النکاح))

((روضه المحبين لابن القيم صفحه ۳۸۲))

ژباړه : ددوو مینه والو (زلمی او پیغلې) لپاره دنکاح څخه ښه علاج نشته.

او په بل روایت کې رسول الله صلی الله علیه و سلم داسې فرمایي ((من افضل الشفاعة ان يشفع بين الاثنين في النكاح))

((ابن ماجه ص ۱۴۲))

ژباړه : غوره سفارش دا دی چې دووکسانو په شرعي نکاح سره ديو ځای کولو لپاره وی.

دیادولو وړه خبره ده چې دواړه عاشقان باید دشریعت دحدودو څخه تجاوز ونکړی او دواړه باید دعفت او پاک لمنی رعایت وکړی او دغیر شرعي کارونو څخه دی ځانونه وساتی او الله تعالی ته باید دواړه سوال او زاری وکړی چې دوی په شرعي نکاح سره یوځای کړی.

او که چیرته یو ددې دواړو عاشقانو څخه سره درعایت او عفت نه دشدت عشق په وجه مړ شی نو هغه ته دشهادت درجه ورکول کیږی ځکه چې عبدالله بن عباس رضی الله تعالی عنه فرمایي ((من عشق وعف و کتم فمات فهو شهید))

(الجواب الکا فی لابن القيم ص ۳۴۰)

ژباړه : څوک چې عاشق وی او پخپل عشق یې د پاک لمنی خیال ساتلی وی او خپل عشق یې پټ کړی وی او بیا مړ شی نو هغه شهید دی .

۱۲- دښځو وهل او هغوی ته سخت او بد الفاظ کارول:

مخکې وویل شو چې که ښځه دخپل خاوند نافرمانی کوله نو الله تعالی دهغی داصلاح لپاره څلور مرحله وار علاجونه په سورة النساء کښې ښودلی دی اوله مرحله داده چې خاوند دی هغه ته نصیحت وکړی او که په نصیحت اصلاح نشوه بیا دوهمه مرحله داده چې دهغی نه دی بستره جدا کړی او که پدی هم اصلاح نشوه بیا دریمه مرحله داده چې هغه دی دادب په نیت معمولی غوندې ووهی یعنې چې سخت نه وی او دهغی پوستکی او هډوکی ته څه نقصان ونه رسیږی لکه چې رسول الله صلی الله علیه و سلم ددغې دریمې مرحلې په باره کې داسې فرمایي ((واضربوهن ضربا غیر مبرح))

((ترمذی ص ۲۲۰)ج ۱)

ژباړه : تاسې (په دریمه مرحله کې) خپلې نافرمانی ښځې داسې ووهی چې سخت نه وی.

یعنی چې د هغې پوستکې او هډوکې زخمي نکړی او دادب په نیت وی نه دانتقام په نیت.

نو دنا فرمانی د ذکر شوی صورت نه بغیر د ښځې وهل ناروا او ظلم دی لیکن متاسفانه چې ځمونږه په ټولنه کې ښځې په معمولې خبرو باندې وهل او ټکول کيږي او هغوې ته بد او سخت الفاظ استعمالیږي .

الله تعالی فرمایي ((وعاشروهن بالمعروف))

((سورة النساء ایت ۱۹))

ژباړه : او تاسو ژوند کوی دښځو سره په ښه طریقي سره ((

او رسول الله صلی الله علیه و سلم فرمایي : (خيارکم خيارکم لئنسائهم)

(ترمذی ص(۲۱۹) ج(۱) مشکاة ص(۲۸۲))

ژباړه : په تاسو کې غوره خلک هغه دی چې دخپلو ښځو سره غوره معامله کوی.

او په بل حدیث کې رسول الله صلی الله علیه و سلم داسې فرمایي : (ولاتضربوهن ولاتقبحوهن)

((ابو داود ص(۲۹۲)))

ژباړه : خپلې ښځې مه وهي او مه ورته بد الفاظ استعمال کړی.

او په بل حدیث کې داسې فرمایي : (ولاتضرب الوجه ولا تقبح)

((ابو داود ص(۲۹۲)))

ژباړه : دنافرمانی په صورت کې ښځې په مخ باندې مه وهي او مه ورته بدی خبرې وکړی.

او په بل حدیث کې داسې فرمایي (لاتضربوا ماء الله)

((ابو داود صفحه ۲۹۲))

ژباړه : ښځې مه وهي

او په بل حدیث کښی داسې فرمایي : ((لقد اطاف بال محمد نساء يشكون ازواجهن ليس اولئك بخيارکم))

ابو داود ص(۲۹۲) مشکاة ص(۲۸۲))

ژباړه : دمحمد صلی الله علیه و سلم کورنی (بیبیانو) ته ډیرې ښځې دخپلو خاوندانو دوهلو څخه شکایت کړیدی

دغه کسان چې خپلې ښځې وهي په تاسو کې غوره خلک ندی.

او په بل حدیث کې داسې فرمایي ((علام یضرب احدکم امراته ولعله ان یضاجعها من اخر النهار))

((متفق علیه مشکاة ص ۲۸۰))

ژباړه: ولې په تاسو کېنې یو کس خپله ښځه وهی او کیدای شی چې دورځې په اخر کې دهنی سره کوروالې وکړی

او په بل حدیث کې داسې فرمایي:

((ولاتضربن طعینتک ضربک امیتک))

((ابو داود مشکاة ص ۲۸۲))

ژباړه: د خپلې وینځې غونډې خپله ښځه هیڅکله مه وهه.

او عایشة رضی الله تعالی عنه داسې فرمایي ((ماضرب رسول الله صلی الله علیه و سلم شیا قط بیده ولا امرأة ولا

خادما الا ان یجاهد فی سبیل الله))

((شمایل ترمذی ص ۲۳- ۶۳۹۸) ابن ماجه ص ۱۴۲) ورواه مسلم ایضاً))

ژباړه: رسول الله صلی الله علیه و سلم دجهاد نه بغیر په هیچا باندې دلاس گوزار نه دی کړی نه په ښځه او نه په

خادم باندې.

او الله تعالی فرمایي: ((ولاتلمزوا أنفسکم ولاتنازرو باللقاب))

((سورة الحجرات ایت ۱۱))

ژباړه: یو دبل عیبونه مه لټوی او یو بل ته بدنومونه او لقبونه مه استعمالوی .

۱۳ ❖ ښځې سره دخفگان په صورت کې دکورنه وتل او یا د درې ورځې نه زیات خبرې نه کول:

زمونږه په ټولنه کې یو بل ظلم پر ښځو باندې دادی چې د ښځې د یوی معمولی خبرې یا یو معمولی غلطی په وجه

خاوند د هغې سره تر ډیرې مودې خبرې نه کوی او بعضې خو کور هم ورته پرېږدی نو دغه عمل یو ناروا او د

شریعت خلاف عمل دی بلکې هیڅ مسلمان ته روا نه دی چې د بل مسلمان سره د دریو ورځو نه زیات خبرې

پرېږدی او همدارنگې سړی ته روا نه دی چې د ښځې سره د خفگان په وخت کې کور پرېږدی .

رسول صلی الله علیه و سلم فرمایي: ((لا یحل لرجل ان یهجر اخاه فوق ثلاث لیال))

((بخاری صفحه ۸۹۷ جلد ۲))

ژباړه: هیڅ مسلمان ته روا نه دی چې د بل مسلمان سره د دریو ورځو نه زیات خبرې پرېږدی .

او په بل حدیث کې داسې فرمایي : ((و لا تهجر الا فی البیت)

((ابو داود صفحه ۲۹۱))

ژباړه: د خفگان په وخت کې خپلې ښځې سره خبرې او کوروالې مه پرېږده مگر په داخل د کور کې یعنې د خفگان په وخت کې کور مه پرېږده .

۱۴- د کور څخه بی ضرورته د خاوند بهر اوسیدل :

زمونږه په ټولنه کې پر ښځو باندې یو ظلم دادی چې ډیر سړی داسې دی چې خپل وخت بې ضرورته د خپل کور نه بهر د خپلې ښځې او ماشومانو نه لری تیروی چې دغه کار دده په کور کې د ډیرو مشکلاتو د پیدا کیدو سبب گرځی او دده په کور کې یوه گډوډی او بی نظمی مینځ ته راځی چې دا بیا دده د ښځې او اولادونو په اخلاق او تربیه باندې خراب تاثیر اچوی .

نو اصل او غوره دادی چې سړی باید په خپل کور کې موجود اوسی او د هغه ښځه او ماشومان د هغه تر مستقیمې څارنې لاندې وی او بې ضرورته د کور نه بهر اوسیدل په اسلامي شریعت کې روا نه دی ځکه چې رسول الله صلی الله علیه و سلم فرمایلی : ((اذا قضی احدکم نهمته من سفره فلیعجل الی اهله))

((رواه مسلم صفحه ۱۴۴ جلد ۲))

ژباړه : کله چې په تاسو کې کوم یو کس په سفر کې خپل حاجت پوره کړی نو زر دی ځان خپل کور ته وروسوی .

۱۵- د ښځو تحقیرول (سپکاوی) :

زمونږه په ټولنه کې یو بل ظلم پر ښځو باندې دادی چې بعضې نارینه ښځو ته په سپک نظر گوری او د هغوې کار او خبرو ته هیڅ اهمیت نه ورکوی او نه د هغوې احترام کوی نو دا رنگی اعمال په اسلام کې ناروا دی ځکه چې ښځه هم د احترام او اکرام حقداره ده او باید د هغې احترام وشی او د هغې سپکاوی دی ونشی ځکه چې د مسلمان سپکاوی که ښځه وی او که نارینه یوه لویه گناه ده لکه چې رسول الله صلی الله علیه و سلم فرمایلی : ((بحسب امری من الشر ان يحقر اخاه المسلم))

((مسلم صفحه ۳۱۷ جلد ۲، رواه الترمذی صفحه ۱۴ جلد ۲، مشکاة صفحه ۴۲۲ جلد ۲))

ژباړه : یو شخص ته دا لوی شر دی چې خپل مسلمان ورور (یا خور) ته په سپک نظر وگوری او یا د هغه سپکاوی وکړی .

او په بل حدیث کې داسې فرمایي: ((المسلم اخو المسلم لا یظلمه و لا یخذله و لا یحقره))

((مسلم صفحه ۳۱۷ جلد ۲))

ژباړه: مسلمان د مسلمان ورور دی پر هغه به ظلم نکوی او د مظلومیت په وخت کې به د هغه مرسته نه پریردی او نه به د هغه سپکاوی کوی .

علماء فرمایي چې دغه حدیث او ددې په شان نور حدیثونه ښځو ته هم شامل دی یعنې مسلمان سړی د مسلماني ښځې دیني ورور دی او هغه یې دیني خور ده او خور او ورور ته روا نه دی چې یو پر بل ظلم وکړی او یا یو بل ته په سپک نظر وگوری .

نو سړی ته پکار دی چې د خپلې ښځې احترام وکړی او د هر هغه کار او خبرې څخه چې د هغې ښځه ورباندې خفه کیږي او د شریعت د چوکاټ څخه بهر وی باید ځان وساتي او دا ځکه چې ښځې هم د حرمت او کرامت والا انسانان دی او باید د هغوې سره د مزدور په حیث معامله ونشي او نه دی د جنسي رغبت د یوی وسیلی په څیر ورته وکتلی شی .

او هغه سړی نا اهله او نا پوهه او گهنگار دی چې د ښځو سره بد چلند کوی او پر هغوې مسخري کوی او یا د هغوې سپکاوی کوی الله تعالی فرمایي: ((ولقد کرما بني آدم))

((سورة الاسراء ایت ۱۷))

ژباړه: مونږ د ادم اولاد ته کرامت ورکړیدی .

او دا معلومه خبره ده چې ښځې هم د آدم د اولادونو څخه دی نو الله تعالی چې کله یو چاته کرامت او عزت وربښلی وی او یو کس راځی د هغې سپکاوی کوی نو دا به څومره لویه گناه وی. ځکه خو حدیث کې داسې راځی: ((ما اکرمهن الا کریم ولا اهانهن الا لئیم))

((ابن ماجه ابن عساكر ، منهاج العشرة الزوجية صفحه ۶))

ژباړه: عزتمند سړی د ښځو عزت کوی او رذیلان د ښځو سپکاوی کوی .

همدارنگې رسول الله صلی الله علیه و سلم فرمایي: ((و لا تضرب الوجه و لا تقبح))

((ابو داود مشكاة صفحه ۲۸۱))

ژباړه: د نافرمانی په صورت کې ښځه په مخ مه وهه او هغې ته سپکې خبرې مه کوه .

۱۶-د کور په داخلی کارونو کې د ښځو سره مرسته نه کول:

زمونږه په ټولنه کې يو غلط رواج دی چې نارينه د زنانو وو سره د کور په کارونو کې هيڅ قسمه مرسته نه کوي بلکې دغه کار دوې عيب او بد گڼي .

نو دغه رواج د رسول الله صلى الله عليه و سلم د سنتو خلاف دی او دا ځکه چې رسول الله صلى الله عليه و سلم به د خپلو بيبيانو سره د کور په کارونو کې پوره مرسته کوله لکه چې عايشة رضی الله عنها روايت کوي : ((کان رسول الله صلى الله عليه و سلم فى مهنة اهله فاذا حضرت الصلاة قام الى الصلاة))

((صحيح بخارى صفحه ۸۰۸ جلد ۲))

ژباړه : رسول الله صلى الله عليه و سلم به پخپل کور کې د خپلو بيبيانو خدمت کاوه خو جی د لمانځه وخت به داخل شو نو بيا به د لمانځه د اداء کولو لپاره مسجد ته لاړلو .

او علي ابن ابی طالب رضی الله عنه داسې روايت کوي : ((کان رسول الله صلى الله عليه و سلم اذا آوى الى منزله جزء دخوله ثلاثه اجزاء جزء الله و جزء لاهله و جزء لنفسه))

((شمایل ترمذی صفحه ۲۲ جلد ۲۳۸))

ژباړه : رسول الله صلى الله عليه و سلم به چې کله خپل کور ته داخل شو نو خپل وخت به يې درې برخې کړي يوه برخه يې د الله تعالى د عبادت لپاره او بله برخه يې د خپلې کورنۍ د خدمت لپاره او بله برخه يې د ځان د خدمت لپاره .

او عايشه رضی الله عنها په بل حديث کې داسې فرمايي : ((کان رسول الله صلى الله عليه و سلم بشرا من البشر يفلى ثوبه و يحلب شاته و يخدم نفسه))

((شمایل ترمذی صفحه ۲۳ جلد ۲۳۹))

ژباړه : رسول الله صلى الله عليه و سلم به پخپل کور کې د يو عام بشر په څير ژوند کاوه خپلې جامې به يې پخپله پاکوله او خپله ميږه به يې پخپله لشله او د خپل ځان خدمت به يې پخپله کوله .

۱۷- د ښځو سره مشوره نه کول :

زمونږه په ټولنه کې يو بل ظلم پر ښځو باندې دا کيږي چې زياتره نارينه د زنانو و سره په هيڅ يو کار کې مشوره نه کوي بلکې د زنانو و سره مشوره کول يو عيب او بد کار گڼي لهذا دغه عمل د شريعت خلاف دی او سپری بايد د ژوند په کارونو کې د خپلې ښځې سره د خپلې خور سره د خپلې لور سره د خپلې مور سره مشوره وکړي او په دغه کار کې بايد د رسول الله صلى الله عليه و سلم په نقش قدم روان شی ځکه چې هغه مبارک به هميشه د خپلو

صحابو او د خپلو بیبیانو سره مشورې کولی ځکه چې الله تعالی هغه ته ددغه کار امر کړی وه لکه چې الله تعالی فرمایي: ((و شاورهم فی الامر))

((سورة ال عمران ایت ۱۵۹))

ژباړه: د خپلو صحابو سره د دنیا په کارونو کې مشوره وکړه.

او الله تعالی د مؤمنانو په صفت کې داسې فرمایي: ((و امرهم شوری بینهم))

((سورة الشوری ایت ۳۸))

ژباړه: دوی خپل کارونه په مشوره باندې حل او فصل کوی.

او رسول الله صلی الله علیه و سلم فرمایي ((: امروا النساء فی بناتهن)) ((ابو داود ۲۵۸))

ژباړه: د خپلو ښځو سره د هغوی د لورگانو په ودولو کې مشوره وکړی.

او عایشه رضی الله عنها روایت کړیدی چې کله رسول الله صلی الله علیه و سلم په غار حرا کې وه او جبریل علیه السلام ورته په اول ځل ورغی او هغه ته یې د الله تعالی د طرف نه پیغام راوړ نو رسول الله صلی الله علیه و سلم وډار شو او بی بی خدیجة رضی الله عنها ته ورغی او د هغې سره یې مشوره وکړه او د مشورې نه پس خدیجه رضی الله عنها هغه ورته بن نوفل ته بوتله او هغه ته یې قصه بیان کړه ورته بن نوفل چې کله د رسول الله صلی الله علیه و سلم خبرې واوریدلې نو ورته یې وفرمایي چې ته ددغه امت پیغمبر یې (...)) ((بخاری صفحه ۲ جلد ۱))

همدارنگه د هجرت په شپږم کال کې رسول الله صلی الله علیه و سلم د خپلو صحابه کرامو سره یو ځای د عمری د اداء کولو په نیت د مکې مکرمې په طرف و خوځیدل او ټولو احرامونه اغوستلې وو او د قربانی څاروی یې د ځان سره روان کړی وو خو چې کله دوی د حدیبی مقام ته ورسیدل نو د مکې د مشرکانو له طرفه د عمری د اداء کولو څخه منع شول او اجازه ورته ونشوه چې مکې مکرمې ته ورداخل شي خو پس د یو څه بحث نه د مکې د مشرکانو سره دا معاهده وشوه چې رسول الله صلی الله علیه و سلم او صحابه کرام به سر کال عمره نه کوی او بیرته به ځی او راتلونکی کال به بیا دوی عمره کوی .

نو ددغې معاهدې د ا مضاء څخه وروسته رسول الله صلی الله علیه و سلم صحابه کرامو ته امر وکړو چې د احرام جامې وباسی او د سر ویښتان یا وخری او یا یې کم کړی او د قربانی څاروی ذبح کړی خو صحابه کرامو د ډیر غم او خفگان څخه دغه کار ونکړلو نو رسول الله صلی الله علیه و سلم خفه شو او د خپلې بی بی ام سلمه رضی الله عنها خیمې ته ور ننوت او د هغې سره یې په دغه موضوع کې مشوره وکړه نو هغې ورته وفرمایي چې ای رسول الله صلی الله علیه و سلم ته وځه او خپل د قربانی څاروی ذبح کړه او ویښتان وخریه او احرام نه ځان وباسه او د هیچا

سره خبرې مکوه نو رسول الله صلی الله علیه و سلم وواته او همدغسې کار یې ترسره کړلو نو چې کله صحابه کرامو رسول الله صلی الله علیه و سلم ولېدلو چې دغه کارونو کوی نو ټولو د هغه تابعداری وکړو او ځانونه یې د احرام څخه وویستلو او په دی طریقې سره مشکل حل شو او د رسول الله صلی الله علیه و سلم امر عملی شو چې دغه کار د یوی نښې د مشورې په نتیجه کې وشو .

((بخاری صفحه ۳۷۲ جلد ۱))

۱۸- جنسی ضرر :

زمونږ په ټولنه کې یو بل ظلم پرنښو باندې دا کیږي چې بعضې سړي دخپلو ښځو سره دحیض (میاشتنی مرض) او یا نفاس (دوینی جریان وروسته دولدات نه) په حالت کې او یا په دبر (مخرج) کې کوروالې کوی نو دغه اعمال حرام او ناروا او دشریعت او فطرت او صحت څخه خلاف کارونه او لویې گناوی دی.

الله تعالی فرمایي ((: ویسالونک عن المحیض قل هو اذی فاعتزلوا النساء فی المحیض ولاتقربوهن حتی یطهرن فاذا تطهرن فاتوهن من حیث امرکم الله ان الله یحب التوابین ویحب المتطهرین))

(سورة البقرة آیت ۲۲۲)

ژباړه : او دوې پوښتنه کوی لتانه ای محمده دحیض په باره کې ته ووايه ای پیغمبره چې یوه پلیتی ده نو تاسو په څنگ شی دخپلو ښځونه په حالت دحیض کې او مه نږدی کیږي دوې ته (په کوروالی) سره تر دی چې پاکي شی دحیض نه نو هغه وخت چې دوې ښی پاکي شی نو تاسو راتگ وکړی دوې ته په کور والی سره دهغه ځای نه چې حکم کړی وی الله تعالی تاسې ته(مخکینی لاره) بیشکه چې الله تعالی مینه کوی ددیرو توبه کوونکو سره او مینه کوی دځان پاک ساتونکو سره.

پټه دې نه وې چې د ښځې دولدات نه وروسته دهغی سره دوینی ترجریانه پوری کوروالې رواندی او چې کله یې وینه وچه شی بیا ورسره کوروالې روا دی که دولدات نه یې دوه ورځې وروسته هم وینه وچه شی کوروالې ورسره روا دی.

او رسول الله صلی الله علیه و سلم فرمایي ((اتق الدبر والحیضة))

((ترمذی مشکاة ص(۲۷۶)

ژباړه : دخپلې ښځې سره په دبر (مخرج) کې او دحیض په حالت کې دکوروالی نه ځان وساته.

او په بل حدیث کې داسې فرمایي : ((من أتى حیضا او امرأة فی دبرها او کاهنا فصدقه بما یقول فقد كفر بما انزل علی محمد صلی الله علیه و سلم))

((ترمذی ص(۳۵) ج(۱) ابن ماجه ص(۴۷) مشکاة ص(۵۶)

ژباړه : چاچه په حیض او یا دبر (مخرج) کې دخپلې ښځې سره کوروالې وکړلو او یا نجومی ته لار شیاو دهغه په خبرو یې باور وکړلو نو دغه کس په هغه دین چې محمد صلی الله علیه و سلم باندې نازل شویدی کافر شویدی.

او په بل حدیث کې داسې فرمایي : ((ملعون من أتى امرأة فی دبرها)) ((سنن ابی داود ص(۲۹۴) مشکاة ص(۲۷۶)))

ژباړه : هغه کس ملعون دی چې دخپلې ښځې سره په دبر(مخرج) کې کوروالې کوی.

او په بل حدیث کې داسې فرمایي : ((ان الذین یاتی امراته فی دبرها لاینظر الله الیه))

((رواه البغوی فی شرح السنه مشکاةص(۲۷۶) ترمذی) ۲۲۰))

ژباړه : الله تعالی هغه کس ته درحمت په نظر نه گوری چې دخپلې ښځې سره په دبر(مخرج) کې کوروالې وکړی.

۱۹- د جماع (کوروالی) پرینودل :

زمونږ په ټولنه یو بل ظلم چې پر ښځو باندې دا کیږي چې بعضې سړی خپلې ښځې داوردې مودې لپاره دکوروالی دحق څخه محروموی او بعضې دخپلو ښځو سره داسې بی کیفیته کوروالې کوی چې ښځه پکې تکلیف گالی خو هیڅ خوند ترینه نه اخلی اونه یې جنسی رغبت پکې پوره کیږي .

نو دغه قسم اعمال په شریعت کې ناروا او پرښځه باندې ظلم دی بلکه ښځه پرخپل خاوند باندې دکوروالی حق لری او خاوند یې باید دهغی دجنسی رغبت احترام او دهغی حق په صحی طریقې سره اداء کړی .

الله تعالی فرمایي : ((فاتوهن من حیث امرکم الله))

(سورة البقرة ایت ۲۲۲)

ژباړه : تاسو کوروالې وکړی دخپلو ښځوسره دهغی لاری نه چې الله تاسې ته امر کړی دی (یعنې مخکینی لاره)

او رسول الله صلی الله علیه و سلم فرمایي : ((ان لزوجک علیک حقا))

((بخاری صفحه ۷۸۳ جلد ۲))

ژباړه: ستا ښځه پر تا باندی د کوروالې حق لری

او په بل حدیث کې داسې فرمایي : ((ائت حرثک انی شئت))

((ابو داود صفحه ۲۹۱))

ژباړه: د خپلې ښځې سره کوروالې وکړه په څه طریقه چې دی خوښه وشی

او په بل حدیث کې داسې فرمایي : ((و لک فی جماع زوجتک اجر)

((رواه احمد الفتح الربانی صفحه ۲۳۳ جلد ۱۶))

ژباړه: تاته د خپلې ښځې سره په کوروالې کې اجر (ثواب) درکول کیږی .

او په بل حدیث کې داسې فرمایي : ((اذا جامع احدکم اهله فليصدقها فاذا قضی حاجته قبل ان تقضى حاجتها فلا يعجلها حتى تقضى حاجتها))

((رواه ابو يعلى فى مسنده فقه السنه صفحه ۳۲۶ جلد ۲))

ژباړه: د خپلې ښځې سره صادقانه (رېښتیني) کوروالې وکړی او چې کله مو خپل حاجت پوره کړلو (انزال مو وکړو او خوند مو واخيست) مخکې د دینه چې ښځه خپل حاجت پوره کړی (انزال وکړی او خوند واخی) نو کوروالې تر هغې مه ختموی تر څو چې ښځه هم خپل حاجت پوره کړی (انزال وکړی او خوند واخلي)

نو د ښځې جنسي رغبت پوره کول پر خاوند باندې لازم دی او د هغې دغه رغبت باید په صحیح او پوره توګې او داسې طریقې سره پوره کړی چې هغه ورباندې خوشحاله او راضی شي او دا ځکه چې د ښځې سره کوروالې نه کول او یا د هغې جنسي رغبت په صحیح طریقې سره نه پوره کول هغې ته جسمي او روحي تاوان رسوی او د هغې د ناراضی او خفګان او د مېړه سره د بغض او د هغه نه د نفرت سبب کیږي .

نو خاوند ته پکار دی چې د خپلې ښځې دغه حق د عمر بن الخطاب رضی الله عنه د قضاوت مطابق په هرو څلورو شپو کې یو ځل اداء کړی او که خاوند یې د ښځې ددغه حق د اداء کولو څخه انکار وکړی نو ښځه کولی شي چې پس له څلورو میاشتو قضاوته ورشي او د خپل خاوند څخه د جدا کیدو غوښتنه وکړي .

۲۰- د کوروالې رازونه بل چاته ویل :

زمونږ په ټولنه کې یو بل ظلم پر ښځو دادی چې بعضې سړی کله خپلو ښځو سره کوروالې وکړی نو بیا د کوروالې رازونه بل چاته وایي نو دغه کار د اسلام په مقدس دین کې ناروا دی ځکه چې رسول الله صلی الله علیه و سلم فرمایلي دی : ((ان شر الناس منزلة عندالله يوم القيامة الرجل يفضى الى المرأة و تفضى اليه ثم ينشر سرها)

((صحيح مسلم صفحه ۴۹۴ جلد ۱ مشکوة صفحه ۲۷۶))

ژباړه: ډیر بد انسان د الله تعالی په نزد په ورځ د قیامت کې هغه سړی دی چې د خپلې ښځې سره کوروالې وکړی او بیا د هغې رازونه خپور کړي .

او په بل حدیث کې داسې فرمایي : ((انما ذلك مثل شيطانة لقيت شيطانا فى السكة فقضى منها حاجته والناس ينظرون اليه))

((ابو داود صفحه ۲۹۶))

ژباړه : مثال د هغه سړی او ښځې چې د کوروالې رازونه بل چاته وایي داسې دی لکه یوه شیطانه او شیطان چې په کوڅه کې سره مخامخ شي او شیطان د هغې نه خپل حاجت پوره کړی او خلک ورته ګوري .

۲۱- د ښځو ترمينځ عدالت نکول:

زمونږه په ټولنه کې يو بل ظلم پر ښځو باندې دا کېږي چې کله بعضې سړی دوه يا درې يا څلور ښځې ولری نو د هغوې ترمينځ په نفقه او جامه او معامله او شپه تيرولو کې عدالت نه کوی .

نو د ښځو ترمينځ عدالت نه کول يو ظلم او ناروا عمل دي حتی که يو کس وپريده چې زه به د دوو ښځو ترمينځ عدالت نه شم کولای نو هغه ته بله ښځه روا نه ده ځکه چې الله تعالی فرمايي : و ان خفتم الا تعدلوا فواحدة او ما ملکت ايماکم))

((سورة النساء ايت ۳))

ژباړه: او که تاسو وپريږی چې د ښځو ترمينځ به عدالت نه شی کولی نو په يوه ښځه باندې اکتفاء وکړی .

او رسول الله صلى الله عليه و سلم فرمايي : ((من كانت له امراتان فمال الى احدهما جاء يوم القيامة واحد شقيه ساقط))

((ترمذی صفحه ۲۱۷ جلد ۱ ابو داود صفحه ۲۹۰ ، ابن ماجه صفحه ۱۴۱ مشكاة صفحه ۲۷۹))

ژباړه: څوک چې دوه ښځې ولری او يوی ته په بلی باندې په (نفقه او جامه او معامله او شپه تيرولو کې) برتری ورکوی نو په ورځ د قيامت کې به ټې د بدن يو طرف يې غورځيدلی وی .

دلته بايد دا خبره وشي چې که د سړی د يوی ښځې سره د زړه مينه زياته وی او د بلی سره کمه نو په دی باندې څه گناه نشته ځکه چې د زړه محبت او ميلان د انسان د واک څخه بهر وی خو دا په دی شرط چې په نفقه او جامه او معامله او شپه تيرولو کې عدالت وشي الله تعالی فرمايي : ((و لن تستطيعوا ان تعدلوا بين النساء ولو حرصتم))

((سورة النساء ايت ۳۹))

ژباړه: تاسې نشی کولی چې د زړه په محبت کې د ښځو ترمينځ عدالت وکړی اگر که زيات کوشش او حرص هم وکړی .

نو سړی باندې لازم دی چې د خپلو ښځو سره د شپې تيرولو لپاره نوبت جوړ کړی او د هری يوی چې نوبت راغی نو د هغې سره به شپه تيروی که کوروالې کوی او که نه خو شپه به ورسره تيروی .

۲۲- د نیکو کارونو څخه د ښځو منع کول :

یو بل ظلم چې زموږ په ټولنه کې پرېښخو باندې کېږي دادی چې بعضې سړی خپلې ښځې د نیکو کارونو څخه منع کوی لکه مونځ کول روژه نیول تلاوت کول وغیره نو دغه کار د اسلام دمقدس دین د تعلیماتو څخه خلاف دی ځکه چې الله تعالی فرمایي: ((وتعاونوا على البر والتقوى ولا تعاونوا على الاثم والعدوان))
 ((سورة المائدة ایت ۲))

ژباړه: تاسې یو بل سره د نیکۍ او پرهیزګارۍ په کارونو کې مرسته وکړی او د ګناه او تیری په کارونو کې یو د بل مرسته مه کوی.

نو سړی حق نه لری چې خپله ښځه د فرضی عبادت څخه منع کړی او که دا کار وکړی نو بیا ښځې ته رواندی چې دمیره اطاعت وکړی ځکه چې رسول الله صلی الله علیه و سلم فرمایي: ((لا طاعة لمخلوق فی معصية الخالق))
 ((روا أحمد فی مسنده والحاكم فی مستدرکه مشكاة ص ۳۱۹))

ژباړه: دهیڅ مخلوق اطاعت رواندی په هغه څه کې چې دخالق نافرمانی کېږي

او په بل حدیث کې داسې فرمایي: ((انما الطاعة فی المعروف))

((بخاری مسلم - مشكاة ص ۳۱۹))

ژباړه: د مشر اطاعت یوازې په نیکو کارونو کې کیدای شی. یعنی په غیر شرعی شیانو کې دچا اطاعت رواندی.

دا خبره باید دلته وشي چې ښځه نشی کولای چې دخاوند د اجازې نه بغیر نفلی روژه ونیسی ځکه چې رسول الله صلی الله علیه و سلم فرمایي:

((لاتصوم امرأة الا باذن زوجها))

((ابو داود این ماجه مشكاة ص ۲۸۲))

ژباړه: هیڅ یوه ښځه نشی کولی چې دخاوند د اجازې نه بغیر نفلی روژه ونیسی.

۲۳- د ښځې دعفت څخه دفاع نکول او پرهغې غیرت نکول:

زموږ په ټولنه کې یو بل ظلم پرېښخو باندې دادی چې بعضې بی احساسه سړی دخپلو ښځو عفت د دنیا د مال د لاسته راوړلو یوه وسیله ګرځوی او خپلې ښځې دفحش په کارونو باندې مجبوروی نو دغه عمل یو لویه بی غیرتی او یوه لویه ګناه او لوی ظلم دی پرېښخو باندې او جهنم ته د داخلیدو یو لوی سبب دی.

او بعضې سړې داسې دى چې خپلې ښځې يالور گانې وغيره دفحش په کارونونه مجبوروى خوکه څوک دهغوى دښځو يا لورگانو په عفت باندې تعرض وکړى نو هغه دخپلې ښځې او لورگانو دعفت څخه دفاع نه کوى او سترگې ورباندې پټوى چې دا يوه لويه دووښى او بى غيرتې او لويه گناه ده ځکه چې رسول الله صلى الله عليه و سلم فرمايل : ((ثلاثة قد حرم الله عليهم الجنة مد من الخمر والعاق لوالديه والديوث الذي يقر في اهله الخبيث))

((أحمد ❖ نسائي ❖ مشكاة ص(۳۱۸)))

ژباړه : په درې قسمه خلکو باندې الله تعالى جنت حرام کړى دى هغه څوک چې هميشه شراب څکى او هغه څوک چې مور او پلار ته ضرر رسوى او هغه ديوث سړى چې دخپلې ښځې او لورگانو په ناروا علاقاتو باندې سترگې پټوى او غيرت نکوى

بلکه داسلام مقدس دين د ښځې عزت او عفت ته دومره زيات اهميت ورکړى دى چې نارينه وته يې امرکړى دى چې دخپلو ښځو دعفت څخه دفاع وکړى او که پدى لارکى څوک ووژل شى نو هغه شهيد دى ځکه چې رسول الله صلى الله عليه و سلم فرمايې : ((من قتل دون أهله فهو شهيد))

((ابوداود ❖ ترمذى ❖ نسائي ❖ مشكاة ص(۳۰۶)))

ژباړه : څوک چې دخپلې ښځې د عفت څخه په دفاع کې ووژلى شى نو هغه شهيد دى .

۲۴- دخپلوانو له زيارت څخه د ښځې منع کول :

يو بل ظلم پريښځو باندې دادى چې بعضې سړى دمعمولى خبرو په وجه خپلې ښځې دخپلوانو دکورونو څخه منع کوى نو دغه کار دشريعت خلاف دى ځکه چې داسلام مقدس دين په نيکى او صلح رحمى باندې امر کوى ځکه چې الله تعالى فرمايې : ((واعبدواالله ولاشركوا به شيئاً وبالوالدين احسانا وبذى القربى))

((سورة النساء ايت ۳۶))

ژباړه : دالله عبادت کوى او هغه سره هيڅ يو شى مه شريکوى او دمور او پلار او خپلوانو سره احسان او نيکى وکړى .

او په بل ايت کې داسې فرمايې ((فأت ذا القربى حقه))

((سورة الروم ايت ۳۸))

ژباړه : خپلوانو ته دهغوى حق ورکړه يعنې دهغوى سره احسان وکړه.

او رسول الله صلى الله عليه و سلم فرمايې : ((لا يدخل الجنة قاطع))

((متفق عليه مشكاة ص ۴۱۹))

ژباړه هغه کس جنت ته نشی داخلیدای چې دخپلوانو نه یې ځان شکولی وی.

اوپه بل حدیث کې داسې فرمایي: (من احب ان یبسط له فی رزقه وینسأله فی أثره فلیصل رحمه)

((بخاری مسلم مشكاة ۴۱۹)).

ژباړه: څوک چې داخوښوی چې رزق یې ورته پراخه کړی شی او عمر یې اوږد او برکتی شی نو دخپلوانو سره دی صلی رحمی او احسان وکړی.

نو دخپلوانو سره صلی رحمی او احسان فرض دی او داجر او ثواب دلاسته راوړلو یوه لویه وسیله ده او ددې برعکس له خپلوانو څخه ځان شکول او دهغوی نه لرې والی حرام او لویه گناه ده نوځکه نارینه باید خپل زنانه د خپلوانو دزیارت څخه منع نه کړی خو پدی شرط چې دځاوند او د اولادونو حقوق پیمال نشی او د ښځې عفت ته پکښی ضرر ونه رسیږی.

۲۶- پښځو سلام نه اچول:

زموږ په ټولنه کې دښځو سره یو بل بدسلوک دا کیږي چې نارینه خپل کور ته دننوتو پرمهال پښځه باندي سلام نه اچوی بلکه دغه کار دوی بد او بی غیرتی گڼی.

لیکن داسلام مقدس دین امر کوی چې کله تاسو خپلو کورونو ته ننوځی نو پر خپلې کورنی باندي سلام واچوی.

الله تعالی فرمایي: ((فاذا دخلتم بیوتا فسلموا علی انفسکم تحیة من عند الله مبارکة طيبة))

((سورة النور ایت ۶۱))

ژباړه: چې کله تاسو خپلو کورونو ته ننوځی نو پرخپلې کورنی باندي سلام واچوی ځکه چې دا د الله تعالی له طرفه یوه برکتی او خوشحالونکی پیشکش او دعا دی.

او رسول الله صلی الله علیه و سلم فرمایي: ((اذا دخلت علی اهلک فسلم یكون برکة علیک وعلی اهل بیتک))

((ترمذی مشكاة ص ۳۹۹))

ژباړه: چې کله خپل کور ته ننوځی نو پخپلې کورنی باندي سلام واچوه ځکه چې دغه سلام ستا لپاره او ستا دکورنی لپاره دبرکت سبب کیږي.

او په بل حدیث کې جلیل القدر صحابی جریر رضی الله تعالی عنه داسې روایت کوی چې : أن النبی صلی الله علیه و سلم مر علی نسوة فسلم علیهن))

((رواه أحمد فی مسند مشکاة ص ۳۹۹))

ژباړه : نبی علیه الصلاة والسلام دښځو پر یوه ډله تیریده نو پر هغوی یې سلام و اچاوه

نو پر خپله ښځه یا نورو محارمو باندې سلام اچول یو نیک عمل او د دوستی او داجر او ثواب دلاسته راوړلو او دبرکت یوه وسیله ده.

همدارنگې سلام اچول دیو مسلمان حق دی پر بل مسلمان باندې ځکه چې رسول الله صلی الله علیه و سلم فرمایي : للمومن علی المومن ست خصال : ویسلم علیه اذا لقیه

((نسایي مشکاة ص ۳۹۷))

ژباړه : د مؤمن پر مؤمن باندې شېر حقوقه دی او یو پکې دادی چې د ملاقات په وخت کې پر هغه باندې سلام و اچوی .

۲۶- د بدن او جامې ښکلا او نظافت ته د نارینه و نه پاملرنه :

زمونږ په ټولنه کې یو بل ظلم پر ښځو باندې دادی چې زیاتره سړی د خپل بدن او جامې په ښکلا او نظافت باندې اهتمام نه کوی او په دی طریقې سره خپلو ښځو ته تکلیف او ضرر رسوی چې په نتیجه کې د ښځې او خاوند ترمینځ بغض او نفرت پیدا کیږي او د دوستی او محبت او اطمینان فضا په کور کې له مینځه ځی او په آخر کې د طلاق سبب گرځی .

نو ددې لپاره چې د ښځې او د خاوند ترمینځ مینه او دوستی دایم وی نو اسلام د بدن او جامې په ښکلا او پاکۍ باندې زیات اهتمام کړیدی او نارینه او زوانه دواړو ته ئې د زینت او پاکۍ امر کړیدی .

اوس زه غواړم دلته د بعضو نارینه و هغه غلط عادتونه ذکر کړم چې د پاکۍ سره تعلق لری او هغه دوی نه مراعاتوی او په دی طریقې سره هغه پر ښځو باندې ظلم گنل کیږي چې دغه عادتونه په لاندې ډول دی :

۱- زیاتره نارینه په مسواک او د خولی په نظافت باندې اهتمام نه کوی چې ددې په نتیجه کې د هغوی د خولونه ضرر رسونکی بدبویی وځی چې دغه بد بویی د ښځې او د خاوند ترمینځ د بغض او نفرت سبب گرځی ځکه خو رسول الله صلی الله علیه و سلم د مسواک په استعمال باندې زیات تاکید کړیدی او د هغه استعمال ته یې خپل امت زیات تشویق او ترغیب کړیدی. لکه چې فرمایي : (لولا ان ان اشق علی امتی لامرتهم بالسواک عند کل صلاة)

((بخاری مسلم ابوداود ترمذی ، مشکاة صفحه ۴۴-۴۵))

ژباړه: که زما په امت باندې تکلیف او مشقت نه راتلی نو ما به دوې ته د هر لمانځه لپاره د مسواک امر کړی وای
یعنې مسواک وهل به می پر دوې باندې فرض کړی وای د هر لمانځه لپاره.

او په بل حدیث کې داسې فرمایي: ((السواک مطهرة للفم مرضاه الرب))

((احمد، نسایی، دارمی، مشکوة ۴۴))

ژباړه: مسواک وهل د خولې پاکوونکې او د رب خوشحالونکې دی.

او په بل حدیث کې داسې فرمایي: ((اربع من سنن المرسلین الختان و التعطر و السواک و النکاح))

((ترمذی، مشکاة ۴۵))

ژباړه: څلور شیان د پیغمبرانو د طریقو څخه دی سنت گری (ختنه)، او خوشبویي استعمالول او مسواک وهل او
نکاح کول

او جلیل القدر تابعی شریح بن هانی فرمایي چې: ((سالت عایشة بای شی کان یبدا رسول الله صلی الله علیه و سلم
اذا دخل بیده ؟ فقالت بالسواک))

((صحیح مسلم ، مشکاة ۴۴))

ژباړه: ما د عایشې رضی الله عنہا څخه پوښتنه وکړه چې رسول الله صلی الله علیه و سلم کله کور ته راته نو په څه
باندې ئې اول شروع کوله نو هغې وفرمایل چې په مسواک وهلو به یې اول شروع کول .

نو مسواک وهل د خولې او د غاښونو پاکوونکې او ساتونکې او د الله تعالی خوشحالونکې دی او همدارنگه د ښځې
او د خاوند ترمینځ د مینې او دوستی د زیاتوالی یوه وسیله ده نو ځکه باید د خولې په پاکوالی باندې زیات اهتمام
وشی .

۲- بعضې نارینه د اوږدې مودې لپاره خپل ځان نه وینځې چې په نتیجه کې د هغوې د بدن څخه ښځې ته ضرر
رسوونکې بد بویی ځی او د دواړو ترمینځ د بغض او نفرت د پیدا کیدو سبب گرځی ځکه خو رسول الله صلی الله
علیه و سلم امر کړیدی چې هر یو کس دی په هفته کې یو ځل ولامبی هغه داسې فرمایي: (حق علی کل مسلم ان
یغتسل فی کل سبعة ایام یوما یغسل فیہ راسه و جسده)

((بخاری ، مسلم ، مشکوة ۵۵))

ژباړه: لازم دی پر هر مسلمان باندې چې په اوو ورځو کې یو ورځ غسل وکړی او خپل سر او بدن ووینځی .

نو مسواک وهل او په هره هفته کې یو ځل د بدن وینځل لکه چې نارینه و ته ضرور دی ښځو ته هم ضرور دی .

۳- بعضی نارینه د نامه نه لاندې وینستان او د تخرگونو وینستان او د گوتو نوکان د اوږدې مودې لپاره نه لری کوی چې دا ټول په بدن کې د خيرو او جراثيمو جمع کیدو سبب کیږی .

همدارنگه بعضی سړی خپل بریتان د اوږدې مودې لپاره نه لندوی نو دغه ټول کارونه د ښځې د خفگان او د نفرت سبب کیږی ځکه خو اسلام امر کړیدی چې هر څلویښت ورځې پس باید د نامه نه لاندې وینستان او د تخرگونو وینستان او د گوتو نوکان لری او بریتان لندې شی لکه چې جلیل القدر صحابی انس بن مالک رضی الله عنه فرمایي :
((وقت لنا فی قص الشارب و تقليم الاظافر و نتف الابط و حلق العانة ان لا نترك اكثر من اربعین لیلة))

((صحیح مسلم ، مشکاة ۳۸۰))

ژباړه: د بریتانو د لندولو او د نوکانو د لری کولو او د تخرگونو او د نامه نه لاندی د وینستانو د لری کولو لپاره مونږ ته (د رسول الله صلی الله علیه و سلم له طرفه) څلویښت ورځې ټاکل شوی وه یعنې چې پس له څلویښتو ورځو به هغه خامخا لری کوی .

او په بل حدیث کې رسول الله صلی الله علیه و سلم داسې فرمایي : ((الفطرة خمس الختان والاستحداد و قص الشارب و تقليم الاظافر و نتف الابط))

((بخاری ، مسلم ، مشکاة ۳۸۰))

ژباړه: پنځه شیان د فطرت مطابق دی سنت گری او د نامه نه لاندې د وینستانو لرې کول او د بریتانو لندول او د نوکانو پریکول او د تخرگونو د وینستانو ایستل او لرې کول .

دلته دا خبره باید وویل شی چې بعضی خویندی په دی گمان چې دا به یو زینت وی خپل نوکان ډیرې اوږدې پریږدی او هغه نه پریکوی نو دغه عمل یو ناروا او د فطرت او انسانیت او شریعت خلاف کار دی باید ددغه کار څخه ځان وساتل شی .

همدارنگې د رنگ ناخون استعمال روا دی خو د اوداسه او غسل په وخت کې دی هغه مکمل لری کړی شی او که لری نکړی شی نو اودس او غسل یې نه کیږی نو د نامه نه لاندې او د تخرگونو د وینستانو لری کول او د نوکانو پریکول په نارینه او زنانه دواړو باندې لازم دی

۴- بعضی نارینه داسې دی چې په هفتو هفتو کې د خپل سر او د گیری وینستان نه گمنځوې او نه د خپلې جامې او بوتانو په ښایست او نظافت باندې اهتمام کوی نو دغسی اعمال د ښځې او د خاوند ترمینځ علاقات خرابوی او د هغوې ترمینځ د بغض او نفرت سبب کیږی . بلکې د اسلام مقدس دین د ښایست او پاکي دین دی او ښایست او پاکي ته یې خلک تشویق کړی نو ځکه یې د وینستانو په ښایست او ساتنی باندې امر کړیدی .

رسول الله صلى الله عليه و سلم داسې فرمايي : ((من كان له شعر فليكرمه))

((ابو داود ، مشكاة صفحه ۳۸۲))

ژباړه: څوک چې وينستان ولری نو د هغې عزت دی وکړی.

يعنې هر وخت دی هغه پاک گمنځ او غوړ او اصلاح کړی او د هغه دی سمه ساتنه وکړی ځکه خو انس رضی الله عنه داسې روایت کوی : ((کان رسول الله صلى الله عليه و سلم يكثر دهن راسه و تسريح لحيته))

((رواه البغوی فی شرح السنة ، مشكاة صفحه ۳۸۱))

ژباړه: رسول الله صلى الله عليه و سلم به د خپل سر وينستان ډیر غوراوه او خپله گیره به یې ډیر گمنځاوه.

او جلیل القدر تابعی عطاء بن یسار داسې روایت کوی : ((کان رسول الله صلى الله عليه و سلم فی المسجد فدخل رجل نأثر الراس واللحية فإشار اليه رسول الله صلى الله عليه و سلم بيده كأنه يأمره باصلاح شعره ولحيتته ففعل ثم رجع فقال رسول الله صلى الله عليه و سلم اليس هذا خيرا من ان ياتي احدكم و هو نأثر الراس كأنه شيطان))

((رواه مالک فی الموطأ، مشكاة صفحه ۳۸۴))

ژباړه: رسول الله صلى الله عليه و سلم په مسجد کې و چې یو سړی رانوت چې د سر وينستان او گیره یې بی نظمه او ببر و نو رسول الله صلى الله عليه و سلم هغه ته په لاس باندې اشاره وکړه چې د سر وينستان او گیره دی اصلاح کړه نو دغه سړی لاړ او د سر وينستان او گیره یې اصلاح کړه او بیرته د رسول الله صلى الله عليه و سلم مجلس ته راغی نو رسول الله صلى الله عليه و سلم وفرمایل چې ایا دا ښه نه دی ددې نه چې یو کس مسجد ته په داسې حال کې راشی چې گیره او د سر وينستان یې داسې ببر وی چې د یو شیطان په څیر ښکاری .

پاتې دې نه وی چې زنانه هم باید د خپلو وينستانو په ساتنه او ښایست کې زیات کوشش وکړی ځکه چې دا حکم یوازې نارینه و ته نه دی بلکې زنانه و ته هم شامل دی .

۵- بعضې سړی داسې وی چې د هغوې خوله ډیره بد بویه وی او یا گنده بغل ولری او یا شاقه کارونه کوی او د هغه په نتیجه کې د هغوې نه خوله وځی چې دغه خوله بیا بدبویی کوی خو سره ددې بدبویی نه دوې خوشبویی نه استعمالوی او په دی خبره هیڅ اهتمام نکوی او په دی طریقې سره خپلې ښځې ته ضرر رسوی چې په نتیجه کې د ښځې او د خاوند ترمینځ علاقات خرابیږی او د دوې ترمینځ بغض او نفرت پیدا کیږي او دد وی ژوند خرابیږی ځکه خو رسول الله صلى الله عليه و سلم به ډیره زیاته خوشبویی استعمالولو او خوشبویی یې زیات خوښ و او خوشبویی او نظافت او ښایست ته یې خلک زیات تشویق کړیدی لکه چې فرمایي : ((اربع من سنن المرسلین الختان و التعطر و السواک و النکاح))

((ترمذی، مشکاة صفحه ۴۵))

ژباړه: څلور شیان د پیغمرانو د طریقو څخه دی سنت گری او خوشبویی استعمالول او مسواک وهل او نکاح کول

او په بل حدیث کسی داسې فرمایي ((حُبُّ الی الطیب والنساء وجعلت قره عینی فی الصلاة))

((احمد، نسایی، مشکاة ۴۴۹))

ژباړه: ماته خوشبویی او نیکانی ښځې محبوب کړی شوی دی او سترگې می په لمانځه باندې یخپړی .

نو زبانه او نارینه دواړو ته پکار دی چې د عطر او خوشبویی په استعمال باندې اهتمام وکړی تر څو د دوې ترمینځ د لا زیات محبت او دوستی سبب شی. البته زبانه و ته روا نه دی چې خوشبوئې استعمال کړی او بیا بهر وورځي ځکه چې ددې څخه فتنه راولاړیږی.

همدارنگه نارینه او زبانه دواړو ته پکار دی چې د ځان او د جامو په نظافت او ښایست باندې هم اهتمام وکړی او دا ځکه چې الله تعالی ښایسته او پاک ذات دی او ښایست او پاکي د هغه خوښ دی لکه چې رسول الله صلی الله علیه و سلم فرمایي: ((ان الله نظیف یحب النظافة))

((ترمذی، مشکاة ۳۸۵))

ژباړه: الله تعالی پاک ذات دی او پاکي خوښوی.

او په بل حدیث کې فرمایي: ان الله جمیل یحب الجمال))

((صحیح مسلم، مشکاة ۴۳۳))

ژباړه: الله تعالی ښایسته ذات دی او ښایست خوښوی.

او جلیل القدر صحابی عبدالله بن عباس رضی الله عنهما فرمایي: ((ان لاحب ان ا تزین لامرتی کما احب ان تتزین لی))

((ابن ابی حاتم، ابن جریر الطبری تفسیر قرطبی صفحه ۱۱۸ جلد ۳))

ژباړه: زما دا خوښ دی چې د خپلې ښځې لپاره ځان ښایسته کړم لکه چې زما دا خوښ دی چې زما ښځه دی ماته ځان ښایسته کړی.

او د اسلام دریم خلیفه عمر بن الخطاب رضی الله عنه فرمایي: ((انهن لیحببن ان تتزینوالهن کما تحبون ان یتزین لکم)

((منهاج العشرة الزوجية صفحه ۷۶))

ژباړه: ښځې خوشحالیږي چې تاسو د هغوې لپاره ځانونه ښایسته کړي لکه چې تاسو خوشحالیږي چې هغوې دی تاسو لپاره ځانونه ښایسته کړي.

او په یو روایت کې داسې ویل شوی چې ((اغسلوئیا بکم و خذو من شعورکم واستاکوا و تزینوا و تنظفوا فان بین اسراییل لم یکنوا یفعلون ذلک فزنت نساؤهم))

((منهاج العشرة الزوجیه صفحه ۷۷))

ژباړه: خپلې جامې پاکې وساتي او وینستان مو جوړ او برابر ساتي او مسواک استعمالوي او ځانونه ښایسته او پاک ساتي او دا ځکه چې بنی اسراییلو به دغه کارونه نه کول نو د هغوې ښځې په زنا کې واقع شوی .

۶- بعضې نارینه د سگرت یا نسوار یا چرس یا پوډر په استعمال باندې ځانونه اخته کړیدی چې ددې په وجه د دوې صحت خراب شي او د خولو څخه بدبویی هم وځي او په نتیجه کې د خپلو ښځو سره یې علاقات خراب شي او د دوستی او محبت فضا له مینځه لاړ شي نو ځکه په نارینه و باندې لازم دی چې ددغه شیانو د استعمال څخه ځانونه وساتي او دا ځکه چې دغه شیان سره ددې نه چې په شریعت کې حرام دی نو بدن او صحت او مال ته تاوان رسوي.

او رسول الله صلی الله علیه و سلم فرمایي: ((لا ضرر و لا ضرار))

((رواه احمد والبيهقي عن ابن عباس))

ژباړه: مه ځان ته ضرر رسوي او مه بل چاته .

او په بل حدیث کې داسې فرمایي: (ان الله کره لکم ثلاثا قیل و قال و کثرة السؤال و اذاعة المال)

((متفق علیه ، مشکاة صفحه ۴۱۹ ، الادب المفرد صفحه ۲۰ جلد ۱))

ژباړه: الله تعالی درې شیان بد گڼي او تاسې ترې منعه کوي بی فایدی او بی سنده خبرې او ډیرې بی فایدی پوښتنې او د مال ضایع کول .

او ام سلمة رضی الله عنها روایت کوي چې ((نهی رسول الله صلی الله علیه و سلم عن کل مسکر و مفتر))

((ابو داود، مشکاة صفحه ۳۱۸))

ژباړه: رسول الله صلی الله علیه و سلم د هر نشه کوونکي او سستونکي شي څه منع کړیدی . نو څرنگه چې نسوار او چرس او هیرویین نشه کوونکي او سستی راوړونکي شیان دی نو د هغې استعمال په نارینه او زوانه باندې حرام دی.

۲۷- بښځو ته نصيحت نه کول:

زمونږه په ټولنه کې يو بل ظلم بښځو سره دا کيږي چې اکثره نارينه خپلو بښځو ، لورگانو، خویندو او نورو بښځينه خپلوانو ته نصيحت او د نیکو کارونو ښودنه نه کوی او نه دغه موضوع ته کوم توجه او اهتمام کوی لهذا دغه کار پر بښځو يو ظلم او د اسلام د مقدس دين د ارشاداتو خلاف کار دی او دا ځکه چې بښځه حق لری چې د خپل پلار يا خاوند يا وروريانو او نارينه و خپلوانو له طرفه هغې ته دينی او اخلاقی ښودنه او نصيحت وشی او د اسلام مقدس دين دغه موضوع ته زيات اهميت ورکړیدی لکه چې الله تعالی فرمایي:

((ياايهاالذین امنو قوا انفسکم و اهلیکم نارا وقودهاالناس والحجارة))

((سورةالتحریم ایت ۶))

ژباړه: ای مومنانو تاسو خپل ځانونه او کورنی د اور څخه بچ کړی چې د هغې خاشاک خلک او د گوگړو تپری دی یعنی خپلې کورنی ته صحیح اسلامي تربیه ورکړی او هغوې ته د نیکو کارونو او اخلاقو نصيحت وکړی چې دغه نیک کارونه او اخلاق به د دوزخ د اور څخه د دوې د نجات سبب شی .

همدارنگه الله تعالی فرمایي : ((والعصر ان الانسان لفي خسر الاالذین امنوا و عملواالصالحات و تواصوا بالحق و تواصوا بالصبر))

((سورةالعصر ایت ۱-۳))

ژباړه: قسم کوم په زمانه يا په وخت د مازيگر باندې چې بيشکه هر انسان په تاوان کې دی مگر هغه کسان چې ایمان يې راوړی او نیک عملونه يې کړیدی او يو بل ته ئې په حق باندې په صبر باندې وصیت کړی وی . نو معلومه شوه چې مؤمنان به يو بل ته د نیکو کارونو او حقو خبرو توصیه او نصيحت کوی او همدارنگه يو بل ته به د نیکو کارونو په کولو کې د صبر توصیه او نصيحت کوی .

او رسول الله صلی الله علیه و سلم فرمایي : ((الدين النصيحة))

((بخاری صفحه ۱۳ جلد ۱))

ژباړه: د اسلام دين د نصيحت دين دی.

یعني يو بل ته د ښو کارونو نصيحت کول په اسلام کې يو مهم عمل دی

او په بل حدیث کې داسې فرمایي : حق المسلم علی المسلم ست اذا لقيته فسلم علیه و اذا دعاک فاجبه و اذا استنصحتک فانصح له و اذا عطس فحمدالله فشمته و اذا مرض فعدده و اذا مات فاتبعه))

((صحيح مسلم ، مشكاة صفحه ۳۳))

ژباړه: د مسلمان پر بل مسلمان باندې شپږ حقونه دي چې كله ورسره مخامخ شي نو سلام به پري اچوي او چې كله ته يې د ميلمستيا لپاره و غوښتلي نو دعوت يې ومنه او چې كله ئې له تا څخه د نصيحت غوښتنه وكړه نو نصيحت ورته وكړه او چې كله وپرنجیده او الحمدلله يې وويلی نو ته ورته یرحمك الله ووايه او چې كله مړ شو نو جنازه كې يې شريك شه .

۲۸- ښځې د تعليم څخه منعه كول :

زمونږه په ټولنه كې يو بل ظلم پر ښځو باندې دادی چې دوې په مختلفو بهانو باندې د تعليم څخه محرومولی شي لهدا دا پر ښځو باندې يو ظلم او د ټولنې د پرمختگ او اصلاح په وړ اندی يو لويې خنډ او مانع دی ، بلکې ښځې د نارينه په شان مكلف دی چې د خپل دين او دنيا واجبات او ضروريات زده كړی او پر نارينه و باندې لازم دی چې ښځې او لورگانې او خویندی و غیره ته د دیني او اخلاقی مسؤلیتونو په وړزده كولو كې خپل ټول كوشش او زیار وباسی تر څو د كورنی څخه د ناپوهی تیاره له مینځه لاړه شي او د علم او عرفان رڼا يې په كورنی كې خپره او د تفاهم او محبت او حق شناسی فضا قايم شي الله تعالى په دی باره كې داسې فرمائي : ((يا ايهاالذین امنوا قوا انفسكم و اهلیکم نارا و قودهاالناس والحجارة))

((سورة التحريم ایت ۶))

ژباړه: ای مؤمنانو تاسو خپل ځانونه او كورنی د اور(دوزخ) څخه بچ كړی چې خاشاك د هغې خلك او د گوگړو تپړی دی

نو الله تعالى امر كړیدی چې خپلې ښځې او ځامن او لورگانې د اور د دوزخ څخه وساتي او د دوې ساتنه داسې كېږي چې هغوې ته صحيح تعليم او سالمه تربيه وركړی شي .

نو معلومه شوه چې د ښځو تعليم او تربيه لكه د نارينه و په شان ضرور او لازم دی.

او په بل ایت كريمه كې الله تعالى داسې فرمائي : ((و انذر عشيرتک الاقربین))

(سورة الشعراء ایت ۲۱۴)

ژباړه: ای پيغمبره خپل نزدې خپلوان د الله د عذاب څخه وويروه.

نو دا نه كېږي مگر د صحيح تعليم او سالمی تربیې له لاری.

او په بل ایت كريمه كې الله تعالى داسې فرمائي : ((و امر اهلك بالصلاة واصطبر عليها))

((سورة طه ايت ۱۳۲))

ژباړه: ای پیغمبره خپلې کورنۍ ته په لمانځه باندې امر وکړه او د مونځ په ادا کولو باندې صبر وکړه .

نو د پورتنۍ مبارکو ایتونو څخه معلومه شوه چې ښځه حق لری چې هغې ته د پلار یا خاوند یا نورو خپلوانو په واسطه دیني او اخلاقي او اجتماعي ښوونه وشي او هغې ته لازم معلومات ورکړي شي .

او د نبوی احادیثو په ذخیره کې د ښځو د تعلیم د اهمیت په باره کې زیات احادیث موجود دی خو زه دلته د هغې څخه بعضې احادیث را اخلم چې په لاندې ډول دی :

اول حدیث :

جليل القدر صابی ابو سعید الخدری رضی الله عنه داسې روایت کوی : ((قال النساء للنبي صلى الله عليه و سلم غلبنا عليك الرجال فاجعل لنا يوما من نفسك فوعدهن يوما لقيهن فيه فوعظهن وامرهن))

((بخاري ص ۲۰ ج ۱ مسلم ص ۲۸۹ ج ۱))

ژباړه : ښځو نبی صلی الله علیه و سلم ته وویلې نارینه ونسبت مونږ ته ستا ډیر وخت نیولی دی نو دځان له طرفه زمونږ دتعلیم لپاره هم یو ورځ معلومه کړه نو رسول الله صلی الله علیه و سلم هغوی ته یوه ورځ معلومه کړه چې دهغوی سره یې بیا ملاقات وشو نو هغوی ته یې نصیحت وکړلو او په نیکو کارونو یې ورته امر وکړلو .

امام بخاری ددغه حدیث څخه دوه حکمونه استخراج کړیدی یو داچه مشر به ښځو ته نصیحت کوی او هغوی ته به ښودنه کوی او بل داچه که کومی ښځې دمشر نصیحت وانه وریدلی نو باید هغوی ته علحده بل مجلس جوړ شي او هغوی ته دی پکې نصیحت او ښودنه وشي .

دوهم حدیث :

جليل القدر صحابية أم عطية رضی الله تعالی عنها روایت کوی : ((أمرنا رسول الله صلى الله عليه و سلم ان نخرجهن في الفطر والاضحى والعواتق والحیض و ذوات الخدور فاما الحیض فيعتزلن الصلاة ويشهدن الخير ودعوة المسلمين))

((بخاری ص (۱۳۳) ج (۱) صحیح مسلم ص (۲۹۱) ج (۱))

ژباړه : رسول الله صلی الله علیه و سلم مونږ ته امر کړیدی چې دوړوکی او لوی اختر دلمانځه داداء کولو لپاره پیغلې او حایضه او باستره ښځې دکورونوڅخه وباسو خو حایضه ښځې به مونځ نه کوی خودوی به دخیر او ددعوت په مجلس کېنې گډون کوی .

دریم حدیث :

جلیل القدر صحابی ابو موسی اشعری رضی الله تعالی عنه روایت کوی چې رسول الله صلی الله علیه و سلم فرمایلی دی : (أیما رجل کانت عنده ولیدة فعلمها فأحسن تعلیمها وأدبها فأحسن تأدیبهما ثم أعتقها وتزوجها فله أجران) ((صحیح بخاری ص ۳۴۶ ج ۱))

ژباړه : هر هغه سړی چې وینځه ولری او هغه ته یې ښه تعلیم او ښه ادب ورکړلو او بیا یې ازاده کړله او ځانته یې په نکاح کړلو نو دغه سړی ته دوه اجر وونه ورکول کیږي .

نومعلومه شوه چې د ښځې تعلیم او تربیه په اسلام کې څومره زیات ثواب لری

امام بخاری ددغه حدیث څخه همدغه مطلب استخراج کړیدی چې سړی باید خپلې ښځې او وینځې ته تعلیم ورکړی او داسې یې وویلی ((باب تعلیم الرجل أمتة وأهله))

ژباړه: باب دي په دې باره کې چې سړي به خپلې وینځې او ښځې ته تعلیم ورکوی .

نو چې کله د وینځې تعلیم کې دومره اجر دی نود ښځې او لورگانو په تعلیم کې به په طریق اولی سره وی ((بخاری ص (۲۰) ج ۱))

څلورم حدیث :

جلیل القدر صحابه شفاء بنت عبدالله رضی الله تعالی عنها روایت کوی:

((دخل علی النبی صلی الله علیه و سلم وأنا عند حفصه فقال لی ألا تعلمین هذه رقیة النملة کما علمتیها الکتابة))
((سنن ابی داود ص (۵۴۲) مشکاة ص (۳۹۰) و اخرجه الحاکم فی مستدرکه))

ژباړه : رسول الله صلی الله علیه و سلم پداسی حال کې پرما را ننوت چې زه دحفصه رضی الله تعالی عنها سره ناسته وم نو ماته یې وویلی چې ته ولې حفصی ته دتخرگونو لاندې ددانو دم نه ښایي لکه چې دی هغې ته لیک ښودلی دی ؟

نو ددغه حدیث څخه معلومه شوه چې لکه څرنگه دلیک زده کړه نارینه و ته ضرور دی همدارنگې زنانه و ته هم ضرور دی او لکه څرنگه چې نارینه زده کړه کوی او دکتابونو دلیکلو له لاری خپل علم خپروی نو همدارنگې زنانه هم باید زده وکړی او خپل علم د کتابونو د لیکلو له لاری خپور کړی ترڅو ټول خلک ددوی دپوهی څخه استفاده وکړی او ددوی دغه کتاب ددوی لپاره صدقه جاریه وگرځی .

امام خطابی د شفاء رضی الله عنها د حدیث په شرحه کې داسې شی فرمایلی ((: فيه دليل على ان تعلم النساء الكتابة غير مكروه))

((مرقاة صفحه ۳۲۶ جلد ۸))

ژباړه: په دغه حدیث کې دلیل شته دی ددې خبرې لپاره چې د لیک زده کړه ښځو ته مکروه نه دی .

بعضې خلک وایي چې ښځو ته د لیک زده کړه روا نه ده او په دغه حدیث باندې استدلال کوی چې ((لا تعلموهن الكتابة)) یعنی ښځو ته لیک مه ور زده کوی .

خو ددغه خلکو دغه دلیل صحیح نه دی ځکه چې دغه حدیث د رسول الله صلی الله علیه و سلم څخه ثابت نه دی او ددغه حدیث په سند کې دوه راویان دی چې یو یې دروغجن و او بل یې په دروغو متهم و نو ځکه دغه حدیث د سند له مخې ثابت نه دی بلکې په رسول الله صلی الله علیه و سلم باندې دروغ تړل شوی دی .

((تذكرة الموضوعات صفحه ۱۲۹ مجموعة التفاوض لعبد الحی الکنوی صفحه ۱۳۱ جلد ۱ اردو))

پنځم حدیث :

بی بی عایشه رضی الله عنها داسې فرمایي ((: نعم النساء نساء الانصار لم يمنعهن الحیا ان يتفقهن فی الدين))
((صحیح بخاری صفحه ۲۴ جلد ۱))

ژباړه: د انصارو ښځې ډیرې ښې او نیکې ښځې دی او دا ځکه چې دوی په دین باندې د ځان پوهولو په موضوع کې حیاء نه کوی .

یعنې دوی د شرعي علم په حاصلولو کې شرم نه کوی بلکې دوی د رسول الله صلی الله علیه و سلم څخه هر قسمه پوښتنې کوی.

شپږم حدیث :

عروة بن الزبیر رضی الله عنه فرمایي : ((ما رايت احد اعلم بفقہ ولا طب ولا شعر من عایشة))

((اسلامنا للسید سابق صفحه ۲۱۶))

ژباړه: ما داسې څوک نه دی لیدلی چې د عایشه رضی الله عنها څخه په فقه او طبابت او شعر کې زیاته پوهه ولری .

یعنی عایشه رضی الله عنها په دغو علومو کې داسې اوچتی مرتبی ته رسیدلی وه د هغې په زمانه کې څوک ورسره نه شو برابریدلی.

نو ددغه روایت څخه دا معلومه شوه چې ښځې کولای شي علمی اوچتو مرتبو ته ورسیري او دا هم معلومه شوه چې ښځې کولای شي چې د طب علم حاصل کړي او کولای شي چې هغه شعرونه چې خلک دیانت او خوش اخلاقی او پاک لمنی ته رابلی ووائې اوې لیکې او نشر یې کړي .

اوم حدیث : جلیل القدر صحابی ابو موسی اشعری رضی الله عنه فرمایلی:

((ما اشکل علينا اصحاب رسول الله صلى الله عليه و سلم حديث قط فسالنا عایشه الا وجدنا عندها منه علما))

((ترمذی صفحه ۲۲۷ جلد ۲، مشکاة صفحه ۵۷۴))

ژباړه : په هره مشكله مساله کې به چې د رسول الله صلى الله عليه و سلم صحابه كرام د عایشه رضی الله عنها څخه پوښتنه كوله نو دهغی سره به د هغې مسالې په باره کې معلومات موجود و .

اتم حدیث :

امام ابن شهاب زهري رحمه الله فرمائي : ((لو جمع علم الناس كلهم و ا مهات المؤمنین لكانت عایشه اوسعهم علما))

((مستدرک الحاكم صفحه ۱۱ جلد ۴))

ژباړه: كه د ټولو صحابه كرامو علم د رسول الله صلى الله عليه و سلم د نورو بيبيانو د علم سره ځاې كړی شي نو بيا به هم د عایشه علم د دوې څخه زیات وی .

نو ددې خبرې نه معلومه شوه چې ښځې په اسلام کې څومره اوچتو علمی مرتبو ته رسیدلی وو .

نهم حدیث :

جلیل القدر صحابی عبدالله بن عباس رضی الله عنها روایت کوی چې رسول الله صلى الله عليه و سلم داسې فرمایلی : ((من عال ثلث بنات او مثلهن من الاخوات فادبهن و رحمهن حتی یغنیهن الله اوجب الله له الجنة فقال رجل یا رسول الله او اثنتین قال او اثنتین حتی لو قالوا او واحدة لقال واحدة))

((رواه البغوی فی شرح السنة، مشکاة صفحه ۴۲۳))

ژباړه: چا چې د دریو لورگانو یا خو یندو ساتنه او خدمت وکړو او هغوې ته یې ښه ادب وروښودلو او پر هغوې یې رحم وکړو تر دی چې دوې خاوندان کړي او یا وفاتی شي نو الله تعالی دغه کس خامخا جنت ته ورداخلوی نو یو

سړی وویلی چې یا رسول الله که چا د دوو لورگانو یا خویندو حفاظت او خدمت وکړی نو هغه لپاره هم جنت شته؟ نو رسول الله صلی الله علیه و سلم وفرمایلی چې هو، عبدالله بن عباس رضی الله عنه فرمایي که خلکو رسول الله صلی الله علیه و سلم ته د یو لور یا یو خور خبره کړای وای نو رسول الله صلی الله علیه و سلم به هم دوې ته د جنت خبره کړای وای .

نو ددغه حدیث څخه معلومه شوه چې ښځو ته ښه ادب ورکول او پر هغوې رحم کول د جنت د داخلیدو سبب دی .

لسم حدیث :

عبدالله بن عباس رضی الله عنه فرمایلی چې رسول الله صلی الله علیه و سلم به د وعظ او نصیحت څخه وروسته داسې وویلی ((الا لیبلغ الشاهد الغایب))

((رواه البخاری صفحه ۲۱ جلد ۱))

ژباړه: خبر اوسې څوک چې حاضر دی هغوې دی زما خبرې غیر حاضر ته ورسوی .

او څرنگه چې به اکثره وختونه نارینه د رسول الله صلی الله علیه و سلم مجلسونو کې حاضر وه او زنانه به کورنۍ کارونو کې مصروفې وې نو ځکه رسول الله صلی الله علیه و سلم نارینه و ته امر وکړو چې زما خبرې تاسو غیر حاضر ته چې په هغو کې زنانه هم دی ورسوی .

یوولسم حدیث :

جلیل القدر صحابی انس بن مالک رضی الله عنه روایت کوی چې رسول الله فرمایلی دی : ((طلب العلم فريضة على كل مسلم)) و فی روایة و مسلمة)

((رواه البيهقي و ابن ماجه ، مشكاة صفحه ۳۴))

ژباړه: طلب د علم فرض دی پر هر مسلمان باندې که نارینه وی او که زنانه وی

نو ښځې کولای شي چې هر هغه علم زده کړی چې د دین او دنیا په کارونو کې ورته ضرورت وی خو په دی شرط چې د دوې عفت او عزت ته څه خطر متوجه نه شی .

دولسم حدیث :

امام ذهبی رحمه الله داسې فرمایي : ((و ما علمت من النساء من اتهمت و لا من ترکوها))

((میزان الاعتدال صفحه ۶۴ جلد ۴))

ژباړه: د رسول الله صلی الله علیه و سلم د احادیثو په ښځو راویانو کې داسې ښځه نشته چې په هغې باندې د دروغو تهمت ویل شوی وی او یا د هغې حدیث پرینودل شوی وی .

یعنې دغه ټولې راویانې دومره نیکانې وی چې د رسول الله صلی الله علیه و سلم احادیث یې په پوره امانت سره خلکو ته رسولی دی لکه عایشه رضی الله عنها چې د رسول الله څخه دوه زره او دوه سوه اوولس احادیث یې روایت کړیدی او همداسې نورې ښځې نو ددغو ټولو پورتنیو احادیثو څخه معلومه شوه چې د اسلام مقدس دین د ښځو تعلیم ته خاص توجه او اهتمام کړیدی .

نو د هر چا نه مخکې اول د انجلۍ په مور او پلار یا د ښځې په خاوند باندې لازم دی چې هغوی ته تعلیم ورکړی او که مور او پلار یا خاوند هغوی ته تعلیم نشی ورکولی نو بیا ښځه حق لری چې د خپل دیني ضروریاتو د زده کړی لپاره د کور څخه بهر ووځی خو دا په دی شرط چې د هغې عفت او عزت ته کوم خطر متوجه نه وی او دا ځکه چې د ښځې د عفت او عزت خبره د تعلیم څخه زیاته مهمه ده او که ښځه د کور څخه بهر د تعلیم لپاره وځی نو باید د هغې سره خپل یو محرم موجود وی او یا د ښځو د یوی ډلی سره دی ځان یو ځای کړی تر څو د هغې عفت ته څه زیان ونه رسیږی .

((فتاوی النوازل لابی الیث السمرقندی صفحه ۲۸۵))

دیارلسم حدیث :

جلیل القدر صحابی عرباض بن ساریه رضی الله عنه روایت کوی چې رسول الله صلی الله علیه و سلم داسې فرمایلی : ((ان الرجل اذا سقى امراته من الماء اجر قال فاتيتها فسقيتها و حدثتها بما سمعت من رسول الله صلى الله عليه و سلم))

((رواه احمد في مسنده الفتح الرباني صفحه ۲۳۳ جلد ۱۶))

ژباړه: سړی چې کله خپلې ښځې ته د ځکلو اوبه ورکړی نو هغه ته اجر ورکول کیږي نو دغه صحابی وایی چې زه خپلې ښځې ته لارم او هغه ته می د ځکلو اوبه ورکړی او هغې ته می د رسول الله صلی الله علیه و سلم حدیث بیان کړو .

ددغه حدیث څخه معلومه شوه چې د ښځې خاوند به خپلې ښځې ته د ښو خبرو او ښو کارونو ښودنه کوی لکه چې دغه جلیل القدر صحابی خپلې ښځې ته د رسول الله حدیث بیان کړو .

او همدارنگې ددغه حديث څخه معلومه شه چې هر چاته د پيغمبر صلی الله عليه و سلم حديث ورسيد نو بايد پر هغه باندې زر تر زره عمل وكړی لكه چې دغه صحابي وكړو .

۲۹- د پيغلو په ودولو كې ځنډ كول :

زمونږه په ټولنه كې يو بل ظلم پر ښځو دا كيږي چې په ډيرو كورنيو كې د پيغلو په نكاح كې زيات ځنډ كيږي سره ددې نه چې د پيغلي غوښتونكي ډير وي خو د مور او پلار يا نورو خپلوانو له طرفه د هغوې غوښتنه په مختلفو بهانو باندې رد كيږي او پيغله بي چاره د شرم او حياء او يا ويري له كبله هيڅ نه وايي او كه پيغله څه ووايي نو هغه رټل او وهل كيږي نو دغه عمل پر پيغلو باندې يو ظلم دی او هر قسمه ظلم په اسلام كې حرام دی

بلكي پيغله پخپل مور او پلار يا بل ولې باندې دا حق لري چې د پيغلتوب څخه وروسته د هغې نكاح د يو مسلمان او ديندار او حق پيژندونكي شخص سره د هغې په خوښه وټږي او په دغه كار كې ځنډ او وروسته والي كول گناه او د الهي عذاب سبب دی

رسول الله صلی الله عليه و سلم په دی باره كې داسې فرمايلي : ((ثلاثة لا تؤخرهن الصلاة اذا اذنت والجنابة اذا حضرت والايم اذا وجدت كفوا))

((رواه احمد في مسنده الفتح الرباني صفحه ۱۶۳ جلد ۱۶))

ژباړه: درې شيان مه وروسته كوي او ځنډ پكې مكوي د لمونځ ادا كول چې كله اذان وشي او د مړي د جنازي لمونځ ..... او د پيغلي په نكاح وركول چې سيال يې پيدا شي .

نو ددغه مبارك حديث څخه معلومه شوه چې كله انجلي پيغله شي نو بايد د هغې په ودولو كې ځنډ ونشي كله چې د هغې په خوښه سيال هغه وغواړي .

۳۰- د نكاح د حق څخه د ښځو محرومول :

زمونږه په ټولنه كې يو بل ظلم پر ښځو باندې دا كيږي چې په بعضو كورنيو كې پيغلي او كونډي ښځې د نكاح د حق څخه محرومولي شي تر دی چې د هغوې د سر وينبته د پلار په كور كې سپين شي .

نو دغه عمل ناروا او د شريعت خلاف او پر ښځو يو ظلم دی ځكه چې رسول الله صلی الله عليه و سلم فرمايلي : ((النكاح من سنتي فمن رغب عن سنتي فليس مني))

((بخاري صفحه ۷۵۷ جلد ۱ ، مسلم صفحه ۴۴۹ جلد ۲))

ژباړه : نكاح كول زما د سنتو څخه دی او چا چې زما د سنت څخه مخ واړاوه نو هغه زما د ډلي څخه نه دی .

همدارنگه نکاح کول نیمایی دین دی او څوک چې د نکاح څخه اعراض کوی نو گویا هغه د نیمایی دین څخه اعراض کوی ځکه چې رسول الله صلی الله علیه و سلم فرمایلی دی : (اذنا تزوج العبد فقد استکمل نصف الدین فلیتقی الله فی النصف الباقی)

((رواه البیهقی فی شعب الایمان ، مشکاة صفحه ۲۶۸))

ژباړه: چې کله یو بنده واده وکړی نو خپل نیمایی دین یې کامل کړو نو په بل نیمایی کې دی د الله نه وویرېږی (چې هغه فاسد نکړی)

او په بل حدیث کې جلیل القدر صحابی انس رضی الله عنه د رسول الله صلی الله علیه و سلم څخه داسې روایت کړیدی : ((مکتوب فی التوراة من بلغت ابنته اثنتی عشرة سنة و لم یزوجها فاصابت اثما فائم ذلک علیه))

((رواه البیهقی فی شعب الایمان مشکاة صفحه ۲۱۷))

ژباړه: په تورات کې دا لیکل شوی دی چې که د چا لور دولس کلنه شوه او هغه یې واده نکړه او بیا د هغې نه گناه وشو نو د هغې گناه یې به د هغې د پلار په غاړه وی .

علماء فرمایي چې کیداشی د موسی علیه السلام په زمانه کې جینکی په دولس کلنی کې بالغیدل.

او په بل حدیث کې رسول الله صلی الله علیه و سلم داسې فرمایي : ((اذنا خطب الیکم من ترضون دینه و خلقه فزوجوه الا تفعلو تکن فتنه فی الارض و فساد عریض))

((ترمذی ، مشکو صفحه ۲۶۷))

ژباړه: چې کله ستاسو په لور یا خور باندې داسې یو شخص مرکه وکړی چې تاسې د هغه د دیانت او اخلاقو څخه راضی وی نو د هغه غوښتنه ومني او لور یا خور مو ورته په نکاح کړی او که دا کار ونکړی نو په ځمکه کې به لویه فتنه او زیات فساد رامینځ ته شی

یعنې چې کله د چا په لور یا خور باندې کوم نیک سړی مرکه وکړی او د هغې خوښه وه باید د هغوې نکاح وشي او ځنډ کول پکې ناروا دی.

نو پیغلې یا کونډې ښځې د نکاح د حق څخه محرومول او یا د هغوې د نکاح وروسته کول او په هغه کې ځنډ کول ناروا عملونه دی او پر ښځو باندې ظلم دی او باید ددغه کار څخه هر مسلمان ځان وساتي .

۳۱- د ښځو نه خپل جنسی عیب پټول او هغوې شکایت ته نه پرېښودل :

زمونږ په ټولنه کې یو بل ظلم پر ښځو باندې دا کیږي چې بعضې دوکه باز او دروغجن سړی چې په جنسی کمزوریو باندې اخته وی غواړی د واده تر نامه لاندې یوه ښځه پخپل اسارت کې ننه باسی بغیر ددې نه چې د هغې د جنسی حق په باره کې فکر وکړی او د مرکې په وخت کې د دوکې او دروغو څخه استفاده کوی او ځان داسې ښایي چې گوندی دی د جنسی لحاظه روغ او جوړ دی او بیا چې کله واده وکړي نو د غیرت تر نامه لاندې خپله ښځه د شکایت څخه هم منعه کوی او په دی طریقې سره د هغې بیچاره ښځې ټول ژوند خراب او هغه د جنسی حق او د اولاد د نعمت څخه محرومه کړی او کله کله داسې حالات مینځ ته راځی چې دغه بیچاره ښځه د سخت قهر او غم له وجی نه خودکشی وکړی او یا خپل میړه ووژنی او یا د فحشاء کارونو ته مخه کړی .

نو ځکه دا دوکه او دروغ د ښځې سره یو لوی ظلم او جنایت دی او دغسی عملونه په اسلام کې ناروا او د الله تعالی د لعنت اسباب دی ځکه چې الله تعالی فرمایي : ((فنجعل لعنت الله علی الکاذبین))

ژباړه: مونږه گرځوو لعنت د الله په دروغجنانو باندې

او رسول الله صلی الله علیه و سلم فرمایلي : ((ملعون من ضار مؤمنا اومکر به))

((رواه الترمذی، مشکوة ۲۲۸))

ژباړه: ملعون دی هغه کس چې مؤمن ته ضرر رسوی او یا هغه دوکه کوی.

او په بل حدیث کی داسې فرمایي : ((الفاجر خب لئیم))

((احمد، ترمذی، ابو داود، مشکاة ۴۳۲))

ژباړه: دوکه ورکول او ردالت د بد کار انسان صفتونه دی.

یعنی فاجر انسان به دوکه باز او رذیل وی

نو هیڅ یو نارینه ته روا نه دی چې د مرکې په وخت کې خپل جنسی کمزوری یا بل ضرری عیب پټ کړی .

او که کوم یو کس په جنسی کمزوری یا بل مرض اخته وه خو د دروغ او دوکې څخه یې استفاده وکړه او واده یې وکړو نو بیا ښځه د ناخوښې په صورت کې حق لری قضاء ته ورشی او د جدایی غوښتنه وکړی .

۳۲- د دیانت له پلوه کمزوری او بد اخلاقه شخص ته خپل لور یا خور په نکاح ورکول :

زمونږه په ټولنه کې یو بل ظلم پر ښځو باندې دا کیږي چې په اکثر و کورنیو کې د پیغلې مور او پلار یا ورور یا بل ولې د پیغلې د غوښتونکی دیانت او اخلاق ته نه گوری بلکې دوې د هغه چا غوښتنه ښه منی چې مالدر یا قدرتمند وی اگر که د دیانت له پلوه کمزوری او بد اخلاقه وی او په دی طریقې سره دوې ددغې پیغلې دیانت د خطر سره

مواجهه کوی او دا ځکه چې که پیغله دینداره او د ښو اخلاقو خاونده وی او میره یې بد اخلاقه او د د یانت له پلوه کمزوری وی نو حتمی ده چې دغه پیغله به دهغه د دینی کمزوری او بد اخلاقی تر تاثیر لاندې راځی او د وخت په تیریدلو سره به دغه پیغله بی چاره هم د دیانت او اخلاق له پلوه کمزوری کیږی چې ددې بد اثر بیا د دوی په کورنی او ټولنه باندې هم پریوځی نو ځکه د اسلام مقدس دین امر کریدی چې تاسو د ښو اخلاقو والا او دیندار سپری مرکه پخپله لور یا خور باندې قبوله کړی او که دا کار ونکړی نو د ځمکی په سر به لویه فتنه او زیات فساد پیدا شی رسول الله صلی الله علیه و سلم داسې فرمایلی: ((اذا خطب الیکم من ترضون دینه و خلقه فزوجوه الا تفعلوا تکن فتنه فی الارض و فساد عریض))

(ترمذی صفحه ۲۰۷ جلد ۱، مشکاة صفحه ۲۶۷)

ژباړه: چې کله ستاسو لور یا خور دیندار او د ښو اخلاقو والا شخص وغواړی نو هغه ورته په نکاح کړی او که دا کار ونکړی نو د ځمکی په سر به لویه فتنه او لوی فساد پیدا شی.

بلکې د اسلام مقدس دین مسلمانان دی ته تشویق کریدی چې پلار یا ورور ته پکار دی چې خپله لور یا خور دیندار او ښو اخلاقو والا شخص ته پخپله د نکاح لپاره پیشکش کړی او امام بخاری رحمه الله په دی باره کې پخپل کتاب کې داسې باب ایښی دی چې ((باب عرض الانسان ابنته او اخته علی اهل الخیر))

(صحیح بخاری صفحه ۷۶۷ جلد ۲)

ژباړه: باب دی په دی باره کې چې مسلمان ته پکار دی چې خپله لور یا خور عالمانو او نیکانو خلکو ته د نکاح لپاره پیشکش کړی.

او بیا یې په دغه باب کې د عمر بن الخطاب رضی الله عه حدیث ذکر کریدی چې هغه داسې ویلی: ((اتیت عثمان بن عفان فعرضت علیه حفصة فقال سانظر فی امری فلبثت لیالی ثم لقینی فقال قد بدا لی ان لا اتزوج یومی هذا فقال عمر فلقیت ابابکر الصدیق فقلت ان شئت زوجتک حفصة بنت عمر فصمت ابو بکر فلم یرجع الی شیئا و کنت اوجد علیه منی علی عثمان فلبثت لیالی ثم خطبها رسول الله صلی الله علیه و سلم فانکحتها اياه))

(بخاری صفحه ۷۶۸ جلد ۲، نسایی صفحه ۷۴ جلد ۲)

ژباړه: عمر بن الخطاب رضی الله عنه فرمایي چې زه عثمان بن عفان رضی الله عنه ته لارم او خپله لور حفصه رضی الله عنها می ورته د نکاح لپاره پیشکش کړه نو هغه وویل چې زه به فکر وکړم نو ما څو شپې صبر وکړو نو چې بیا راسره عثمان رضی الله عنه مخامخ شو نو راته یې وویل چې زه اوس واده نه کوم عمر رضی الله عنه فرمایي چې ما بیا د ابو بکر الصدیق سره ملاقات وکړو او هغه ته مې وویل چې که خوښه دې وې نو حفصه رضی الله عنها به تاته په نکاح کړم نو ابوبکر صدیق رضی الله عنه چپ شو او هیڅ جواب یې رانکړو نو په دی باندې می د عثمان رضی

الله نه زیات غصه راغی نو بیا چې څو شپې تیری شوی رسول الله صلی الله علیه و سلم زما په لور حفصه باندې مرکه وکړه نو هغه ته می په نکاح کړلو .

نو ددغه حدیث څخه معلومه شوه چې عالمانو او نیکانو خلکو ته خپله لور یا خور د نکاح لپاره پیشکش کول ډیر ښه او غوره کار دی او دا هم معلومه شوه چې دغه کار یو شرعي کار دی او د عیب او پیغور کار نه دی بلکې دغسی کار مضبوط ایمان وا لا او د الله نیکان بندگان کوی خو ډیر د تاسف خبره داده چې دغه غوره او شرعي عمل زمونږه په ټولنه کې عیب او د پیغور خبره گڼل کیږي .

امام حافظ ابن حجر عسقلانی رحمه الله ددغه حدیث په شرحه کې داسې فرمایي : ((و فيه عرض الانسان بنته و غیر ها من مولاته علی من یعتقد خیره و صلاحه لما فيه من النفع العاید علی المعروضة علیه و انه لا استحياء فی ذلک و فيه انه لا باس بعرضها علیه و لوکان متزوجا لان ابا بکر کان حینئذ متزوجا))

(فتح الباری صفحه ۲۲۲ جلد ۹)

ژباړه: په دغه حدیث کې دلیل دی ددې لپاره چې مسلمان ته پکار دی چې خپله لور یا بله ښځه چې دده تر ولایت لاندې وی هغه چاته د نکاح لپاره پیشکش کړی چې عالم او نیک شخص وی او دا ځکه چې په دغه کار کې دغې ښځې ته گټه ده او ددغه حدیث څخه دا هم معلوم شو چې په دغه کار کې شرم پکار نه دی.

همدارنگې ددغه حدیث څخه دا هم معلومه شوه چې که یو عالم او نیک سړی ښځه هم ولری نو بیا هم څه باک نشته چې سړی دی خپله لور یا خور ورته د نکاح لپاره پیشکش کړی او دا ځکه چې کله عمر بن الخطاب رضی الله عنه خپله لور ابوبکر الصدیق ته د نکاح لپاره پیشکش کړو نو ابو بکر الصدیق رضی الله عنه په دغه وخت کې بله ښځه هم درلودله بلکې د اسلام مقدس دین دا هم جایز کړی دی چې ښځه دی پخپله یو صالح مسلمان سړی ته ځان د نکاح لپاره پیشکش کړی او امام بخاری په دغه موضوع کې داسې باب ایښی دی چې : ((باب عرض المرأة نفسها علی الرجل الصالح))

(بخاری صفحه ۷۶۷ جلد ۲)

ژباړه: باب دی په دی باره کې چې ښځې ته روا دی چې یو نیک شخص ته ځان د نکاح لپاره پیشکش کړی او بیا یې ددغه باب لاندې د انس رضی الله عنه دغه حدیث ذکر کړیدی چې ((جاءت امرأة الی رسول الله صلی الله علیه و سلم تعرض علیه نفسها))

((بخاری صفحه ۷۶۷ جلد ۲، نسایی صفحه ۷۵ جلد ۲))

ژباړه: یوه ښځه رسول الله صلی الله علیه و سلم ته راغله او خپل ځان یې هغه ته د نکاح لپاره پیشکش کړه

نو خپل لور یا خور فاسق او بد اخلاقه شخص ته په نکاح ورکول پر هغې باندې یو لوی ظلم دی امام شعبی رحمه الله په دی باره کې داسې فرمایي : ((من زوج کریمته من فاسق فقد قطع رحمها))
 ((تذکره الموضوعات صفحه ۱۲۷))

ژباړه: چا چې خپله لور یا خور فاسق سړی ته په نکاح کړه نو گویا د هغې سره یې خپلولی وشکوله یعنې فاسق سړی ته خپله لور یا خور ورکول د خپلولی د شکولو غوندې لویه گناه ده یعنې ددې پیغلې د خپلولی حق خو دا وه چې هغه یې باید یو نیک او دیندار سړی ته ورکړای وای خو پلار یا ورور یې د هغې دغه حق تر خپو لاندې کړه او د لورولې یا خورولې د قرابت هیڅ لحاظ یې ونه کړلو.

۳۳- ښځه په قرض یا قمار کې ورکول :

زمونږ د گران هیواد په بعضو مناطقو کې یو غیر انسانی او غیر اسلامي کار دا کیږي چې بعض خلک خپلې لورگاني یا خویندې خپل قرضدار ته په قرض کې ورکوی او بعضې خلک چې کله قمار ووهی او په هغه کې تاوان وکړی نو بیا خپله ښځه یا لور یا خور د قمار گټونکي ته ورکوی .

نو دغسی عملونه یو جنایت او لوی ظلم دی پر ښځو باندې او دا یو غیر انسانی او غیر اسلامي کار دی او هیڅ یوه ښځه بغیر د شرعي نکاح او خوښې څخه بل چاته نه ورکول کیږي او که کومه ښځه په قرض یا قمار کې چاته واده کړی شی نو دهغی نکاح نه کیږي.

نو ددغه ډول اعمالو کوونکی ظالمان او د الله تعالی په لعنت اخته دی الله تعالی فرمایي : ((الا لعنة الله علی الظالمین))

((سورة هود ایت ۱۸))

ژباړه: خبردار لعنت د الله په ظالمانو باندې دی

۳۴- ښځو باندې کار کول او نارینه په کور کې کښیناستل :

پر ښځو باندې یو بل ظلم دادی چې زمونږ د گران هیواد په بعضو مناطقو کې دا رواج دی چې ښځې به د کور د داخل او خارج ټول سخت کارونه کوی لکه د لری ځایونو څخه د څکلو د اوبو او د خاشاک راوړل د څارویو څرول او هغوي ته وانبه ریبیل او راوړل د زراعتی ځمکو قلبه کول او په هغه کې فصل کرل او ریبیل د غیره کارونه

خو سپری به یې خپل وخت په کور او یا مهمانخانو کې په خوب یا چیلیم او یا سندرې اوریدلو او نورو بی فایدی کارونو کې تیروی نو دغسی اعمال د اسلامي ت او انسانیت خلاف دی او دا ځکه چې اسلام امر کړیدی چې پر بنحو باندي شفقت وکړی او پر هغوې باندي یې د ظلم څخه سخته منع کړیدی لکه دچی مخکې وویل شو.

څلورم فصل

بعضې سوالونه او د هغې جوابونه

اول سوال :

د بخاری او مسلم په حدیث کې ولې بښخو ته ناقص عقل او ناقص دین ویلی شوی دی؟ ددغه حدیث څه معنی ده؟ او هغه حدیث دادی چې رسول الله صلی الله علیه و سلم یوه ورځ بښخو ته وفرمایل ((یا معشر النساء تصدقن فانی اریتکن اکثر اهل النار فقلن و لم یا رسول الله صلی الله علیه و سلم ؟ قال تکثرن اللعن وتکفرن العشیر ما رایت من ناقصات عقل و دین اذهب للب الرجل الحازم من احداکن قلن و ما نقصان دیننا و عقلنا یا رسول الله صلی الله علیه و سلم ؟ قال ایس شهادة المرأة مثل نصف شهادة الرجل ؟ قلن بلی قال فذلک من نقصان عقلها ایس اذا حاضت لم تصل و لم تصم ؟ قلن : بلی قال : فذلک من نقصان دینها))

((بخاری صفحه ۴۴ جلد ۱ ، مسلم صفحه ۶۰ جلد ۱، مشکاة صفحه ۱۳ جلد ۱، فتح الباری صفحه ۵۳۴ جلد ۱))

ژباړه: ای بښینه پرگنو صدقه او خیرات کوی ځکه چې ستاسو اکثریت ماته دوزخیان ښودلی شوی یې ؟ نو بښخو وویلی چې دا په څه وجه یا رسول الله صلی الله علیه و سلم ؟ نو رسول الله صلی الله علیه و سلم وفرمایل چې دا په دی وجه چې تاسو یو پر بل لعنت ډیر وایی او د خپلو خاوندانو نا شکری کوی ستاسو په شان می داسې ناقص عقل او ناقص دین نه دی لیدلی چې د هونبیار سپری نه عقل سلبوی نو بښخو وویلی چې زمونږ د عقل او دین نقصان څرنگه دی؟ نو رسول الله صلی الله علیه و سلم وفرمایل چې آیا د یوی بښخې گواهی د یو سپری د نیمې گواهی سره برابره نه ده؟ نو هغوې وویلی چې هو نو رسول الله صلی الله علیه و سلم وفرمایل چې دا یې د عقل د نقصان له وجی نه دی. او بیا یې وفرمایل چې آیا بښخه داسې نه ده چې کله حیض شی نو مونځ نه کوی او روژه نه نیسی نو هغوې وویل چې هو. نو رسول الله صلی الله علیه و سلم وفرمایل چې دا یې د دین نقصان دی.

جواب: ددغه سوال او شپهې څخه لاندې جوابونه کیږی :

اول ځواب:

د شیخ محمد متولی شعراوی : هغه داسې وایی : باید ووايم چې تر اوسه پوری بشریت داسې دین نه دی لیدلی پرته د اسلامه چې بښخو ته یې بشپړ کرامت او حقوق او منزلت ورکړی وی ، اسلام بښخې ته د کرامت او منزلت له لحاظه هیڅ هم نه دی کم کړی هغه یې د یو کامل انسان په ډول مکرمه وگڼله په دغه حدیث کې د منزلت او مکانت له لحاظه هیڅ داسې عیب او نقص ندی بیان شوی چې د بښخې او نارینه ترمینځ فرق ترینه محسوس شی بلکې په حدیث کې د تکوین او خلقت له لحاظه هغه نقص (نیمگرتیا) ته اشاره شوی چې الله تعالی خلق کړی د الله

تعالی په نزد د شرعي او دنیوی تکالیفو او وجایبو له لحاظه او د د نیوی او اخروی مسؤلیتونو او حقوقو له پلوه د ښځې او نارینه ترمینځ هیڅ توپیر نشته الله تعالی نارینه و ته د تکوین او خلقت له لحاظه هغه ځانگړتیاوې ورکړې چې ددې له رول او ماموریت سره مناسبت ولری او په همدی توگه ښځې ته هغه تکوینی او خلقی صفات ورکړې چې په دنیوی ژوند کې یې د رول او ماموریت سره مناسبت لری .

رسول الله صلی الله علیه و سلم ځکه ښځې ناقص العقله توصیف کړی چې هغوې په عاطفی توگه هاغه کارونه کوی چې هلته عقل جام اودرپرې یعنی د دوې عاطفه دومره زیاته او قوی ده چې پر عقل تل غلبه کوی .

خو د دین نقصان (کمښت) د هغه طبیعت له مخی ور پېښ شوی چې الله تعالی له خلقت نه د هغې له ذات سره تړلی لکه چې وویل شو ورځې او شپې پری تیرپرې خو دا له عبادت څخه معاف وی د رمضان د روژی څخه معاف وی

((د حیض یا نفاس له کبله)) او دا عیب نه دی ځکه چې الله تعالی همداسی دوې خلق کړی او داسې یې ځکه خلق کړی چې الله تعالی په خپل حکمت ښه پوهپرې هغه ته معلومه ده چې د ژوند او دنیاوی چارو بقا په همدی توگه بهتره پر مخ ځی الله تعالی پوهپرې چې باید نارینه داسې خلق کړی او ښځینه داسې . د دین نقصان یې ځکه دی چې د عباداتو گراف یې تر نارینه ټیټ او نیمگړی دی دوې د مخصوصی بیماری په وخت کې د لمانځه او روژی او نور عباداتو څخه معاف وی، په دی معافی کې چې کوم مونځونه پاتې کیږي هغه یو نیمگړتیا ده او که قضیه په بنیادی توگه وڅیرل شی وینو چې الله تعالی ځکه د بیماری په وخت یې ښځې له عبادت معاف کړی دی چې دوې په تکلیف کې وی په مشقت کې وی او الله تعالی نه غواړی چې پر دوې باندې مزید مشقت ور بار کړی . دا د دین عظمت او لطف ثابتوی نه دا چې د ښځو په حق کې څه اهانته وی په حدیث شریف کې نقصان د عیب په معنی نه ده راغلی بلکې د کمبود په معنی راغلی د کمیت په لحاظ د یو شی کمبود یا کثرت څه خاص مفهوم نه لری څه پروا لری که یو شی کم یا زیات شی. دا هم باید ووایم چې هاغه کسان چې پورتنی حدیث داسې تفسیروی چې گویا د ښځې سپکاوی او توهین یې کړی غلط پوه شوی هغوې نه دی پوه شوی چې د دین او عقل له نیمگړتیا څخه هدف څه دی دا د الله تعالی د خلقت صفات او ځانگړتیاوی دی تر څو د ژوند چاری په صحیح توگه پر مخ لاړ شی . او هر یو نارینه او ښځینه خپل خپل رول (کوم چې تکوینی او خلقی صفاتو سره مناسبت لری) ادا کړی مثلاً نارینه مکلف دی چې د کورنی نفقه او د عیال رزق پوره کړی هغه باید باندې وځی کار وکړی زحمت وکاږی او اولاد ته نفقه راوړی ځکه خو دی ته محتاج او اړ دی چې عقلانیت یې پر عواطفو غالب وی تر څو په بهتره توگه د کورنی اړتیاوی او ضروریات کمایی کړای شی او ښځه په دی خاطر عاطفی خلق شوی ده چې اولاد روزی او میړه په زړه کې ځای مومی نو پکار ده چې حنان ولری عاطفه ولری تر څو خپل مکلفیت په بهتره توگه ادا کړای شی .

((فقہ خانواده صفحه ۱۹۸، افغانه ښځه صفحه ۱۱۳-۱۱۴))

دوهم ځواب :

حافظ ابن حجر عسقلانی: هغه د پورتنی حدیث په شرحه کې داسې ویلی دی:

(ولیس المقصود بذكر النقص في النساء لو مهن على ذلك لانه من اصل الخلقة لكن التنبيه على ذلك تحذيرا من الافتتان بهن و لهذا رتب العذاب على ما ذكر من الكفران و غيره لاعلى النقص، وليس نقص الدين منحصرًا فيما يحصل بالاثم بل في اعم من ذلك قال النووي لانه امر نسبي فالكامل مثلا ناقص عن الاكمل و من ذلك الحايض لا تائم بترك الصلاة زمن الحيض لكنها ناقصة عن المصلى ، و هل تثاب على هذا الترك لكونها مكلفة به .... قال النووي الظاهر انها لاتثاب))

((فتح الباری صفحه ۵۳۶ جلد ۱))

ژباړه: په حدیث کې مقصد په ذکر د نقصان سره د ښځو ملا متول ندی ځکه چې دغه نقصان د دوی د اصل خلقت سره تعلق لری (یعنې الله تعالی همدغسې پیدا کړیدی) لکن د ذکر د نقصان څخه مقصد دا دی چې ښځې متوجی کړی تر څو هغوی د خپل خلقتی مواصفتو له کبله په فتنه کې واقع نشی (اما د عذاب او ثواب لپاره قاعده عمل ده نه دغه نقصانی ځانگړتیا ځکه یې ونه فرمایل چې د همدی نقصان له کبله به دوزخیان یاست بلکې ورته وی ویلی چې ستاسو اکثریت به ځکه دوزخیان وی چې تاسو د میړه نافرمانی کوی او یو پر بل ډیر طعن وایی په همدی گناه به دوزخ ته ځی او نقصان د دین په گناه کې منحصر ندی بلکې ددې نه عام دی لکه چې نووی ویلی ځکه چې دا یو نسبی خبره ده د مثال په توگه کامل نسبت ډیر کامل ته ناقص دی او قوی تر اوقوی را کم دی او حسن تر احسن را کم دی په همدی اساس حیاضه یا نفاسه ښځه د لمانځه په نه کولو نه گناهگارپری خو نسبت مونځ کوونکی ته د هغې د لمانځه گراف کې کمښت راځی خو دا سوال پیدا کیږي چې ښځه د حیض او نفاس په حالت کې د شریعت له طرفه مکلفه ده چې مونځ ونکړی او روژه ونه نیسی نو ایا هغې ته په دغه نه کولو باندې ثواب ورکول کیږي او که نه ؟ نو د امام نووی نظر دادی چې هغې ته په دغه ترک باندې ثواب نه ورکول کیږی .

((فتح الباری صفحه ۵۳۶ جلد ۱))

خو د حافظ ابن حجر میلان دی خبرې ته دی چې حیاضه ښځې ته په دغه ترک (مونځ نه کول او روژه نه نیول) باندې ثواب ورکول کیږي او دا خبره قوی ده .

((فتح الباری صفحه ۵۳۶ جلد ۱))

دریم ځواب :

لکه چې مخکې وویل شو ښځې کولای شی چې د علم او معرفت او روایت او فتوی په میدانونو کې لکه د نارینه و غوندې اوچتو مرتبو ته ورسیري لکه چې بی بی عایشه رضی الله عنهما په علم کې داسې اوچتی مرتبی ته رسیدلی

وه چې صحابه کرامو به په هره مشکله مساله کې د هغې څخه پوښتنه کوله او هغې به ورته د مشکل حل کوله لکه چې يو صحابي فرمايي : ((ما اشکل علينا اصحاب رسول الله صلى الله عليه و سلم حديث قط فسالنا عايشه الا وجدنا عندها منه علما))

(ترمذی صفحه ۲۲۷ جلد ۲، مشکاة صفحه ۵۷۴)

ژباړه: په هره مشکله مساله کې به چې د رسول الله صلى الله عليه و سلم صحابه کرامو د عايشې څخه پوښتنه کوله نو د هغې سره به د هغه مسالې په باره کې معلومات موجود وه نو ځکه په حديث کې ښځو ته ناقص العقل ويلي شويدي او ناقص العلم او المعرفة نه دي ويلي شويدي .

او د نقصان د عقل څخه مراد دوه مشخص شيان دي اول دا چې ښځې د حمل او ولادت او د ماشوم د حضانت او د حيض او نقاس په نتيجه کې د جسماني او عصبي لحاظه ضعيفې کيږي چې دا ټول د هغې په قوه حافظه او ذاكره باندې تاثير كوي او هيره پكې زياتيږي او له همدې كبله چې هيره په ښځو كې زياته ده د گواهي په وخت كې الله تعالى دوه ښځې شرط كړيدي كه د يوي نه كوم شي هير شي نو بله به يې ورياده كړي لكه چې الله تعالى فرمايي : ((فان لم يكونا رجلين فرجل وامراتان ممن ترضون من الشهداء ان تضل احدهما فتذكر احدهما الاخرى))

(سورة البقرة ايت ۲۸۲)

ژباړه: كه د گواهي لپاره دوه سړي موجود نه وي نو يو سړي او دوه ښځې دي گواهي وركړي چې تاسو يې ښه گڼي كه چيرته د يوي نه هيره شي نو بله به يې وړ په ياده كړي.

دوهم دا چې : د ښځو عاطفه ډيره قوي ده او هغوې په ډيرې آساني او تيزي سره په معمولي خبره متاثيري كيږي او د هغوې په تصميم كې تغير راځي ځكه خو علماؤ ويلي دي چې د ښځې عاطفه د هغې په عقل باندې غالبه ده او د نارينه عقل د هغوي په عاطفه با ندي غالب دي او د همدې كبله چې د ښځو عاطفه د هغوې پر عقل باندې غالبه ده نو د ماشوم رضاعت او ساتنه هغوې ته سپارلي شويدي ځكه ماشوم زيات شفقت او مهرباني ته ضرورت لري.

همدارنگې جديد طب دا ويلي دي چې د ښځې جسمي جوړښت د نارينه د جسمي جوړښت سره فرق لري او د ښځو د د مغزو وزن نسبت نارينه و ته كم دي چې دا هم په ښځو كې د هيري د زياتوالي يو دليل دي.

فايده : ښځه كولاې شي د حيض او نفاس په حالت كې د مونغ او روژي او تلاوت څخه بغير نور نيك عملونه وكړي لكه د الله تعالى ذكر كول ، صدقه كول د خپل خاوند خدمت كول خپلو ماشومانو ته ښه تربيه وركول او داسې نور عملونه چې د اجر او ثواب د لاسته راوړلو ښې وسيلې دي .

دوهم سوال :

آیا د دوو اخترونو ترمینخ واده کول ناروا دی :

جواب : یوه خرافی خبره زمونږه په ټولنه کې داسې دي چې بعضو ځایونو کې خلک داسې فکر کوی چې گوندی د دوو اخترونو ترمینخ واده کول ناروا او د ضرر او تاوان سبب دی ، نو دغه خبره غلطه ده بلکې ددې برعکس د دوو اخترونو ترمینخ واده کول یو ښه او غوره عمل دی ځکه چې عایشه رضی الله عنها داسې فرمایلی : ((تزوجنی رسول الله صلی الله علیه و سلم فی شوال و بنی بی فی شوال فای نساء رسول الله صلی الله علیه و سلم کان احظی عنده منی))

(رواه مسلم، مشکاة صفحه ۲۱۷))

ژباړه: رسول الله صلی الله علیه و سلم د شوال په میاشت کې (د وړوکی اختر میاشت) کې زما سره نکاح وټرله او د شوال په میاشت کې یې زه واده کړمه او زما سره د رسول الله صلی الله علیه و سلم مینه د نورو ښځو نه زیاته وه .

او عروة بن الزبیر رضی الله تعالی عنه فرمایي : ((کانت عایشة تستحب ان تدخل نساءها فی شوال))

(مسند احمد، الفتح الربانی صفحه ۲۱۴ جلد ۱۶)

ژباړه: عایشة رضی الله عنها به دا ښه گڼله چې د هغې د کورنۍ ښځې دی په شوال کې واده شی.

دریم سوال:

آیا ښځو ته روا دی چې په واده کې داریا ووهی او سندرې ووايي :

جواب : هو، ښځو ته روا دی چې داریا ووهی او سندرې ووايي خو په داسې محفل کې چې نارینه نه وی او داسې سندرې ووايي چې په هغه کې د فسق او فجور خبرې او د ښځو یا نارینه و د ښایست بیان نه وی او په دغه باره کې زیات احادیث شته دی چې زه دلته یو څو ذکر کوم چې په لاندې ډول دی:

اول حدیث:

د جلیل القدره صحابیه ربیع بن معوذ رضی الله عنه څخه روایت دی هغه داسې فرمایي : ((دخل علی النبی صلی الله علیه و سلم یوم عرسی فقعد فی موضع فراشی هذا و عندی جا ریتان تضربان بالدف و تندبان ابایی الذین قتلوا یوم بدر فقالتا فیما تقولان و فینا نبی یعلم ما فی غد فقال رسول الله صلی الله علیه و سلم اما هذا فلا تقولاه لا یعلم ما فی غد الا الله))

(رواه احمد والبخاری مشکوة صفحه ۲۷۱ ، ترمذی صفحه ۲۰۷ جلد ۱)

ژباړه: رسول الله صلى الله عليه و سلم زما د واده په ورځ ماته راغی او ځما ددغه توشکی په ځای کښیناست او زما څنگ ته دوه جینکيانې وې چې هغوې داريا وهلې او زما د هغه خپلوانو صفتونه یې بیانول چې د بدر په غزا کې شهیدان شوی و نو دغو انجونو پخپلو سندرو کې یوه دا خبره وکړه چې زمونږ سره پیغمبر ناست دی چې د سبا په حالاتو پوهیږی نو رسول الله هغوې ته وفرمایل چې دا خبره مه کوی ځکه چې د سبا په حالاتو بغیر د الله تعالی نه بل څوک نه پوهیږی یعنې په غیبو باندې د الله تعالی څخه بغیر بل څوک نه پوهیږی .

دوهم حدیث :

جليل القدر صحابی جابر بن عبدالله رضی الله عنه روایت کوی چې عایشه رضی الله عنه یوه ښځه یو انصاری سړی ته په نکاح ورکړه نو رسول الله صلى الله عليه و سلم عایشه رضی الله عنها ته وفرمایل : اهدیتم الجارية الی بیتها فقالت نعم قال فهلا بعثتم معها من یغنیهم قالت عایشه تقول ماذا ؟ قال تقول :

اتینا کم اتیناکم فحیوننا نحییکم

لولا الذهب الاحمر ما حلت بوادیکم

لولا الحنطة السمراء ما سمت عذاریکم

(رواه احمد و ابن ماجه مشكاة صفحه ۲۷۲، الفتح الرباني صفحه ۲۱۳ جلد ۱۱۶)

ژباړه: ای عایشه آیا تاسې پیغله د میړه کور ته ولېرله. نو هغې ویل چې هو نو رسول الله صلى الله عليه و سلم وفرمایل چې ولې مو د هغې سره داسې یو کس ونه لېرله چې هغوې ته سندري ووايي نو عایشه رضی الله عنها وفرمایل چې سندري و یونکی به څه ووايي؟ نو رسول الله صلى الله عليه و سلم وفرمایل چې هغوې به وایی :

مونږه تاسو ته راغلو نو تاسو مونږ ته سلام ووايي او مونږ تاسو ته سلام وایو که چیرته سره زر نه وای نو دغه پیغله به تاسو ته نه وه راغلی او که چیرته غنم نه وایی نو ستاسو پیغلې به نه وی غټې شوای.

دریم حدیث:

جليل القدر صحابی محمد بن حاطب رضی الله عنه د رسول الله صلى الله عليه و سلم څخه روایت کوی چې هغه فرمایي: ((فصل ما بين الحلال والحرام الدف والصوت بالنكاح))

(ترمذی صفحه ۲۰۷ جلد ۱، نسایی صفحه ۹۰ جلد ۲)

ژباړه: داريا وهل او د نکاح اعلانول د حلال او حرامو ترمینځ فرق راولی .

خلورم حدیث : عایشه رضی الله عنها فرمائی چې رسول الله صلی الله علیه و سلم فرمایلی: ((اعلنوا هذ النکاح واجعلوه فی المساجد واضربوا علیه بالدفوف))

(رواه الترمذی صفحه ۲۰۷ جلد ۱)

ژباړه : د نکاح اعلان وکړی او په مساجدو کې یې عقد وکړی او داریا ورباندې ووهی.

خلورم سوال :

د طلاق حق ولې نارینه و ته ورکړی شویدی ؟

ددغه سوال د جواب نه مخکې باید دا وویل شی چې بغیر د کوم موجب نه خپلې ښځې ته طلاق ورکول مکروه دی بلکې امام ابو حنیفه رحمه الله فرمایلی دی چې کله د میړه او ښځې ترمنځ علاقات ښه وی نو بیا په دغه وخت کې ښځې ته طلاق ورکول حرام دی .

(المیزان للشعرانی صفحه ۱۵۳ جلد ۲)

اوس راځو د مخکې سوال جواب ته نو ددغه سوال جواب په لاندې ډول دی :

اول جواب :

څرنگه چې د ښځې احساسات او عاطفه د نارینه و په نسبت زیاته ده او په معمولی خبره باندې زر خفه او غصه کیږي او عواقبو ته نظر نه کوی نو په دغه وجه هغې ته د طلاق اختیار نه دی ورکړی شوی تر څو کورنی نظام له مینځه لاړ نه شی او ښځه او خاوند او د هغوی ماشومان تیت او په مشکلاتو کې واقع نه شی.

دوهم جواب :

څرنگه چې سپری پخپل واده کې زیات مصارف کړی وی او د ښځې مهر او د هغې او د هغې د اولادونو نفقه هم د سپری په غاړه وی نو ځکه د طلاق په صورت کې غټ تاوان سپری ته رسیږی او دا ځکه چې د هغه کور له مینځه ځی او د هغه اولادونه بی سر نوشته پاتې کیږي نو ځکه اختیار د طلاق سپری ته ورکړی شویدی .

نو نارینه و ته د طلاق اختیار ورکول دا پر ښځو باندې یو قسم ترحم دی او دا ځکه چې نارینه زیات صبر او زغم لری او که دغه طلاق د ښځو په اختیار کې وای نو ښځه به پخپل لاس خپل ژوند زر زر خراباوه .

خو ددې په مقابل کې اسلامي شریعت ښځې ته د خلع حق ورکړیدی په هغه صورت کې چې د هغې حقوق د میړه لخوا نه ورکول کیږي او که میړه یې د خلع موافقت نه کولو نو بیا ښځه کولی شی قضا ته ورشی ترڅو د هغې او میړه ترمنځه یې جدا والی راوولی.

پنځم سوال :

نارینه ولې څلور ښځې کولای شي؟ ددې څه حکمت دی؟ ددغه سوال څخه په لاندې ډول جواب کیږي .

اول جواب : ښځه هر وختی د جنسی معاشرت لپاره تیاره نه وی لکه د حیض یا نفاس یا حمل یا بیماری په وخت کې او د حیض اکثره موده لس ورځې وی او د نفاس اکثره موده څلویښت ورځې وی او څرنگه چې سړی هر وختی جنسی معاشرت ته تیار وی او ددغه جنسی رغبت دفع کول د اوږدې مودې لپاره مشکل وی او دا خطر وی چې دغه سړی په زنا کې واقع شی نو ځکه اسلامي شریعت سړی ته دا روا کړیدی چې دوهمه ښځه وکړی توڅو د هغه عفت محفوظ شی .

دوهم جواب : ښځه تر څلویښت کلنی پوری حمل نیولی شی او ددغه سن څخه وروسته غالباً حمل نه نیسی خو سړی په شپيته کلنی کې هم ژوندی نطفه درلودلی شی او ښځه ترې حمل اخیستلی شی نو که د ښځو تعدد منع شی نو د نسل انقطاع به مینځ ته راشی

دریم جواب : په جنګونو کې اکثره نارینه وژل کیږي او ښځې بی سر نوشته پاتې کیږي نو که نارینه د تعدد د ښځو څخه منع شی نو ډیرې ښځې به بی سر نوشته پاتې شی او اخر به دوې گدایې او فحاشت ته اقدام کوی .

څلورم جواب :

که یو کس داسې ښځه ولری چې شنده وی او دوهمه ښځه هم ورته روا نه شی نو د نکاح هغه هدف او مقصد له مینځه ځی چې هغه بشری نسل دی .

پنځم جواب :

ښځه ځکه په یو وخت کې څلور میړونه نه شی کولای چې دغه عمل شرعا او عقلا ناروا دی او دا ځکه چې په هیڅ یو دین کې روا نه دی چې یوه ښځه دی د یو څخه زیات میړونه ولری او عقلا ځکه روا نه دی چې که یوه ښځه څلور میړونه ولری او څلور واړه د هغې سره کوروالې وکړی او هغه حامله شی نو بیا نه معلومیږی چې دغه حمل یې د کوم سړی څخه دی او په دغه صورت کې د نسب اختلاط او نزاع منځ ته راځی . او ددغه عمل مثال دادی چې د یو جگ څخه اوبه په څلورو گیلسونو کې واچول شی نو هر یو کس ویلی شی چې ددغو گیلسونو اوبه ددغه جگ څخه دی او که ددغو گیلسونو اوبه دغه جگ کې واچول نو بیا د هر گیلاس اوبه نه پیژندل کیږي او نه جدا کیږی .

شپږم جواب :

که یو سپری و غواړی په یو کال کې څلور بچیان لاس ته راوړی نو کولای شی د خپلو څلور وارو بښځو سره کوروالې وکړی او هغوې بچیان ورته راوړی او که بښځه دغه کار و غواړی نو هغه د یو بچی څخه زیات اولاد لاس ته نه شی راوړی.

ماخذونه او مرجعگاني

- ۱-القران الکریم
- ۲-تفسیر ابن جریر الطبری
- ۳-تفسیر قرطبی
- ۴-تفسیر ابن کثیر
- ۵-تفسیر احسن الکلام
- ۶-تفسیر کابلی
- ۷-صحیح البخاری
- ۸-صحیح مسلم
- ۹-صحیح ابن حبان
- ۱۰-سنن الترمذی
- ۱۱-سنن ابی داود
- ۱۲-سنن نسائی
- ۱۳-سنن ابن ماجه
- ۱۴-سنن دارمی
- ۱۵-سنن بیهقی
- ۱۶-سنن سعید بن منصور
- ۱۷-سنن الدارقطنی
- ۱۸-موطا الامام مالک
- ۱۹-مستدرک الحاکم

- ٢٠- مسند احمد بن حنبل
- ٢١- مسند ابى يعلى الموصلى
- ٢٢- مسند القضاى
- ٢٣- شرح السنه للبعوى
- ٢٤- المعجم الكبير للطبرانى
- ٢٥- المعجم الاوسط للطبرانى
- ٢٦- فتح البارى لابن حجر العسقلانى
- ٢٧- حلية الاولياء لابي نعيم
- ٢٨- الفتح الربانى للساعاتى
- ٢٩- الادب المفرد للبخارى
- ٣٠- شرح النووى على صحيح مسلم
- ٣١- مرقاة المفاتيح شرح مشكوة المصابيح
- ٣٢- معالم السنن للخطابى
- ٣٣- المحلى بالاثار لابن حزم
- ٣٤- رياض الصالحين للنووى
- ٣٥- بلوغ الامانى للساعاتى
- ٣٦- المطالب العالىه لابن حجر
- ٣٧- شمائل الترمذى
- ٣٨- نيل الاوطار للشوكانى
- ٣٩- كشف الخفاء للعجلونى
- ٤٠- تذكرة الموضوعات لابن طاهر الفتنى

- ٤١ ❖ تهذيب التهذيب لابن حجر
- ٤٢ ❖ ميزان الاعتدال للذهبي
- ٤٣ ❖ بلوغ المرام لابن حجر
- ٤٤ -هداية لبرهان الدين المرغيناني
- ٤٥ ❖ رد المحتار للشامى
- ٤٦ ❖ فقه السنة للسيد سابق
- ٤٧ ❖ فتاوى رشديه
- ٤٨ ❖ مجموعة الفتاوى للعبدالحى اللكنوى
- ٤٩ ❖ مجموعة الفتاوى لابن تيميه
- ٥٠ ❖ المغنى لابن قدامة
- ٥١ ❖ امين الفتاوى للشيخ امين الله
- ٥٢ ❖ زاد المعاد لابن قيم الجوزيه
- ٥٣ ❖ الجواب الكافى لابن قيم الجوزيه
- ٥٤ ❖ اعلام الموقعين لابن قيم الجوزيه
- ٥٥ ❖ اغاثة اللهفان لابن قيم الجوزيه
- ٥٦ ❖ فتاوى النوازل لابي الليث السمرقندى
- ٥٧ ❖ تحفة العروس للاستانبولى
- ٥٨ ❖ آداب الزفاف للالبانى
- ٥٩ ❖ فن تعامل النبى الزوجيه للاديب الكمدانى
- ٦٠ ❖ البيان والتحصيل لابن رشد المالكي
- ٦١ ❖ النوادر و الزيادات لابن ابى زيد القيروانى

- ٦٢ ❖ شقائق الاترج للسيوطى
- ٦٣ ❖ مواهب الجليل لمحمد الحطاب
- ٦٤ ❖ النظر فى احكام النظر لابن قطان الفاسى
- ٦٥ ❖ الوشاح فى فوايد النكاح للسيوطى
- ٦٦ ❖ اسلامنا للسيد السابق
- ٦٧ ❖ تحريم نكاح الشغار للشيخ امين الله
- ٦٨ ❖ النهايه لابن الاثير
- ٦٩ ❖ خلاصة الفتاوى
- ٧٠ ❖ التحقيقات لابي يزيد عبدالقاهر
- ٧١ ❖ فقه خانواده
- ٧٢ ❖ مشكاة المصابيح لتبريزي
- ٧٣ ❖ روضة المحبين لابن القيم

**Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library**